

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Educación Primaria

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01101	Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino	1c	6
P02G120V01102	Educación: Teoría e historia da educación	1c	6
P02G120V01103	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos	1c	6
P02G120V01104	Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento	1c	6
P02G120V01105	Socioloxía: Socioloxía da educación	1c	6
P02G120V01201	Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria	2c	6
P02G120V01202	Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria	2c	6
P02G120V01203	Historia: Historia do presente	2c	6
P02G120V01204	Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento	2c	6
P02G120V01205	Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01301	Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria	1c	6
P02G120V01302	Ciencias experimentais	1c	6
P02G120V01303	Lingua española	1c	6

P02G120V01304	Matemáticas e a súa didáctica I	1c	6
P02G120V01305	Xeografía	1c	6
P02G120V01401	Didáctica das artes plásticas e visuais	2c	6
P02G120V01402	Didáctica das ciencias experimentais I	2c	6
P02G120V01403	Expresión e linguaxe musical	2c	6
P02G120V01404	Lingua galega	2c	6
P02G120V01405	Matemáticas e a súa didáctica II	2c	6

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01501	Didáctica da lingua e literatura: Galego	1c	6
P02G120V01502	Didáctica das ciencias experimentais II	1c	6
P02G120V01503	Didáctica das ciencias sociais	1c	6
P02G120V01504	Innovación e investigación didáctica	1c	6
P02G120V01505	Lingua francesa e a súa didáctica	1c	6
P02G120V01506	Didáctica da lingua e literatura: Español	1c	6
P02G120V01507	Lingua inglesa e a súa didáctica	1c	6
P02G120V01601	Educación física e a súa didáctica na educación primaria	2c	6
P02G120V01602	Lingua e literatura: Galego	2c	6
P02G120V01603	Lingua e literatura: Español	2c	6
P02G120V01901	Educación ambiental para o desenvolvemento	2c	6
P02G120V01902	Educación artística	2c	6
P02G120V01903	Ética e deontoloxía profesional	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01908	Introdución ao feito relixioso e ao cristián	1c	6
P02G120V01910	Literatura infantil e xuvenil	1c	6

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01921	Agrupacións instrumentais para a escola primaria	2c	6
P02G120V01925	Novas tecnoloxías para a educación musical en primaria	2c	6
P02G120V01926	Técnica vocal e práctica coral	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01927	Música nas culturas	1c	6
P02G120V01928	Expresión corporal e danza	1c	6

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01941	A educación física como medio de interdisciplinaridade	2c	6
P02G120V01942	Coñecemento da contorna a través da actividade física na escola	2c	6
P02G120V01943	Seguridade e hábitos saudables a través da educación física	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G120V01944	A linguaxe corporal	1c	6
P02G120V01945	Actividade física e diversidade na escola	1c	6
P02G120V01981	Prácticas externas: Practicum	An	48
P02G120V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino**

Materia	Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino			
Código	P02G120V01101			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	de la Fuente Fernández, María Adoración			
Profesorado	de la Fuente Fernández, María Adoración Gonzalo Rodriguez, María Paz			
Correo-e	delafuente@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia forma parte do módulo temático "Procesos e contextos educativos", de carácter básico, con 6 créditos ECTS, situada no 1º curso, 1º cuatrimestre. Pretende proporcionar aos estudantes uns coñecementos científicos e as técnicas necesarias para reflexionar sobre os distintos aspectos e ámbitos da organización escolar e, para poder aplicarlos a unha realidade concreta, es dicir, a un Centro da nosa Comunidade Autónoma. Intenta, tanto pola actualidade dos contidos, como polos ámbitos que abarca, espertar os intereses dos estudantes por aspectos que tradicionalmente non se trataban nos currículos académicos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber facer • Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	• saber facer • Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber facer • Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber • saber facer
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 6-12 no contexto familiar, social e escolar	• saber

CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	• saber
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	• saber • saber facer
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	• saber
CE9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan	• saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber facer
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	• saber facer
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	• saber • saber facer
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	• saber • saber facer
CE18	Participar na definición do proxecto educativo e na actividade xeral do centro atendendo a criterios de xestión de calidade	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber • saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	• saber
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber facer • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	• Saber estar / ser
CT18	Creatividade	• saber facer • Saber estar / ser
CT19	Lideranza	• saber facer • Saber estar / ser
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	• saber
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• saber facer • Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer a lexislación que regula as Escolas de Educación Infantil e Primaria e doutros centros, a súa estrutura e os modelos de organización dos centros, servizos e espazos.	CG1 CG4 CG5 CG6 CG10 CE8 CT1 CT2 CT6 CT8 CT14 CT22

Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e lexislativos da actividade educativa e situar a escola no sistema educativo español, no contexto europeo e internacional

CG1
CG6
CG12
CE8
CE9
CT1
CT2
CT6
CT7
CT8
CT9
CT13
CT19
CT21
CT22

Planificación das secuencias de aprendizaxe e organización das situacións de traballo na aula, no espazo de xogo e noutros espazos comúns e/ou específicos

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG8
CG10
CG11
CE1
CE2
CE5
CE6
CE8
CE9
CE14
CE16
CT1
CT2
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT18
CT19
CT22

Comprender que a dinámica diaria en Educación Primaria é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexibles no exercicio da función docente.

CG1
CG2
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG12
CE1
CE2
CE8
CE13
CE16
CT1
CT2
CT6
CT7
CT8
CT13
CT17
CT19
CT21
CT22

Valorar a importancia da estabilidade e a regularidade no contorno escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso harmónico e integral dos estudantes.	CG7 CG10 CE1 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT13 CT14 CT17 CT18 CT19
Saber traballar en equipo con outros profesionais e colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno, coa finalidade de planificar secuencias de aprendizaxe e organizar situacións de traballo, na aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 6-12 anos; así como noutros eidos nos que desenvolver o traballo docente para o que se está adquirindo cualificación.	CG1 CG7 CG9 CG12 CE2 CE15 CE18 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT18 CT19 CT22
Ter unha imaxe realista de si mesmo, actuar conforme ás propias conviccións, asumir responsabilidades, tomar decisións e relativizar as posibles frustracións.	CG12 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT14 CT15 CT18 CT19 CT21 CT22
Tomar conciencia da complexidade dos procesos educativos en xeral e dos procesos de ensinanza-aprendizaxe, nas etapas obrigatorias do sistema educativo.	CG1 CG6 CG10 CG12 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT18 CT19 CT22

Analizar e aplicar distintas estratexias metodolóxicas para organizar os espazos, materiais e tempos, en función dos diferentes modelos didácticos e das características e peculiaridades do alumnado.	CG1 CG2 CG4 CG6 CG8 CG10 CG11 CE1 CE5 CE6 CE8 CE13 CE14 CE15 CE16 CE18 CT1 CT2 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT15 CT16 CT18 CT19 CT22
--	--

Coñecer experiencias internacionais e exemplos de experiencias innovadoras en Educación Primaria para aplicarlas na aula.	CG1 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE1 CE2 CE5 CE6 CE9 CE15 CT1 CT2 CT13 CT18 CT19 CT20 CT22
---	--

Participar na definición do proxecto educativo e na actividade xeral do centro, atendendo os criterios de control de calidade.	CG1 CG6 CG12 CE8 CE9 CE13 CE14 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT14 CT18 CT19 CT22
--	---

Contidos

Tema

1.- FUNDAMENTACIÓN CONCEPTUAL	1.1.- A Organización Escolar. 1.2.- O centro como unidade organizativa: funcións directivas, de xestión pedagóxica e administración. 1.3 - Organización dos recursos humanos, materiais e funcionais do centro escolar.
2.- SUBSISTEMA AMBIENTAL/CONTEXTUAL	2.1 A estrutura do sistema escolar. 2.2 Os centros e os seus ensinos. 2.3 Sistemas de avaliación de centros.
3.- SUBSISTEMA DE PLANIFICACIÓN	3.1.- Plan de centro. 3.2.- O centro como unidade organizativa: funcións directivas, de xestión pedagóxica e administración escolar: características e niveis.
4.-SUBSISTEMA ESTRUCTURAL	4.1.- Organización do alumnado, profesorado, recursos, espazos, horarios, actividades. 4.2.- Documentos programáticos, de xestión administrativa e económica dos centros escolares.
5.- SUBSISTEMA RELACIONAL	5.1.- A participación nos centros educativos. 5.2.- O clima organizativo. 5.3.- A cultura organizativa. 5.4.- O conflitos nas organizacións educativas. 5.5 - A coordinación interna e externa nos centros educativos.
6.- SUBSISTEMA DE DIRECCIÓN Y LIDERADO	6.1.- A dirección nas organizacións educativas. 6.2.- Os proxectos de dirección. 6.3.- Da dirección al liderado.
7.- SUBSISTEMA DE CAMBIO/DESARROLLO ORGANIZATIVO	7.1.- Evaluación de centros. 7.2.- Análisis de experiencias de organización. 7.3.- Referencia de modelos y elementos estudiados en centros de educación infantil y primaria.
8.-ORGANIZACIÓN ESCOLAR DIFERENCIADA	8.1.- Análise de experiencias de organización. 8.2.- Referencia de modelos e elementos estudiados en centros de educación infantil e primaria.
9.- A ORGANIZACIÓN ESCOLAR NO PRÁCTICUM	9.1.- Achegas de Organización Escolar ao Prácticum.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0.5	2.5
Titoría en grupo	14.5	29	43.5
Traballos de aula	12	24	36
Estudo de casos	12	24	36
Lección maxistral	10	20	30
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Esta sesión servirá para presentar a materia: competencias, contidos, planificación, metodoloxía, atención personalizada, avaliación e bibliografía.
Titoría en grupo	A través das titorías, o profesor facilitará e orientará aos estudantes no seu proceso formativo, podendo ser obxecto de atención calquera das facetas ou dimensións que inciden no mesmo (aspectos académicos, actitudinais, persoais, sociais...). Computa na avaliación continua.
Traballos de aula	Os estudantes, de forma individual ou en grupos, realizarán proxectos supervisados polo profesor. Computan na avaliación continua
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Lección maxistral	Presentación estruturada dos temas, coa finalidade de facilitar información organizada, seguindo os criterios adecuados á finalidade dos mesmos. Guión facilitador e a correspondente exposición verbal, por parte do profesor, dos contidos da Organización Escolar.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	A profesora manterá encontros na titoría cos diferentes grupos de traballo para comprobar o progreso dos mesmos. Se realizará un seguimento regular dos traballos realizados polo alumnado, aproveitando as posibilidades da rede, co fin de manter a interacción durante o proceso de elaboración.

Traballos de aula Se darán unha serie de indicacións de en qué consiste o traballo que deben realizar na aula e que tendrá continuidade despois fóra da mesma.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula	Teranse en conta os seguintes aspectos na avaliación: -aspectos formais -calidade dos traballos -exposición oral e resposta ás preguntas plantexadas. - Asistencia e participación na clase	60	CG2 CG3 CG4 CG5 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE1 CE6 CE9 CE13 CE14 CE15 CE16 CE18 CT2 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	40	CG6 CE8 CE9 CE15

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para ter en conta a avaliación continua, o estudante ten que ter unha asistencia mínima do 80%,

A nota final da materia ten dous compoñentes:

-O traballo realizado polo alumno durante o curso (Avaliación Continua). Deberá ter a metade superada como mínimo.

-A proba escrita. Para superar a materia é necesario obter como mínimo un 50% da nota do exame.

No caso de non superar a materia na primeira convocatoria, a nota da Avaliación Continua manterase para a segunda

convocatoria.

No caso de non asistir ao 80% das clases, o/a estudante terá a consideración de "non asistente" e a súa avaliación será un exame sobre 10 puntos. Neste exame deberá demostrar tanto as competencias correspondentes ao traballo de aula (avaliación continua), como do exame. A cada unha desas partes corresponderalle un 50%, debendo obter un 25% en cada unha delas para aprobar a materia.

No caso de non superar a materia na primeira convocatoria, o/a estudante concorre á seguinte coas puntuacións obtidas na avaliación continua. Só se sumarán neste caso; en convocatorias posteriores xa non se terán en conta.

As datas de exame poden consultarse na web: <http://fcced.uvigo.es/gl/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cantón Mayo I., Pino Juste M., Organización de centros educativos en la sociedad del conocimiento, 2014, Alianza Editorial

Carda, R.M., Larrosa, F., La organización del centro educativo: Manual para maestros, 2007, ECU

González González, M^a.T., Organización y gestión de centros escolares, 2003, Prentice-Hall

Gordo, G., Centros educativos: ¿islas o nodos?. Los centros como organizaciones-red, 2010, Graó

Lorenzo, M., Organización de centros educativos. Modelos emergentes, 2011, La Muralla

Martín Fernández, E., Gestión de instituciones educativas inteligentes. Un manual para gestionar cualquier tipo de organización, 2001, McGraw-Hill

Fullan, Michel, Las Fuerzas del cambio, con creces, 2007, AKAL

Bibliografía Complementaria

Leyes Orgánicas y sus desarrollos, Leyes Orgánicas y sus desarrollos, BOE, DOG

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Teoría e historia da educación/P02G120V01102

Outros comentarios

Para o aproveitamento exitoso da materia RECOMÉNDASE:

A) Asistencia continua a sesións de teoría e práctica. A asistencia a clase considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación do grao de desenvolvemento das capacidades e competencias.

B) As tarefas e actividades prácticas poderán abranguer varias sesións de traballo e será necesario rematar algunha fora do horario de clase.

Tendo en conta que os contidos da materia son obxecto constante de opinións, comentarios, debates e decisións, dende os ámbitos político, administrativo, económico e social; sería conveniente para poder estar ao día á lectura de páxinas web do Ministerio de Educación, das comunidades autónomas e dos

diferentes centros educativos da Xunta de Galicia, do Ministerio e doutras Comunidades Autónomas, así como revistas específicas de educación, organización, xestión, avaliación e calidade de institucións educativas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Teoría e historia da educación**

Materia	Educación: Teoría e historia da educación			
Código	P02G120V01102			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicossocioeducativa			
Coordinador/a	Soto Carballo, Jorge Genaro			
Profesorado	Soto Carballo, Jorge Genaro			
Correo-e	hesoto@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/hesoto			
Descrición xeral	<p>A materia Teoría e Historia da Educación persigue que os alumnos e alumnas adquiran unha visión de conxunto dos principais fenómenos e problemas educativos referidos ó seu quefacer profesional, de xeito que poidan chegar a contempla-los procesos educativos como accións e feitos humanos que actúan coherentemente nun sistema social; permitindo ós estudantes analizar, relacionar e sintetiza-los distintos elementos que constitúen estes procesos. Desde esta perspectiva abórdase o estudio das bases fundamentais que fan posible a existencia dos fenómenos educativos desde unha vertente teórica e histórica: como actúan eses elementos dentro dunha cultura concreta, de que forma se relacionan dentro do sistema educativo, como evolucionan no transcurso do tempo, que mecanismos se poñen en funcionamento ó operar dun determinado xeito, en que sentido se pode afirmar que producen educación, etc.</p> <p>Os elementos que configuran o estudio teórico e histórico, non poden ser tratados como se estiveran illados, independentemente das estruturas -humanas, físicas ou sociais- de que forman parte, senón dun xeito integrado. O que se persigue nesta materia, é que o alumno saiba interpretar ó final de curso a realidade educativa nas súas dimensións teórica e histórica fundamentais; que desenvolva a razón e o sentido crítico ó estudia-la actividade escolar e outros procesos educativos; que saiba intervir pedagoxicamente sobre esa realidade e ter claro cal é o seu papel como maestro.</p>			

Competencias

Código	Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa

CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber facer
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber facer • Saber estar / ser
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 6-12 no contexto familiar, social e escolar	• saber
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	• saber
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	• saber
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao período 6-12	• saber
CE9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan	• saber
CE10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa	• saber
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	• saber
CE12	Abordar e resolver problemas de disciplina	• saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	• saber facer
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	• saber • saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	• saber • saber facer
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	• saber • saber facer
CE20	Mostrar habilidades sociais para entender ás familias e facerse entender por elas	• saber facer
CE22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade	• saber facer
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	• saber
CE24	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar	• saber
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	• saber
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	• saber facer
CE62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia	• saber • saber facer
CE64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro	• saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	• saber facer
CE66	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro	• saber facer
CE67	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes 6-12 anos	• saber facer
CE68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	• saber
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	• saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber • saber facer
CT14	Razoamento crítico	• saber facer
CT15	Compromiso ético	• saber facer

CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT18	Creatividade	• saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	• saber
CT22	Motivación pola calidade	• saber • saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1.- Analizar a evolución histórica das institucións educativas formais e non formais tendo en conta os condicionamentos sociais, políticos e normativos así como comprender o fenómeno educativo desde a Teoría da Educación	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG5 CG6 CG9 CG10 CG11 CG12 CE1 CE2 CE5 CE9 CE10 CE11 CE12 CE14 CE17 CE19 CE20 CE23 CE24 CE29 CE34 CE64 CE65 CE66 CE67 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT7 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT16 CT20 CT22

---

2. Desenvolver un coñecemento reflexivo e crítico da educación que permita comprender a complexidade do proceso educativo.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CG5 CG6 CG11 CE1 CE7 CE10 CE13 CE14 CE15 CE17 CE68 CT1 CT8 CT9 CT14 CT15 CT16 CT18 CT22
--	---

3.- Valorar a acción educativa do mestre de educación Primaria como un proceso de intervención profesional, o que supón explicar, xustificar e xerar pedagógicamente a súa intervención tanto desde os fundamentos teóricos da educación como desde os procesos históricos que a sustentan.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CE1 CE10 CE15 CE22 CE24 CE62 CE68 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8 CT13 CT14 CT15 CT22
---	---

Contidos

Tema	
Concepto, finalidades e sistemas en educación. Bloque 1	1.1. A educación como fenómeno social 1.2 O educador: O profesor como educador profesional: delimitación do ámbito propio de actuación. Preparación específica. Compromiso de actualización. O educador: Uns certos dereitos sociais. Autonomía na acción. Compromiso deontolóxico. As funcións docentes. A personalidade do profesorado. Patoloxía da profesión docente
O coñecemento científico da educación. Bloque 2	2. Os principios de educación. 2.1 O educando. O individuo como suxeto da acción. Motivación e necesidades educativas. O desenvolvemento cognitivo. O educando: O desenvolvemento social. O desenvolvemento moral. Os estilos de aprendizaxe. O autoconcepto como dimensión personal. 2.2 A educación en valores

Axentes e institucións educativas. Bloque 3	3.1.Evolución histórica e novas perspectivas do Sistema Escolar. A escola de onte. Orixes e evolución histórica da Educación Escolar. A escola d noso tempo. O sistema educativo español actual. A escola do futuro . Novos plantexamentos educativos formais 3.2.A comunidade educativa. Os escenarios da educación: A educación non formal. Orixe e evolución da Educación non formal. Áreas de actuación e axentes da Educación non formal. Os métodos e medios da Educación non formal. 3.3. A familia de hoxe en día. Familia e sociedade. A educación familiar.
Teorías educativas contemporáneas. Bloque 4	Teorías e métodos. 4.3. As Teorías Marxistas. 4.4. As Teorías antiautoritarias. 4.5. A Educación Personalista. Teorías e modelos. 4.6. O Modelo Crítico. 4.7 O enfoque comunicativo. 4.8. O modelo da reprodución social.
Historia de la Educación Primaria. Bloque 5	Rousseau y el origen del naturalismo. El ideal rousseauiano. La Escuela Nueva y la Escuela Moderna

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	15	31.5	46.5
Resolución de problemas de forma autónoma	7.5	11	18.5
Prácticas autónomas a través de TIC	0	10	10
Lección maxistral	30	45	75

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	Os traballos de aula (traballos monográficos) terán como cometido a iniciación á investigación. Estes traballos versarán sobre unha temática previamente aportada polo profesor e relacionada coas temáticas dos bloques de contido.
Resolución de problemas de forma autónoma	O profesor ofertará ó alumnado unha escolmna de textos. O alumno pola súa banda elixirá entre os textos ofertados. Consistirá nun análise crítico-reflexivo relacionado coas temáticas traballadas dentro dos contidos. Asimismo dentro da resolución de problemas e/ou exercicios abordarase a visualización de vídeos susceptibles de enriquecer a materia e completetar á información e os contidos que se desenvolvan nas clases.
Prácticas autónomas a través de TIC	Os alumnos pola súa banda, coa oportuna orientación do profesor, afondarán en cuestións concretas que non foran abordadas máis que dun xeito moi xenérico na exposición deste e que sexan susceptibles de tratamento de estudio recorrendo ós soportes documentais e bibliográficos pertinentes. O alumno realizará procuras documentais e bibliográficas para a maior comprensión dos bloques de contido. Neste sentido, apoiarase nas fontes e bases de datos especializadas tanto da biblioteca da nosa universidade como doutras fontes atopadas a través de internet.
Lección maxistral	As leccións que conforman o temario desta materia serán elaborados e presentados de maneira expositiva ó grupo de clase polo profesor. O profesor centrará a súa exposición, preferentemente, nos aspectos nucleares de cada unidade didáctica, procurando ofrecer de maneira condensada a información esencial que posibilite obter unha visión panorámica ou de síntese de cada tema, delimitando os conceptos, as ideas e os argumentos nel implicados e imbricándose cos demais do programa a fin de lograr unha integración dos módulos de contido e dos aspectos estruturais que conforman o corpus cognitivo da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	A atención personalizada ten por obxectivo facer o seguimento da evolución do alumno e apoiar o seu traballo dentro da asignatura. O profesor abordará aqueles aspectos que precisen de reforzo, asesoramente e guía para que o alumno acade os obxectivos marcados para esta materia.

Avaliación

Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas
------------	-------------------------------------

Lección maxistral	As sesións maxistrais serán avaliadas mediante unha proba. Dita proba avaliará as competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en función dos coñecementos que teñen sobre a materia.	70	CB1 CG8 CG11 CE1 CE7 CE13 CE17 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT22
Traballos de aula	O traballo monográfico consiste na investigación sobre aspectos relevantes da educación primaria. Serán avaliados tendo en conta a calidade das aportacións, o seu formato axustado ós estándares científicos o mesmo que as exposicións monográficas que serán avaliadas tendo en conta a capacidade expositiva diante da clase, o contido e a preparación dos materiais pertinentes de aportar calidade a á materia	20	CB1 CB3 CB4 CG8 CG11 CE1 CE7 CE10 CE24 CE64 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT18 CT22

Resolución de problemas de forma autónoma	O profesor propondrá traballos sobre contidos específicos (dossier) que aporten actualidade, reflexión crítica ás temáticas traballadas nas clases. Trátase, mediante o traballo personal e reflexivo, de afondar nos eidos da labor educativa que máis valor teñen no seu quefacer profesional futuro	10	CB1 CG8 CG11 CE1 CE7 CE13 CE17 CT1 CT2 CT5 CT9 CT13 CT15 CT16 CT22
---	--	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A cualificación final da disciplina resultará da integración das distintas notas. Deberán ser superadas todas as partes para poder obter unha cualificación positiva. O alumno que non realice todas as actividades de avaliación obterá unha cualificación final de SUSPENSO. En xullo avaliarase mediante un exercicio escrito, a entrega dun traballo monográfico e o dossier feito na clase. Tanto a calificación dos traballos derivados da resolución de problemas, é dicir, contidos específicos (Dossier) como a calificación dos traballos de aula (traballo monográfico) feitos no seu momento durante o curso, seguirán vixentes na segunda convocatoria ou convocatoria extraordinaria.

Os non asistentes terán un exame escrito final de toda a materia e a entrega dun dossier ou monográfico sobre unha temática específica propia da materia. As datas de exames se pueden consultar na web de la facultade no apartado de Docencia (exames). <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Emilia Domínguez Rodríguez, Teorías e institucións contemporáneas de la educación, Ariel educación, 2008, Barcelona
 María del Mar del Pozo Andrés (coord.), Teorías e institucións contemporáneas de educación, Biblioteca Nueva, 2004, Madrid

SARRAMONA, J., Teoría de la educación. Reflexión y normativa pedagógica., Ariel Educación, 2000, Barcelona

COLOM, A. J.; BERNABEU, J.L.; DOMÍNGUEZ, E.; SARRAMONA, J., Teorías e Instituciones contemporáneas de la educación, Ariel Educación, 1997, Barcelona

Delors, J., La educación encierra un tesoro, Santillana-UNESCO, 1996, Madrid

Bibliografía Complementaria

Faure, E., Aprender a ser, Alianza Universidad, 1981, Madrid

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos**

Materia	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos			
Código	P02G120V01103			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Ares Ferreirós, Martina			
Profesorado	Ares Ferreirós, Martina			
Correo-e	martina.ares.ferreiros@gmail.com			
Web	http://webs.uvigo.es/educacion-ou/			
Descrición xeral	Trátase dunha materia de carácter básico, situada no primeiro curso do grao de educación primaria. Facilita a comprensión das claves do desenvolvemento humano e os cambios que teñen lugar nos procesos psicolóxicos (memoria, cognición, linguaxe, etc.) ao longo do período de 6 a 12 anos. Estes coñecementos son fundamentais na formación de mestres xa que representan unha ferramenta indispensable para poder contribuír ao desenvolvemento de nenos e nenas a través dunha axeitada planificación dos seus procesos de aprendizaxe.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber • Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	• saber
CE3	Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e identificar disfuncións	• saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber facer • Saber estar / ser
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber • saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer

CT8	Toma de decisións	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT9	Traballo en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT16	Aprendizaxe autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer as características das/os estudantes de primaria así como os seus contextos coa finalidade de estimular e potenciar o desenvolvemento persoal de nenos e nenas.	CB1 CB2 CB3 CG2 CG4 CE2 CT1 CT2
Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade das/os estudantes de primaria.	CB1 CB3 CG8 CE2 CE3 CT1 CT6
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación en psicoloxía do desenvolvemento na idade escolar.	CB4 CB5 CG2 CG4 CG8 CG9 CG10 CE19 CT1 CT2 CT6 CT8 CT17 CT18
Traballar de modo autónomo e en equipo coa finalidade de mellorar o logro académico e desenvolver estratexias que permitan posteriormente participar na mellora dos procesos de desenvolvemento a través das prácticas educativas.	CB4 CB5 CG10 CE13 CE19 CT8 CT9 CT16 CT17

Contidos

Tema	
Paradigmas e teorías do desenvolvemento humano.	Desenvolvemento psicolóxico. Controversias conceptuais. Modelos e teorías explicativas do desenvolvemento.
Contextos e factores do desenvolvemento na idade escolar.	Contextos humanos de desenvolvemento. A interacción como contexto de desenvolvemento. Desenvolvemento, aprendizaxe, cultura e educación. Ámbitos de socialización: Socialización a través da familia. Socialización no ámbito escolar. O xogo. Os medios audiovisuais.
Desenvolvemento físico e psicomotriz dos 6 aos 12 anos.	Desenvolvemento físico e habilidades motrices. Desenvolvemento dos sistemas de acción. Desenvolvemento da grafomotricidade: debuxo e escritura.
Desenvolvemento Cognitivo e intelectual dos 6 aos 12 anos	Desenvolvemento da atención, memoria e coñecemento. Pensamento operacional concreto. A metacognición. Comunicación, linguaxe e pensamento.

Desenvolvemento comunicativo e da linguaxe entre os 6 e os 12 anos.	Comunicación, linguaxe e pensamento. Desenvolvemento da linguaxe: morfosintáctico, semántico e pragmático. Capacidade metalingüísticas. Lectura e escritura.
Desenvolvemento da personalidade e afectivo-emocional entre os 6 e os 12 anos.	Desenvolvemento afectivo. Construción da identidade. Autoconceito e autoestima. Tipificación de xénero e roles de xénero.
Desenvolvemento social: interaccións e relacións sociais dos 6 aos 12 anos.	Coñecemento social das relacións interpersoais e dos sistemas sociais. Contexto e desenvolvemento de normas e valores. Razoamento moral e conduta moral. Conduta prosocial. Interaccións sociais e relacións co grupo de iguais.
Desenvolvemento na adolescencia.	Significado evolutivo da adolescencia. Pensamento formal. Desenvolvemento do autoconceito. Identidade. Roles de xénero. Desenvolvemento psicosexual. Relacións sociais durante a adolescencia: familia e iguais.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	10	0	10
Estudo previo	0	15	15
Traballos de aula	14	10	24
Presentación	4	0	4
Estudo de casos	13	19	32
Traballo tutelado	7	22	29
Exame de preguntas obxectivas	2	10	12
Informe de prácticas	0	7	7
Cartafol/dossier	0	15	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades dirixidas a: - presentación da materia - tomar contacto cos estudantes - recoller información sobre coñecementos e motivacións dos estudantes
Lección maxistral	Exposición por parte da docente dos contidos sobre a materia obxecto de estudo e as súas bases teóricas
Estudo previo	Procura, lectura e traballo de documentación, propostas de resolución de problemas e/ou exercicios que se realizarán no aula de forma autónoma por parte do alumnado.
Traballos de aula	Proposta e resolución de actividades e traballos de grupo na aula baixo a supervisión dos docentes.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante os docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de xeito individual ou en grupo
Estudo de casos	Resolución de actividades, estudo de casos, elaboración de documentos sobre a temática da materia, tanto na aula como fóra dela, baixo a dirección dos docentes.
Traballo tutelado	Entrevistas que os grupos manteñen cos docentes para asesoramento, apoio e seguimento das actividades da materia. Teñen como obxecto facilitar o desenvolvemento e progreso dos informes e memoria de prácticas e a súa realización axustada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Orientación sobre planificación, deseño e metodoloxía dos traballos prácticos. Supervisión e seguimento en pequenos grupos do desenvolvemento dos proxectos de prácticas.
Traballos de aula	Orientación sobre contidos, e actividades plantexadas sobre a materia
Estudo de casos	Apoio e asesoramento para a organización sobre unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc
Probas	Descrición
Informe de prácticas	Orientación sobre a planificación, elaboración e presentación escrita dos traballos prácticos.

Cartafol/dossier	Apoio e asesoramento para a organización de actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico que permita profundar nos contidos da materia
------------------	--

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula	Avaliación das actividades desenvolvidas polo estudante no aula tales como exposicións, análises de casos, debates, etc. sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto, etc. Pódese levar a cabo de xeito individual ou en grupo.	10	CB2 CB3 CG8 CG9 CG10 CE13 CT1 CT2 CT6 CT9 CT16 CT18
Exame de preguntas obxectivas	Probas que inclúen preguntas pechadas con varias alternativas de resposta.	30	CB1 CB3 CG8 CE3
Informe de prácticas	Realización de informe das actividades prácticas no que se desenvolvan, relacionen, organicen os coñecementos e preséntense conclusións propias dos estudantes sobre as mesmas.	30	CB3 CB4 CB5 CG4 CE13 CE19 CT2 CT9
Cartafol/dossier	Documento elaborado polas/os estudantes que recompila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación.	30	CB2 CB3 CB4 CG2 CG10 CE2 CE3 CE13 CT8 CT9 CT17 CT18

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para optar á avaliación continua esíxese a asistencia regular de, polo menos o 80%, das sesións de clase, traballos tutelados e titorías de grupos.

Para superar a materia será necesario que os estudantes obteñan en cada proba ou actividade obxecto de avaliación como mínimo o 50% da cualificación de cada apartado.

Aqueles estudantes que non superen algunha das probas de avaliación poderán recuperalas nas datas oficiais correspondente á segunda avaliación, no mes de Xullo.

No caso de que algún estudante non poida seguir a avaliación continua e o traballo en grupo titorizado polos docentes realizará unha proba de contidos teóricos sobre a materia, que suporá un 50% da nota, un comentario sobre una

monografía, 20% e un traballo teórico-aplicado, ao que lle corresponderá o 30% da cualificación final. Para superar a materia será preciso que os estudantes obteñan en cada unha das partes un 50% da cualificación total das mesmas.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Delval, J., El desarrollo humano, Siglo XXI, 1994, Madrid

Donaldson, M., La mente de los niños, Morata, 1979, Madrid

Muñoz, A., Psicología del desarrollo en la etapa de Educación Primaria, Pirámide, 2010, Madrid

Palacios, J, Marchesi, A. y Coll, C, Desarrollo psicológico y educación: Vol. I. Psicología Evolutiva, Alianza Editorial, 1999, Madrid

Bibliografía Complementaria

Baltes, P. B., Reese, H. W. & Nesselroade, J. R, Métodos de investigación en psicología evolutiva: enfoque del ciclo vital, Morata, 1981, Madrid

Berger, K.S., Psicología del desarrollo: Infancia y Adolescencia, Editorial Médica Panamericana, 2016, Madrid

Clemente, R. A. y Hernández, C., Contextos de desarrollo psicológico y educación, Aljibe, 1996, Málaga

Córdoba, A. I.; Descals, A. y Gil, M.D, Psicología del Desarrollo en la Edad Escolar, Pirámide, 2006, Madrid

Corral, A. y Pardo, P., Psicología Evolutiva I. Introducción al desarrollo, UNED, 2001, Madrid

Craig, G.J., Desarrollo Psicológico, Prentice-Hall Hispanoamericana., 1997, México

Delgado, B., Psicología del Desarrollo. Desde la Infancia a la vejez, McGrawHill, 2009, Madrid

García Madruga, J.A. y Pardo, P., Psicología Evolutiva, Vol. 2., UNED, 1997, Madrid

Giménez-Dasi, M. y Mariscal, S., Psicología del Desarrollo. Desde el nacimiento a la primera infancia, McGrawHill, 2008, Madrid

González, A.M., Fuentes, M.J., de la Morena, M.L. y Barajas, C., Psicología del desarrollo: teoría y prácticas, Aljibe, 1995, Málaga

Hoffman, L., Paris, S. y Hall, E., Psicología del desarrollo hoy (Vol. 1 y 2), McGrawHill, 1995, Madrid

Martí, E., Psicología evolutiva: teorías y ámbitos de investigación, Anthropos, 1991, Barcelona

Martín, C. y Navarro, J. I., Psicología del desarrollo para docentes., Pirámide, 2009, Madrid

Morrison, G.S., Educación Infantil, Pearson, 2005, Madrid

Muñoz, V. y otros, Manual de psicología del desarrollo aplicado a la educación., Pirámide, 2011, Madrid

Ortega, R., Crecer y aprender. Curso de Psicología del desarrollo para educadores, Visor, 1999, Madrid

Palacios, J. y Rodrigo, M. J., La familia como contexto de desarrollo humano, Alianza Editorial., 2001, Madrid

Papalia, D. y Olds, S.W., Desarrollo humano, McGraw-Hill Interamericana, 1997, Bogotá

Pérez, M., Nuevas perspectivas en psicología del desarrollo, Alianza Editorial., 1995, Madrid

Perinat, A., Psicología del desarrollo. Un enfoque sistémico, Editorial UOC, 2003, Barcelona

Rice, F.P., Desarrollo Humano. Estudio del Ciclo Vital, Prentice-Hall., 1997, México

Trianes, M.V. y Gallardo, J.A., Psicología de la educación y del desarrollo en contextos escolares., Pirámide, 2004, Madrid

Trianes, M.V, Psicología del desarrollo y de la educación., Pirámide, 2012, Madrid

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Psicología: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento/O05G120V01204

Psicología: Psicología da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/O05G120V01205

Outros comentarios

RECOMÉNDASE:

- A asistencia á primeira sesión de clase para poder coñecer os obxectivos da materia, a planificación xeral e as opcións de avaliación da mesma.

- A asistencia continuada ás sesións de clases e ás tutorías para poder seguir o desenvolvemento da materia por parte dos estudantes

- O uso continuado da plataforma virtual na que se recollen actividades, orientacións e criterios de avaliación para o correcto desenvolvemento da materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento**

Materia	Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento			
Código	P02G120V01104			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Caruncho Michinel, María Cristina			
Profesorado	Caruncho Michinel, María Cristina			
Correo-e	caruncho@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia é unha introducción ao estudo de toda unha problemática na que todas as persoas estamos inmersas polo mero feito de pertencer a esta sociedade. A análise abórdase desde un enfoque filosófico, é dicir, autoreflexivo, crítico e autocrítico.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber facer • Saber estar / ser
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber facer
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	• saber facer • Saber estar / ser
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	• saber facer • Saber estar / ser
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	• saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber facer • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Comprender a filosofía como saber específico que se ocupou de problemas que atinxen á totalidade	CB1 CB2 CB3 CG8 CE14 CE23 CE34 CT1 CT14
Coñecer e comprender os problemas filosóficos no seu contexto e entender a vinculación con outras manifestacións culturais do momento	CB1 CB2 CB3 CG4 CG8 CE23 CE34 CT14
Coñecer e entender os esquemas de pensamento que estiveron e están presentes na nosa configuración mental.	CB1 CB2 CB3 CG8 CE23 CE34 CT14
Coñecer as ideas que forxan o noso presente.	CB1 CB3 CB5 CG8 CE14 CE23 CE34 CT13 CT14
Capacidade para organizar coherentemente ideas e argumentos	CB3 CG8 CE34 CT1 CT3 CT14
Capacidade para analizar, valorar e discutir argumentos alleos.	CB3 CG8 CT1 CT6 CT14
Capacidade para interpretar criticamente os textos e para formular problemas	CB3 CG8 CE13 CT1 CT14

Contidos

Tema

1.- A filosofía como pensamento que se ocupa de problemas específicos	1.- Introducción: filosofía, historia e problemas específicos
2.- As diversas respostas que se deron ao longo da historia dos problemas plantexados	1.- A modernidade como unha forma concreta de civilización. 2.- A filosofía no mundo global.
3.- Os esquemas de pensamento que configuraron o que somos.	3.- Filosofías do século XX. 4.- A posmodernidade.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Seminario	15	22	37
Titoría en grupo	8	0	8
Traballo tutelado	6	40	46
Lección maxistral	20	0	20
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	34	37

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación do curso e explicación de cómo se desenvolverán as distintas actividades que debe facer o alumnado
Seminario	Información de cómo se desenvolven estas sesións e presentación do tema de análise, partindo dun texto ou un documento gráfico
Titoría en grupo	Entrevistas do alumnado co profesor da materia para resolver dúbidas, asesorar, etc.
Traballo tutelado	Elaboración dun traballo de introducción á investigación vencellado cos temas da materia de estudo
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado dos temas do programa

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Resolveranse as dúbidas e dificultades que o alumnado encontre na elaboración das tarefas: traballo, comentarios, etc.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Presentación e debate dun tema.	15 Para aprobar la materia hay que obtener en este apartado por lo menos el 50	CB3 CG8 CE13 CE23 CE34 CT1 CT3 CT6 CT14
Traballo tutelado	Valoración do traballo de iniciación á investigación. Serase esixente coa adecuación do resultado aos criterios esixidos para este tipo de actividade.	35 Para aprobar la materia hay que obtener en este apartado por lo menos el 50	CB3 CG8 CE13 CE23 CT1 CT3 CT6 CT14
Exame de preguntas de desenvolvemento	Examen sobre o temario da materia	50 Para aprobar la materia hay que obtener en este apartado por lo menos el 50	CB1 CB2 CB3 CE23 CT1 CT14

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O alumnado presencial e o non presencial ten que alcanzar o 50% en cada unha das probas para superar a materia. Segunda convocatoria: De non ter superada algunha das probas ou actividades obxecto da avaliación, poderán recuperarse na convocatoria de xullo.

Alumnado non presencial: O alumnado que non poda asistir á clase regularmente, non poda seguir a avaliación continuada nin asistir a titorización dos traballos, realizará as seguintes probas: Unha proba de contidos teóricos (50%), un traballo (30%), o resumo de dous libros a determinar co profesor/a responsable da materia (20%). Para aprobar é preciso alcanzar o 50% en cada unha das probas.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade (<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>) no espazo Organización Académica.

Todo o alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante un examen ou no modo en que se estableza na guía docente).

Bibliografía. Fuentes de información

Bibliografía Básica

Ayestarán, Igancio, Filosofía en un mundo global, 1ª, Cátedra, 2008, Barcelona

García Morente, Manuel, Lecciones preliminares de filosofía, 1ª, Ed. Encuentro, 2000, Madrid

Giner, Salvador, Historia del pensamiento social, 13ª, Ariel, 2008, Barcelona

Mosterín, Jesús, Filosofía de la cultura, 2ª, Alianza, 1993, Madrid

Valcarcel, Amelia, Feminismo en el mundo global, 1ª, Cátedra, 2008, Barcelona

---

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Socioloxía: Socioloxía da educación**

Materia	Socioloxía: Socioloxía da educación			
Código	P02G120V01105			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Traba Díaz, Amada			
Profesorado	Lage Picos, Jesús Adolfo Traba Díaz, Amada			
Correo-e	amadat@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>Materia básica na formación inicial do profesorado de Educación Infantil, imprescindible para que as e os futuros docentes comprendan a complexidade dos procesos e relacións educativas.</p> <p>A reflexión que se fai nesta materia debería contribuír a unha praxe docente racional e consciente. Os contidos céntranse fundamentalmente no proceso de socialización e nas súas axencias e ámbitos principais, e, nomeadamente, na escolarización nas sociedades modernas; mais tamén se dá a debida importancia aos aspectos xerais da disciplina sociolóxica.</p> <p>O programa pretende achegar as dimensións estruturais e ideolóxicas que preceden, condicionan e entrelazan os procesos educativos. Preténdese:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Abordar os aspectos sociais -non pedagóxicos nin didácticos- implicados na educación. - Contextualizar os procesos educativos no seu medio social e histórico, nomeadamente na actualidade, reflexionando sobre os profundos cambios sociais actuais. - Adquirir coñecementos básicos de Socioloxía e poder usar as súas achegas teóricas como ferramentas de análise e comprensión da realidade social e educativa. - Incorporar coñecementos de disciplinas afíns. - Desenvolver capacidades de comprensión e análise do medio social e a capacidade de aplicación para avaliar e prever o impacto, máis alá da aula e da práctica profesional diaria, na integración da comunidade, na resolución de conflitos e na innovación educativa. 			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer • Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber • saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber facer

CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao periodo 6-12 no contexto familiar, social e escolar	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao periodo 6-12	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE24	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE28	Valorar as ciencias como un feito cultural	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CE31	Comprender os principios básicos das ciencias sociais	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CE35	Valorar a relevancia das institucións públicas e privadas para a convivencia pacífica entre os pobos	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer

CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CE68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE69	Estas competencias, xunto coas propias do resto de materias, quedarán reflectidas no Traballo fin de Grado que compendia a formación adquirida ao longo de todos as ensinanzas descritas	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT6	Capacidade de xestión da información	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT7	Resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT8	Toma de decisións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT9	Traballo en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT14	Razoamento crítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT15	Compromiso ético	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT16	Aprendizaxe autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT18	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT19	Lideranza	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT22	Motivación pola calidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Nova	

Nova

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE7
CE8
CE9
CE10
CE11
CE13
CE14
CE15
CE17
CE19
CE22
CE23
CE24
CE28
CE29
CE31
CE34
CE35
CE37
CE48
CE63
CE64
CE65
CE68
CE69
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22

Contidos

Tema

TEMA 1.- A perspectiva sociolóxica: perspectivas teóricas e conceptos básicos. Apéndice metodolóxico

A perspectiva teórica da Socioloxía

- Perspectiva sociolóxica, perspectiva global e perspectiva sociolóxica na vida cotiá. A Socioloxía como ciencia: orixes e desenvolvemento.
- Teoría sociolóxica: principais paradigmas e novas perspectivas, nomeadamente perspectiva de xénero e feminista. O debate entre estrutura e acción

Conceptos básicos:

- Que entendemos por sociedade, evolución e tipos de sociedade
- Individuo e sociedade, achegas da socioloxía clásica: Marx, Weber e Durkheim (conflito, racionalización, función, anomia)
- Cultura: conceptualización, diversidade cultural, subcultura e contracultura; multiculturalidade e interculturalidade. Símbolos, valores, normas, desviación e control social
- Estrutura social e interacción (status e rol)
- Estratificación social: clase, xénero e etnia
- Grupos e organizacións

Apéndice metodolóxico básico para a realización do proxecto de investigación:

Metodoloxía, nocións básicas para o traballo de investigación: a definición do problema, as achegas teóricas, a formulación da hipótese, a escolla do deseño (distinción métodos e ferramentas básicas), recollida e compilación dos datos, interpretación dos resultados, elaboración de informe.

TEMA 2.- Socioloxía da familia e da infancia. Socialización, perspectiva teórica e axentes principais

Que é a socialización? Concepto, proceso, teorías e axentes principais. Análise sociolóxica da familia

- Que son as familias? Definición, natureza e evolución histórica
- Principais perspectivas teóricas: funcións, desigualdade, patriarcado e análise micro.
- A transformación da institución familiar na actualidade, diversidade de modelos fronte ao modelo tradicional.
- A cara escura das familias, a violencia intrafamiliar e a violencia de xénero

Análise sociolóxica da infancia

- A construción social da infancia, as perspectivas teóricas sobre a infancia, a infancia maltratada e excluída, a infancia postmoderna
- A socialización na infancia no marco da familia e da escola. Os modelos de socialización familiar, a relación familia-escola. A socialización no xénero como exemplo de socialización diferencial e de transformación

TEMA 3.- Contexto social, cambios sociodemográficos e acceso ao mercado de traballo. Políticas educativas

O contexto social actual, cambio e transformación acelerada. Sociedade transformacional e líquida

- Cambios sociodemográficos: natalidade, esperanza de vida, acceso ao mercado de traballo, ... e como afectan estes cambios na estrutura social e na construción social das categorías de idade, do xénero, así como no consumo, nas migracións, ...)
- Relación entre sistema social e sistema educativo, xenealoxía do sistema escolar -Características comúns e xerais dos sistemas educativos (xeneralidade, obrigatoriedade, ramificación, burocratización)
- A eficacia da socialización escolar e o acceso ao mercado de traballo. Políticas educativas, innovación e reforma (coeducación).

Apéndice coas explicacións teóricas da relación entre educación e sociedade: da achega dos clásicos aos paradigmas actuais. De especial interese para o marco teórico dos proxectos de investigación

TEMA 4.- Educación e cidadanía	<ul style="list-style-type: none"> - A estratificación social e as súas consecuencias no sistema educativo, nos grupos sociais e nos individuos: discriminación, inclusión/exclusión social, participación na vida política e económica - A teoría sociolóxica aborda a desigualdade - A relación entre clase social e educación - O xénero como categoría relevante na desigualdade educativa. A división sexual do traballo e o sexismo no currículo e na interacción. a necesidade da coeducación - A diversidade cultural e a interculturalidade como reto para os sistemas educativos actuais sociedade global, o reto .
TEMA 5.- As funcións sociais do sistema educativo	<ul style="list-style-type: none"> - A socialización para o traballo como elemento fundamental da relación entre a escola e a sociedade - A importancia da formación cívica nunha sociedade democrática - A socialización para o consumo e o patriarcado no noso modelo - A construción do consenso social a través da educación escolar - A creación de identidade nacional - A regulación do mercado de traballo - A custodia da infancia.
TEMA 6.- Cultura e educación: culturas familiares e cultura escolar	<ul style="list-style-type: none"> - Que é o currículo dende a perspectiva sociolóxica: expreso, evidente, visible, oculto, invisible, omitido; saberes, hábitos, espazos e tempos, a organización escolar como elemento esencial na análise do currículo - As relacións sociais do proceso educativo: inculcación, selección/omisión, segregación/inclusión Relación entre educación familiar, demandas da comunidade e práctica na escola. - Os nesgos de xénero, de clase e étnicos no sistema educativo e factores sociais de rendemento escolar relacionados. <p>Achegas teóricas relevantes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A reprodución cultural e social na escola - A violencia simbólica. - Lingua e currículo - A escola aparello de poder disciplinario
TEMA 7.- Socioloxía da interacción na aula e resolución de conflitos	<ul style="list-style-type: none"> - A análise sociolóxica do profesorado. A feminización da profesión docente - A aula como microsociedade: significación social da aula e da relación educativa, poder e estratificación: xénero, clase e etnia - A aula como marco de comportamento: negociación, estigma e resistencia - A comunicación na aula e a constitución do individuo illado - Resolución de conflitos: aprender a amar na escola, a importancia da educación afectiva a da aplicación de modelos integradores baseados no concepto de construción social
TEMA 8.- A escola debe responder a o novo modelo de sociedade. o impacto das TICs na educación	<ul style="list-style-type: none"> - A revolución das TICs e a sociedade da información, impacto na economía, na democracia, nas relacións sociais, a creación de novas culturas e os novos riscos - O impacto das linguaxes audiovisuais e das pantallas na socialización, xénero e uso das TIC - Sinerxías e oportunidades das TICs para transformar o modelo educativo, novos contornos de aprendizaxe e de relación, a transformación do espazo/tempo, eliminación de barreiras no acceso,

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	3	0	3
Traballo tutelado	10	20	30
Presentación	8	6	14
Foros de discusión	0	3	3
Resolución de problemas de forma autónoma	0	16	16
Prácticas autónomas a través de TIC	4	0	4
Seminario	5	10	15
Actividades introductorias	2	0	2
Estudo previo	0	20	20
Lección maxistral	10	0	10
Resolución de problemas	10	20	30

Probas de resposta curta	1	0	1
Cartafol/dossier	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	<p>☐ Descrición: este é un tempo reservado para atender e resolver dúbidas do alumnado. Durante este curso cada alumna/o deberá dedicar 3 horas a esta actividade en despacho ou virtual a través de correo-e, tanto para resolver dúbidas teóricas como prácticas.</p> <p>☐ Obxectivos: Atención, seguimento e orientación do alumnado. Intercambiar información, perspectivas e coñecementos. Favorecer o feedback entre as persoas que compoñen o curso: entre o propio alumnado e entre docente e alumnado sobre os contidos e tarefas desenvolvidas na materia. Seguimento da comprensión de conceptos e contidos así como resolución de dúbidas. Asesoramento na procura de información.</p> <p>☐ Modalidade: guiada.</p> <p>☐ Natureza: teórica e práctica.</p> <p>☐ Escenario: despacho 113, aulas C ou B, a través de correo-e</p> <p>☐ Grupos: reducido</p> <p>☐ Tarefas do alumnado: identificar as dúbidas e problemas de comprensión e formulalas, se pode ser, con posibilidades de resolución.</p>
Traballo tutelado	<p>☐ Descrición: actividades que realiza o alumnado, algúns exemplos poden ser: -Recensións sobre artigos científicos de actualidade - análise de documentos audiovisuais -Traballos monográficos -Procura de información en publicacións, bases de datos, artigos, libros sobre un tema en concreto. -Proxectos: deseño e desenvolvemento dun traballo de investigación en grupo (aula B) que inclúa parte ou todas as actividades precedentes.</p> <p>Quen se encargue da docencia acoutará e aceptará os temas de estudo propostos polo alumnado. Realizará o seguimento do traballo e avaliará o proceso e o resultado final.</p> <p>☐ O obxectivo é adquirir e consolidar coñecementos e formar parte fundamental do traballo que se avalia.</p> <p>☐ Modalidade: autónoma e guiada ☐ Natureza: práctica. ☐ Escenario: aual, despacho e rede</p> <p>Realizarase en grupo reducido</p> <p>O alumnado realizará o traballo a partir do guión proporcionado pola/o docente, dispoñendo das sesións de prácticas (horas B) e das sesións de titoría para facilitar o seguimento do seu traballo.</p>

Presentación

□ Descripción: todos os traballos tutelados nas sesións prácticas deben ser presentados en público a todo o grupo en sesións habilitadas a tal efecto ao final do cuadrimestre. Teráse en conta a habilidade para comunicar e a capacidade de captar a atención do público así como a capacidade de síntese e os recursos empregados.

Tamén se poden expoñer, pero non é obrigatorio, outros traballos que se vaian realizando de forma voluntaria polo alumnado.

Estas exposicións consistirán en presentar un tema concreto ou un traballo (previa presentación escrita na que se avaliará o contido).

Trátase dunha metodoloxía que traballa unha competencia nuclear e transversal cuxo obxectivo é aprender a comunicar.

Os traballos expoñeranse en grupo -os que se realicen en grupo- ou individualmente os que se fagan desa forma con carácter voluntario.

As presentacións serán avaliadas en función dos criterios previamente establecidos, podendo incluso integrar a avaliación criterios e cualificacións incorporados polo alumnado.

□ Modalidade: guiada

□ Natureza: práctica

□ Escenario: aula ordinaria que conta con recursos tecnolóxicos (canón de proxección, transparencias, conexión a Internet, vídeo ou DVD)

□ Grupo: grande, mediano ou reducido.

□ Tarefas do alumnado:

Expoñer o traballo publicamente.

Defendelo, é dicir, debe responder ás preguntas e posibles críticas construtivas de colegas e docentes.

Poderanse explicar na parte final da exposición os problemas e obstáculos xurdidos durante a elaboración do traballo.

Foros de discusión

□ Descripción: esta é unha actividade que se realizaría a través das redes de comunicación creadas polo propio alumnado na que poderán debater e intercambiar informacións e opinións de interese para o desenvolvemento teórico e práctico da materia

□ Obxectivos:

Coordinar e acordar as prioridades para o traballo de seminario

Abrir perspectivas e temas e traballar e consolidar coñecementos.

Cuestionar(se) opinións persoais e posibles prexuízos

Desenvolver habilidades comunicativas

□ Modalidade: autónoma

□ Natureza: práctica

□ Escenario: non prescrito

□ Grupos: grande ou reducido

□ Quen teña a cargo a docencia, ou incluso o alumnado, propondrá un tema de debate ou de estudo, se é preciso nomearase alguén que dinamice ou modere o foro.

Resolución de problemas de forma autónoma	<p>□ Descripción: formulación, análise, resolución individual, e de proceder debate en grupo, dun exercicio relacionado coa temática da materia de forma autónoma por parte do alumnado.</p> <p>□ Obxectivo Reflexionar sobre as cuestións principais da materia e relacionar teoría e práctica. Introducir novos conceptos e integralos cos antigos. Consolidar coñecementos.</p> <p>Ao final de cada tema dos que compoñen a documentación básica para preparar a materia hai unha batería de cuestións ou exercicios denominadas actividades de autoavaliación, a resolución destas actividades integrará o contido do cartafol xunto coa documentación elaborada para os seminarios e outros traballos voluntarios. A/o docente poderá revisar este material que formará parte da avaliación final, tamén se poderá revisar a petición do alumnado.</p> <p>□ Modalidade: autónoma. □ Natureza: teórico-práctica. □ Escenario: non prescrito.</p> <p>□ Tarefas do alumnado: Resolver a cuestión ou exercicio proposto pola/o docente a partir da documentación facilitada. Aínda que as actividades se realizaren de forma autónoma, o alumnado disporá en todo momento de sesións de titoría para que a docente poida realizar o acompañamento e seguimento desta metodoloxía.</p>
Prácticas autónomas a través de TIC	<p>□ Descripción: desenvolver con axuda das TIC prácticas de búsqueda de información, manexo de ferramentas básicas para deseñar táboas e gráficas, tratamento de datos e búsqueda de fontes estatísticas.</p> <p>Desenvolveranse 2 sesións ao inicio do curso en horas B, as dúas primeiras semanas, e outras 2, tamén en horas B cando o desenvolvemento dos traballos o requira, é dicir. no momento en que se trate de buscar, procesar e presentar a información para os traballos. Aproximadamente terán lugar na 2ª, 3ª, e 4ª semana de novembro.</p> <p>□ Obxectivos: Facilitar a correlación entre a teoría e a práctica. Consolidar coñecementos. Utilizar programas ou recursos informáticos.</p> <p>□ Modalidade: guiada. □ Natureza: práctica. □ Escenario: aula de informática ou aula B e en grupo mediano.</p> <p>□ Que estea a cargo desta docencia deberá elaborar e proporcionar un guión para orientar a realización do traballo e das actividades concretas en cada caso, asemade deberá facer o seguimento da evolución da actividade do alumnado.</p>
Seminario	<p>□ Tarefas do alumnado: realizar a actividade proposta en tempo e forma.</p> <p>□ Descripción: trátase dun tipo de metodoloxía que combina o traballo autónomo co guiado de aula. Pretende profundar e ampliar o contido xeral da materia pero a través dun tema específico tratado no programa xeral da materia. O tema escollido é: Socialización, educación e xénero Terán lugar 8 sesións de unha hora en pequeno grupo (sesións de horas C) en semanas alternas co fin de dar tempo a preparar lecturas de textos e procuras de información etc..</p> <p>□ Obxectivo: adquirir, comunicar e consolidar coñecementos teórico-prácticos e fomentar a interactividade entre a docente e o alumnado.</p> <p>□ Modalidade: guiada. □ Natureza: práctica. □ Escenario: aula ordinaria con recursos tecnolóxicos. □ Grupos: reducido</p> <p>□ Tarefas do alumnado: coordinación do grupo, xerarquización dos temas a tratar, procura de información, traballo de documentación, lectura e análise para achegalo ás demais persoas participantes no seminario.</p>

Actividades introductorias Descripción:

Estas actividades realizaranse nas primeiras sesións nos diferentes grupos. Están encamiñada a tomar contacto e a dar e recoller información sobre a materia e sobre o alumnado (coñecementos previos, intereses e motivacións).

Poderán presentarse curtametraxes ou outro tipo de pezas que o alumnado terá que analizar en forma de chuva de ideas partindo dun guión proposto pola/o docente, quen preguntará sobre ideas e conceptos para coñecer o grao de afinidade e comprensión da materia.

Tamén se poderán propor cuestións ás que o alumnado terá que responder oralmente.

Asemade realizarase a presentación específica do curso: obxectivos, contidos, metodoloxía, avaliación, etc.

Obxectivo: comunicar amigablemente que se pretende atinxir con este curso e de forma somera coa materia de Socioloxía. Aclarar, no posible, a finalidade da materia e o seu interese para o alumnado.

Modalidade: guiada

Natureza: teórico/práctica

Escenario: aula ordinaria

Grupo: calquera

Tarefas do alumnado: participar activamente nas actividades propostas en aula

---

Estudo previo

Descripción: sempre antes de cada sesión presencial maxistral (horas A) ou do desenvolvemento de traballo práctico (horas B) ou seminarios (horas C) o alumnado realizará as actividades previstas como previas.

O alumnado deberá procurar, ler e traballar a documentación ou o material proposto e facilitado pola/o docente.

Pode ser para unha actividade teórica - procura de información, análise e organización de documentación- ou a realización dunha tarefa que deba ser resolta con traballo práctico.

Obxectivo: habituarse a asistir ás aulas cun mínimo de coñecementos da materia que permita avanzar a bo ritmo e compartir coñecementos para facilitar o debate en sesión maxistral, seminario ou práctica.

A/o docente porá a disposición do alumnado o material de lectura ou as indicacións para obtelo.

Modalidade: autónoma.

Natureza: práctica.

Escenario: Non prescrito.

Realizarase en grupo reducido ou de forma individual.

Tarefas do alumnado:

Procurar a documentación (bibliográfica, bases de datos, Internet, etc.)

Ler a documentación facilitada polo/a docente ou obtida de forma autónoma.

Lección maxistral

Non se trata de realizar leccións ao uso, pois a presentación estruturada e ordenada dos temas xa está a disposición do alumnado na plataforma.

Nos tempos dedicados á exposición a cargo da/o docente levarase a cabo a explicación e aclaracións do contido da materia:

Relacionala coas sesións anteriores e posteriores

Resaltar as ideas principais

Aclarar aqueles puntos máis complexos

Dar a palabra ao alumnado para resolver as dúbidas e ofrecer exemplos (de actualidade, reais, etc.), relacionar os novos conceptos, e asegurar a comprensión do contido empregando a exposición teórica ou a discusión e debate.

Obxectivo: abrir portas a novos coñecementos

Modalidade: guiada, a presenza de docente é necesaria.

Natureza: teórica.

Escenario: aula ordinaria A (na que se desenvolven habitualmente as aulas).

Recursos tecnolóxicos (malia non ser imprescindibles poderán empregarse o proxector, conexión a Internet, vídeo ou dvd .

Grupos: grande.

Tarefas do alumnado: participar activamente na sesión (tomar notas, tomar a palabra, contestar preguntas .

Resolución de problemas	<p>□ Descripción: formulación, análise, resolución e debate de exercicios relacionados coa temática da materia.</p> <p>A docente propón, ao final de cada tema, por escrito e de forma organizada unha batería de exercicios e actividades.</p> <p>A documentación de consulta e lectura estará a disposición do alumnado e conforma a guía de orientación e análise, centra os puntos de interese, de ampliación ou de complexidade para a posterior discusión e posta en común na aula.</p> <p>En hora A realizarase un exercicio escrito por cada tema que será recollido pola docente na aula para incorporarse a avaliación.</p> <p>En todas as sesións maxistras a docente preguntará pola realización dos exercicios de autoavaliación, polas dificultades e dúbidas atopadas e recollerá os comentarios e achegas do alumnado comentados en público. Resolverá na aula cantas dúbidas se presenten deste xeito.</p> <p>□ Obxectivo: Reflexionar e relacionar teoría e práctica e proporcionar feedback ao alumnado sobre o proceso de aprendizaxe. Realmente é unha peza metodolóxica integrada, que permite aprender, consolidar, ampliar, autoavaliar e avaliar, e comunicar na aula.</p> <p>□ Modalidade: guiada.</p> <p>□ Natureza: práctica.</p> <p>□ Escenario: aula ordinaria con recursos tecnolóxicos.</p> <p>□ Grupo: grande.</p> <p>□ Tarefas do alumnado: o alumnado deberá resolver os exercicios propostos a partir do material de estudo facilitado pola docente. Posteriormente terá lugar unha posta en común.</p>
-------------------------	---

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	O seminario é unha metodoloxía que combina o traballo individual e de grupo, o traballo autónomo e o guiado en aula C. Con esta atención preténdese guiar e avaliar o proceso de aprendizaxe e o progreso do alumnado, tanto no plano teórico como práctico: pescudas, recompilación, análise, opinión, presentación, debate en aula C, □ . O seguimento consignarase nas fichas individuais e tamén con referencia ao grupo C no que se integre cada alumna/o durante o desenvolvemento das aulas C. A docente proporá temas de traballo e será o alumnado quen decida a súa concreción de acordo cos seus intereses ou relevancia. A docente indica o marco teórico para traballar, e, sobre el, o grupo deberá tomar decisións, coordinarse na distribución de tarefas e definir o que se vai presentar en aula.
Resolución de problemas	Ao final de cada tema, e de forma voluntaria para o alumnado, levarase a cabo unha pequena proba de coñecemento que permitirá ir recompilando información de cada alumna/o sobre a evolución da adquisición de competencias cognitivas. Estas probas retroalimentan a información, xa que lle serán devoltas ao alumnado coas indicacións pertinentes. Ademais permiten realizar avaliación de proceso e son unha ferramenta útil para conseguir que o alumnado teña a materia ao día e non acumule temas sen traballar, pois a superación destas probas permitirá acadar unha avaliación positiva nesa parte da materia sen ter que realizar outra proba de coñecemento.
Foros de discusión	Esta atención permite que o alumnado resolva de forma autónoma a coordinación necesaria para o traballo de aulas B e C. No B estará formado polo grupo de proxecto e no C polo grupo de aula, que é reducido, aproximadamente 12 persoas. Deberan conformar unha rede de traballo a través de Internet con todos os compoñentes. O foro permitirá debater o necesario para acordar temas, priorizar o desenvolvemento, acordar quen intervirá na aula e sobre que, ... É un tipo de traballo autónomo do grupo, e quen se encargue da docencia deberá garantir que existe, que se comunican todos os membros e tomará nota do resultado dos debates e decisións.
Resolución de problemas de forma autónoma	Con esta atención, que se poderá desenvolver en aula (A,B e C) e nas titorías individuais e de grupo, preténdese estimular o alumnado a profundar e consolidar os coñecementos que ofrece a materia. A base para esta atención está na proposta de actividades que se fai ao final de cada tema. O alumnado poderá decidir que actividades realiza segundo os seus intereses ou relevancia, e despois poderá contrastar co grupo o resultado ou traballalo en titoría coa docente para mellorar as competencias cognitivas e metodolóxicas. Estes exercicios formarán parte da documentación compilada para o cartafol.
Titoría en grupo	Con esta atención preténdese contribuír a resolver as dúbidas que xurdan na realización das diferentes tarefas propostas ao alumnado, nomeadamente aquelas que xurdan coa realización do proxecto de investigación en grupo (horas B) e nas que aparezan ao desenvolver o traballo de seminario (horas C). Poderá realizarse nas horas B e C e no despacho.

Actividades introductorias	Con esta atención preténdese aclarar todo o necesario para desenvolver correctamente o traballo de curso. En cada tipo de aula (A, B, C), por ser diferente, levaranse a cabo as necesarias explicacións sobre contidos, metodoloxía e avaliación, dando a palabra ao alumnado para que poida preguntar o que considere oportuno. Na primeira parte da intervención poderanse empregar estratexias que permitan coñecer aproximadamente o grao de familiaridade do alumnado coa materia e coas metodoloxías que se van aplicar. Poderanse realizar tormentas de ideas, visionar algunha peza audiovisual e logo ter un coloquio sobre ela, realizar a presentación do alumnado facendo algún tipo de precisión, ou calquera outra estratexia de iniciación á materia.
Traballo tutelado	A atención céntrase na orientación para o deseño teórico e metodolóxico e no seguimento da realización do proxecto de investigación que o alumnado debe realizar en grupo. Esta atención levarase a cabo fundamentalmente no transcurso das aulas B que teñen como obxectivo específico acadar as destrezas básicas na praxe metodolóxica e tamén en destrezas tecnolóxicas, lingüísticas e colaboradoras. Levarase a cabo na aula B atendendo grupo por grupo, no despacho e a través de correo electrónico.
Presentación	Esta atención ten como obxectivo orientar o alumnado na mellora das destrezas comunicativas ou na superación dos obstáculos que se poden presentar ao falar en público e comunicar de forma eficiente. Dedicarase unha sesión colectiva a preparar e orientar nestas destrezas na hora A e na B e, eventualmente, tamén se pode traballar na titoría de xeito individual.
Prácticas autónomas a través de TIC	Esta atención pretende que o alumnado adestre no uso dos recursos que ofrecen as TIC: procura de información, manexo de ferramentas básicas para deseñar táboas e gráficas, tratamento de datos e busca de fontes. Respecto da procura de información e valoración e cita de fontes, o alumnado deberá realizar obrigatoriamente o curso que ofrece a biblioteca do campus. Para adestrar en tratamento de datos e elaboración de gráficas e cadros a atención levarase a cabo na aula en hora B e C ou na titoría.
Estudo previo	Quen teña o encargo da docencia porá a disposición do alumnado dende o inicio de curso a documentación necesaria para realizar o traballo previo ás sesións A, B ou C. Esta atención permitirá que o alumnado poida asistir ás aulas cun coñecemento previo do que se vai tratar e polo tanto poderá formular dúbidas e preguntas con maior acerto, ou mesmo debater sobre o que se está aprendendo. O alumnado debe ler a documentación ou o material proposto e facilitado pola/o docente. Pode ser para unha actividade teórica - procura de información, análise e organización de documentación- ou a realización dunha tarefa que deba ser resolta con traballo práctico.
Lección maxistral	Con esta atención non se pretende realizar leccións nas que a relación docente alumnado sexa xerárquica e unidireccional. Para evitar isto a presentación estruturada e ordenada dos temas xa está a disposición do alumnado na plataforma Fatic, de modo que o alumnado pode e debe lela con anterioridade, e dese modo ten xa un punto de partida para poder reflexionar e participar na aula. Non obstante, nos tempos dedicados á exposición a cargo da/o docente levarase a cabo a explicación e aclaracións do contido da materia que o alumnado considere de maior interés pola súa relevancia ou complexidade. En todo caso hai un guión estándar que consiste en: relacionar o contido do tema co marco global da materia, resaltar as ideas principais, aclarar aqueles puntos máis complexos, dar a palabra ao alumnado para resolver as dúbidas e ofrecer exemplos (de actualidade, reais, etc.), relacionar os novos conceptos, e asegurar a comprensión do contido empregando a exposición teórica ou a discusión e debate.
Probas	Descrición
Exame de preguntas de desenvolvemento	O alumnado poderá facer de xeito voluntario unha proba de resposta longa, con acceso a información durante o desenvolvemento da mesma, co obxectivo de subir a cualificación final. Poderá realizala o alumnado que acade unha cualificación superior ou igual a notable 8. Esta proba dará a oportunidade de acceder ao sobresaliente ou matrícula de honra. A proba desenvolverase na data de exame final oficial.
Probas de resposta curta	Esta atención permitirá (ao alumnado e á docente) ter información semanal sobre o desenvolvemento da aprendizaxe da materia. O contido será sobre o máis importante de cada tema e a resposta curta permite obter información sobre se se van acadando as destrezas cognitivas requiridas. As explicacións en aula A son importantes para resolver dúbidas e as probas realizaranse nas horas A. a superación destas probas permite acadar a cualificación positiva sen ter que realizar o exame final.
Cartafol/dossier	Con esta atención preténdese estimular o alumnado para traballar aquelas destrezas máis febles que cada quen identifique, tanto no plano cognitivo como metodolóxico, lingüístico ou tecnolóxico. A docente ofrece unha batería de propostas en forma de pescudas, reflexións, análises de pezas documentais literarias ou de imaxe, etc. e será o propio alumnado quen decida que e canto facer. Todo este traballo formará parte dun cartafol/dossier persoal que se poderá mostrar e consultar coa docente, quen proporá melloras e orientacións. Este cartafol poderá formar parte da documentación a ter en conta para a avaliación final.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Seminario	<p>Cada grupo C terá 8 sesións en seminario (horas C) ao longo do cuadrimestre.</p> <p>Para o seu desenvolvemento será preciso que o alumnado se coordine, se documente e traballe previamente, individualmente e en grupo, coas lecturas e indicacións propostas.</p> <p>Nas sesións de seminario cada participante intervirá presentando as conclusións ás que chegara, de modo que se comparta o coñecemento e que se debata en grupo.</p>	15	<p>CB1</p> <p>CB2</p> <p>CB3</p> <p>CB4</p> <p>CB5</p> <p>CG5</p> <p>CG11</p> <p>CE13</p> <p>CE37</p> <p>CE48</p> <p>CE64</p> <p>CT1</p> <p>CT2</p> <p>CT3</p> <p>CT8</p> <p>CT9</p> <p>CT11</p> <p>CT12</p> <p>CT13</p> <p>CT14</p> <p>CT15</p> <p>CT16</p> <p>CT17</p>
Resolución de problemas de forma autónoma	<p>Esta metodoloxía, de carácter voluntario, está pensada para aquelas persoas que desexen afondar un pouco máis nos temas.</p> <p>No material preparado pola docente fanse suxestións que orientan ao alumnado para este fin, podendo tamén o propio alumnado afondar en aspectos que non estean suxeridos pola docente.</p> <p>Este traballo voluntario pasará a formar parte do cartafol individual do alumnado e permitirá sumar para a avaliación final.</p>	5	<p>CB1</p> <p>CB3</p> <p>CB5</p> <p>CG11</p> <p>CG12</p> <p>CE13</p> <p>CE14</p> <p>CE28</p> <p>CT1</p> <p>CT3</p> <p>CT15</p> <p>CT21</p>

Traballo tutelado	<p>Esta metodoloxía está pensada para poñer en práctica os coñecementos adquiridos e activar as capacidades que permiten acadar competencias de aplicación á realidade.</p> <p>O traballo será realizado en pequeno grupo, guiado, avaliado en proceso e avaliado en resultado.</p> <p>A base sobre a que se aplican os criterios de avaliación é a das competencias da materia a través da participación do alumnado nas sesións de introdución e de seguemento e a memoria onde se recolle o traballo realizado.</p>	25	<p>CB1</p> <p>CB2</p> <p>CB3</p> <p>CB4</p> <p>CB5</p> <p>CG2</p> <p>CG5</p> <p>CG11</p> <p>CG12</p> <p>CE13</p> <p>CE23</p> <p>CE24</p> <p>CE28</p> <p>CE29</p> <p>CE63</p> <p>CT1</p> <p>CT2</p> <p>CT3</p> <p>CT5</p> <p>CT6</p> <p>CT7</p> <p>CT8</p> <p>CT9</p> <p>CT10</p> <p>CT11</p> <p>CT12</p> <p>CT13</p> <p>CT14</p> <p>CT15</p> <p>CT16</p> <p>CT17</p> <p>CT18</p> <p>CT19</p> <p>CT20</p> <p>CT21</p>
Presentación	<p>Neste apartado terase en conta a presentación pública dos traballos tutelados, así como a presentación e debate ou posta en común en aula dos exercizos e dos seminarios. polo tanto neste apartado é no que se valoran especificamente as competencias relacionadas coa comunicación e a participación nas aulas A, na presentación pública da memoria do proxecto de investigación, e nos seminarios das horas C.</p>	15	<p>CB1</p> <p>CB2</p> <p>CB4</p> <p>CB5</p> <p>CE10</p> <p>CE63</p> <p>CT3</p> <p>CT5</p> <p>CT6</p> <p>CT11</p> <p>CT17</p> <p>CT21</p>

Exame de preguntas de desenvolvemento	<p>A proba presencial de resposta longa (desenvolvemento dun tema ou dun comentario de texto) ten carácter voluntario e marcará a diferenza entre o notable e o sobresaliente ou a MH. Terá lugar na data da proba final oficial.</p> <p>Disporase de dúas horas para a súa realización e poderanse consultar materiais como o cartafol ou outras lecturas de consulta. Nesta data oficial final participarán tamén as persoas que non acadaran unha avaliación continúa positiva ao longo do desenvolvemento do cuadrimestre ou as que renunciaren expresamente a facelas. neste caso o tipo de proba será unha mestura de preguntas curtas e longas sen apoio de materiais de consulta. Tamén disporán de dúas horas para o seu desenvolvemento. Neste caso deberase acadar unha cualificación que permita facer media coas demais partes da materia, podendo chegar ata o 30% previsto para a avaliación continua coas probas de resposta curta.</p>	5	CB1 CB3 CB4 CB5 CG7 CG9 CG10 CG12 CE1 CE10 CE11 CE13 CE14 CE28 CE31 CE37 CT1 CT3 CT13 CT14 CT19 CT21
Probas de resposta curta	<p>Durante o desenvolvemento do curso realizaranse, de xeito voluntario por parte do alumnado, 10 probas de coñecemento de resposta curta sen apoio de apuntamentos nin material de consulta. Quen non desexe realízalas debe renunciar a esa posibilidade expresamente e comunicarllo á docente. Nese caso deberá realizar obrigatoriamente a proba de coñecemento na data do exame final pero sie apoio de material de consulta. Para a realización das probas tomarase como base os contidos dos temas e os exercicios propostos ao final de cada tema. As probas de resposta curta serán avaliadas de inmediato e devoltas ao alumnado para a súa comprobación e comentario en aula. permiten manter o ritmo de traballo e a retroalimentación respecto do resultado. De superarse estas probas non será necesario facer ningunha outra proba de coñecemento. Para iso non deben suspenderse máis de 4 por debaixo de 4, ou máis de 3 por debaixo de 3.5. O total de suspensos que se poderán acumular con estas cualificacións non deberá ser superior ao 40%.</p>	30	CB1 CB5 CG7 CG9 CG10 CG12 CE1 CE10 CE11 CE13 CE14 CE28 CE31 CE37 CT19

Cartafol/dossier	O cartafol é de realización voluntaria e persoal, flexible segundo os intereses e necesidades da cada alumna/o. No cartafol irase plasmando o traballado realizado durante o curso: resolución de exercicios de entre os recomendados ao final de cada tema, pescudas, recensións, comentarios sobre vídeos e películas, ..., nel poderanse incluír elementos concernintes ao traballo de aula A, B ou C. Por exemplo, pódense incluír aspectos concretos relacionados co traballo de investigación tutelado de grupo que non teñan cabida na memoria. O cartafol poderase ir revisando na titoría ao longo do cuadrimestre por solicitude do alumnado ou da docente.	5	CB1 CB2 CB3 CB5 CG2 CG7 CG9 CG10 CG11 CG12 CE1 CE10 CE13 CE14 CE31 CE37 CE64 CT1 CT3 CT12 CT13 CT14 CT19 CT21
------------------	---	---	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Recoméndase encarecidamente que se lea esta guía con atención para poder aclarar as dúbidas xa na sesión de presentación da materia o primeiro día e non pasemos o curso aclarando cuestións que xa están recollidas neste documento.

Recoméndase poñer atención á documentación que se sube á plataforma virtual FAITIC. Nela están desenvolvidos os temas, esquemas de traballo, fichas e guiños para realizar comentarios e outros traballos voluntarios, guías (como a de análise de películas con perspectiva sociolóxica), novas, anuncios, calendario previsto de realización do programa e datas das probas de avaliación.

Ningún traballo tutelado vai darse por finalizado ata que non acade a cualificación de apto.

Debe poñerse atención á bibliografía máis ampliada e bases de datos importantes para o desenvolvemento dos traballos.

Recoméndase ver os vídeos, documentais e películas que se propoñen nos diversos temas da materia pois contribúen a abrir o foco e a mellorar a comprensión do tema.

Tamén é importante ler a prensa e estar ao tanto dos acontecementos, e ter unha actitude aberta, curiosa e crítica ante o mundo.

Polo tipo de materia que é fáise máis fincapé nos aspectos reflexivos que memorísticos.

A segunda convocatoria (avaliación de xullo) terá os mesmos requirimentos, de tal maneira que as partes superadas na primeira non hai que repetilas.

A data de exame pódese consultar na web da facultade no apartado de organización académica.

<http://feduc.webs.uvigo.es/>

As condicións de avaliación do alumnado non asistente son que certifique e motive razoablemente a imposibilidade de asistencia. Será guiado na aprendizaxe e non cumprimento dos fitos a través de titorías concertadas coa docente. Os requirimentos non serán diferentes en relación á consecución das competencias, a excepción do que depende do traballo

que se fai en grupo ou que se ha de presentar oralmente diante do mesmo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Fernández Palomares, Francisco (coordinador), Sociología de la educación., Pearson, 2003, Madrid

Fernández Enguita, Mariano, Educar en tiempos inciertos, Morata, 2001, Madrid

Fernández Enguita, Mariano (editor), Sociología de la Educación, Ariel referencia, 1999, Barcelona

Macionis, John J. & Plummer, Ken, Sociología, Prentice Hall, 2005, Madrid

Bibliografía Complementaria

Pérez-Díaz, Victor e Rodríguez, Juan C., La educación general en España, Fundación Santillana, 2003, Madrid

Salvador Giner, Emilio Lamo de Espinosa e Cristóbal Torres (editores), Diccionario de sociología, Alianza Editorial, 1998, Madrid

Varela, Julia, Las reformas educativas a debate, Morata, 2007, Madrid

Viniegra, L., Atando teoría y práctica en la labor docente, Paidós, 2004, Barcelona

VVAA, Investigación-acción, reflexión crítica sobre la práctica educativa, Eduforma, 2007, Madrid

Willis, Paul, Aprendiendo a trabajar: como los chicos de la clase obrera consiguen trabajos de clase obrera, Akal, 1988, Madrid

Santos Guerra (coordinador), El harén pedagógico. Perspectiva de género en la organización escolar, Graó, 2000, Barcelona

Steimberg y Kinchelore (compiladores), Cultura infantil y multinacionales, Morata, 2000, Madrid

Volker, Joan, □Nacimiento de dos hermanos gemelos: el sociólogo y el maestro de escuela, Península, 1975, Barcelona

Miedziam, Myriam, Chicos son hombres serán: cómo romper los lazos entre masculinidad y violencia, Horas y horas, 1996, Madrid

Muel, Francine, □La escuela obligatoria y la invención de la infancia anormal□ en Espacios de poder, Ediciones de la Piqueta, 1991, Madrid

Fernández Enguita, Mariano, La escuela a examen, Pirámide., 1999, Madrid

Fernández Enguita, Mariano, La profesión docente y la comunidad escolar, Morata, 1999, Madrid

Foucault, Michel, Vigilar y castigar, Siglo XXI, 1984, Madrid

Laval, Christian, La escuela no es una empresa. El neoliberalismo al asalto de la escuela pública, Paidós, 2004, Barcelona

Appel, Michel W., Educar como □Dios manda□, Paidós, 2006, Barcelona

<http://www.un.org/>, Naciones Unidas,

<http://www.oneworld.net>, One World,

<http://www.europa.eu.int/index-en.htm>, Unión Europea,

<http://portal.unesco.org/>, UNESCO,

OCDE, Escuelas y calidad de la enseñanzaInforme internacional, MEC/Paidós, 1990, Barcelona

Pérez-Díaz, Victor e Rodríguez, Juan C., Educación superior y futuro de España, Fundación Santillana, 2001, Madrid

www.ine.es, Instituto Naional de Estadística,

<http://www.consellodacultura.org>, Consello da Cultura Galega,

Iglesias Álvarez, Ana, Falar galego: No veo por que. Aproximación cualitativa á situación sociolingüística de Galicia, Xerais, 2002, Vigo

www.ige.eu/web/index., Instituto Galego de Estatística,

fatic.uvigo.es/index., Universidade de Vigo,

www.csic.es/, CSIC,

www.migualdad.es/mujer/, Instituto de la Mujer. La mujer en cifras,

sgi.xunta.es/publdida.html -, Servizo de Igualdade (Galicia),

www.oecd.org/document, OCDE,

www.cervantesvirtual.com/, Biblioteca Virtual Cervantes,

www.educarm.es/templates/portal/images/ficheros/revistaEducarm/, REDINET (Información educativa),

www.sc.ehu.es/sfwseec/basedatos.htm -, ERIC (Centro de recursos educativos),

www.plazayvaldes.es/libro/diccionario-critico-de-ciencias-sociales/1249/, Diccionario crítico de Ciencias Sociales,

www.injuve.mtas.es/injuve/portal.portal.action, INJUVE (Instituto de la Juventud de España),

http://webs.uvigo.es/hcastro/guias/guia_dep08.html, Como realizar un trabajo académico,

Hernández Sapieri, Metodología de investigación, Mc.Graw-Hill, 1997, México

Bauman, Zygmunt, Amor líquido: acerca de la fragilidad de los vínculos humanos, FCE, 2005, México

Illich, Ivan, La convivencialidad, Virus, 2011, Barcelona

Rendueles, César, Sociofobia: el cambio político en la era de la utopía digital, Capitan Swing, 2013, Madrid

Carrasco, Cristina, El Trabajo de cuidados, Los libros de la Catarata, 2011, Madrid

Sennett, Richard, La corrosión del carácter, Anagrama, 2000, Barcelona

Hunt, Lynn, La invención de los derechos humanos, Tusquets, 2009, Barcelona

Renau, Mª Dolors (Ed.), Como aprender a amar en la escuela, La catarata, 2012, Madrid

Tonucci, Francesco, Peligro, niños, Graó, 2012, Barcelona

Acaso, Maria, Pedagogías invisibles. El espacio del aula como discurso, La catarata, 2012, Madrid

Imbermom, F. Jarauta, B. (Coord.), Pensando el futuro de la educación, Graó, 2012, Barcelona

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase encarecidamente que se lea esta guía con atención para poder aclarar as dúbidas xa na sesión de presentación da materia o primeiro día e non pasemos o curso aclarando cuestións que xa están recollidas neste documento.

Recoméndase poñer atención á documentación que se sube á plataforma virtual FAITIC. Nela están desenvolvidos os temas, esquemas de traballo, fichas e guións para realizar comentarios e outros traballos voluntarios, guías (como a de análise de películas con perspectiva sociolóxica), novas, anuncios, calendario previsto de realización do programa e datas das probas de avaliación.

Ningún traballo tutelado vai darse por finalizado ata que non acade a cualificación de apto.

Debe poñerse atención á bibliografía máis ampliada e bases de datos importantes para o desenvolvemento dos traballos.

Recoméndase ver os vídeos, documentais e películas que se propoñen nos diversos temas da materia pois contribúen a abrir o foco e a mellorar a comprensión do tema.

Tamén é importante ler a prensa e estar ao tanto dos acontecementos, e ter unha actitude aberta, curiosa e crítica ante o mundo.

Polo tipo de materia que é faise máis fincapé nos aspectos reflexivos que memorísticos.

A segunda convocatoria terá os mesmos requirimentos, de tal maneira que as partes superadas na primeira non hai que repetilas.

En caso de non poder asistir establecerase un sistema de traballo en titoría que permita solventar esta situación sen menoscabo do cumprimento de todos os resultados e de acadar todas as competencias establecidas na guía.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria**

Materia	Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria			
Código	P02G120V01201			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Pino Juste, Margarita Rosa			
Profesorado	Domínguez Pérez, María Teresa Gonzalo Rodriguez, María Paz Pino Juste, Margarita Rosa			
Correo-e	mpino@uvigo.es			
Web	http://webs/uvigo.es/mpino			
Descrición xeral	<p>O currículo é o eixo sobre o que se desenvolve o labor educativo, tanto nos seus aspectos concetuais (concepcións, compoñentes, niveis, etc.) como nos procedimentais (procesos de deseño, posta en práctica, avaliación, etc.), de aí que figure como de formación básica unha materia que aborde a citada temática. A materia adecúase ao perfil profesional e académico da titulación nos seguintes aspectos:</p> <p>(a) En relación coa temática referida ao currículo</p> <ul style="list-style-type: none"> - En termos xerais, asesoramento grupal e individual sobre calquera aspecto relacionado co ámbito curricular - Especificamente, o relacionado co deseño e avaliación de programas educativos, de unidades didácticas, de materiais e actividades, así como de documentos de centro. <p>(b) En relación coa temática referida á innovación educativa e investigación</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deseño, aplicación e avaliación de prácticas educativas innovadoras - Elaboración de informes utilizando diferentes formatos para divulgar innovacións educativas - Relación entre a innovación educativa e a investigación centrada no cambio - Utilización do sistema de referencias bibliográficas recomendadas pola APA - Coñecemento dos conceptos e procesos curriculares, así como das diferentes correntes de pensamento curricular <p>En relación ós campos profesionais nos que se proxecta:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Deseño e planificación educativa * Asesoramento a programas de innovación educativa e curricular * Asesoramento nos procesos de avaliación educativa e a súa implementación * Elaboración, deseño e actualización de programas curriculares * Deseño de materiais educativos e curriculares * Formación de docentes en procesos de ensino-aprendizaxe * Asesoramento en plans formativos para organizacións e empresas 			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• Saber estar / ser

CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao periodo 6-12	• saber facer
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	• saber
CE9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan	• saber facer
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	• saber
CE12	Abordar e resolver problemas de disciplina	• saber facer
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber facer
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	• saber facer • Saber estar / ser
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	• saber • saber facer
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	• saber • saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	• saber • saber facer
CE18	Participar na definición do proxecto educativo e na actividade xeral do centro atendendo a criterios de xestión de calidade	• saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber • Saber estar / ser
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	• Saber estar / ser
CT18	Creatividade	• Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe en o aula atendendo a as necesidades de os estudantes e transmitir seguridade, tranquilidade e afecto.	CB4 CG1 CG8 CG9 CG11 CE8 CE16 CT1 CT8 CT9 CT14 CT15 CT18 CT22

Comprender que a dinámica diaria en educación primaria é cambiante en función de cada estudante, grupo, situación e saber ser flexible no exercicio da función docente	CB4 CG1 CG2 CE8 CE12 CT1 CT2 CT8 CT15
Capacitarse para traballar en equipos multidisciplinares cos compañeiros e outros profesionais dentro e fora do centro como condición necesaria para mellora da súa actividade profesional, compartindo saberes e experiencias e aceptando a disparidade de opinións.	CB4 CB5 CG8 CG9 CE8 CE14 CE16 CE17 CT2 CT9 CT15
Seleccionar, desenvolver e avaliar contidos do curriculum mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	CB3 CB4 CG1 CG8 CG9 CE14 CE16 CT1 CT2 CT8 CT14 CT15
Analizar e comprender os procesos educativos na aula e fora de ela relativos ó periodo de 6-12 anos.	CB5 CG1 CG8 CE7 CE15 CT1 CT8 CT13 CT14
Preparar, seleccionar ou construír materiais didácticos e utilizalos nos marcos específicos das distintas disciplinas atendendo aos principios teóricos básicos da globalización e a súa aplicación ás etapas de Educación Primaria.	CB3 CB4 CG1 CG4 CG10 CG11 CE8 CE9 CE16 CE17 CT1 CT2 CT8 CT14

Desenvolver a capacidade para recopilar, analizar, elaborar, crear, seleccionar e avaliar materiais curriculares apropiados ás características do alumno de Educación Primaria.	CB3 CB4 CG4 CG8 CG9 CE8 CE9 CE11 CE14 CE16 CE17 CT1 CT8 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18
Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e, en particular, de ensinanza-aprendizaxe mediante o dominio de técnicas e estratexias precisas.	CB5 CG1 CG4 CE8 CE9 CE16 CE18 CT1 CT8 CT13 CT14 CT15
Utilizar a avaliación, na súa función propiamente pedagóxica e non meramente acreditativa, como elemento regulador e promotor da ensinanza, da aprendizaxe e da súa propia formación.	CB5 CG1 CG5 CE9 CE11 CE13 CE14 CE16 CE18 CT1 CT6 CT8 CT14 CT15 CT22
Potenciar o rendimento académico dos alumnos e o seu progreso escolar, no marco dunha educación integral.	CB2 CB3 CG2 CG8 CE16 CE17 CT1 CT2
Asumir a necesidade dun desenvolvemento integral continuo, mediante a autoavaliación da propia práctica.	CB5 CG8 CG9 CG12 CE13 CE18 CT1 CT6 CT8 CT14 CT15

Contidos

Tema

Cara unha conceptualización da Didáctica Xeral. Estructura disciplinar.	Aproximación o concepto de Didáctica. A Didáctica como Ciencia Social e como Ciencia da Educación. Ubicación da didáctica nas ciencias da educación. Desenvolvemento histórico da didáctica. Panorama actual da Didáctica. A Investigación Didáctica. Construción do coñecemento didáctico. Paradigmas de investigación didáctica. Enfoque positivista da Didáctica. Enfoque interpretativo da Didáctica. Enfoque crítico da Didáctica. A investigación no campo da didáctica. Proceso e fases da investigación.
A Didáctica como campo semántico: Estructura conceptual	O obxecto de estudo da Didáctica: A Ensinanza. O aprendizaxe. A Formación. A Instrución. A didáctica como tenoloxía e práctica. Teorías e modelos Curriculares
Didáctica como campo de intervención: estrutura operativa	O Concepto e tipos currículo. Compoñentes do currículo. Modelos de curriculum. Factores que determinan o curriculum. Características e funcionalidade do deseño curricular no Sistema Educativo Español. Do curriculum prescriptivo ao curriculum de aula. O curriculum de Educación primaria.
O profesor como axente curricular.	Características do profesor na aula. Funcións do profesor. Competencias profesionais. A comunicación. A observación. A organización e dirección das actividades na aula
Competencias clave. Obxectivos de aprendizaxe	As competencias clave na LOMCE. Obxectivos e Competencias da ensinanza. Niveis de xeralización na definición de obxectivos. Características dos obxectivos. Selección e secuenciación de obxectivos.
Contidos.	Contidos. Concepto, características dos contidos. Tipos de contidos. Selección de contidos. Secuenciación de contidos.
Metodoloxía didáctica.	Metodoloxía didáctica. O método didáctico. Principios metodolóxicos. Técnicas e estratexias de ensinanza. As Tarefas, actividades e exercicios. Compoñentes e estrutura das actividades. Criterios para a selección de actividades. Actividades extraescolares e complementarias
Medios didácticos.	Medios didácticos. Funcións dos recursos no ensino. Clasificación dos medios didácticos. O libro de texto como recurso didáctico. O entorno como recurso. Os medios audiovisuais. Os medios de comunicación social. Evaluación dos medios e recursos na ensinanza. Construción de novos recursos.
A avaliación dentro do currículo.	Paradigmas de avaliación. Fases na avaliación. Modalidades de avaliación. Técnicas de avaliación. Estándares de aprendizaxe. A avaliación da ensinanza. A avaliación do centro docente.
Diversidade e Inclusión na aula de Primaria	O plan de atención a diversidade nos centros. Adecuación do deseño curricular aos nenos con N.E.E.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	3	6	9
Lección maxistral	25	37.5	62.5
Aprendizaxe baseado en proxectos	6	18	24
Prácticas autónomas a través de TIC	7	14	21
Tutoría en grupo	7.5	15	22.5
Estudo previo	0	3	3
Eventos científicos	0	5	5
Seminario	1	2	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición
Actividades introdutorias

Nos primeiros días de clase explicarase o programa dla materia, ofrecerase o material preciso e explicarase o manexo da plataforma TEMA.

Lección maxistral	<p>A Lección maxistral utilizarase para a explicación dos contidos teóricos. Constitue unha actividade presencial na aula mediante a utilización de medios personais e audiovisuais. Estas leccións estruturanse en catro partes: introdución, desenvolvemento, conclusións e debate, para explicar e aclarar os concetos clave tanto teóricos como prácticos. As sesións maxistras realizaranse con todo o grupo clase co fin de o alumnado domine os principios e conceptos traballados e adquira unha cultura argumentativa que lle axudará a resolver as partes teóricas do proxecto.</p> <p>Para o desenvolvemento das sesións teóricas, previo ao inicio de cada bloque de contidos, entrégase ao alumnado em FAITIC un pequeno dossier no que se inclúe:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Explicación de obxectivos e contidos. * Guión desenvolto de cada un dos temas e conceptos básicos. * Liñas xerais do desenvolvemento metodolóxico e proposta de actividades. * Prácticas relacionadas co bloque temático. * Temporalización. * Criterios e estratexias de avaliación que se seguirán nese bloque. * Documentos de lectura obrigatoria. * Bibliografía de ampliación.
Aprendizaxe baseado en proxectos	<p>Utilizarase como metodoloxía base o Aprendizaxe Basado en Proyectos ou Project Based Learning (PBL). Trátase dunha metodoloxía didáctica que utiliza metodoloxías activas e colaborativas cuxo obxectivo é que o alumnado alcance o dominio duns contidos mediante a realización dun proxecto deseñado polo profesor.</p> <p>Siguiendo a Edwards (2000) o proceso para levar a cabo o deseño por proxectos é o seguinte:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Planificación da investigación * Selección do tema * Recollida da información * Aplicación * Análise de datos * Informe * Seguimento e avaliación <p>O proxecto consistirá na elaboración dunha unidade didáctica integrada que se realizará individualmente ó longo do curso. Cada elemento curricular desta unidade terá un apartado teórico de fundamentación e análise que se realizará a través de consultas documentais e bibliográficas e tamén un apartado de deseño curricular. As diferentes fases do proxecto concretaranse nun produto escrito no ordenador para incorporar na plataforma. A profesora ofrecerá posibles temáticas para a unidade didáctica.</p> <p>A elaboración do proxecto terá varias fases que coinciden co deseño dos elementos curriculares dunha unidade didáctica.</p> <p>Para desenvolver o proxecto o alumnado terá en conta as explicacións teóricas da profesora e o traballo en equipo cos compañeiros onde se realizará unha retroalimentación do proceso para corregir o antes posible os posibles erros no desenvolvemento do proxecto .</p>
Prácticas autónomas a través de TIC	O alumno atopará na plataforma TEMA unha serie de exercicios que lle facilitarán a resolución do seu proxecto individualizado e lle axudará a cimentar os conceptos teóricos.
Titoría en grupo	<p>O traballo individual e en grupos pequenos, onde o profesor pode facer un seguimento individualizado, constitúe unha actividade autónoma, que ensina o alumnado a traballar de forma independente e a tomar decisións por si mesmo, facilitando o descubrimento do coñecemento coa orientación da profesora. O alumno debe coordinarse co resto dos compañeiros do equipo, co fin de desenvolver aprendizaxes activos e significativos de forma colaborativa.</p> <p>As titorías grupais teñen como fin consensuar a temática da unidade, revisar o formato e presentación na aula, corregir as posibles problemáticas que se presenten na elaboración do proxecto e dos diferentes materiais, asesorar sobre alternativas de actuación ou para ofrecer ampliación e reforzo en cada tema. A finalidade será que o alumnado consiga habilidades e destrezas de traballo en equipo e valore as aportacións e a retroalimentación dos compañeiros como medio de novos aprendizaxes. As tarefas a realizar serán as seguintes:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Busca informática de datos. Manexo de fondos bibliográficos. * Análise de textos e o material videográfico. * Elaboración e corrección das diferentes fases do proxecto e dos diferentes materiais
Estudo previo	O alumnado realizará un minicurso sobre búsqueda en bases de datos documental e legislativa para facilitar o seu traballo de investigación individualizada en cada tema.
Eventos científicos	O alumnado poderá aportar documentación de outros eventos educativos que se realicen na facultade, na universidade ou no contexto social próximo sempre que axuden o desenvolvemento exitoso da materia e a asimilación e dominio dos contidos.
Seminario	A profesora organizará un seminario monográfico sobre un tema de actualidade e sempre relacionado con unha temática da materia para facilitar a comprensión do contido e a interdisciplinidade que se produce no eido didáctico dada a complexidade do feito educativo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Aprendizaxe baseado en proxectos	Serán varias as estratexias que poñamos a disposición do alumnado para a seguir con éxito o desenvolvemento da materia: * Durante a realización dos proxectos o alumnado poderá comprobar se o seu traballo é correcto a través de modelos comparativos. * Nas Titorías grupais o alumnado pode ir comprobando a evolución na aprendizaxe mediante a retroalimentación do proceso tanto na relación coa profesora como cos seus compañeiros (co-evaluación). Intentaremos poñer en común os avances e estado actual do rendemento individual e de grupo. Ademais disporá de probas de autoavaliación e autoreflexión co fin de reflexionar de forma sistemática sobre o que estamos facendo, os avances sobre o aprendido, e a funcionalidade práctica dos contidos impartidos.
Titoría en grupo	Serán varias as estratexias que poñamos a disposición do alumnado para a seguir con éxito o desenvolvemento da materia: * Durante a realización dos proxectos o alumnado poderá comprobar se o seu traballo é correcto a través de modelos comparativos. * Nas Titorías grupais o alumnado pode ir comprobando a evolución na aprendizaxe mediante a retroalimentación do proceso tanto na relación coa profesora como cos seus compañeiros (co-evaluación). Intentaremos poñer en común os avances e estado actual do rendemento individual e de grupo. Ademais disporá de probas de autoavaliación e autoreflexión co fin de reflexionar de forma sistemática sobre o que estamos facendo, os avances sobre o aprendido, e a funcionalidade práctica dos contidos impartidos.
Prácticas autónomas a través de TIC	Serán varias as estratexias que poñamos a disposición do alumnado para a seguir con éxito o desenvolvemento da materia: * Durante a realización dos proxectos o alumnado poderá comprobar se o seu traballo é correcto a través de modelos comparativos. * Nas Titorías grupais o alumnado pode ir comprobando a evolución na aprendizaxe mediante a retroalimentación do proceso tanto na relación coa profesora como cos seus compañeiros (co-evaluación). Intentaremos poñer en común os avances e estado actual do rendemento individual e de grupo. Ademais disporá de probas de autoavaliación e autoreflexión co fin de reflexionar de forma sistemática sobre o que estamos facendo, os avances sobre o aprendido, e a funcionalidade práctica dos contidos impartidos.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Aprendizaxe baseado en proxectos	O proxecto final consistirá na presentación dunha unidade didáctica fundamentada a nivel teórico. Este proxecto será presentado o día do exame oficial da materia. Este traballo permitirá avaliar os contidos procedimentais.	50	CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG10 CG11 CG12 CE7 CE8 CE9 CE12 CE15 CE16 CE17 CE18 CT1 CT2 CT6 CT8 CT13 CT15

Titoría en grupo	Utilizaranse rexistros observacionais para comprobar a participación do alumnado nos traballos, a súa implicación nos mesmos e as súas actitudes de colaboración, axuda, reflexión crítica e apoio o labor de equipo (competencias saber ser e saber estar). Tamén mediante estes rexistros a profesora poderá medir a participación, implicación nos traballos, compromiso, ético, etc.. do alumnado nos traballos grupais.	10	CB2 CB4 CG5 CG8 CG9 CG10 CG12 CE9 CE11 CE13 CE14 CT9 CT14 CT15
Lección maxistral	O alumnado realizará unha proba tipo test para avaliación dos contidos conceptuais (competencias de coñecemento). Para a avaliación da proba tipo test utilizaráse a formula: Acertos menos (erros / n - 1). Donde n = nº de posibles respostas correctas n= nº de item. Na convocatoria de xullo o tipo de exame será de preguntas cortas.	40	CB3 CB5 CG1 CG11 CE8 CE11 CE17 CT1 CT14

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A avaliación desta asignatura desenvólvese en varios niveis e dimensións. Partindo do marco xeral das competencias, é dicir, das capacidades, a avaliación intentará recoller e valorar aqueles aspectos relacionados co alumnado respecto de: campo dos coñecementos, campo dos procedementos, campo actitudinal e campo relacional.

Entendemos que o equilibrio estará en que o alumnado acabe por dominar estas catro grandes dimensións que dalgunha forma contribuirá a que se forme de xeito integral.

A avaliación está deseñada en función das seguintes características: formativa, continua, integral e final. Polo tanto, afecta a todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

A avaliación do proxecto terá dous aspectos: por un lado a xustificación teórica dos distintos elementos curriculares traballados e por outro o seu deseño. Para avaliar o proxecto seguiranse as seguintes normas:

- 1.- Utilización dos coñecementos disponibles nos documentos traballados na aula para contrastar as propias ideas, apoiadas e fundamentadas. Comprensión das ideas básicas contidas nos materiais utilizados e analizados.
- 2.- Expresar correctamente as ideas propias, argumentadas e demostrar capacidade de escoita e receptividade.
- 3.- Crítica razonada de posicións e feitos fundamentados con argumentos utilizando un vocabulario técnico propio da materia.
- 4.- Claridade expositiva, habilidades de comunicación, estrutura da presentación traballada na aula.
- 5.- Estructura lóxica das ideas.
- 6.- Utilización e manexo das TIC.
- 7.- Adecuación e coherencia entre as actividades prácticas e os contidos teóricos.
- 8.- Calidade das aportacións e expresións de ideas innovadoras, contribucións no traballo en grupo, compromiso nas diferentes tarefas.
- 9.- Formulación dos obxectivos didácticos, adecuación a idade, o tempo, etc.
- 10.- Selección do tema, secuenciación dos contidos o longo da unidade didáctica, adecuación a idade, o tempo, etc.

11.- Selección das actividades, creatividade na súa elaboración, adecuación a idade e a temporalización.

12.- Diseño innovador de recursos.

13.- Selección das estratexias de avaliación: actividades de avaliación, tipos e técnicas de avaliación, deseño de instrumentos,

O seguimento dos grupos de traballo convértese unha ocasión privilexiada para introducir, por parte da profesora, aspectos actitudinais (cooperación, responsabilidade profesional, motivación polo traballo de mestre, etc.). Do mesmo xeito, en algunhas fases do proxecto pídeselle ao alumnado que valoren o seu propio traballo (autoavaliación) ou o traballo dos demais compañeiros (coavaliación) para facer unha retroalimentación do proceso que permita solventar os erros na aprendizaxe o antes posible.

Para a valoración de traballo en grupo o alumnado debe cubrir unha matriz de autovaloración que estará dispoñible na plataforma.

A cualificación final da disciplina resultará da integración das distintas notas nas actividades realizadas. Deberán ser superadas todas as partes para poder obter unha cualificación positiva. Os alumnos/as que non realicen todas as actividades de avaliación obterán a cualificación final de suspenso, aínda que algúns dos exercicios estean aprobados. Se o alumno/a realiza algunha das actividades de curso terá a cualificación de suspenso, xa que participou nalgunha das actividades e se realiza unha avaliación continua.

Se na convocatoria de xuño non fosen superadas todas as partes da avaliación, en xullo avaliaranse mediante un exercicio escrito, a presentación dunha unidade didáctica xustificada e deseñada según o modelo constructivista e as prácticas de aula que poden atoparse na plataforma TEMA.

ALUMNADO NON ASISTENTE: O alumnado non asistente deberá presentar os mesmos traballos de aula e facer as mesmas probas co alumnado asistente.

A revisión dos exames será no despacho da profesora unha vez concluída a corrección.

Pautas de mellora para a recuperación

Serán varias as estratexias que poñamos a disposición do alumnado para a súa mellora, e de selo caso, da recuperación da materia:

1.- Titorías onde podemos ir vendo a evolución na aprendizaxe e resolver posibles dúbidas.

2.- Exercicios na plataforma. Onde se poderá comprobar os avances e estado actual do rendemento individual e de grupo.

3.- Probas de auto-reflexión e autoavaliación onde os grupos e os alumnos individualmente poderán reflexionar de forma sistemática sobre o que estamos facendo, os avances sobre o aprendido, e a funcionalidade práctica dos contidos impartidos.

Os exercicios e as probas para a súa análise estarán na plataforma TEMA.

As datas de exame poden atoparse na seguinte ligazón: <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CANTÓN MAYO, I y PINO JUSTE, M., Diseño y desarrollo del curriculum, Alianza Editorial, 2011, Madrid

Bibliografía Complementaria

Moral Santaella, C. e Pérez García, M.P., Didáctica. teoría y práctica de la enseñanza, 2ª ed., Pirámide, 2010, Madrid

Sánchez Huete J.C., Compendio de didáctica general, CCS, 2008, Madrid

Herrán Gascón, Agustín de la, dir., Didáctica general : la práctica de la enseñanza en educación infantil, primaria y secundaria, McGraw-Hill, 2008, Madrid

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria**

Materia	Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria			
Código	P02G120V01202			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	Gutierrez Manjón, Teresa de Jesús Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>Esta materia cumpre un papel fundamental derivado do seu carácter instrumental e formativo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ten un carácter instrumental porque se traballan as competencias necesarias para o manexo das tecnoloxías como ferramentas para a procura, tratamento, organización e representación da información. Neste sentido, serve de apoio a outras materias do plan de estudos. - Ten un carácter formativo porque ofrece unha nova visión de como ensinar e como aprender na escola (6-12 anos) dentro da sociedade da información e o coñecemento. <p>Nesta materia terás a oportunidade de coñecer, analizar e valorar cal é o novo papel do profes@r, de l@s alumn@s e dos elementos que configuran o acto didáctico, cal é a nova maneira de ensinar e aprender en educación primaria coa tecnoloxía. Así coñecerás, entre outras cousas, a usar novos recursos didácticos con base tecnolóxica, como deseñar e elaborar materiais didácticos empregando a tecnoloxía, que estratexias de traballo empregar coas novas tecnoloxías na escola ...</p> <p>Por último, como maestr@ será necesario que sexas capaz de axudar aos nenos e nenas de 6 a 12 anos a desenvolverse neste novo ámbito tecnolóxico pero cunha visión crítica e reflexiva, que lle permita descubrir nas tecnoloxías unha ferramenta non só para o seu lecer e tempo libre, senón tamén para a súa formación como parte dunha cidadanía libre e responsable.</p>			

Competencias

Código	Tipoloxía	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber • saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer

CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 6-12 no contexto familiar, social e escolar	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao período 6-12	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT6	Capacidade de xestión da información	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT7	Resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT8	Toma de decisións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT9	Traballo en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT14	Razoamento crítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT15	Compromiso ético	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT16	Aprendizaxe autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Analizar o contexto da actual sociedade da información e reflexionar sobre a nova contorna social e educativa que xeran as Tecnoloxías da Información e a Comunicación (TIC), dando lugar á necesidade de adquirir novas competencias persoais e profesionais.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG6 CG9 CG10 CE1 CE2 CE7 CE8 CE11 CE17 CE19 CT1 CT2
Familiarizarse cos marcos legislativos que regulan a contorna dixital e coñecer a lexislación aplicable ao uso das novas tecnoloxías da información e a comunicación na educación primaria.	CB5 CG1 CG2 CG5 CG6 CE1 CE2 CE5 CE7 CE8 CE9 CT1 CT2
Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas.	CB3 CB5 CG1 CG6 CE1 CE2 CE5 CE7 CE8 CE9 CE23 CT1 CT6

Adquirir conceptos teóricos e habilidades prácticas para o emprego de habilidades que faculthen ao alumno no manexo e aplicación dos novos medios tecnolóxicos e dixitais na súa formación continuada e o exercicio profesional.

CB2
CB4
CB5
CG1
CG2
CG4
CG5
CG6
CG8
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE5
CE6
CE7
CE8
CE9
CE11
CE15
CE17
CE19
CT1
CT5

Construír unha base de coñecementos, actitudes e habilidades técnicas útiles para o futuro mestre no desenvolvemento da súa actividade profesional que lle permitan unha axeitada utilización dos recursos tecnolóxicos ao seu alcance, analizando e reflexionando sobre as implicacións que a devandita utilización ten no deseño e desenvolvemento curricular.

CB2
CB5
CG1
CG2
CG5
CG6
CG9
CG11
CG12
CE1
CE2
CE5
CE7
CE8
CE11
CE15
CE17
CE19
CT1
CT2
CT5
CT14
CT15
CT22

Ser quen de buscar, seleccionar e avaliar ou deseñar e construír materiais didácticos en soporte tecnolóxico adaptados ás características do alumnado e dos contidos de aprendizaxe, así como de realizar unha proposta didáctica de integración curricular en contextos específicos.

CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE5
CE6
CE7
CE8
CE9
CE11
CE13
CE15
CE16
CE17
CE19
CE23
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT22

Identificar puntos fortes e débiles nos materiais dixitais avaliando e determinando as súas posibilidades de integración nos procesos de ensino-aprendizaxe.

CG1
CG2
CG10
CG12
CE9
CE16
CE23
CT1
CT14

Integrar os novos medios de comunicación nos procesos de ensino-aprendizaxe.

CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE5
CE7
CE8
CE11
CE17
CE19
CE23
CT1
CT7
CT14
CT15
CT18
CT22

Afrontar a produción e adaptación de materiais e recursos tecnolóxicos de forma creativa e innovadoras axustándose ás necesidades de contornas específicas.	CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE1 CE2 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE11 CE13 CE15 CE16 CE17 CE19 CE23 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT22
---	---

Desenvolver as capacidades de colaboración, participación activa e traballo en equipo como instrumentos básicos da formación como docentes, e tomar conciencia de que o ensino é un labor de equipo.	CB2 CB5 CG5 CG6 CG9 CE16 CT8 CT9 CT12 CT13 CT15
--	---

Traballar autonomamente, cun posicionamento académico e unha actitude investigadora ante os procesos educativos en xeral e a educación virtual ou e-learning, en particular.	CB5 CG1 CG12 CE19 CE23 CT14 CT15 CT16 CT17 CT22
--	--

Tema	
PARTE TEÓRICA	8 temas
Tema 1: As TIC na sociedade da información	1.1. Alfabetización tecnolóxica e competencia dixital 1.2. Impacto social e educativo da cultura audiovisual e dixital 1.3. Papel dos centros educativos na sociedade da información
Tema 2: A integración das TIC en contextos educativos	2.1. Factores que inflúen na súa integración 2.2. Perspectivas curriculares e modelos de integración das TIC 2.3. Proxectos nacionais de implantación das TIC nos centros. O proxecto Abalar en Galicia. 2.4. M-Learning e o movemento BYOD nos centros educativos.
Tema 3: Recursos multimedia para a educación primaria	3.1. Concepto, clasificación e características dos multimedia educativos 3.2. Funcións e orientacións para o uso didáctico do multimedia educativo 3.3. Selección y avaliación de multimedias educativas 3.4. Diseño e elaboración de materiais didácticos multimedia
Tema 4: Recursos web para a educación primaria	4.1. Aplicacións educativas da Web 2.0 e traballo colaborativo na rede 4.2. Metodoloxías de traballo con Internet na aula: webquest, cazas do tesouro... 4.3. Seguridade da infancia en Internet 4.4. Contornos virtuais de ensino-aprendizaxe
Tema 5: A linguaxe audiovisual e os medios de comunicación de masas en educación primaria	5.1. Lectura de imaxes. A imaxe dixital 5.2. A televisión e a publicidade na aula 5.3. Utilización educativa do vídeo e do cine 5.4. Integración do cine en educación e na aula
Tema 6: Novos recursos TIC para o proceso de ensino- aprendizaxe	6.1. Do libro de texto ó libro dixital 6.2. O encerado dixital na aula 6.3. Dispositivos móbiles e realidade aumentada 6.4. Videoxogos e gamificación
Tema 7: Inclusión educativa con apoio das TIC	7.1. As tecnoloxías de apoio a diversidade: tipoloxías e funcións 7.2. Experiencias de integración das TIC para a inclusión educativa
Tema 8: A avaliación e a titoría a través das TIC	8.1. O portafolio e a rúbrica para a avaliación e seguemento de aprendizaxes 8.2. A acción titorial mediada por TIC
PARTE PRÁCTICA: As prácticas, que se concretarán na primeira semana de clase en función dos coñecementos previos dos alumnos e a disponibilidad de recursos, serán proxectos de traballo individuais ou en pequeno grupo e virarán ao redor dos seguintes eixos, a elixir un. O produto final será un E-PORTFOLIO en formato blogue que se elaborará ao longo do cuadrimestre e que deberá conter, entre outros, a colección ou recompilación en formato dixital de cada unha das actividades elaboradas e reflexións derivadas. A parte práctica da materia será defendida oralmente ao final do cuadrimestre.	- Elaborar unha web de recursos educativos dixitais en lingua galega. - Elaborar unha secuencia didáctica dixital baseada na Tableta ou dispositivos móbiles. - Elaborar unha secuencia didáctica dixital baseada no Encerado Dixital Interactivo (EDI). - Realizar un E-book (libro dixital). - Realizar un xornal ou revista escolar dixital. - Realizar unha secuencia dixital baseada en recursos educativos audiovisuais.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	2	14	16
Traballos de aula	2	4	6
Titoría en grupo	2	10	12
Prácticas autónomas a través de TIC	28	42	70
Lección maxistral	19	19	38
Exame de preguntas obxectivas	1	7	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia. Pódese levar a cabo individualmente ou en grupo.
Traballos de aula	O/a estudante desenvolve exercicios ou proxectos vinculados a cada un dos temas.

Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Van encamiñadas a guiar todo o proceso de aprendizaxe proporcionando documentación, resolvendo dúbidas, orientando traballos, corrixindo propostas, etc.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia. Desenvólvense a través das TIC de forma autónoma.
Lección maxistral	Exposicións sobre contidos da materia, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou práctica a desenvolver individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Orientación en pequenos grupos durante a resolución das tarefas sobre os proxectos de prácticas.
Presentación	Orientación individualizada para a defensa oral do proxecto de prácticas.
Traballos de aula	Orientación en pequenos grupos durante a resolución das tarefas sobre o contido abordado.
Prácticas autónomas a través de TIC	Orientación e apoio individualizado do manexo das ferramentas TIC utilizadas para o desenvolvemento do proxecto de prácticas.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

- CB1
  - CB2
  - CB3
  - CB4
  - CB5
  - CG1
  - CG2
  - CG3
  - CG4
  - CG5
  - CG6
  - CG7
  - CG8
  - CG9
  - CG10
  - CG11
  - CG12
  - CE1
  - CE2
  - CE5
  - CE6
  - CE7
  - CE8
  - CE9
  - CE11
  - CE13
  - CE15
  - CE16
  - CE17
  - CE19
  - CE23
  - CT1
  - CT2
  - CT3
  - CT4
  - CT5
  - CT6
  - CT7
  - CT8
  - CT9
  - CT12
  - CT13
  - CT14
  - CT15
  - CT16
  - CT17
  - CT18
  - CT22
-

Traballos de aula	Realizacion de actividades de tipo teóricas.	10	CB1 CG1 CG2 CG10 CG12 CE1 CE2 CE5 CE6 CE8 CE11 CE15 CE17 CE19 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT14 CT15
Exame de preguntas obxectivas	Proba tipo test de elección múltiple sobre os contidos teóricos da materia.	40	CB1 CG1 CG2 CG6 CG10 CG12 CE1 CE2 CE5 CE6 CE8 CE11 CE15 CE17 CE19 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT14 CT15

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para superar a materia, tanto os estudantes asistentes como non asistentes (enténdese que os estudantes son asistentes quenes asistan alomenos a un 80% das sesións teóricas e prácticas, respectivamente) están obrigados a ter unha puntuación mínima na teoría (2'5 puntos teoría de 5 puntos, obtendo no exame un mínimo de 2 puntos) e prácticas (2,5 puntos de 5 puntos de prácticas). Conforme a normativa vixente, con independencia da súa asistencia ou non a clases, o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación.

As competencias non adquiridas serán avaliadas en 2ª convocatoria e, de non aprobarse entón, non se gardarán as notas para a seguinte convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Gallego, M.J.; Raposo, M. (coord.), Formación para la educación con tecnologías., 1, Pirámide, 2016, Madrid

Cebrian De la Serna, M.; Gallego Arrufat, M.J, Procesos educativos con TIC en la sociedad del conocimiento, 1, Pirámide, 2011, Madrid

Bibliografía Complementaria

Raposo Rivas, M., Novas tecnoloxías aplicadas a educación: aspectos técnicos e didácticos, 1, Servizo de Publicacións da Universidade de Vigo., 2002, Vigo

Raposo Rivas, M. y Martínez Figueira, M.E. (coord.), As TIC e as súas aplicacións na aula: misión posible., 1, Toxosoutos, 2012, Noia

Manuela Raposo Rivas (coord.), TIC e TAD como obxecto de investigación e de intervención en educación, 1, Servizo de Publicacións da Universidade de Vigo., 2014, Vigo

Martínez Figueira, M.E. (coord.), TIC para a inclusión de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo., 1, Servizo de Publicacións da Universidade de Vigo., 2013, Vigo

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Innovación e investigación didáctica/P02G120V01504

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101

Outros comentarios

RECOMÉNDASE:

- 1) Actitude favorable e receptiva para a experimentación e exploración das posibilidades que ofrecen as tecnoloxías no campo educativo.
  - 2) Asistencia continua ás sesións de teoría e prácticas. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para avaliación, por parte dos docentes, do grao de desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedimentais.
  - 3) Que o alumnado non asistente o comunique durante o primeiro mes de clase para determinar as alternativas metodolóxicas e de avaliación que se van seguir.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia: Historia do presente**

Materia	Historia: Historia do presente			
Código	P02G120V01203			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Rodríguez Teijeiro, Domingo			
Profesorado	Rodríguez Teijeiro, Domingo			
Correo-e	teijeiro@uvigo.es			
Web	http://cursos.faitic.uvigo.es/moodle3_1718/course/view.php?id=330			
Descrición xeral	A materia de Historia do Presente pretende introducir ao alumnado no estudo dos principais acontecementos e os procesos xerais de cambio e continuidade da Humanidade a partires da segunda metade do século XX e, ao tempo, que se familiarice coas destrezas propias da aprendizaxe histórica, entre as que cabe destacar a localización dos acontecementos no espazo e no tempo, o manexo de fontes de información, a interpretación crítica dos datos, a conciencia de que as explicacións causais son produto da interacción dun conxunto de factores diversos, capacidade de análise e síntese ou a emisión de xuízos fundamentados sobre asuntos controvertidos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer • Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber • saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer
CE31	Comprender os principios básicos das ciencias sociais	• saber
CE32	Coñecer o currículo escolar das ciencias sociais	• saber
CE33	Integrar o estudo histórico e xeográfico desde unha orientación instructiva e cultural	• saber • saber facer
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	• saber • saber facer
CE35	Valorar a relevancia das institucións públicas e privadas para a convivencia pacífica entre os pobos	• saber • Saber estar / ser
CE37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber • saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber • saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber • saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber • saber facer

CT15 Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16 Aprendizaxe autónoma	• saber • saber facer
CT20 Coñecemento doutras culturas e costumes	• saber
CT23 Sensibilidade por temas ambientais	• saber • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Profundizar nas destrezas propias da aprendizaxe histórica, entre as que destacan: localización dos acontecementos no espazo e no tempo, manexo de fontes de información, interpretación crítica dos datos, conciencia de que as explicacións históricas son produto da interacción de diversos factores, capacidade de análise e sintese, capacidade de emitir xuízos fundamentados sobre asuntos controvertidos.	CB3 CG8 CG10 CE31 CE32 CE33 CE34 CE35 CE37 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT20 CT23
Dentro das técnicas historiográficas: manexo das categorías temporais, representación de ciclos e de etapas, vocabulario específico, etc.	CB3 CG8 CG11 CE31 CE32 CE33 CE34 CE35 CE37 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT20 CT23
Integración de novas tecnoloxías de información: como fontes primarias e como un obxecto de estudo, alcanzando a capacidade de analizar criticamente o impacto das novas tecnoloxías e medios de comunicación.	CG11 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16

Capacidade para reflexionar criticamente sobre aspectos importantes do Presente e sobre a construción de valores sociais, os cambios nas relacións de xénero e interxeracionais, multiculturalidade e interculturalidade, a discriminación e inclusión social.	CB3 CG9 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT20 CT23
--	--

Contidos

Tema	
Historia e Tempo.	----
O cambio histórico e a súa dimensión cultural.	
Movementos sociais e políticos na contemporaneidade.	Os movementos de contestación social. Sistemas e ideas políticas. Xénero e desigualdade social.
As bases do tempo presente	As relacións internacionais (1945-1989). Evolución económica (1945-1989)
O mundo do presente: de 1989 á "Gran Recesión".	A posguerra fría e a "Nova Orde Mundial". O mundo despóis do 11-S. Das crises dos noventa á "Gran Recesión".
Globalización e novos modelos culturais.	La "Sociedad Red": cultura y nuevas tecnologías de la comunicación. Crecimiento y desarrollo sostenible.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	15	45
Traballos de aula	15	30	45
Traballo tutelado	7	30	37
Presentación	1	1	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	15	17
Informe de prácticas	0	4	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Explicación dos contidos da materia polo profesor, debates dirixidos, aportación personais do alumno.
Traballos de aula	Realización de comentarios de textos históricos e de actualidade.
Traballo tutelado	Traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado orientados ao achegamento á bibliografía especializada, aos instrumentos de recompilación de información e ás fontes propias da Historia do Presente. Deberán estar asignados inexcusablemente antes do remate do primeiro mes do cuadrimestre.
Presentación	Exposición sintética na aula dos traballos realizados en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Resolución de dúbidas sobre a materia explicada nas leccións maxistras, sobre as lecturas recomendadas para a preparación das clases prácticas e seminarios. Resolución de dúbidas e problemas que poidan aparecer a medida que se desenrola a elaboración do traballo en grupo. Resolución de calquera outra dúbida ou problema que se lle poida plantexar ó alumnado.
Traballos de aula	Resolución de dúbidas sobre a materia explicada nas leccións maxistras, sobre as lecturas recomendadas para a preparación das clases prácticas e seminarios. Resolución de dúbidas e problemas que poidan aparecer a medida que se desenrola a elaboración do traballo en grupo. Resolución de calquera outra dúbida ou problema que se lle poida plantexar ó alumnado.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	<p>Presentación e entrega, na data sinalada dos traballos realizados de xeito individual ou en grupo polo alumnado. Valorarase o marco teórico, a estrutura e articulación do traballo, a reflexión crítica sobre as fontes e a presentación formal do mesmo.</p> <p>Obxectivos de aprendizaxe. Profundizar nas destrezas propias da aprendizaxe histórica, entre as que destacan: localización dos acontecementos no espazo e no tempo, anexo de fontes de información, interpretación crítica dos datos, conciencia de que as explicacións históricas son produto da interacción de diversos factores, capacidade de análise e síntese, capacidade de emitir xuízos fundamentados sobre asuntos controvertidos. Dentro das técnicas historiográficas: manexo das categorías temporais, representación de ciclos e de etapas, vocabulario específico, etc.</p>	30	CB3 CG8 CG10 CE31 CE32 CE33 CE34 CE35 CE37 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT20 CT23
Informe de prácticas	<p>Seminarios : Selección, presentación, análise e crítica dos materiais traballados e capacidade para fomentar o debate, a discusión e a participación.</p> <p>Traballos de aula: Presentación e entrega, nas datas sinaladas e conforme aos parámetros indicados, dos exercicios prácticos indicados.</p> <p>Resultados da aprendizaxe: Dentro das técnicas historiográficas: manexo das categorías temporais, representación de ciclos e de etapas, vocabulario específico, etc. Integración de novas tecnoloxías de información: fontes primarias e como un obxecto de estudo, alcanzando a capacidade de analizar criticamente o impacto das novas tecnoloxías e medios de comunicación.</p>	40	CB3 CG8 CG10 CE31 CE32 CE33 CE34 CE35 CE37 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT20 CT23

Exame de preguntas de desenvolvemento	Valoraranse os coñecementos teóricos da materia, a estruturación de ideas e a precisión e claridade expositiva. Resultados da aprendizaxe: Capacidade para reflexionar criticamente sobre aspectos importantes do Presente e sobre a construción de valores sociais, os cambios nas relacións de xénero e interxeracionais, multiculturalidade e interculturalidade, a discriminación e inclusión social,etc.	30	CG9 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT14 CT20 CT23
---------------------------------------	---	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Valoraranse a asistencia e participación activa nas sesións teóricas e prácticas, seminarios, titorías e outras actividades. Aqueles alumnos que non se acollan á modalidade presencial, couda que deberán comunicar ao profesor responsable dentro do primeiro mes do cuatrimestre, examinaranse de todo o programa da materia, o cal deberán preparar a partir da bibliografía básica sinalada. Asemade, deberán realizar obrigatoriamente un traballo práctico ou bibliográfico, que será asignado polo profesor responsable con anterioridade ao remate das sesións presenciais e entregado na data do exame. Este último suporá o 70% da nota final e o traballo o 30%.

Os alumnos da modalidade presencial que non realicen todas as actividades e traballos prácticos ou non acaden nestes ou no examen a cualificación de aprobado, deberán repetir na segunda convocatoria aquelas partes da materia que teñan suspensas ou ben acollerse á modalidade non presencial con idénticos requisitos aos esixidos a este alumnado. Neste caso, a nota que aparecerá na Acta da primeira convocatoria será un 4.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade, no apartado "Docencia/Exames".

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Avilés Farré, J., Pardo, R. y Sepúlveda Muñoz, I., Las claves del mundo actual: una historia global desde 1989, 1ª, Síntesis, 2014, Madrid

Avilés Farré, J. y Sepúlveda Muñoz, I., Historia del Mundo Actual: de la caída del Muro a la Gran Recesión, 1ª, Síntesis, 2014, Madrid

Fontana, J., Por el bien del imperio: una historia del mundo desde 1945, 8ª, Pasado y presente, 2011, Barcelona

Núñez Seixas, X.M., Las utopías pendientes. Una breve historia del mundo desde 1945, 1ª, Crítica, 2015, Barcelona

Marichal, C., Nueva historia de las grandes crisis financieras: una perspectiva global, 1873-2008, 1, Debate, 2010, Madrid

Bibliografía Complementaria

Judt, T., Posguerra: Una historia de Europa desde 1945, 1ª, Taurus, 2012, Barcelona

Rodríguez Jiménez, J.L., Historia de la España Actual, 1ª, Universitas, 2014, Madrid

Aróstegui, J., La investigación histórica. Teoría y método, 2ª, Crítica, 2001, Barcelona

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento**

Materia	Psicología: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento			
Código	P02G120V01204			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Alvarez Lires, Francisco Javier			
Profesorado	Alvarez Lires, Francisco Javier			
Correo-e	xabieral@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudo teórico-práctico das dificultades da aprendizaxe e os trastornos de desenvolvemento. Tratamentos psicolóxicos dos mesmos e maneiras de realizar a súa prevención			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• Saber estar / ser
CE3	Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e identificar disfuncións	• Saber estar / ser
CE4	Identificar dificultades de aprendizaxe, informais e colaborar no seu tratamento	• saber • saber facer
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	• saber
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	• saber • saber facer
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Resolución de problemas	• saber • saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer • Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Identificar as dificultades da aprendizaxe e as disfuncións da personalidade.	CG10 CE4 CE6 CE13 CT2 CT7 CT8 CT9 CT13
2. Comunicalas e colaborar no seu tratamento.	CB2 CB4 CE3 CE4 CE5 CE13 CT1 CT2
3. Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe.	CG10 CE3 CE4 CE6 CE13 CE17 CE19 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT13 CT16
4. Aplicar os coñecementos adquiridos para favorecer a aprendizaxe e o desenvolvemento en contextos diversos e plurais.	CB2 CB4 CG10 CE3 CE4 CE6 CE13 CE17 CE19 CT2 CT7 CT8 CT13 CT16

Contidos	
Tema	
□ As necesidades específicas do apoio educativo	Exposición de contidos e discusión guiada. Traballo dirixido polo profesor/a. Técnicas grupais participativas. Resolución de dúbidasdas, consulta e seguimento de traballos. Probas orais e/ou escritas. Actividade autónoma do alumno.
□ Identificación, prevención e intervención psicoeducativa das dificultades na aprendizaxe escolar durante a educación primaria	Exposición de contidos e discusión guiada. Traballo dirixido polo profesor/a. Técnicas grupais participativas. Resolución de dúbidasdas, consulta e seguimento de traballos. Probas orais e/ou escritas. Actividade autónoma do alumno.
□ Identificación, prevención e intervención psicoeducativa das dificultades na aprendizaxe escolar, asociadas a factores sociais en educación primaria	Exposición de contidos e discusión guiada. Traballo dirixido polo profesor/a. Técnicas grupais participativas. Resolución de dúbidasdas, consulta e seguimento de traballos. Probas orais e/ou escritas. Actividade autónoma do alumno.

□ Identificación, prevención e intervención psicoeducativa dos trastornos do desenvolvemento na educación primaria

Exposición de contidos e discusión guiada.
 Traballo dirixido polo profesor/a.
 Técnicas grupais participativas.
 Resolución de dúbidas, consulta e seguimento de traballos.
 Probas orais e/ou escritas.
 Actividade autónoma do alumno.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	45	45	90
Resolución de problemas	5	5	10
Informe de prácticas	25	25	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	Serán realizados baixo a supervisión do profesor, serán repartidos por grupos . Ao finalizar cada traballo o grupo que o realizou explicarao brevemente ao resto dos grupos . A elaboración do traballo, será supervisada en todo momento polo profesor , ben directamente na aula, mediante titoria ou por medios informáticos - Exposición de contidos e discusión guiada. - Traballo dirixido polo profesor/a. - Técnicas grupais participativas. - Resolución de dúbidas, consulta e seguimento de traballos. - Probas escritas. - Actividade autónoma do alumnado

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Serán realizados baixo a supervisión do profesor, serán repartidos por grupos . Ao finalázar cada traballo o grupo que o realizou explicarao brevemente ao resto dos grupos . A elaboración do traballo, será supervisada en todo momento polo profesor, ben directamente na aula, mediante titoria ou por medios informáticos Exposición de contidos e discusión guiada. Traballo dirixido polo profesor/a. - Técnicas grupais participativas. - Resolución de dúbidas, consulta e seguimento de traballos. - Probas escritas. - Actividade autónoma do alumnado
Probas	Descrición
Informe de prácticas	Documentación dos traballos realizados
Resolución de problemas	Resolución de problemas relacionados coas dificultades de aprendizaxe que o alumnado debe resolver de maneira autónoma

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Traballos de aula	Serán realizados baixo a supervisión do profesor, serán repartidos por grupos . Ao finalizar cada traballo o grupo que o realizou explicarao brevemente ao resto dos grupos. A elaboración do traballo será supervisada en todo momento polo profesor, ben directamente na aula, mediante titoria ou por medios informáticos	40	CB2 CB4 CG10 CE3 CE4 CE5 CE6 CE13 CE17 CE19 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT13 CT16
Informe de prácticas	Elaboración dun documento por parte do alumnado no que se reflicten as características do traballo levado a cabo. O alumnado debe describir as tarefas e procedementos desenvolvidos, mostrar os resultados obtidos ou observacións realizadas, así como a análise e tratamento dos datos	20	CB2 CB4 CG10 CE4 CE5 CE6 CT1 CT2 CT8 CT16
Resolución de problemas	Resolución de problemas relacionados coas dificultades de aprendizaxe que o alumnado debe resolver de maneira autónoma	40	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para poder acollerse á avaliación continua a través de actividades na aula virtual é preciso asistir ás aulas nun 80% do tempo presencial cun aproveitamento idóneo.

Os documentos e arquivos dos traballos e tarefas do curso serán dispostos, en tempo e forma segundo os prazos programados, por cada alumna e cada alumno no seu espazo persoal respectivo no aula virtual do curso, en formatos de código aberto ou de visores libres.

Para obter unha avaliación positiva é preciso obter a cualificación de aprobado en cada un dos apartados establecidos nas probas de avaliación e observar un comportamento correcto nas sesións presenciais, xa que se valorará como condición imprescindible que o aproveitamento e a participación sexan acomodadas. A cualificación final será obtida mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares.

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

2ª CONVOCATORIA

O alumnado que se puido acoller ao sistema de avaliación continua na primeira convocatoria, poderá optar por realizar as actividades pendentes de avaliación positiva ou pola realización dun exame. Gardaranse as cualificacións positivas alcanzadas na primeira convocatoria, que se promediarán coas obtidas nesta, de acordo coas porcentaxes indicadas anteriormente. Devandito alumnado tamén poderá optar por realizar un exame.

O alumnado non asistente terá que realizar un exame global da materia

DATAS DE EXAMES

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no espazo "datas exames 2016-17", no enlace: <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=189,921,0,0,1,0>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

García, J.M., Pérez, J. e Berruezo, P., Discapacidad intelectual. Desarrollo, comunicación e intervención, Cepe., 2002, Madrid
Madrid

Marchesi, A., Coll, C. e Palacios, J. (compls.), Desarrollo psicológico y educación 3. Trastornos del desarrollo y necesidades educativas especiales., Alianza, 1999, Madrid

Deaño, M, Como prevenir las dificultades del cálculo, Aljibe, 2000, Málaga

Nieto, M., El niño disléxico: Guía para resolver las dificultades de la lectura y la escritura, Prensa Médica Mexicana, 1982, México

Defiol Citoles, S., Serrano Chica, F. y Gutierrez Palma, N, Dificultades específicas de aprendizaje, Síntesis, 2015, Madrid

Bibliografía Complementaria

González Pienda, J. y Nuñez Perez, J.C, Dificultades de aprendizaje escolar, Piramide, 1998, Madrid

---

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Psicología: Psicología da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/P02G120V01205

Psicología: Psicología do desenvolvemento de 6 a 12 anos/P02G120V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicología: Psicología da educación: Procesos de aprendizaxe escolar**

Materia	Psicología: Psicología da educación: Procesos de aprendizaxe escolar			
Código	P02G120V01205			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	González González, Salvador Guillermo			
Profesorado	González González, Salvador Guillermo			
Correo-e	salva@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporciona ao futuro docente un coñecemento detallado sobre o proceso de aprendizaxe dos seus alumnos/as e a forma de melloralo mediante procedementos de instrución acomodados. Na actualidade espérase que o mestre/a desempeñe un papel de guía, titor/a, mediador/a dos procesos de aprendizaxe; que sexa un investigador activo na aula e moi crítico e reflexivo co seu labor. Esta materia é unha ferramenta esencial que o capacitará para desempeñar estas funcións.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 6-12 no contexto familiar, social e escolar	• saber
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	• saber
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	• saber • saber facer
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao período 6-12	• saber
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	• saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber facer
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	• saber facer
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber

CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer
CT11	Traballo nun contexto internacional	• saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber facer • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber • saber facer
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber • saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 6-12 no contexto escolar, familiar e social.	CB3 CE1 CE7 CT1 CT2 CT6 CT14 CT16
Coñecer e aplicar nunha proposta educativa as formulacións actuais baseados na aprendizaxe de competencias.	CB2 CG2 CE5 CE16 CT1 CT6 CT11
Identificar e deseñar actuacións educativas na aula para atender a alumnado con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe.	CB2 CB3 CG4 CG7 CE6 CT2 CT7 CT8 CT13 CT15
Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula de primaria e utilízalos para xestionar o clima da aula e a instrución.	CB2 CB3 CG5 CE11 CT12
Promover o traballo cooperativo e o traballo autónomo que permita deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe con outros docentes e profesionais.	CB2 CB3 CB4 CE13 CT2 CT8 CT9 CT12
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación en psicoloxía da educación na idade escolar.	CB5 CG10 CE19 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT11 CT14 CT16

Contidos	
Tema	
Paradigmas e concepcións teóricas sobre a aprendizaxe e a aprendizaxe escolar	Contribucións do condutismo á explicación dos procesos de aprendizaxe. Aprendizaxe por observación: a teoría social cognitiva. Aportacións do procesamento da información A teoría sociocultural de Vygotski. A teoría de Bruner e a construción do coñecemento A teoría da aprendizaxe significativa de Ausubel. A concepción construtivista da aprendizaxe escolar.
Contextos e factores condicionantes da aprendizaxe na idade escolar	Ámbitos educativos nas sociedades desenvolvidas. O contexto familiar. Funcións psicolóxicas e educadoras da familia. A interacción familia-escola. Programas de formación de pais. O contexto escolar. Características das prácticas educativas escolares. Factores persoais, contextuais e relacionales que favorecen a aprendizaxe na escola. O profesor/a: elemento crave da aprendizaxe dos alumnos/as. O alumno/a: axente, protagonista e responsable da aprendizaxe. Os contidos. Outros ámbitos educativos. Os mass media como instrumentos educativos.
Procesos e estratexias de aprendizaxe no ámbito escolar	Natureza, estrutura e formulacións teóricas sobre a intelixencia. Procesos e estratexias cognitivas e metacognitivas. Implicacións na aprendizaxe escolar. Avaliación e mellora das habilidades cognitivas.
Procesos afectivos e motivación académica na idade escolar	Autoconcepto: formación e relación co rendemento académico. Emocións e aprendizaxe escolar. A motivación do estudante e a aprendizaxe escolar. Estratexias motivacionles.
Interacción alumno-alumno e profesor-alumno na educación primaria	Estilos de ensino e efectividade docente. Relacións profesor-alumno: representacións, expectativas e interacción. A mediación instrucional. Interacción entre alumnos e aprendizaxe escolar.
Contexto familiar, Tics e aprendizaxe escolar	O uso dos Tics e a aprendizaxe escolar. O uso dos Tics e a instrución.
Métodos e procedementos de investigación en Psicoloxía da Educación	Importancia da investigación nesta disciplina. Métodos de investigación Técnicas de investigación

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	14	21	35
Estudo previo	0	4	4
Resolución de problemas	12	15	27
Traballo tutelado	12	49	61
Titoría en grupo	7	7	14
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Probas de resposta curta	2	0	2
Informe de prácticas	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Lección maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo previo	Resolución de actividades e traballos na aula e fora dela baixo a dirección do docente
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións idóneas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Traballo tutelado	Resolución de actividades, estudo de casos, elaboración de documentos sobre a temática da materia, tanto na aula como fora dela, baixo a dirección do docente

Titoría en grupo	Entrevistas que os grupos manteñen co docente para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
------------------	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Seguimento e asesoramento do traballo grupal.
Resolución de problemas	Execución das actividades de aula.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Informes e exposicións de actividades, resolución de casos correspondentes a metodoloxía de traballos tutelados realizados na aula e fóra da mesma	15	CB2 CB3 CB4 CG2 CG4 CG5 CG7 CG10 CE13 CE19 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16
Probas de resposta curta	Preguntas sobre contidos específicos e claves da materia	15	CB2 CB3 CE1 CE7 CE11 CT1 CT3 CT7 CT14 CT16

Informe de prácticas	Informes e defensa das prácticas desenvolvidas coa metodoloxía de prácticas de laboratorio	35	CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG4 CG5 CE1 CE5 CE6 CE7 CE13 CE16 CE19 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas con diferentes opcións de resposta	35	CB2 CB3 CE1 CE7 CE11 CT1 CT3 CT7 CT14 CT16

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Alumnado presencial:

Para o alumnado que siga a avaliación continua, os traballos serán obrigatorios e contará a asistencia a clase, que tamén será obrigatoria (esíxese a asistencia regular a, polo menos, o 80% das sesións). Os traballos entregaranse na aula e subiranse á plataforma (Faitic) segundo o calendario que se estableza.

Para superar a materia será preciso que os e as estudantes obteñan en cada proba ou actividades obxecto de avaliación como mínimo un 50% da cualificación establecida para cada apartado. Aquel alumnado que non supere algunha das probas ou actividades que son obxecto de avaliación poderá recuperalas na convocatoria de xullo.

Alumnado non presencial:

No caso de que algunha alumna ou alumno non poida seguir a avaliación continua e o traballo en grupo titorizado polos docentes, realizará na primeira convocatoria e seguintes unha proba na que se avaliarán as competencias básicas da materia, que incluírá contidos teóricos (60% da nota final) e prácticos (40% da nota). Para superar a materia será preciso que o ou a estudante obteña en cada unha das partes (teórica e práctica) o 50% da cualificación establecida para cada

parte.

Todas as datas oficiais de exames pódense consultar na WEB da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte, na sección de organización académica ou no seguinte enlace: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alonso Tapia, J., *Motivar para el aprendizaje. Teoría y estrategias.*, Edebé, 1997, Barcelona

Coll, C. y Monedero, C., *Psicología de la educación virtual.*, Morata, 2008, Madrid

González-Pienda, J.A., González, R., Núñez, J.C. y Valle, A., *Manual de Psicología de la Educación*, Pirámide, 2002, Madrid

Mayer, R.E., *Psicología de la Educación: Vol. II. Enseñar para un aprendizaje significativo.*, Pearson Prentice Hall., 2004, Madrid

Navarro, J.I. y Martín, C., *Psicología de la educación para docentes.*, Pirámide, 2010, Madrid

Rodríguez Sánchez, S., *Psicología de la Educación. Grado en Educación Infantil y Primaria.*, Pirámide, 2015, Madrid

Bibliografía Complementaria

González-Pienda, J.A., Núñez, J.C., Álvarez, L. y Soler, E. (coords.), *Estrategias de aprendizaje: concepto, evaluación e intervención.*, Pirámide, 2002, Madrid

Pozo, J.I., *Aprendices y maestros: la nueva cultura del aprendizaje.*, Alianza, 1996, Madrid

Sampascual, G., *Psicología de la Educación.*, UNED, 2001, Madrid

Santrock, J. W., *Psicología de la Educación.*, McGraw-Hill, 2006, Madrid

Trianes, M.V. y Gallardo, J.A., *Psicología de la educación y del desarrollo para profesores.*, Pirámide, 2008, Madrid

Woolfolk, A.E., *Psicología Educativa*, Prentice Hall, 2010, México

---

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento/P02G120V01204

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos/P02G120V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS**Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria**

Materia	Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria			
Código	P02G120V01301			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Carballo Afonso, María Rocío			
Profesorado	Carballo Afonso, María Rocío			
Correo-e	rociocarballo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia de estudo e análise da motricidade humana, baseada no aprendizaxe e no desenvolvemento motor, con especial incidencia na etapa de 6 a 12 anos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber • saber facer
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber • saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	• saber facer • Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser

CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao periodo 6-12 no contexto familiar, social e escolar	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao periodo 6-12	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE42	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE58	Coñecer o currículo escolar da educación física	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT7	Resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT8	Toma de decisións	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser

CT17 Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT18 Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT19 Lideranza	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT21 Iniciativa e espírito emprendedor	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT22 Motivación pola calidade	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT23 Sensibilidade por temas ambientais	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Adquirir recursos e estratexias para a intervención óptima no proceso de aprendizaxe e desenvolvemento motor	CB1 CB2 CB4 CG1 CG3 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CE1 CE2 CE5 CE6 CE7 CE8 CE13 CE16 CE42 CE57 CE58 CE59 CE60 CE61 CE62 CE63 CE65 CT2 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT16
Comprender o proceso de aprendizaxe e desenvolvemento motor	CB2 CB4 CG2 CG8 CG11 CE1 CE2 CE6 CE7 CE8 CT1 CT3 CT5 CT6 CT14 CT15 CT16

Saber identificar e seleccionar tarefas e xogos en función dos obxectivos didácticos de diferentes tipos de sesións

CB1
CB3
CB5
CG1
CG2
CG4
CG5
CG10
CG11
CE1
CE2
CE5
CE6
CE7
CE8
CE13
CE16
CE42
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CE62
CT2
CT7
CT8
CT9
CT10
CT12
CT18
CT21
CT23

Interpretar e utilizar os diferentes instrumentos de medida e avaliación dos diferentes componentes da motricidade

CB1
CG1
CG2
CG9
CE1
CE2
CE6
CE7
CE8
CE58
CT2
CT5
CT6

Ser capaz de reflexionar e desenvolver unha actitude crítica e autónoma na aprendizaxe dos contidos da materia.

CB2
CB3
CB4
CG8
CG9
CG11
CE1
CE2
CE5
CE6
CE65
CT14
CT16
CT21
CT22
CT23

Adquirir destrezas específicas do docente (animador, adestrador, profesor de E.F, etc.) na presentación de xogos motores e no liderazgo dun grupo de persoas.	CB2 CB3 CB5 CG2 CE16 CE61 CE63 CE65 CT2 CT8 CT9 CT12 CT15 CT17 CT19 CT21
---	---

Manexar adecuadamente as técnicas de traballo e as fontes documentais propias da materia.	CB2 CB5 CG1 CG2 CG6 CE1 CE16 CE62 CE63 CE65 CT1 CT3 CT5 CT6 CT21
---	--

Ser capaz de traballar en equipo e desenvolver habilidades de comunicación	CB2 CG3 CG9 CG11 CE13 CE65 CT9 CT10 CT15 CT19 CT21
--	--

Contidos

Tema	
Desenvolvemento e aprendizaxe motor:	Conceptos xerais e modelos explicativos: comportamento motor, aprendizaxe motor, desenvolvemento motor
Desenvolvemento cualitativo da motricidade:	-Cualidades perceptivas. -Cualidades coordinativas. -Habilidades motrices. -Instrumentos de avaliación -Identificación de trastornos do desenvolvemento e criterios xerais de intervención.
Desenvolvemento cuantitativo da motricidade:	-Crecemento e cualidades físicas. -Instrumentos de avaliación e criterios xerais de intervención.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1.5	0	1.5
Lección maxistral	21	37.5	58.5
Prácticas de laboratorio	20	42	62
Presentación	6	18	24
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Exposición de contidos e discusión guiada
Lección maxistral	Exposición de contidos e discusión guiada
Prácticas de laboratorio	Traballo dirixido pola profesora. Técnicas grupais colaborativas Actividade autónoma do alumnado
Presentación	Técnicas grupais participativas Resolución de dúbidas, consulta e seguimento de traballos

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Presentación	Orientacións iniciais da cara ao nivel inicial, nas primeiras sesións de traballo, e de forma individual nas titorías

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	1. Asistencia activa as clases prácticas 2. Elaboración e posta en marcha de sesións prácticas e tarefas por parte do alumnado	30	CG1 CG2 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CE61 CE62 CE63 CE65 CT2 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22
Presentación	Presentación, exposición e posta en práctica do proxecto de traballo grupal.	20	CG1 CG2 CG3 CG5 CG8 CG9 CG11

Exame de preguntas obxectivas	Probas de avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con varias alternativas de resposta. (verdadero/falso, elección simple ou múltiple, emparellamento de elementos, etc). O alumnado selecciona unha resposta entre un número limitado de posibilidades	30	CE1 CE2 CE5 CE6 CE7 CE8 CE13 CE16 CE42 CE57 CE58 CE59 CE60 CT1 CT3 CT5 CT6 CT16
Probas de resposta curta	Probas de avaliación das competencias adquiridas en base aos contidos da materia	20	CE1 CE2 CE5 CE6 CE7 CE8 CE13 CE16 CE42 CE57 CE58 CE59 CE60 CE61 CT1 CT3 CT5 CT7

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O alumnado terá que conseguir unha nota numérica mínima de 5 puntos en cada un dos apartados avaliados, é dicir, senón supérase a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na segunda convocatoria, as datas de exames pódense consultar na web da facultade no apartado de organización académica (<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>)

Os alumnos que non superen a materia nas dúas convocatorias do curso académico, terán que presentarse con toda a materia ao ano seguinte.

Os alumnos que non podan asistir a clase, terán que porse en contacto cos docentes no primeiro mes de clase para unha tutoría para guiar o traballo do alumnado non presencial. Terán que superar cada apartado da avaliación da guía docente, con probas escritas e entrega de traballos e documentos, escritos, ou audiovisuais.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

OÑA SICILIA, A. Martínez Marín, M.; Moreno Hernández, M.; Ruiz Pérez, L.M., Control y aprendizaje motor, 1º, Síntesis, 1999, Madrid

CASTAÑER, M. Y CAMERINO, O. (2006), Manifestaciones básicas de la motricidad, 1º, Edicions de la Universitat de Lleida, 2006, Lleida

DA FONSECA, V., Manual de observación psicomotriz : significación psiconeurológica de los factores psicomotores, 1º, INDE, 1998, Barcelona

GRANDA, J. y ALEMANY, I., Manual de aprendizaje y desarrollo motor : una perspectiva educativa, 1º, Paidós, 2002, Barcelona:

RUIZ PÉREZ, L., Desarrollo, comportamiento motor y deporte, 1º, Síntesis, 2001, Madrid:

RIGAL, R., Educación motriz y educación psicomotriz en Preescolar y Primaria, 1º, INDE, 2006, Barcelona

Bibliografía Complementaria

DIAZ LUCEA, J., La Enseñanza y aprendizaje de las habilidades y destrezas motrices básicas, 1º, INDE, 1999, Barcelona

---

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Ciencias experimentais**

Materia	Ciencias experimentais			
Código	P02G120V01302			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Serralle Marzoa, Jose Francisco			
Profesorado	Serralle Marzoa, Jose Francisco			
Correo-e	jfserralle@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral Se tomamos en consideración os referentes que neste momento existen acerca das tendencias ao redor da titulación que marca o EEES, como son o estudo das competencias específicas de formación disciplinar e profesional do Libro Branco (ANECA) do Título de Grao de Maxisterio na área de ciencias experimentais.

Obsérvase que as competencias máis valoradas aluden a aspectos vinculados directamente co desenvolvemento didáctico da área, xunto á imprescindible formación en ciencias experimentais, está o coñecemento dos obxectivos da educación primaria "Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia"; así como os contidos curriculares da área troncais de Ciencias da Natureza.

As competencias específicas para a área de Ciencias Experimentais, expóñense en termos de obxectivos na proposta de Título Universitario de Grao segundo RD 55/2005, de 21 de xaneiro de Mestre de Educación Primaria.

Os coñecementos científicos intégranse no currículo para proporcionar ao alumnado as bases dunha formación científica e tecnolóxica que contribúa a desenvolver as competencias necesarias para comprender a realidade, desenvolverse na vida e interactuar co seu medio natural -a docencia-.

O coñecemento competencial integra un coñecemento de base conceptual (saber dicir), un coñecemento relativo ás destrezas (saber facer) e un coñecemento con gran influencia social e cultural, que implican un conxunto de valores e actitudes (saber ser).

Neste contexto normativo, as universidades van seguir sendo competentes na formación inicial do profesorado e van seguir contribuíndo substancialmente ao perfil profesional do profesorado novel de Educación Primaria.

Neste marco propóñese o deseño e implantación de procedementos que inciden no proceso de aprendizaxe (avaliación formativa e formadora, na que o alumnado é *corresponsable) a través dos seguintes instrumentos: Cuestionarios ou formularios (Knowledge - Prior - Study - Inventory o KPSI), rúbricas ou matrices de valoración e mapas conceptuais. Todos eles están inseridos na combinación entre o traballo cooperativo e o individual, pois se ben os procesos de aprendizaxe teñen lugar socialmente, a aprendizaxe é individual. No caso dos mapas conceptuais tamén se utilizan como probas de execución ou realización.

A iniciativa de propiciar o ámbito da denominada [educación STEM] (science - technology [engineering [mathematics)] para a cualificación para ensinanza das ciencias; no que podemos referir os informes do Research Council dos Estados Unidos (2009), a National Science Foundation USA (2011), a STEM Education Coalition EE.UU. (2012) e, no caso da Unión Europea, as accións en execución da [Science in society] (2011) e a [European Schoolnet] (2012) do Directorate General de Research & Innovación da Comisión Europea, ten unhas repercusións na formación universitaria do futuro profesorado.

O que é refrendado polas últimas actuacións da Consellería de Cultural, Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia e do Ministerio de Educación, Cultura e Deporte, como:

A evolución da integración educativa das TIC no momento actual, co desenvolvemento de iniciativas gobernamentais como os proxectos [ABALAR] e o [E-DIXGAL] coa dotación de libros electrónicos en tabletas ao alumnado de primaria para uso no centro y no seu fogar.

A resolución do 13 de xuño de 2017, pola que se convoca a participación no programa de innovación educativa "Club de Ciencia" para centros docentes públicos de ensino non universitario.

A posta en marcha nos centros educativos galegos do programa [Creando Código], co que se procura afondar nas competencias dixitais STEM (Ciencias, Tecnoloxía, Enxeñaría e Matemática) do alumnado de Infantil, Primaria e ESO.

O programa de innovación educativa polo que se introduce a [Robótica en Primaria] na que alumnado traballará con kits de robótica, no que obxectivo último é favorecer a iniciación do alumnado, xa desde idades temperáns, na experiencia de programación básica, robótica e construción. O material estará conformado por seis robots de uso educativo adecuados ás idades do alumnado; seis kits de construción, que permitirán a realización dun mínimo de cinco proxectos diferentes; así como un manual de uso e guía didáctica.

A Resolución do 12 de xuño de 2018, pola que se regula o bacharelato de excelencia en Ciencias e Tecnoloxía (STEMbach), de xeito experimental para o curso 2018/19.

Competencias

Código

Tipoloxía

CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE25	Comprender os principios básicos e as leis fundamentais das ciencias experimentais (Física, Química, Biología e Xeoloxía)	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE26	Coñecer o currículo escolar destas ciencias	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE27	Suscitar e resolver problemas asociados coas ciencias á vida cotiá	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE28	Valorar as ciencias como un feito cultural	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser

CE30	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT2	Capacidade de organización e planificación	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT6	Capacidade de xestión da información	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT7	Resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT8	Toma de decisións	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT19	Lideranza	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser

CT22 Motivación pola calidade

- saber
- saber facer
- Saber estar / ser

CT23 Sensibilidade por temas ambientais

- saber
- saber facer
- Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

Comprender os principios básicos, as leis fundamentais, os modelos, os marcos teóricos e as metodoloxías das ciencias experimentais ao longo da historia e os seus niveis de desenvolvemento actuais.

CB1
CG1
CG3
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Comprender, analizar e avaliar o deseño curricular actual da educación primaria; identificando a complexidade dos procesos educativos na aprendizaxe das ciencias experimentais, seleccionar e desenvolver recursos didácticos apropiados para a adquisición de competencias polo alumnado.

CB1
CB2
CB3
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG10
CG11
CG12
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT8
CT9
CT10
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Identificar e comprender as similitudes e diferenzas entre a construción do coñecemento científico-tecnolóxico e a aprendizaxe da ciencia na escola; relacionando os aspectos físico-químicos, biolóxico-xeolóxicos e tecnolóxicos coa contorna próxima e a vida cotiá do alumnado.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, tecnoloxía, sociedade e medio ambiente; valorando as ciencias experimentais como un feito cultural, promover actitudes e condutas cidadás para buscar un futuro sustentable en igualdade de xénero.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Contidos

Tema

1. As Ciencias Experimentais. Xénese e desenvolvemento da ciencia como feito cultural.	As ciencias experimentais. Ciencia, tecnoloxía, xénero, sociedade e medio ambiente. A experimentación na aula-laboratorio e nas saídas didácticas ao contorno. A correlación dos descubrimentos experimentais e as achegas científicas na vida cotiá.
2. Metodoloxía científica e educación	Fundamentos do ensino das ciencias na educación primaria.A ciencia escolar. O decreto de currículo da comunidade autónoma para a educación primaria. A programación didáctica. O traballo práctico na aprendizaxe das ciencias experimentais. Observación e experimentación. Iniciativas complementarias: o club de ciencias e o bacharelato STEM.

3. A materia e a súa diversidade na Natureza.	A realidade macroscópica: propiedades. Magnitudes cualitativas e cuantitativas. Masa e volume. Os estados da materia e os cambios físicos. Os cambios químicos: as reaccións. Unidades fundamentais: elementos e sustancias, mesturas e compostos. (enfoque físico, químico, biolóxico e xeolóxico). Substancias naturais e artificiais. Polución e contaminación ambiental.
4. As interaccións fundamentais.	Forza, traballo e potencia. Energía, formas e mecanismos de transferencia. Calor e radiación. Fontes e sumidoiros de enerxía. Entalpía e entropía. A gravitación universal. O Universo: cosmos e caos. A evolución do Universo. A estrutura submicroscópica da materia: átomos e moléculas, partículas e subpartículas. Teorías de interpretación e de unificación das ciencias. (enfoque físico, químico, biolóxico e xeolóxico).
5. Máquinas e tecnoloxías	Máquinas elementais: vantaxe mecánica. Dispositivos e sistemas tecnolóxicos: sensores e actuadores. Control e automatismo: robótica e programación. Comunicacións e informacións dixitais: redes e internet. Learning machine, big data e intelixencia artificial.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	10	20	30
Traballos de aula	5	7.5	12.5
Prácticas de laboratorio	7.5	11.25	18.75
Titoría en grupo	3	2.25	5.25
Aprendizaxe baseado en problemas	0	22.6	22.6
Lección maxistral	9	18	27
Debate	14	11.9	25.9
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	4	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Eventos científicos	Realización de conferencias e obradoiros, Visionado de materiais multimedia.
Traballos de aula	Traballos dirixidos polo profesor: resolución de cuestións e situacións problema.
Prácticas de laboratorio	Técnicas grupais participativas: realización de actividades experimentais en pequeno grupo na aula-laboratorio.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas, consulta e seguimento de traballos: titorías individuais e en pequeno grupo.
Aprendizaxe baseado en problemas	Actividades tuteladas: formulación e desenvolvemento de actividades e simulacións interactivas.
Lección maxistral	Actividade autónoma da alumna e do alumno, a partir da formulación de preguntas.
Debate	Técnicas grupais participativas en pequeno grupo e en gran grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Debate	Monitorizaranse as intervencións de cada alumna e alumno nos debates grupais de aula.
Eventos científicos	Cada alumna e cada alumno presentará un diario do evento para seguir as súas aprendizaxes.
Traballos de aula	Cada alumna e cada alumno reflectirá na aula virtual o seu diario de aula, que incluírá as súas dúbidas sobre as actividades realizadas.
Prácticas de laboratorio	A persoa alumna, no pequeno grupo de traballo, formulara as súas cuestións, achegas e suxestións.
Titoría en grupo	Periódicamente realizaránse titorías en gran grupo para abordar aquelas cuestións de interese xeral formuladas polo alumnado.
Lección maxistral	A partir da exposición e a presentación temática de aula, o alumnado formulara as preguntas e suxestións de continuidade.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Traballos de aula	<p>Avaliación continua a través do seguimento da alumna e do alumno, cos seguintes resultados de aprendizaxes:</p> <p>1º)- Comprender, analizar e desenvolver, a terceiro nivel de concreción, o deseño curricular actual da educación primaria; identificando a complexidade dos procesos educativos en aprendizaxe das ciencias experimentais.</p> <p>2º)-Comprender, analizar e desenvolver, a terceiro nivel de concreción, o deseño curricular actual da educación primaria; identificando a complexidade dos procesos educativos en aprendizaxe das ciencias experimentais.</p> <p>3º)- Buscar, coñecer e utilizar recursos didácticos, os equipamentos tecnolóxicos e as metodoloxías docentes para o ensino das ciencias na educación primaria; deseñando e avaliando a posta en práctica de actividades na aula-laboratorio e na contorna próxima do centro educativo.</p>	20	<p>CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT20 CT22 CT23</p>
-------------------	---	----	---

Avaliación continua a través da exposición de traballos realizados, individualmente e en pequeno grupo: deseño de simulacións e realización de actividades experimentais; cos seguintes resultados de aprendizaxes:

1º)- Comprender, analizar e desenvolver, a terceiro nivel de concreción, o deseño curricular actual da educación primaria; identificando a complexidade dos procesos educativos en aprendizaxe das ciencias experimentais.

2º)- Identificar e comprender as similitudes e diferenzas entre a construción do coñecemento científico-tecnolóxico e a aprendizaxe da ciencia na escola; relacionando os aspectos físico-químicos, biolóxico-xeolóxicos e tecnolóxicos coa contorna próxima e a vida cotiá do alumnado.

3º)- Buscar, coñecer e utilizar recursos didácticos, os equipamentos tecnolóxicos e as metodoloxías docentes para o ensino das ciencias na educación primaria; deseñando e avaliando a posta en práctica de actividades na aula-laboratorio e na contorna próxima do centro educativo.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT20
CT22
CT23

Exame de preguntas de desenvolvemento	<p>Avaliación global do proceso de aprendizaxe e adquisición de competencias e coñecementos: realización individual de dúas probas escritas presenciais, unha sobre contidos e a outra sobre actividades experimentais, cos seguintes resultados de aprendizaxes:</p> <p>1º)- Comprender os principios básicos, as leis fundamentais e as metodoloxías das ciencias experimentais ao longo da historia e os seus niveis de desenvolvemento actuais.</p> <p>2º)- Identificar e comprender as similitudes e diferenzas entre a construción do coñecemento científico-tecnolóxico e a aprendizaxe da ciencia na escola; relacionando os aspectos físico-químicos, biolóxico-xeolóxicos e tecnolóxicos coa contorna próxima e a vida cotiá do alumnado.</p>	60	CB2 CB3 CB4 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT20 CT22 CT23
---------------------------------------	---	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

- Na bibliografía inclúese a referencia completa do libro titulado Ciencia para educadores. O uso deste libro é unha fonte documental para realizar unha parte importante das actividades e traballos que serán obxecto de avaliación.
- Para poder acollerse á avaliación continua a través de actividades na aula virtual é preciso asistir á sesión lectivas de aula e de aula-laboratorio nun 80% do tempo presencial, cun aproveitamento idóneo.
- **PERSOAS NON ASISTENTES:** todas aquelas alumnas e alumnos que non acaden o 80% das asistencias deberán realizar as respectivas dúas probas de resposta longa (exames de aspectos teóricos e de aspectos prácticos). Para obter unha avaliación positiva é preciso obter unha cualificación igual ou superior a 5 puntos sobre 10 en cada unha das dúas probas, e a súa nota sera a media arimética d e ámbalas dúas cualificacións.
- Os documentos e arquivos dos traballos e tarefas do curso serán dispostos, en tempo e forma segundo os prazos programados, por cada alumna e cada alumno no seu espazo persoal respectivo na aula virtual do curso en FAITIC, en formatos de código aberto ou de visores libres.

- Para obter unha avaliación continua positiva é preciso obter a cualificación de aprobado en cada un dos apartados establecidos nas probas de avaliación e observar un comportamento correcto nas sesións presenciais, xa que se valorará como condición imprescindible que o aproveitamento e a participación sexan acomodadas.
- **DATAS DE EXAMES:** consultaranse na páxina web da facultade no apartado de organización académica (<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>)
- **1ª CONVOCATORIA:** A cualificación final (nota) será obtida, por avaliación continua, mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares (notas) dos traballos de aula, das prácticas de laboratorio e das probas presenciais, realizadas ao longo do curso. En todo caso será necesario alcanza unha cualificación mínima de aprobado (5 sobre 10) en cada un dos apartados establecidos de: Traballos de aula, Prácticas de laboratorio e Proba presencial individual.
- **2ª CONVOCATORIA:** gardaranse todas as cualificacións parciais (notas) positivas dos traballos de anual e das prácticas de laboratorio, obtidas pola alumna ou polo alumno durante todo o curso, que ponderadas segundo as porcentaxes anteditos (25% e 25%, respectivamente) serán acumuladas sumativamente nunha cualificación única (nota), a que promediará ao 50 % coa cualificación (nota) de próbalas escrituras presenciais desta convocatoria.
- Se a alumna ou o alumno manifesta expresamente, por escrito na cabeceira da primeira folla de exame desta segunda convocatoria, o seu desexo de que non sexan tidas en conta estas notas, a súa cualificación final será unicamente a nota derivada da corrección desta proba.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GARRIDO, J.M.; PERALES, F.J.; GALDÓN. M., Ciencia para educadores ., 1ª, Pearson Educación, 2008, Madrid

CAÑAS, A.; MARTÍN-DÍAZ, M.J. & NIEDA, J., Competencia en el conocimiento y la interacción con el mundo físico., 1ª, Alianza Editorial., 2009, Madrid

ONTORIA, A. et al., Mapas Conceptuales. Una técnica para aprender., 1ª, Narcea Ediciones, 2011, Madrid

GONZÁLEZ GARCÍA, F.M., El Mapa Conceptual y el Diagrama UVE., 1ª, Narcea Ediciones, 2008, Madrid

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica das ciencias experimentais I/P02G120V01402

Didáctica das ciencias experimentais II/P02G120V01502

Outros comentarios

Ver apartado de avaliación

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Lingua española				
Materia	Lingua española			
Código	P02G120V01303			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Cuevas Alonso, Miguel			
Profesorado	Cuevas Alonso, Miguel Míguez Álvarez, Carla María			
Correo-e	mcuevasalonso@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	A lexislación actual esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha extensa e profunda formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio da ferramenta básica e imprescindible en todo proceso de comunicación: a lingua española. Ademais do coñecemento dos principios básicos e científicos de disciplinas lingüísticas que se ocupan da lingua española, as destrezas, que os profesores deben perfeccionar nas clases, para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe: capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	• saber facer • Saber estar / ser
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	• saber
CE44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil	• saber
CE45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura	• saber
CE46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente	• saber facer
CE47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino	• saber
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	• Saber estar / ser
CE49	Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudantes doutras linguas	• saber

CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CE52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT7	Resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT9	Traballo en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT19	Lideranza	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	<ul style="list-style-type: none"> • saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativo e cooperativo, e promovelos nos estudantes desde a participación e o esforzo individual.	CB3 CB5 CG2 CG3 CG4 CG5 CE50 CT1 CT2 CT7 CT9 CT10 CT12 CT17 CT19
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	CB1 CG1 CG2 CG4 CG7 CE43 CE44 CE45 CE46 CE47 CE49 CE52 CT1 CT2 CT3 CT7 CT13 CT14 CT15 CT20

Coñecer, respectar e promover a diversidade lingüística e cultural de España e de Europa.	CB1 CB2 CB3 CG3 CG4 CG5 CG7 CE43 CE50 CE52 CT11 CT13 CT14 CT15 CT20
Recoñecer a identidade da etapa de educación infantil e as súas características cognitivas e *comunicativas.	CB2 CG1 CG2 CE43 CE44 CE46 CE47 CE49 CT7 CT14 CT17
Saber expresarse en español con fluidez e precisión e poder facer un uso flexible do devandito idioma para fins sociais, académicos e profesionais.	CB4 CG2 CE46 CE48 CT1 CT3 CT12
Falar, ler e escribir, correcta e adecuadamente, a lingua española.	CB4 CE46 CE48 CT1 CT7 CT14
Coñecer a *fonoloxía, a fonética e a ortografía da lingua española.	CB1 CB2 CG1 CE43 CT1 CT3 CT7 CT14
Coñecer e saber usar a gramática do español.	CB1 CB2 CG1 CE43 CT1 CT7 CT14 CT16
Adquirir e saber utilizar os conceptos básicos da *semántica, a *lexicología e a lexicografía do español.	CB1 CB2 CG1 CE43 CT1 CT7 CT9 CT14 CT16

Contidos

Tema

1. Introducción ás ciencias da linguaxe e á comunicación	1.1. Comunicación, linguaxe e significación. 1.2. A linguaxe como instrumento de comunicación e expresión. 1.3 As linguas como patrimonio inmaterial (*PEA-UNESCO) 1.4. Mensaxes, sinais e supostos: procesos inferenciais e semióticos 1.5. O código na comunicación 1.6. Relevancia
2. Fonética e fonoloxía do español	2.1. Fonética e fonoloxía. As relacións entre os elementos do sistema. 2.2. Fonética. Ramas da Fonética. Fundamentos da Fonética Articulatoria e Acústica. Os sons do español. A transcrición. 2.3. Fonoloxía. Ámbito de estudo. A fonemática e a prosodia. A fonema e a súa determinación. As fonemas do español. Neutralización, desfonoloxización e distribución defectiva. A transcrición. 2.4. Suprasegmentos. A sílaba. O acento. A entoación.
3. Morfoloxía e sintaxe	3.1. O ámbito da morfoloxía e da sintaxe. As unidades. Enunciado e oración. A noción de sintagma. 3.2. Descrición das unidades. 3.3. As categorías gramaticais. 3.4. Unidades sintácticas. 3.5. Funcións. A oración simple, composta e complexa.
4. Semántica e léxico	4.1. Lexicoloxía, lexicografía e semántica. 4.2. Relacións léxico-semánticas 4.3. Neoloxismos e creación de palabras

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	20	0	20
Presentación	6	18	24
Resolución de problemas de forma autónoma	2	12	14
Lección maxistral	28	40	68
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	20	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas aplicando os contidos explicados e axudado polas directrices e supervisión do profesor. Por iso, adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Presentación	Exposición durante as horas prácticas e por grupos de traballo no que se poñan en práctica os contidos explicados.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades previstas para ser realizadas polos alumnos de maneira autónoma e fora da aula que serán corrixiadas polo profesor de maneira individual.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	No horario de titorías establecido ao efecto ou mediante cita acordada.
Resolución de problemas	No horario de titorías establecido ao efecto ou mediante cita acordada.
Resolución de problemas de forma autónoma	No horario de titorías establecido ao efecto ou mediante cita acordada.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Presentación

Realización de trabajos tutelados e presentación dos resultados

20

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG7
CE43
CE44
CE45
CE46
CE47
CE48
CE49
CE50
CE52
CT1
CT2
CT3
CT7
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT19
CT20

Resolución de problemas de forma autónoma	De forma autónoma e non autónoma:	45	CB1
	Sesión maxistral: Valorarase a participación habitual do estudante nas sesións expositivo-participativas (15%)		CB2
			CB3
			CB4
	Resolución de problemas e/ou exercicios: Participación na preparación, realización e revisión dos exercicios de aplicación/profundización, de resolución de problemas ou de prácticas de análises e comentario (15 %)		CB5
			CG1
			CG2
			CG3
	Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas: Avaliación das competencias adquiridas na aplicación práctica dos coñecementos teóricos (15%)		CG4
			CG5
			CG7
			CE43
			CE44
			CE45
			CE46
			CE47
			CE48
			CE49
			CE50
			CE52
		CT1	
		CT2	
		CT3	
		CT7	
		CT9	
		CT10	
		CT11	
		CT12	
		CT13	
		CT14	
		CT15	
		CT16	
		CT17	
		CT19	
		CT20	

Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	35	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG4 CE43 CE44 CE45 CE46 CE47 CE49 CE52 CT1 CT2 CT3 CT7 CT13 CT14 CT15 CT16 CT20
---------------------------------------	--	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Todo o alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante un exame ou no modo en que se estableza na guía docente).

Os estudantes, para superar a materia, deberán obter o 50% de todas e cada unha das probas que integran a avaliación.

No caso de que non superasen algunha das probas e, especificamente, as competencias da materia, serán avaliados na segunda convocatoria durante o mes de xullo. Neste caso a avaliación realizarase mediante un exame.

Aqueles estudantes que, por causa xustificada no comezo do curso académico, non poidan asistir regularmente ás clases teóricas, prácticas, actividades e exercicios que se desenvolverán nos espazos docentes destinados ás tarefas determinadas, deberán realizar, obrigatoriamente, as mesmas actividades e tarefas dos asistentes, e no mesmo prazo sinalado para ese efecto.

As porcentaxes asignadas ás probas para os alumnos non asistentes serán exactamente as mesmas que as indicadas para os estudantes asistentes.

As datas dos exames pódense consultar na web da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte na sección "Organización académica" (<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Escandell Vidal, M. V., Apuntes de semántica léxica, UNED, 2007, Madrid

Escandell Vidal, M. V., La comunicación, Gredos, 2005, Madrid

Fernandez Planas, A. M^a, Así se habla. Nociones fundamentales de fonética general y española, Horsori, 2005, Barcelona

Lozano, G., Cómo enseñar y aprender sintaxis, Cátedra, 2012, Madrid

Real Academia Española, Nueva gramática de la lengua española (3 vols.), Espasa, 2010/2011, Madrid

Varela Ortega, S., La formación de palabras, Gredos, 2005, Madrid

Bibliografía Complementaria

Real Academia Española, Ortografía de la lengua española, Espasa, 2010, Madrid

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica da lingua e a literatura infantil/P02G110V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS**Matemáticas e a súa didáctica I**

Materia	Matemáticas e a súa didáctica I			
Código	P02G120V01304			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Marta			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Marta			
Correo-e	martapr@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Con esta materia o alumnado adquirirá as competencias e coñecementos necesarios de matemáticas para o desenvolvemento da súa profesión.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	• Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber
CE38	Adquirir competencias matemáticas básicas (numéricas, cálculo, geométricas, representacións espaciais, estimación e medida, organización e interpretación da información, etc)	• saber
CE39	Coñecer o currículo escolar de matemáticas	• saber
CE40	Analizar, razoar e comunicar propostas matemáticas. Suscitar e resolver problemas vinculados coa vida cotiá	• saber facer
CE41	Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos alicerces do pensamento científico	• Saber estar / ser
CE42	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber facer

CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber facer
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT18	Creatividade	• saber facer
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Adquirir competencias matemáticas básicas	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG10 CE38 CT1 CT7 CT9 CT12 CT14 CT16
2. Coñecer o currículo escolar de matemáticas en Educación Primaria. Coñecer erros e dificultades que se poden presentar en o proceso de ensino-aprendizaxe de as matemáticas	CB2 CB3 CG1 CG2 CG3 CG4 CG10 CG12 CE39 CE42 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT16 CT18 CT21 CT22

3. Analizar, razoer e comunicar propostas matemáticas. Desenvolver a autoconfianza no uso das matemáticas, estima e o gusto por esta asignatura

CB2
CB3
CB4
CB5
CG2
CG3
CG4
CG5
CG9
CG10
CG12
CE40
CE41
CE42
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT14
CT16
CT18
CT21
CT22

---

4. Saber traballar en equipo para deseñar e resolver problemas, reflexionar sobre a práctica docente e a formación permanente en matemáticas. Plantexar e resolver problemas vinculados coa vida cotia.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG3
CG5
CG7
CG10
CG12
CE40
CE41
CE42
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT14
CT16
CT18
CT21
CT22

---

7. Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos alicerces de o coñecemento científico.

CB2
CG3
CG4
CG12
CE41
CT1
CT3
CT6
CT8
CT9
CT14
CT16
CT18
CT21
CT22

Contidos	
Tema	
1. Números e operacións: conceptos previos	*
2. A clasificación e a ordenación	*
3. Os números naturais	*
4. Sistemas de numeración	*
5. Operacións	*
6. Divisibilidade	*
7. As fraccións e os números decimais	*
8. Os problemas aritméticos	*

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	1	2
Resolución de problemas	13	30	43
Traballo tutelado	7	14	21
Resolución de problemas de forma autónoma	2	0	2
Lección maxistral	27	27	54
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	24	28

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Resolución de problemas	Formulación, análise, resolución e debate de un problema ou exercicio relacionado con a materia impartida.
Traballo tutelado	Deseño de actividades tendo en conta unha ou varias competencias de o Dcereto de o currículo de matemáticas en a Educación Primaria
	Utilizarase Aprendizaxe colaborativo como metodoloxía integrada en a actividade.
Resolución de problemas de forma autónoma	Propoñeranse exercicios e problemas relacionados con a materia impartida que os estudantes deben resolver (en grupo) de forma autónoma.
	Utilizarase Aprendizaxe colaborativo como metodoloxía integrada en a actividade.
Lección maxistral	Exposición de os contidos de a materia por parte de o docente que se ilustran con numerosos exemplos e aplicacións.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atención e resolución de dúbidas a o alumnado en relación a as diferentes actividades de a materia. A atención personalizada garantírase, por unha banda, en horas de tutoría e, por outro, en as horas presenciais de os grupos C.
Actividades introdutorias	Atención e resolución de dúbidas a o alumnado en relación a as diferentes actividades de a materia. A atención personalizada garantírase, por unha banda, en horas de tutoría e, por outro, en as horas presenciais de os grupos C.
Resolución de problemas	Atención e resolución de dúbidas a o alumnado en relación a as diferentes actividades de a materia. A atención personalizada garantírase, por unha banda, en horas de tutoría e, por outro, en as horas presenciais de os grupos C.
Traballo tutelado	Atención e resolución de dúbidas a o alumnado en relación a as diferentes actividades de a materia. A atención personalizada garantírase, por unha banda, en horas de tutoría e, por outro, en as horas presenciais de os grupos C.
Resolución de problemas de forma autónoma	Atención e resolución de dúbidas a o alumnado en relación a as diferentes actividades de a materia. A atención personalizada garantírase, por unha banda, en horas de tutoría e, por outro, en as horas presenciais de os grupos C.
Probas	
	Descrición
Exame de preguntas de desenvolvemento	Atención e resolución de dúbidas a o alumnado en relación a as diferentes actividades de a materia. A atención personalizada garantírase, por unha banda, en horas de tutoría e, por outro, en as horas presenciais de os grupos C.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Deseño de actividades (en grupo) tendo en conta unha ou varias competencias do Decreto do currículo de matemáticas na Educación Primaria	15	CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG7 CG10 CG12 CE39 CE40 CE41 CE42 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT16 CT18 CT21 CT22
Resolución de problemas de forma autónoma	Realización (en grupo) e defensa de exercicios básicos. A entrega se evalúa entre pares.	15	CB1 CB5 CG10 CT7 CT9 CT16
Exame de preguntas de desenvolvemento	Realización de dúas probas parciais sobre os contidos correspondentes a as sesións magistrales e a resolución de problemas. Constan de dúas partes: Unha de preguntas curtas de carácter teórico-práctico (20%). Outra na que se resolverán problemas/exercicios (80%).	70	CB1 CG10 CT1 CT7 CT14 CT16

Outros comentarios e avaliación de Xullo

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS

- Todos os estudantes que se presenten a calquera de as probas enténdese que seguen a asignatura de forma presencial e polo tanto deberán de seguir o procedemento de avaliación descrito anteriormente.
- Si un estudante non realiza algunha de as entregas de exercicios ou de os traballos tutelados ou non se presenta a algunha de as probas, asignaráselles unha cualificación de 0 puntos en elas.
- **Requisitos mínimos para superar a materia:**

P1: nota parcial I (sobre 10); P2: nota parcial II (sobre 10); E: nota media resolución de problemas (sobre 10)

- $P1, P2 \geq 2,5$
- $(P1+P2)/2 \geq 4$
- $E \geq 4$

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES 1ª E 2ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

Avaliación teórica-práctica

Descrición: Realización de unha proba obxectiva con dous partes: unha de carácter teórico-práctico e outra en a que se resolverán exercicios prácticos. En esta proba recolleranse os contidos correspondentes as sesións maxistras e á resolución de problemas.

Cualificación: 85%.

Competencias evaluadas: CB1, CG10, CT1, CT7, CT14, CT16

Avaliación de o traballo:

Descrición: Deseño de actividades (en grupo) tendo en conta unha ou varias competencias de o Dcereto de o currículo de matemáticas en a Educación Primaria

Cualificación: 15%

Competencias evaluadas: CB2, CB3, CB4, CB5, CG1, CG2, CG3, CG4, CG5, CG7, CG10, CG12, CE39, CE40, CE41, CE42, CT1, CT2, CT3, CT6, CT7, CT8, CT9, CT12, CT14, CT16, CT18, CT21, CT22

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 2ª EDICIÓN DE ACTAS

Empregarase o mesmo sistema de avaliación aplicado para non asistente, fóra diso que, en caso de obter unha cualificación superior a 5 en o traballo durante o cuatrimestre, non terán que evaluarse de esa parte e mantense a nota.

PROCESO DE CUALIFICACIÓN DE ACTAS

- Na avaliación de asistentes da 1ª edición de actas, en caso de non cumprir os requisitos mínimos para superar a materia, a cualificación en actas será:

$$\min(4, (P1+P2)/2)$$

- Na avaliación de asistentes da 1ª edición de actas, en caso de cumprir os requisitos mínimos para superar a materia, a cualificación en actas será:

$$\max(0.85 \times (P1+P2)/2, 0.35 \times P1 + 0.35 \times P2 + 0.15 \times E) + 0.15 \times T$$

P1: nota parcial I (sobre 10); P2: nota parcial II (sobre 10); E: nota media resolución de problemas (sobre 10); T: nota traballo (sobre 10)

As datas oficiais de os exames poden ser consultadas en a páxina web de a facultade (<http://fcced.uvigo.é/gl/docencia/exames>)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Hidalgo Alonso, S., Las matemáticas en el título de maestro, 1ª, L. Diagonal, 1997, Segovia

Nortes Checa, Andrés, Matemáticas y su Didáctica, Diego Marín Librero Editor, 1993, Murcia

Nortes Checa, Andrés, 700 problemas de Matemáticas y su Didáctica, Diego Marín Librero Editor, 2007, Murcia

Orton, A., Didáctica de las matemáticas, 1ª, Morata, 1990, Madrid

---

Varios (colección), Matemáticas: Cultura y aprendizaje, Síntesis, Madrid

---

Bibliografía Complementaria

Nortes Checa, Andrés, Actividades prácticas de matemáticas y su didáctica 1, Editorial CCS, 2013,

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xeografía**

Materia	Xeografía			
Código	P02G120V01305			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pazo Labrador, Alberto José			
Profesorado	Pazo Labrador, Alberto José			
Correo-e	apazo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase de que o alumno adquira os coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para comprender e coñecer os aspectos elementais dos fenómenos xeográficos, físicos e humanos e os seus interrelaciones, así como a súa proxección na *docencia. Trátase tamén de que o alumno desenvolva as súas capacidades de análises e de sínteses e o *razonamiento espacial, fundado na *multicausalidad dos procesos xeográficos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	• Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	• Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber • saber facer
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• saber
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber • saber facer • Saber estar / ser

CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo dos linguaxes audiovisuais e de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CE31	Comprender os principios básicos das ciencias sociais	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE32	Coñecer o currículo escolar das ciencias sociais	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE33	Integrar o estudo histórico e xeográfico desde unha orientación instructiva e cultural	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE35	Valorar a relevancia das institucións públicas e privadas para a convivencia pacífica entre os pobos	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CE37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT7	Resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT8	Toma de decisións	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias

Comprender os principios básicos das Ciencias Sociais: Xeografía	CB1 CG1 CG11 CE14 CE29 CE31 CE32 CT2 CT14 CT15 CT23
Coñecer o currículo escolar das Ciencias Sociais: os contidos xeográficos	CB1 CB2 CG1 CG4 CE31 CE32 CT1 CT2 CT3 CT13 CT14 CT15 CT23
Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico	CB3 CG5 CG10 CG11 CE33 CE48 CT1 CT3 CT6 CT9 CT14 CT16 CT23
Integrar o estudo xeográfico desde unha orientación instructiva e cultural	CB1 CB4 CG3 CE13 CE33 CE34 CT3 CT7 CT8 CT13 CT15 CT20 CT23
Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	CB3 CG3 CG7 CG8 CG9 CE14 CE23 CE35 CT7 CT8 CT9 CT13 CT14 CT23

Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes entre os estudantes

CB2
CG11
CE13
CE37
CT7
CT8
CT9
CT16
CT18

Manexo dos Tics de forma adecuada ás necesidades e niveis da Educación Primaria

CB1
CB2
CB4
CG6
CG11
CE29
CE37
CT5
CT6
CT7
CT16
CT17

Contidos

Tema	
1. BLOQUE 1. A situación no espazo e a representación	A Terra no Universo e os seus movementos. As consecuencias xeográficas. As representacións da Terra.
2. BLOQUE 2. As consecuencias xeográficas dos procesos naturais	A Hidrosfera. O sistema climático. As formas do relevo terrestre. A Biosfera.
3. BLOQUE 3. As consecuencias xeográficas da acción humana	A poboación do mundo e os seus problemas. O proceso de urbanización e os caracteres actuais da cidade. A globalización.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	22.5	45
Traballos de aula	9	18	27
Traballo tutelado	3	21	24
Outros	5	10	15
Titoría en grupo	3	6	9
Exame de preguntas de desenvolvemento	5	10	15
Resolución de problemas	5	10	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia, con apoio de material audiovisual e exemplos prácticos
Traballos de aula	Resolución de exercicios; traballos con material cartográfico; realización, análise e comentario de gráficos; comentarios de texto
Traballo tutelado	Realización, en grupo, dun comentario exhaustivo dunha folla do Mapa Topográfico
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas e orientación sobre os conceptos, traballos de aula e traballos tutelados

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe
Traballo tutelado	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Outros	Asistencia e participación activa nas actividades da aula. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico - Integrar o estudo xeográfico desde unha orientación instrutiva e cultural	5	CB4 CG4 CG5 CG8 CE29 CE34 CE37 CE48 CT13 CT14 CT15 CT17 CT18
Traballos de aula	Presentación dos traballos realizados na aula (comentarios, reflexións, análises). Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Integrar o estudo xeográfico desde unha orientación instrutiva e cultural - Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico - Manexo dos Tics de forma adecuada ás necesidades e niveis da Educación Primaria	10	CB2 CB3 CB4 CG3 CG5 CG6 CG10 CG11 CE13 CE35 CE48 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT8 CT9 CT14
Traballo tutelado	Presentación do traballo realizado acorde ás pautas propostas. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Manexo dos Tics de forma adecuada ás necesidades e niveis da Educación Primaria	15	CB2 CB3 CB4 CG3 CG5 CG10 CG11 CE13 CE48 CT1 CT2 CT3 CT6 CT9 CT14 CT16

Exame de preguntas de desenvolvemento	Tres probas teóricas sobre os conceptos básicos e contidos do temario. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Comprender os principios básicos das Ciencias Sociais: Xeografía - Coñecer o currículo escolar das Ciencias Sociais: os contidos xeográficos - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico	35	CB1 CB4 CG1 CG7 CG9 CE31 CE32 CE48 CT1 CT3 CT14 CT20 CT23
Resolución de problemas	Tres probas prácticas sobre aspectos tratados no temario. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e aplicar os métodos e técnicas propios da Xeografía no estudo e análise espacial e dominar o vocabulario xeográfico básico - Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes entre os estudantes	35	CB1 CB4 CG3 CG8 CG10 CG11 CE23 CE33 CE37 CE48 CT1 CT2 CT3 CT7 CT14

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As probas teóricas e prácticas, os traballos de aula, tutelado e demais actividades serán *liberatorias. No exame final (oficial) faranse as partes que queden pendentes, no seu caso. En caso de non asistir e non realizar as actividades, ou non realizar as probas correspondentes, faranse todas no exame final (oficial). Para obter un aprobado na cualificación final é CONDICIÓN NECESARIA superar as probas teóricas e prácticas. A realización das demais actividades por si soas, aínda que numericamente permítano, non será suficiente para conseguir o aprobado final. Da mesma maneira, o aprobado da parte teórico-práctica non bastará para o aprobado final sen a realización e superación das demais actividades

As probas teóricas e prácticas non se compensarán entre si de face á nota final; é preciso aprobar o tres partes de maneira independente. Os contidos teórico-prácticos de cada proba serán os seguintes: na primeira, os do bloque 1; na segunda, os do bloque 2; na terceira, os do bloque 3.

Ás probas parciais teórico-prácticas só se poderán presentar aqueles alumnos que entregasen unha ficha debidamente cuberta dentro do primeiro mes.

Na segunda convocatoria, xullo, e demais convocatorias extraordinarias, deberá facerse un exame global da materia. Non se conservarán as notas de eventuais partes aprobadas. Soamente conservaranse, en caso de realizarse na aula, as cualificacións das actividades das clases *B. De non realizar estas actividades, deberán realizarse nese exame.

Todo o alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante un exame ou no modo que se estableza na guía docente). As mesmas condicións de avaliación xerais rexen para aqueles alumnos que, por algunha razón, non poidan asistir regularmente a clase

As datas dos exames poden consultarse na páxina web da Facultade, na ligazón <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?ide=189,921,0,0,1,0>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

AGUILERA ARILLA, M.J. y otros, Geografía General I. Geografía Física, UNED, 2013, Madrid

AGUILERA ARILLA, M.J., Geografía General II. Geografía Humana, UNED, 2014, Madrid

ALONSO, J. y otros, Geografía. Curso de Acceso, Centro de Estudios Ramón Areces, 2000, Madrid

BIELZA DE ORY, V. (ed.), Geografía General, 3ª ed., Taurus, 1993, Madrid

PAZO LABRADOR, A.J., Nocións básicas del Xeografía Xeral Física para Mestres. As consecuencias humanas dos procesos naturais, Servicio de Publicacións da Universidade de Vigo, 2007, Vigo

---

TROITINO TORRALBA, N.L., Geografía General, Centro de Estudios Financieros, 2011, Madrid

---

Bibliografía Complementaria

ALBET, A. y BENEJAM, P., Una Geografía Humana renovada. Lugares y regiones en un mundo global, ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona-Vicens, 2000, Barcelona

---

PLANS, P., Geografía Física, Geografía Humana., EUNSA, 1993, Pamplona

---

ROMERO, J. (coord.), Geografía Humana, Ariel, 2004, Barcelona

---

ESTÉBANEZ, J. y otros (1992), Geografía Humana, Cátedra, 1992, Madrid

---

LÓPEZ BERMÚDEZ, F. y otros, Geografía Física, Cátedra, 1992, Madrid

---

ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO BENITO, M.T., Geografía Humana. Sociedad, Economía y Territorio, Ed.. Universitaria Ramón Areces, 2005, Madrid

---

ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO BENITO, M.T., Glosario y prácticas de Geografía Humana., Ed. Universitaria Ramón Areces, 2006, Madrid

---

ZÁRATE MARTÍN, M.A. y RUBIO BENITO, M.T., Paisaje, Sociedad y Cultura en Geografía Humana, Ed. Universitaria Ramón Areces, 2011, Madrid

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica das ciencias sociais/P02G120V01503

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Ciencias experimentais/P02G120V01302

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia: Historia do presente/P02G120V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica das artes plásticas e visuais**

Materia	Didáctica das artes plásticas e visuais			
Código	P02G120V01401			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Paz García, María Begoña			
Profesorado	Paz García, María Begoña			
Correo-e	begpaz@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	<p>La finalidad primera de la didáctica de las artes plásticas y visuales es proporcionar a los alumnos una formación artística y didáctica de calidad. Tanto en lo que se refiere a la capacidad de formalizar e interpretar producciones del arte en sus diversos ámbitos y territorios (concepto ampliado de arte), como en lo que se refiere a la capacidad de reelaborar los mencionados contenidos para facilitar la formación de los niños.</p> <p>La tarea y construir un sustrato de conocimiento teórico necesario, combinado con una serie de destrezas y habilidades formales/procedimentales que armen al alumno de una capacidad crítica y creativa que le permita desarrollar herramientas de aprendizaje, valoración y conocimiento con las que trabajar en el campo de la educación primaria.</p> <p>Trabajaremos en el taller con rutinas procedimentales y elaboraciones técnicas simultáneamente al estudio de contenidos generales de la historia del arte. Estas tareas más convencionales convivirán con el análisis y el trabajo dentro de los nuevos espacios del arte y las herramientas visuales, audiovisuales y tecnológicas en las que abordaremos posibilidades de trabajo más vinculadas a los lenguajes actuales cercanos e intuitivos para los niños de primaria con los que nuestros alumnos tendrán que trabajar.</p> <p>Las rutinas habituales de nuestras tareas durante el curso académico alternarán la producción práctica con la reflexión teórica, el trabajo de campo y las propuestas de herramientas didácticas específicas.</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CG2	Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CG4	Diseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer

CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber • saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber • saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	• saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	• saber • Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber • saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	• saber • saber facer
CT18	Creatividade	• saber • saber facer
CT19	Lideranza	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• saber • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Poder valorar os fundamentos e ámbitos de actuación das distintas formas de expresión artística, así como o patrimonio artístico.	CB3 CG11 CE53 CE55 CT1 CT14 CT16 CT18 CT21
Ser capaces de identificar recursos e metodoloxías propios das artes plásticas. Saber recoñecer os distintos métodos e medios adecuados a cada técnica para unha expresión plástica favorable así como utilizar os distintos recursos procedimentais e conceptuais idóneos para a execución da obra na súa dimensión compositiva e estética.	CB2 CB5 CE53 CE54 CE55 CT1 CT2 CT7 CT8 CT10 CT14 CT16 CT18 CT21

Facilitar a representación e a expresión a través das linguaxes plásticas, visuais e audiovisuais profundando nos novos medios e estratexias plásticas para transmitir os coñecementos e propor espazos e modos expresivos que sirvan ao alumno como ferramenta de linguaxe e espazo de construción plástica.	CB3 CB4 CG2 CE53 CE55 CE56 CT2 CT7 CT8 CT9 CT16 CT18 CT21
Ser capaz de producir imaxes e propostas objectuales en dúas e tres dimensións, ben estruturadas, conceptualmente coutadas, con calidade compositiva e detalladas sobre temas e proxectos no ámbito dos coñecementos tópicos e característicos da creación Artística Visual.	CB2 CB3 CG8 CG11 CE53 CE55 CE56 CT1 CT5 CT7 CT8 CT17 CT18 CT21
Coñecer e avaliar o currículo escolar das Didácticas da Expresión Artística e audiovisual	CB5 CG4 CE54 CT1 CT14 CT15 CT16 CT18 CT21
Ser capaces de mellorar a capacidade de comprender, ler, visionar crear e producir dentro das linguaxes artístico visuais e plásticas promovendo metodoloxías para facer que a apreciación estética sexa máis alcanzable para o alumnado.	CG11 CE53 CE55 CE56 CT1 CT2 CT5 CT7 CT8 CT12 CT13 CT16 CT17 CT19 CT21
Adquirir e consolidar hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma, creativo e cooperativo e promovelos nos estudantes desde a participación e o esforzo individual.	CG2 CG3 CG8 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT15 CT16 CT18 CT19

Ter dominio e comprender adecuadamente toda a densidade e complexidade das imaxes e producións visuais; as obras de arte, os símbolos e sinais visuais, a publicidade e os medios de comunicación de masa.	CG11 CE53 CT1
Os obxectos, as pezas, construcións e edificios que constitúen a cultura material e conceptual antiga e contemporánea.	CT13 CT14 CT16 CT18 CT19 CT21

Contidos

Tema	
I. Artes Plásticas e Visuais. Marco disciplinar e Modelos Formativos	Estrutura curricular das Artes Plásticas e Visuais en E. Primaria. Obxectivos cognitivos e procedimentales. Criterios metodolóxicos. Observación, representación, experimentación, transformación.
II. O concepto ampliado da arte como base da educación e a conciencia.	Arte a partir dos 60: pop, arte conceptual, minimal, land art, happening, performance, video arte , body art , pop, arte conceptual, minimal, land art, happening, performance, video arte , body art Novos espazos O papel do espectador O cuestionamiento da durabilidade Artistización do cotidiano, cuestionamiento aurático
III. Elementos básicos da plástica I	A linguaxe e a comunicación visual O grado de iconicidade Lectura de imáxenes: tipo de forma Lectura de imáxenes: modos de expresión da linguaxe icónica Elementos básicos: Punto, líña, plano
IV. Elementos básicos da Plástica II	A cor A textura A composición Forma e espazo
V. O concepto creatividade	Mitos sobre a creatividade Definición de creatividade O papel da imaxinación na creación Pensamento converxente vs. Pensamento diverxente Teoría das intelixencias múltiples de Gardner
VI. Traballo por proxectos	Planificación de contidos Elaboración de propostas puntuais e resolución de exercicios Plantexamentos e organización conceptual de contidos A materialización final Presentación e avaliación de proxectos

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	15	30	45
Traballo tutelado	15	30	45
Resolución de problemas	15	30	45
Práctica de laboratorio	2	4	6
Resolución de problemas	2	7	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Introducción conceptual dos temas expostos en cada un dos bloques. Presentación estruturada ilustrada con referencias visuais da historia da arte. Fomentarase a participación e o debate teórico. Este bloque irá vinculada á realización de propostas teóricas que o alumno debe abordar afianzando os contidos teóricos adquiridos: unidades didácticas, deseño de baterías de exercicios ... Presentación de experiencias educativas da nosa realidade.

Traballo tutelado	Traballarse por proxectos vinculados ós bloques temáticos. Se pautarán as entregas parciais e revisarse o avance das materializacións finais con revisións intermedias e presentación de tarefas específicas. Exporase a posibilidade de presentación audiovisual e avaliación pública en clase
Resolución de problemas	Exporanse exercicios relacionados coa adquisición de habilidades procedimentais técnicas. Tarefas de debuxo . Desenvolvemento de volumes e pezas obxectuais Novos soportes de impresión

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Durante cada sesión farase un seguimento personalizado para orientar ó alumno/a na realización do exercicio. Para cada un dos exercicios se elaborará unha ficha explicativa colgada na plataforma FAITIC, especificándose os seguintes apartados: contidos, materiais a empregar, función pedagóxica, procedemento, criterios de avaliación específicos, e bibliografía específica. Nos traballos tutelados observarase a evolución do grupo e de cada un dos seus compoñentes nas distintas fases do proceso creativo así como do desenvolvemento do traballo colaborativo. Deste xeito atenderase ó alumnado solventando os bloqueos do proceso de indagación e resolvendo dúbidas sobre a elaboración do traballo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Elaboración de bocetos	30	CB5
	Ejercicios de dibujo Otras tareas procedimentales		CE54 CE56 CT1 CT7 CT16 CT17 CT18 CT21
Lección maxistral	Estudo de casos Identificación e análise de imaxes Análise de materiais didácticos Participación activa en clase	20	CB2 CB3 CB4 CG11 CE53 CE54 CE56 CT1 CT2 CT14 CT17 CT18 CT21

Traballo tutelado	Traballo por proxectos O proxecto como ferramenta metodolóxica; entregas parciais Resolución final do obxecto, proposta rematada: valoración obxectual e conceptual Sistemas de avaliación	50	CB2 CB3 CB4 CG2 CG3 CG8 CE53 CE54 CE56 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT18 CT21
-------------------	---	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As datas de exames se poden consultar na web da facultade no apartado de organización académica <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

A asistencia puntual e regular posibilita a realización dos exercicios e a resolución de problemas procedimentais. No caso das sesións maxistras o seu seguimento é imprescindible para o asentado conceptual dos exercicios e traballos tutelados.

Para garantir a autoría dos esbozos e exercicios procedimentais a súa elaboración realizarase, polo menos na maior parte, no horario docente.

Para superar a materia será necesario obter unha media de 5 calculando as porcentaxes de cada un dos bloques detallados (Resolución de problemas e/ou exercicios 30%, Sesión maxistral 20%, Traballos tutelados 50%). É imprescindible ter un 4 como nota mínima en cada un dos bloques para que se proceda a calcular a nota media.

Na SEGUNDA CONVOCATORIA os/as alumnos/as deben porse en contacto coas responsables da materia. Para superar esta convocatoria o/a alumno/a deberá entregar resoltas as propostas relativas á elaboración de unidades e materiais didácticos que se propuxeron durante o curso, así como os exercicios procedimentais realizados tamén durante o curso presencial. Neste caso o calculo da nota final farase tendo en conta:

Resolución de problemas e/ou exercicios 50% e elaboración de unidades didácticas, elaboración de materiais didácticos 50%

Non se fará a media se non se alcanza polo menos un 4 en cada un dos apartados.

No caso de alumnos/as que asistan regularmente a clase e presenten as entregas parciais puntualmente e en forma e aínda así non superen a materia deberán, para esta segunda convocatoria, repetir só aqueles exercicios nos que non alcanzasen o 5, conservándoseles o resto das notas obtidas nas tarefas aprobadas.

As datas desta segunda convocatoria poderán consultarse na web da facultade no apartado de organización académica: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

AVALIACIÓN DE XULLO

Aqueles alumnos/as que non asistan ás clases deberá entregar resoltas, na fecha do exame, as propostas relativas á elaboración de unidades e materiais didácticos que se propuxeron durante o curso, así como os exercicios procedimentais realizados tamén durante o curso presencial e outro de carácter complementario, cos soportes e calidades que no seu momento detallaranse. A falta de asistencia as clases reforzarase coa tutoría para poder supervisar o proceso de traballo do/a alumno/a.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Marín, R. (coord.), Didáctica de la Educación Artística, 1ª ed., Pearson, 2003, Madrid

Lowenfeld y Brittain, Desarrollo de la capacidad creadora, 2ª ed., Kapelusz, 1984, Madrid
Aguirre, I, Teorías y prácticas en educación artística, 1ª ed., Octaedro, 2007, Barcelona
AA,VV, Didáctica de las artes plásticas y la cultura visual, 1ª ed., Akal, 2011, Madrid
Jenny, P., Técnicas de dibujo, 1ª ed., Gustavo Gili, 2013, Barcelona
Antúnez, N., Ávila, N., Zapatero, D. (eds.), El arte contemporáneo en la educación artística, 1ª ed., Eneida, 2008, Madrid

Bibliografía Complementaria

Berger, John, Modos de ver, 3ª ed., Gustavo Gili, 2016, Madrid
Marchán Fiz, Simón, Del arte objetual al arte de concepto : 1960-1974 : epílogo sobre la sensibilidad, 2ª ed., Akal, 2012, Madrid
Agra, M.J. y otros, La educación artística en la escuela, 1ª ed., Graó, 2007, Barcelona
Wilson, B. y otros, La enseñanza del dibujo a partir del arte, 1ª ed., Paidós, 2004, Barcelona
Albers, J. ., La interacción del color, 1ª ed., Alianza, 1985, Madrid
Arheim, Rudolfs, Arte y percepción visual, Paidós, 1983, Barcelona
Berrocal, M., Menús de educación visual y plástica, 1ª ed., Graó, 2005, Barcelona
Berrocal, M. y otros, Figuras, Formas, Colores, 1ª ed., Graó, 2003, Barcelona
Caja, J. (coord.), La educación visual y plástica hoy, 1ª ed., Graó, 2002, Barcelona
Bellocq, G., Gil Díaz M. J., Tocar el arte, 1ª ed., Kaleida, 2010, Madrid
Mauhaus, La arquitectura a través del juego, 1ª ed., Arquia, 2016, Barcelona
Eisner, Elliot W., Educar la visión artística, 1ª ed., Paidós, 1995, Barcelona
Jenny, P., La mirada creativa, 1ª ed., Gustavo Gili, 2013, Barcelona
Reynolds, P. H., El punto, 1ª ed., Ediciones Serres, 20015, Barcelona
Gilberti, F., Lucio Fontana, 1ª ed., Corraini, 2016, Mantova
Vigorskii, La imaginación y el arte en la infancia, 2ª ed., Akal, 1990, Madrid
Duthie, E., Martagón, D., Mundo cruel. Filosofía visual para niños, 1ª ed., Wonde Ponder, 2017, Madrid
Klein, J., Klein, S., ¡Arte! Contemporáneo? Guía para niños, 1ª ed., Nerea, 2012, San Sebastián

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación artística/P02G120V01902

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Outros comentarios

É necesaria a asistencia puntual, continuada e activa a clase para poder seguir os contidos que se plantexan de forma consecutiva.

A pesar de que os bloques son independentes retomaranse contidos de forma intermitente para que as cuestións básicas queden debidamente asentadas.

A materia NON é exclusivamente técnico-práctica e procedimental, xa que ten unha significativa carga conceptual.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica das ciencias experimentais I**

Materia	Didáctica das ciencias experimentais I			
Código	P02G120V01402			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Uxío			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Uxío			
Correo-e	uxio.perez@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral Se tomamos en consideración os referentes que neste momento existen acerca das tendencias ao redor da titulación que marca o EEES, como son o estudo das competencias específicas de formación disciplinaria e profesional do Libro Branco (ANECA) do Título de Grao de Maxisterio na área de ciencias experimentais, obsérvase que as competencias máis valoradas aluden a aspectos vinculados directamente co desenvolvemento didáctico da área, xunto á imprescindible formación e coñecemento dos contidos do propio currículo de Ciencias da EP. Os coñecementos, actitudes e destrezas específicos para a área de Ciencias Experimentais exponse en termos de obxectivos na proposta de Título Universitario de Grao segundo RD 55/2005, de 21 de xaneiro de Mestre de EP. Neste contexto normativo, as universidades van seguir sendo competentes na formación inicial do profesorado e van seguir contribuíndo substancialmente ao perfil profesional do profesorado novel de EP.

Por outra parte, a ciencia forma parte da cultura e caracteriza, en gran medida, a sociedade na que vivimos. O alumnado de Educación Primaria debe aprender as posibilidades de intervención no medio de maneira que se favoreza a sostibilidade das formas de vida e do medio ambiente a través dun achegamento ao mundo físico e natural e dunha interrelación coas outras áreas de coñecemento. Trátase dun enfoque globalizado de utilización da ciencia para formar á cidadanía. O alumnado desta titulación, futuro persoal docente, debe promover unha educación científica que axude a pensar, a comunicarse, a facer e a autorregularse, tendo como referente o establecido no currículo de Educación Primaria da Consellería de Educación da Xunta de Galicia.

A práctica docente universitaria e as liñas de investigación didáctica, neste campo, deben contemplar metodoloxías e construcións conceptuais, procedementais e actitudinais, sempre en interacción e co horizonte do desenvolvemento das competencias básicas, relativas a problemas globais de actualidade tales como os referidos medio ambiente e ao desenvolvemento sostible. Deste modo, partindo das metodoloxías propias da didáctica das ciencias, pódense utilizar os enfoques C-T-S, os da construción do coñecemento arredor de problemas globais, os de alfabetización científica e técnica da cidadanía, ou os da Educación en Ciencia Global: Débese incluír o tratamento da transversalidade, prestando especial atención á igualdade entre homes e mulleres, dentro dun modelo integrador.

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber • saber facer

CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE25	Comprender os principios básicos e as leis fundamentais das ciencias experimentais (Física, Química, Biología e Xeoloxía)	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE26	Coñecer o currículo escolar destas ciencias	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE27	Suscitar e resolver problemas asociados coas ciencias á vida cotiá	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE28	Valorar as ciencias como un feito cultural	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CE30	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT7	Resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT8	Toma de decisións	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser

CT11	Traballo nun contexto internacional	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT15	Compromiso ético	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT19	Lideranza	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Capacidade para comprender a complexidade dos procesos educativos das ciencias experimentais na E. Primaria partindo das experiencias previas do alumnado desta etapa educativa	CB1 CB3 CG1 CG2 CG3 CG4 CG6 CG8 CG9 CG10 CG12 CE25 CE28 CE29 CT1 CT2 CT3 CT6 CT14 CT15 CT17 CT22 CT23

Capacidade para comprender a construción do coñecemento científico e da ciencia escolar

CB1
CB3
CG1
CG2
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG12
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT20
CT21
CT22
CT23

Capacidade para relacionar fundamentación, obxectivos, metodoloxía e avaliación das aprendizaxes do ensino das ciencias na Educación Primaria desde un enfoque globalizado

CB1
CB2
CB3
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG6
CG7
CG10
CG11
CE25
CE26
CE27
CE30
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT14
CT15
CT16
CT17
CT21
CT22
CT23

Capacidade para utilizar e elaborar recursos didácticos en soporte papel e dixital para o ensino das ciencias na Educación Primaria

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT21
CT22
CT23

Capacidade para realizar actividades experimentais na aula-laboratorio e na contorna

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Coñecer procedementos e instrumentos de avaliación para a autorregulación das aprendizaxes na educación científica

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG6
CG8
CG10
CG12
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT21
CT22

Contidos	
Tema	
Introdución: A didáctica da Física e a Química para a Educación Primaria	Introdución: A didáctica das Ciencias Experimentais na Educación Primaria
O currículo oficial de Física e Química para a Educación Primaria	O currículo oficial de Ciencias Experimentais na Educación Primaria
As metodoloxías para o ensino da Física e a Química para a Educación Primaria	As metodoloxías para o ensino das Ciencias Experimentais na Educación Primaria
Os recursos para o ensino na Física e a Química para a Educación Primaria	Os recursos para o ensino das Ciencias Experimentais na Educación Primaria
A avaliación da Física e da Química para a Educación Primaria	A avaliación na Educación Primaria e a Didáctica das Ciencias Experimentais

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Debate	4	0	4
Eventos científicos	1.5	0	1.5
Traballos de aula	7.5	50	57.5
Prácticas de laboratorio	28	47.5	75.5
Titoría en grupo	3.5	0	3.5
Lección maxistral	8	0	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Debate	Debates na aula
Eventos científicos	Conferencias e obradoiros
Traballos de aula	Realización de traballos de aula
Prácticas de laboratorio	Realización de actividades experimentais
Titoría en grupo	Titorías grupais
Lección maxistral	Exposicións do profesorado

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Debate	Realización de debates
Lección maxistral	Exposicións na aula/laboratorio
Eventos científicos	Realización de eventos docentes e/ou divulgativos
Traballos de aula	Realización de traballos de aula
Titoría en grupo	Titoría grupal na aula/laboratorio e en horario de atención
Prácticas de laboratorio	Realización de prácticas de laboratorio

Avaliación		
	Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE25
CE26
CE27
CE28
CE29
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A materia ten parte teórica (60% da cualificación) e práctica (40%), que se avaliarán do seguinte xeito:

- Parte A: o alumnado que asista ao 80% das sesións A poderá superar esta parte mediante a entrega de traballos de aula. O alumnado que non cumpra coa asistencia indicada ou non entregue os traballos establecidos deberá realizar un exame.
- Parte B: o alumnado que asista ao 80% das sesións B poderá superar esta parte mediante a entrega de traballos prácticos.

O alumnado que non cumpra coa asistencia indicada ou non entregue os traballos establecidos deberá realizar un exame.

A cualificación total será a suma das dúas partes, tendo en conta que é preciso superar ambas para aprobar a materia. De non superar algunha parte, a cualificación máxima posíbel será de 4.5.

Alumnado de segunda oportunidade de avaliación:

De non ter superada a materia na primeira oportunidade de avaliación, as competencias non adquiridas serán avaliadas na oportunidade de avaliación de xullo, para a que se gardarán as partes aprobadas (A/B) na primeira oportunidade.

O alumnado que non aprrobe algunha parte da materia na primeira oportunidade de avaliación, poderá optar na segunda por:

- No caso de ter asistido a clase, pódense realizar as actividades pendentes de avaliación positiva.
- Realizar o exame A e/ou B (según corresponda) da materia.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

PUJOL, R. M., Didáctica de las ciencias en la educación primaria, Síntesis, 2007

ARIAS, A.; ARIAS, D.; NAVAZA, V.; RIAL, D., O traballo por proxectos en infantil, primaria e secundaria, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Xunta de Galicia, 2009

Bibliografía Complementaria

NOVAK, J. D.; GOWIN, D. B., Aprendiendo a aprender, Martínez Roca, 1988

PUJOLAS, P.; LAGO, J.R., El programa CA/AC (Cooperar para Aprender / Aprender a Cooperar) para enseñar a aprender en equipo. Implementación del aprendizaje cooperativo en el aula, Universidad de Vic, sen data

JORBA, J.; SANMARTÍ, N., Enseñar, aprender y evaluar: un proceso de regulación continúa, MEC, 1996

PERALES, F. J.; CAÑAL, P., Didáctica de las Ciencias Experimentales, Marfil, 2000

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica das ciencias experimentais II/P02G120V01502

Educación ambiental para o desenvolvemento/P02G120V01901

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101

Ciencias experimentais/P02G120V01302

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Expresión e linguaxe musical				
Materia	Expresión e linguaxe musical			
Código	P02G120V01403			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Mejía Gallego, Ana García Fernández, Andrea Lucato, Marco			
Profesorado	García Fernández, Andrea Lucato, Marco Mejía Gallego, Ana			
Correo-e	mlucato@uvigo.es angafe@edu.xunta.es anamejia@edu.xunta.es			
Web				
Descrición xeral	Coñecemento da linguaxe musical para aplicación práctica co alumnado de primaria. Recursos musicais prácticos.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber facer • Saber estar / ser
CE53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes	• saber
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical	• saber
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	• saber • saber facer
CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	• saber
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber facer

CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber facer
CT14	Razoamento crítico	• saber
CT15	Compromiso ético	• saber
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	• saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	• saber facer
CT19	Lideranza	• saber facer • Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar e manexar os principais elementos constitutivos da linguaxe musical, dun xeito teórico-práctico.	CB4 CB5 CG3 CG4 CE54 CE56 CT1 CT2 CT7 CT16 CT18
Coñecer diferentes metodoloxías para o ensino musical, e ser capaz de aplicalas dun xeito práctico nunha aula de educación primaria.	CB2 CB4 CG2 CG4 CE53 CE55 CE56 CT1 CT2 CT9 CT15 CT18
Ser capaz de manexar axeitadamente diverso instrumental, para a súa aplicación práctica nunha aula de Educación Primaria. Instrumental Orff.	CB3 CB5 CG4 CE53 CE55 CT9 CT12 CT16 CT18
Comprender a importancia do uso da canción como elemento expresivo, e saber empregar técnicas para a súa ensinanza.	CB4 CG2 CG4 CE53 CE55 CE56 CT2 CT7 CT9 CT12 CT16 CT18

Saber empregar os recursos didácticos axeitados para a formación rítmica, o movemento e a danza nas aulas de primaria.	CB2 CB4 CB5 CG2 CG4 CE53 CE55 CE56 CT2 CT9 CT12 CT13 CT18
Valorar a importancia e manexar recursos básicos da audición musical activa.	CB2 CB3 CB4 CG2 CG4 CE53 CE55 CE56 CT1 CT9 CT13 CT17 CT18 CT19 CT21
Ser capaz de deseñar, por en práctica e avaliar propostas de intervención educativa nunha aula de educación primaria, empregando diversos elementos da expresión e a linguaxe musical .	CB3 CB5 CG2 CG4 CG8 CG11 CE53 CE54 CE55 CE56 CT1 CT2 CT5 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT16 CT18

Contidos

Tema	
Parámetros constitutivos da arte da música. A Linguaxe Musical.	Parámetros do son. Representación gráfica da música. Ritmo. Expresión musical. Melodía. Harmonía. Textura. Forma. Timbre. Xénero. Harmonización de cancións.
Representacións convencionais e non convencionais da linguaxe musical.	Os musicogramas. As metodoloxías para o ensino da música na escola: Wuytack, Orff, Kodaly ...
Ritmo e métrica. Compases simples, compostos e de amalgama. Dictados.	Percusións corporais. Audicións comentadas.
Melodía: do intervalo ó motivo e á frase musical. Escalas.	Harmonización e composición de cancións para implementar na aula. Análise musical.
Lectura de partituras convencionais e dictados melódicos.	Lectura entoada.
Xogos musicais para a mellor comprensión da linguaxe musical.	A danza. Estructura.
Lectura musical a dúas voces.	O canon. As imitacións.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Traballos de aula	10	30.5	40.5
Lección maxistral	18.5	0	18.5
Práctica de laboratorio	12	33	45
Traballo	8	32	40
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Preparación para a práctica instrumental: frauta de pico, instrumental Orff...
Traballos de aula	Desenvolvemento de exercicios prácticos na aula baixo as directrices e supervisión da docente.
Lección maxistral	Exposición dos temas a desenvolver na aula.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición da materia e dos coñecementos previos necesarios
Actividades introdutorias	Aclaracións previas, introducción de premisas e obxectivos mínimos
Traballos de aula	Realización dos traballos que se van propoñendo.
Probas	Descrición
Práctica de laboratorio	Realización de exercicios rítmicos e melódicos tanto vocais como instrumentais
Traballo	Participación e nivel de implicación nos proxectos conxuntos
Probas de resposta curta	Realización de diferentes probas que nos indiquen o nivel de consecución dos obxectivos

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula	Actividades de carácter práctico a desenvolver na aula. Entre outras, pódense incluír actividades como: execución individual ou en grupo de pequenas pezas (rítmicas, vocais e/ou instrumentais), prácticas na aula de informática,....	30	CB2 CB3 CB5 CG8 CG11 CE53 CE55 CT1 CT2 CT5 CT7 CT9 CT12 CT13 CT16 CT18

Práctica de laboratorio	Deseño e implementación, individual ou en grupo, de actividades prácticas para educación primaria.	30	CB2 CB4 CB5 CG2 CG4 CG8 CE53 CE54 CE55 CE56 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT16 CT18
Probas de resposta curta	Preguntas de resposta curta, e de carácter práctico, onde o alumnado deberá demostrar que adquiriu unha serie de contidos básicos sobre a linguaxe musical.	40	CB2 CB3 CB4 CB5 CG8 CE54 CE56 CT1 CT7 CT8 CT14 CT16 CT18

Outros comentarios e avaliación de Xullo

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Para superar a materia, tanto na modalidade presencial como na non presencial será preciso que os estudantes obteñan en todas e cada unha das partes avaliadas, polo menos un 50% da súa cualificación total. A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes, sendo preciso superar cada unha delas illadamente.

Aplicaranse dous sistemas de avaliación diferenciados para o alumnado Asistente e o Non Asistente. O alumnado que por diversos motivos non poida participar no desenvolvemento da materia en calidade de Asistente deberá porse en contacto co profesorado nos primeiros días de inicio da materia para informar desta situación e poder ser convenientemente avaliado. Do mesmo modo, todo aquel alumnado que, sen notificar esta situación, asista a menos do 80% das sesións prácticas será considerado para todos os efectos como Non Asistente. O alumnado deberá entregar a súa ficha debidamente cumprimentada nun prazo máximo de tres semanas facendo constar expresamente a modalidade pola que opta.

* Modalidade presencial: A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas nos distintos apartados especificados no cadro superior, sendo preciso ter superados cada un deles illadamente

* Modalidade non presencial: Os alumnos/as non asistentes, realizarán un exame práctico relacionado cos resultados de aprendizaxe da materia. A avaliación e a superación da mesma virá determinada da seguinte maneira:

- Traballos e proxectos (individuais): 30%
- Exame práctico, de execución de tarefas reais e/ou simuladas. 30%
- Proba teórica de resposta curta: 40%

Do mesmo xeito que na modalidade Presencial, a nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes, sendo preciso superar cada unha delas illadamente, obtendo polo menos un 50% da súa cualificación total.

SEGUNDA CONVOCATORIA:

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo, gardándose a nota da parte superada (exclusivamente para o presente curso académico), tanto na modalidade presencial como na non presencial.

Toda a información necesaria para superar a materia atópase na plataforma TEMA a disposición dos alumnos/as.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alsina, P., El área de Educación Musical. Propuestas para aplicar en el aula., Graó, 1997, Barcelona

De Pedro, D., Teoría completa de la Música., Real Musical, 2014, Madrid

Díaz, M. e Giráldez, A. (Coords.), Aportaciones teóricas y metodológicas a la educación Musical. UNa selección de autores relevantes., Graó, 2007, Barcelona

Giráldez, A., Contribuciones de la educación musical a la adquisición de las competencias básicas., 2007, Eufonía, nº 41. pp, 37-48

Pascual, P., Didáctica de la música, Pearson, 2006, Madrid

Riu, N., El lenguaje musical: propuestas didácticas para los tres ciclos de primaria, Ceac, 2000, Madrid

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua galega**

Materia	Lingua galega			
Código	P02G120V01404			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Acuña Trabazo, Ana			
Profesorado	Acuña Trabazo, Ana			
Correo-e	ganime@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>A especialidade de Grao en Educación Primaria esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha ampla formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio cabal da ferramenta básica e imprescindible na comunicación: a lingua. Tal competencia é condición sine qua non para a transmisión de coñecementos e para formar os discentes dun xeito integral. E tres son as destrezas que os profesores deben perfeccionar nas aulas para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe desta materia: a capacidade lectora (comprensión, ritmo, dicción), a expresión oral (corrección, claridade, fluidez) e a expresión escrita (corrección, cohesión, propiedade).</p> <p>O futuro mestre de Educación Primaria deberá, polo tanto, adquirir un nivel adecuado de lingua galega que lle permita o dominio das destrezas arriba sinaladas (lectura expresiva, expresión oral e expresión escrita) para levar a cabo unha tripla tarefa: utilizar a lingua galega como lingua normal no ensino, servir de modelo de corrección lingüística aos seus alumnos e detectar e corrixir os erros que estes poidan cometer na lingua oral e na escrita.</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber • saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber • saber facer
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber facer
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	• saber
CE46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente	• saber • saber facer
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	• saber facer
CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer

CT2	Capacidade de organización e planificación	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT7	Resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT9	Traballo en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT15	Compromiso ético	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	CE43 CT1 CT3
Falar, ler e escribir correcta e axeitadamente en galego.	CE46 CE48 CE50 CT1 CT2 CT3 CT12 CT14 CT17 CT18
Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita para mellorar as competencias orais e escritas e, especialmente, para mellorar a redacción de textos académicos.	CB1 CB2 CB3 CB4 CG2 CG4 CG5 CG6 CE46 CE48 CT1 CT2 CT3 CT9 CT14 CT15 CT17 CT18
Coñecer a fonética e a ortografía da lingua galega.	CB1 CB3 CB4 CB5 CG4 CE46 CT3

Coñecer a gramática da lingua galega.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE46 CT1 CT3 CT13
Coñecer os diferentes rexistros e usos da lingua galega.	CB1 CB2 CB3 CE46 CE50 CT3
Comprender as regras de formación de palabras polas que a lingua galega enriquece o seu vocabulario por vía interna.	CB2 CB3 CB4 CB5 CE46 CT1 CT3 CT7
Coñecer e utilizar adecuadamente un léxico suficiente para expresarse con precisión na exposición oral e na redacción de textos.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE46 CT3 CT4 CT7 CT11 CT12 CT13

Contidos

Tema	
Fonética e ortografía	O uso das grafías e o sistema fonético galego. A acentuación gráfica. Palabras de ortografía dubidosa. Os signos de puntuación.
Gramática	Substantivo e adxectivo. Artigo. Pronome persoal. Demostrativo. Posesivo. Indefinidos e numerais. Relativos, interrogativos e exclamativos. O adverbio. O verbo. O infinitivo conxugado. As perífrases verbais. Os elementos de relación: preposicións e conxuncións. A sintaxe oracional. Concordancia nominal e correlación verbal. A construción da oración.
Léxico e formación de palabras	Palabras patrimoniais, semicultismos e cultismos. Grupos consonánticos. Sufixos e terminacións. Familias léxicas irregulares. Interferencias léxicas. Neoloxismos. A precisión léxica: selección do léxico, incorreccións comúns, tópicos e abusos. Procesos de formación de palabras e morfoloxía léxica. Derivación: prefixación e sufixación. Parasíntese. Composición. Outros procedementos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	7	20	27
Resolución de problemas	15	15	30
Presentación	7	10	17
Actividades introductorias	1	3	4
Lección maxistral	20	48	68
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Elaboración dun traballo (texto escrito, estudo dialectolóxico ou análise de calquera aspecto relacionado co programa).
Resolución de problemas	Exercicios relacionados co temario da materia.
Presentación	Exposición oral do traballo elaborado.
Actividades introductorias	Presentación do sistema de traballo que debe interiorizar o alumnado para conseguir uns bos resultados. Avaliación inicial mediante un modelo de exame.
Lección maxistral	Desenvolvemento do programa da materia, con especial atención á gramática do idioma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida sobre as actividades programadas. Atención presencial, durante o horario de atendimento, no despacho 124.
Traballo tutelado	Orientacións sobre a elaboración dun traballo escrito e indicacións sobre a súa exposición oral. Atención presencial, durante o horario de atendimento, no despacho 124.
Resolución de problemas	Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida sobre as actividades programadas. Atención presencial, durante o horario de atendimento, no despacho 124.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Elaboración dun traballo (texto escrito, estudo dialectolóxico ou análise de calquera aspecto relacionado co programa) e presentación oral.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CE46 CE48 CE50 CT1 CT2 CT3 CT7 CT12 CT14 CT17 CT18

Resolución de problemas	Exercicios relacionados co temario da materia.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE43 CE46 CE48 CE50 CT1 CT2 CT3 CT7 CT12 CT14 CT17 CT18
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame	60	CB2 CB3 CB4 CG4 CE46 CE48 CT1 CT2 CT3 CT7 CT14

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Modelo A: O alumnado que asista regularmente á clase, para poder presentarse ao exame, terá que superar antes os exercicios das clases B e o traballo das clases C. Para aprobar a materia hai que superar o traballo, os exercicios e o exame. Mentres non se probe o exame non se sumarán as notas de B e C.

Modelo B: O alumnado que non asista regularmente á clase, para poder presentarse ao exame terá que entregar dúas semanas antes da data oficial, e como requisito, os exercicios das clases B e un traballo equivalente ao das clases C. Estes traballos só contarán como requisito para poder presentarse ao exame.

Na segunda convocatoria procederase ao mesmo sistema de avaliación.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade no apartado de organización académica (<http://fced.uvigo.es/gl/docencia/exames>).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Álvarez, R., Monteagudo, H. e Regueira, X. L., Gramática galega, Xerais, 1986, Vigo

Álvarez, R. e Xove, X., Gramática da lingua galega, Galaxia, 2002, Vigo

Feixóo Cid, X., Gramática da lingua galega. Síntese práctica, Xerais, 2004, Vigo

Freixeiro Mato, X. R., Gramática da lingua galega. I, II., A Nosa Terra, 2002-2006, Vigo

Granxa González, X. A. e Méndez Álvarez, M. X., Manual de lingua galega I e III, Xerais, 2002, Vigo

ILG/RAG, Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego, ILG/RAG, 2004, Santiago de Compostela

Bibliografía Complementaria

Dosil, B., Escrita doada. Consellos para redactar ben, Xerais, 2015, Vigo

Hermida, C., Gramática práctica (morfosintaxe), Sotelo Blanco, 2004, Santiago de Compostela

Méndez Álvarez, M^a. X., Ortografía da lingua galega, Xerais, 2004, Vigo

Pena, X. R. e Rosales, M., Manual e exercicios de galego urxente, Xerais, 2006, Vigo

Regueira, X. L., Os sons da lingua, Xerais, 1998, Vigo

Muñoz Súa, B., Claro e seguido. 1, 2, 3, 4, Xerais, 2004, Vigo

---

Recomendacións

Outros comentarios

A ficha persoal cos datos e a fotografía debe entregarse nas dúas primeiras semanas de clase.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Matemáticas e a súa didáctica II**

Materia	Matemáticas e a súa didáctica II			
Código	P02G120V01405			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Marta			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Marta			
Correo-e	martapr@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Con esta materia o alumnado adquirirá as competencias e coñecementos necesarios de matemáticas para o desenvolvemento da súa profesión.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	• Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber
CE38	Adquirir competencias matemáticas básicas (numéricas, cálculo, geométricas, representacións espaciais, estimación e medida, organización e interpretación da información, etc)	• saber
CE39	Coñecer o currículo escolar de matemáticas	• saber
CE40	Analizar, razoar e comunicar propostas matemáticas. Suscitar e resolver problemas vinculados coa vida cotiá	• saber facer
CE41	Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos alicerces do pensamento científico	• Saber estar / ser
CE42	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber facer

CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber facer
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT18	Creatividade	• saber facer
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Adquirir competencias matemáticas básicas	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG10 CE38 CT1 CT7 CT9 CT12 CT14 CT16
2. Coñecer o currículo escolar de matemáticas en Educación Primaria. Coñecer erros e dificultades que se poden presentar en o proceso de ensino-aprendizaxe de as matemáticas	CB2 CB3 CG1 CG2 CG3 CG4 CG10 CG12 CE39 CE42 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT16 CT18 CT21 CT22

3. Analizar, razoer e comunicar propostas matemáticas. Desenvolver a autoconfianza no uso das matemáticas, estima e o gusto por esta asignatura

CB2
CB3
CB4
CB5
CG2
CG3
CG4
CG5
CG9
CG10
CG12
CE40
CE41
CE42
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT14
CT16
CT18
CT21
CT22

---

4. Saber traballar en equipo para deseñar e resolver problemas, reflexionar sobre a práctica docente e a formación permanente en matemáticas. Plantexar e resolver problemas vinculados coa vida cotia.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG3
CG5
CG7
CG10
CG12
CE40
CE41
CE42
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT14
CT16
CT18
CT21
CT22

---

7. Valorar a relación entre matemáticas e ciencias como un dos alicerces de o coñecemento científico.

CB2
CG3
CG4
CG12
CE41
CT1
CT3
CT6
CT8
CT9
CT14
CT16
CT18
CT21
CT22

Contidos	
Tema	
1. Xeometría e medida: Elementos básicos.	*
2. Figuras xeométricas.	*
3. Relacións métricas.	*
4. Lonxitudes, áreas e volúmenes.	*
5. Xeometría con coordenadas.	*
6. Tratamento da información: Recollida e ordenación de datos.	*
7. Representacións gráficas.	*
8. Medidas de tendencia central e de dispersión.	*
9. Probabilidade.	*

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	1	2
Resolución de problemas	13	30	43
Traballo tutelado	7	14	21
Resolución de problemas de forma autónoma	2	0	2
Lección maxistral	27	27	54
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	24	28

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Resolución de problemas	Formulación, análise, resolución e debate de un problema ou exercicio relacionado con a materia impartida.
Traballo tutelado	Deseño de actividades tendo en conta unha ou varias competencias de o Dceto de o currículo de matemáticas en a Educación Primaria
	Utilizarase Aprendizaxe colaborativo como metodoloxía integrada en a actividade.
Resolución de problemas de forma autónoma	Propoñeranse exercicios e problemas relacionados con a materia impartida que os estudantes deben resolver (en grupo) de forma autónoma.
	Utilizarase Aprendizaxe colaborativo como metodoloxía integrada en a actividade.
Lección maxistral	Exposición de os contidos de a materia por parte de o docente que se ilustran con numerosos exemplos e aplicacións.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atención e resolución de dúbidas a o alumnado en relación a as diferentes actividades de a materia. A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de tutoría e, por outro, en as horas presenciais de os grupos C.
Actividades introdutorias	Atención e resolución de dúbidas a o alumnado en relación a as diferentes actividades de a materia. A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de tutoría e, por outro, en as horas presenciais de os grupos C.
Resolución de problemas	Atención e resolución de dúbidas a o alumnado en relación a as diferentes actividades de a materia. A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de tutoría e, por outro, en as horas presenciais de os grupos C.
Traballo tutelado	Atención e resolución de dúbidas a o alumnado en relación a as diferentes actividades de a materia. A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de tutoría e, por outro, en as horas presenciais de os grupos C.
Resolución de problemas de forma autónoma	Atención e resolución de dúbidas a o alumnado en relación a as diferentes actividades de a materia. A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de tutoría e, por outro, en as horas presenciais de os grupos C.
Probas	
	Descrición
Exame de preguntas de desenvolvemento	Atención e resolución de dúbidas a o alumnado en relación a as diferentes actividades de a materia. A atención personalizada garantirase, por unha banda, en horas de tutoría e, por outro, en as horas presenciais de os grupos C.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Deseño de actividades (en grupo) tendo en conta unha ou varias competencias do Decreto do currículo de matemáticas na Educación Primaria	15	CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG7 CG10 CG12 CE39 CE40 CE41 CE42 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT16 CT18 CT21 CT22
Resolución de problemas de forma autónoma	Realización (en grupo) e defensa de exercicios básicos. A entrega se evalúa entre pares.	15	CB1 CB5 CG10 CT7 CT9 CT16
Exame de preguntas de desenvolvemento	Realización de dúas probas parciais sobre os contidos correspondentes a as sesións magistrales e a resolución de problemas. Constan de dúas partes: Unha de preguntas curtas de carácter teórico-práctico (20%). Outra na que se resolverán problemas/exercicios (80%).	70	CB1 CG10 CT1 CT7 CT14 CT16

Outros comentarios e avaliación de Xullo

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS

- Todos os estudantes que se presenten a calquera de as probas enténdese que seguen a asignatura de forma presencial e polo tanto deberán de seguir o procedemento de avaliación descrito anteriormente.
- Si un estudante non realiza algunha de as entregas de exercicios ou de os traballos tutelados ou non se presenta a algunha de as probas, asignaráselles unha cualificación de 0 puntos en elas.
- **Requisitos mínimos para superar a materia:**

P1: nota parcial I (sobre 10); P2: nota parcial II (sobre 10); E: nota media resolución de problemas (sobre 10)

- $P1, P2 \geq 2,5$
- $(P1+P2)/2 \geq 4$
- $E \geq 4$

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES 1ª E 2ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

Avaliación teórica-práctica

Descrición: Realización de unha proba obxectiva con dous partes: unha de carácter teórico-práctico e outra en a que se resolverán exercicios prácticos. En esta proba recolleranse os contidos correspondentes as sesións maxistras e á resolución de problemas.

Cualificación: 85%.

Competencias evaluadas: CB1, CG10, CT1, CT7, CT14, CT16

Avaliación de o traballo:

Descrición: Deseño de actividades (en grupo) tendo en conta unha ou varias competencias de o Dcereto de o currículo de matemáticas en a Educación Primaria

Cualificación: 15%

Competencias evaluadas: CB2, CB3, CB4, CB5, CG1, CG2, CG3, CG4, CG5, CG7, CG10, CG12, CE39, CE40, CE41, CE42, CT1, CT2, CT3, CT6, CT7, CT8, CT9, CT12, CT14, CT16, CT18, CT21, CT22

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 2ª EDICIÓN DE ACTAS

Empregarase o mesmo sistema de avaliación aplicado para non asistente, fóra diso que, en caso de obter unha cualificación superior a 5 en o traballo durante o cuatrimestre, non terán que evaluarse de esa parte e mantense a nota.

PROCESO DE CUALIFICACIÓN DE ACTAS

- Na avaliación de asistentes da 1ª edición de actas, en caso de non cumprir os requisitos mínimos para superar a materia, a cualificación en actas será:

$$\min(4, (P1+P2)/2)$$

- Na avaliación de asistentes da 1ª edición de actas, en caso de cumprir os requisitos mínimos para superar a materia, a cualificación en actas será:

$$\max(0.85 \times (P1+P2)/2, 0.35 \times P1 + 0.35 \times P2 + 0.15 \times E) + 0.15 \times T$$

P1: nota parcial I (sobre 10); P2: nota parcial II (sobre 10); E: nota media resolución de problemas (sobre 10); T: nota traballo (sobre 10)

As datas oficiais de os exames poden ser consultadas en a páxina web de a facultade (<http://fcced.uvigo.é/gl/docencia/exames>)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Castro, E., Didáctica de la Matemática en Educación Primaria, Síntesis, 2001, Madrid

Godino, J.;Ruíz, F., Geometría y su didáctica para maestros, Proyecto Edumat-Maestros, 2002, Madrid

Nortes Checa, A., Matemáticas y su Didáctica, Diego Marín Librero Editor, 1993, Murcia

Bibliografía Complementaria

Alsina, C.; Burgues, C.; Fortuny, J.M., Invitación a la Didáctica de la Geometría, Síntesis, 1987, Madrid

Batanero, C.; Godino, J. D.; Navarro Pelayo, V., Razonamiento combinatorio, Síntesis, 1994, Madrid

Godino, J. D.; Batanero, C.; Cañizares, M.J., Azar y Probabilidad, Síntesis, 1987, Madrid

Nortes Checa, A., Actividades prácticas de matemáticas y su didáctica 1, Editorial CCS, 2013,

Nortes Checa, A., Actividades prácticas de matemáticas y su didáctica 1, Editorial CCS, 2014,

Nortes Checa, A., Encuestas y precios, Síntesis, 1987, Madrid

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica da lingua e literatura: Galego**

Materia	Didáctica da lingua e literatura: Galego			
Código	P02G120V01501			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Dans Álvarez de Sotomayor, María Isabel			
Profesorado	Dans Álvarez de Sotomayor, María Isabel			
Correo-e	isabeldans@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporcionará ao futuro docente coñecementos científicos necesarios para favorecer o desenvolvemento das habilidades lingüísticas do alumnado de Educación Primaria. Terá dominio para empregar técnicas didácticas adecuadas, capacidade para seleccionar recursos e estratexias de intervención didáctica, criterios para analizar os diversos materiais e referentes para avaliar o progreso nas diferentes habilidades comunicativas.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	• saber
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber facer • Saber estar / ser
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao periodo 6-12 no contexto familiar, social e escolar	• saber
CE4	Identificar dificultades de aprendizaxe, informais e colaborar no seu tratamento	• saber
CE20	Mostrar habilidades sociais para entender ás familias e facerse entender por elas	• saber facer

CE23	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	• saber facer
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	• saber facer
CE44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil	• saber • saber facer
CE45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura	• saber
CE46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente	• saber facer
CE47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino	• saber • saber facer
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	• saber facer
CE49	Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudantes doutras linguas	• saber • saber facer
CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber
CT14	Razoamento crítico	• saber
CT18	Creatividade	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1.Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CT1 CT3
2.Coñecer o currículo escolar da lingua galega e literatura	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CE45 CT3
3.Adquirir coñecementos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe da lingua galega como medio de comunicación.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE1 CE4 CT1 CT13
4.Saber aplicar estratexias didácticas para mellorar o proceso de desenvolvemento das habilidades lingüísticas de expresión e comprensión oral	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CG10 CG11 CE4 CE20 CE23 CE49 CE50 CT12 CT13 CT14 CT18

5. Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE43 CE46 CE47 CE49 CE50 CT3 CT18
6. Desenvolver estratexias didácticas para a comprensión do texto escrito e promover a creatividade	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG10 CG11 CE1 CT14 CT18
7. Coñecer textos de literatura popular e de literatura infantil galega e valorar o seu aproveitamento para a aprendizaxe lingüística e como medio de normalización da lingua.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG11 CE44 CE48 CT3 CT14 CT18
8. Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG6 CT1 CT14

Contidos

Tema	
1.- COÑECEMENTOS PARA O DESENVOLVEMENTO DAS HABILIDADES COMUNICATIVAS.	Desenvolvemento das habilidades comunicativas. Comprensión e expresión oral. Competencia comunicativa. Metodoloxía, estratexias e técnicas.
2.- ANIMACIÓN Á LECTURA E Á ESCRITURA.	Lectura comprensiva. As idades lectoras. Competencia literaria e competencia lectora. A biblioteca de aula. Animación á lectura. Expresión escrita: obxectivos. Formas de expresión escrita. Proceso didáctico da composición. Escrita creativa.
3.- DESENVOLVEMENTO DE EXPERIENCIAS EDUCATIVAS E DE MATERIAIS DIDÁCTICOS.	Desenvolvemento de experiencias educativas e de materiais didácticos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	15	25	40
Lección maxistral	16	30	46
Presentación	20	41	61
Actividades introdutorias	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Traballos de aula	Os/as estudantes desenvolverán propostas didácticas e experiencias educativas baixo as directrices e supervisión da docente. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do alumnado.
Lección maxistral	Exposición por parte da docente dos contidos da materia, bases teóricas e /ou directrices dun traballo, actividade ou proposta educativa a desenvolver polos/as estudantes.
Presentación	Elaboración e exposición oral na aula de dous traballos prácticos sobre un tema ou contido do programa.
Actividades introductorias	Esta sesión servirá para presentar a materia aos/ás estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Desenvolveranse coa supervisión da docente, que aclarará dúbidas e consultas pertinentes ao proceso do traballo
Lección maxistral	Durante estas sesións o alumnado poderá expresar as súas dúbidas e consultas, propiciando o debate e a reflexión acorde á temática tratada
Presentación	Para a elaboración das presentacións/exposicións o alumnado terá que acudir a titorías para supervisar o traballo antes da súa exposición

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula	Valorarase a asistencia. A participación e implicación nos traballos de aula serán obxecto de avaliación continua.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG10 CG11 CE1 CE4 CE20 CE23 CE43 CE44 CE45 CE47 CE48 CE49 CE50 CT1 CT3 CT12 CT13 CT14 CT18

Presentación	Valorarase a aplicación práctica dos contidos teóricos do temario, a planificación, a creatividade, a exposición oral.	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG10 CG11 CE1 CE4 CE20 CE23 CE43 CE44 CE45 CE46 CE47 CE48 CE49 CE50 CT1 CT3 CT12 CT13 CT14 CT18
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas sobre contidos da materia	50	CG1 CG2 CG3 CG10 CE1 CE43 CE44 CE45 CE46 CE47 CE48 CE49 CE50 CT1 CT3 CT14 CT18

Outros comentarios e avaliación de Xullo

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán de novo avaliadas na convocatoria de xullo.

Aqueles estudantes que, por causa xustificada, NON POIDAN ASISTIR regularmente serán avaliados cunha proba escrita.

Data do exame: consultar a web da facultade no menú "Datos exames" (<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BALLESTER ROCA, J., La formación lectora y literaria, Graó, 2015, Barcelona

CASSANY, D. e outros, Enseñar lengua, Graó, 1997, Barcelona

MENDOZA FILLOLA, A., Didáctica de la Lengua y la Literatura para Primaria, Pearson, 2000, Madrid

ROIG RECHOU, B.-A. (coord)., Historia da Literatura Infantil e Xuvenil galega, Xerais, 2015, Vigo

SÁNCHEZ MIGUEL, E. e outros, La lectura en el aula, Graó, 2010, Barcelona

GARCÍA PADRINO, J., Historia crítica de la literatura infantil y juvenil en la España actual, Marcial Pons, 2018, Madrid

Bibliografía Complementaria

BADÍA ARMENGOLD, D. e VILÁ, M., Juegos de expresión oral y escrita, Graó, 2009, Barcelona

GARCÍA TEIJEIRO, A., A poesía necesaria. Lectura e creación poética dentro da aula, Galaxia, 2009, Vigo

LLUCH, G. e B.-A. ROIG RECHOU (coords.), Para entenderte mellor. As literaturas infantís e xuvenís do marco ibérico. Monográfico de Boletín Galego de Literatura, Universidade de Santiago, 2005, Santiago de Compostela

NOIA CAMPOS, C., Catálogo tipolóxico do conto galego de tradición oral. Clasificación, antoloxía e bibliografía, Universidade de Vigo, 2008, Vigo

ROIG RECHOU, B.-A., A literatura infantil e xuvenil galega no século XXI. Seis claves para entendela mellor, Asociación Española de Amigos del Libro Infantil, 2008, Madrid/Santiago de Compostela

SILVA VALDIVIA, B., Didáctica da lingua en situacións de contacto lingüístico, Instituto de Ciencias da Educación, 1994, Santiago de Compostela

---

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase asistencia continua ás sesións de teoría e prácticas. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación, por parte da profesora, do grao de desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedementais.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica das ciencias experimentais II**

Materia	Didáctica das ciencias experimentais II			
Código	P02G120V01502			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Varela Losada, María Mercedes Arias Correa, Azucena			
Profesorado	Arias Correa, Azucena Varela Losada, María Mercedes			
Correo-e	azucena@uvigo.es fccd.internacional@uvigo.es ; mercedesvarela@uvigo.es			

Web

Descrición xeral	<p>Se tomamos en consideración os referentes que neste momento existen acerca das tendencias ao redor da titulación que marca o EEES, como son o estudo das competencias específicas de formación disciplinaria e profesional do Libro Branco (ANECA) do Título de Grao de Maxisterio na área de ciencias experimentais, obsérvase que as competencias máis valoradas aluden a aspectos vinculados directamente co desenvolvemento didáctico da área, xunto á imprescindible formación e coñecemento dos contidos do propio currículo de Ciencias da EP. Os coñecementos, actitudes e destrezas específicos para a área de Ciencias Experimentais exponse en termos de obxectivos na proposta de Título Universitario de Grao segundo RD 55/2005, de 21 de xaneiro de Mestre de EP. Neste contexto normativo, as universidades van seguir sendo competentes na formación inicial do profesorado e van seguir contribuíndo substancialmente ao perfil profesional do profesorado novel de EP.</p> <p>Por outra parte, a ciencia forma parte da cultura e caracteriza, en gran medida, a sociedade na que vivimos. O alumnado de Educación Primaria debe aprender as posibilidades de intervención no medio de maneira que se favoreza a sostibilidade das formas de vida e do medio ambiente a través dun achegamento ao mundo físico e natural e dunha interrelación coas outras áreas de coñecemento. Trátase dun enfoque globalizado de utilización da ciencia para formar á cidadanía. O alumnado desta titulación, futuro persoal docente, debe promover unha educación científica que axude a pensar, a comunicarse, a facer e a autorregularse, tendo como referente o establecido no currículo de Educación Primaria da Consellería de Educación da Xunta de Galicia.</p> <p>A práctica docente universitaria e as liñas de investigación didáctica, neste campo, deben contemplar metodoloxías e construcións conceptuais, procedementais e actitudinais, sempre en interacción e co horizonte do desenvolvemento das competencias básicas, relativas a problemas globais de actualidade tales como os referidos medio ambiente e ao desenvolvemento sostible. Deste modo, partindo das metodoloxías propias da didáctica das ciencias, pódense utilizar os enfoques C-T-S, os da construción do coñecemento arredor de problemas globais, os de alfabetización científica e técnica da cidadanía, ou os da Educación en Ciencia Global: Débese incluír o tratamento da transversalidade, prestando especial atención á igualdade entre homes e mulleres, dentro dun modelo integrador.</p> <p>No presente curso continuarase coa experimentación do Proxecto de Innovación: "DESEÑO E IMPLANTACIÓN DE PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN EN GRAOS E POSGRAOS A TRAVÉS DA PLATAFORMA TEMA: CUESTIONARIOS KPSI, RÚBRICAS E MAPAS CONCEPTUAIS EN FORMATO DIXITAL" (Pendente de Resolución Reitoral), consistente en:</p> <p>Neste marco propónse o deseño e implantación de procedementos que inciden no proceso de aprendizaxe (avaliación formativa e formadora, na que o alumnado é corresponsable) a través dos seguintes instrumentos: Cuestionarios ou formularios Knowledge and Prior Study Inventory (KPSI), Rúbricas ou matrices de valoración e Mapas Conceptuais. Todos eles están inseridos na combinación entre o traballo cooperativo e o individual, pois se ben os procesos de aprendizaxe teñen lugar socialmente, a aprendizaxe é individual. No caso dos Mapas Conceptuais tamén se utilizan como probas de execución ou realización.</p>
------------------	--

Competencias

Código	Tipoloxía
CB1	<p>Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.</p>
CB2	<p>Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.</p>

CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber facer • Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	• Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber • saber facer
CE25	Comprender os principios básicos e as leis fundamentais das ciencias experimentais (Física, Química, Biología e Xeoloxía)	• saber
CE26	Coñecer o currículo escolar destas ciencias	• saber
CE27	Suscitar e resolver problemas asociados coas ciencias á vida cotiá	• saber facer • Saber estar / ser
CE28	Valorar as ciencias como un feito cultural	• Saber estar / ser
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	• Saber estar / ser
CE30	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber facer
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	• saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	• saber • saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	• Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	• Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	• saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber facer
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser

CT16	Aprendizaxe autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT19	Lideranza	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender os principios básicos e as leis fundamentais das ciencias experimentais (Física, Química, Bioloxía e Xeoloxía)	CB3 CG1 CE25 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23

Coñecer o currículo escolar das ciencias experimentais (Bioloxía, Xeoloxía, Física, Química)

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CE26
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Suscitar e resolver problemas asociados coas ciencias á vida cotiá

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE27
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Valorar as ciencias como un feito cultural

CB1
CB3
CB4
CB5
CG7
CG8
CG9
CG12
CE28
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostible

CB1
CB2
CB3
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG11
CG12
CE29
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nas e nos estudantes

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Contidos	
Tema	
Introdución	A didáctica das Ciencias experimentais (Bioloxía, Xeoloxía, Física e Química) para a Educación Primaria
O Currículo	O currículo oficial das Ciencias experimentais (Bioloxía, Xeoloxía, Física e Química) para a Educación Primaria
Metodoloxías e recursos	As metodoloxías para a ensinanza das Ciencias experimentais (Bioloxía, Xeoloxía, Física e Química) para a Educación Primaria
	Os recursos para a ensinanza das Ciencias experimentais (Bioloxía, Xeoloxía, Física e Química) para a Educación Primaria
Avaliación	A avaliación das Ciencias experimentais (Bioloxía, Xeoloxía, Física e Química) para a Educación Primaria

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	4	8	12
Traballos de aula	8	25	33
Aprendizaxe baseado en proxectos	12	35	47
Prácticas de laboratorio	24	24	48
Titoría en grupo	5	5	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentación	Actividades expositivas do profesorado sobre os ámbitos temáticos da materia. Elaboración e exposición de presentacións-resumo sobre os traballos realizados na materia polo alumnado
Traballos de aula	Actividades e tarefas desenvolvidas na aula de forma grupal participativa e titoradas polo profesorado
Aprendizaxe baseado en proxectos	Elaboración de proxectos integrados no marco das Ciencias experimentais en Educación primaria, onde se fomenta a actividade autónoma do alumnado
Prácticas de laboratorio	O alumnado desenvolverá actividades experimentais co equipamento didáctico da aula - laboratorio.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas, consulta e seguimento dos traballos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Atender ao alumnado en pequeno grupo ou grupo cooperativo na aula proporcionándolle orientación, apoio e motivación na resolución de problemas e realización de tarefas.
Prácticas de laboratorio	Axudar ao alumnado no desenvolvemento de actividades experimentais na aula tanto individualmente como en equipo cooperativo e resolver as dúbidas a nivel individual ou grupal que xurdan neste tipo de tarefa.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Proporcionar axuda ao alumnado en pequenos grupos, en equipos ou individualmente tanto en aula como fóra delas sobre o desenvolvemento e deseño de proxectos relacionados coa temática da materia.
Presentación	Axudar ao alumnado en pequeno grupo.
Titoría en grupo	Atender as necesidades e consultas do alumnado en equipo cooperativo relacionadas coas temáticas relacionadas coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula	Avaliación global do proceso de aprendizaxe e adquisición de competencias e coñecementos mostrados a través dos traballos de aula e do diario do alumnado	30	CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30
Prácticas de laboratorio	Avaliación continua a través do seguimento da realización de actividades prácticas e do caderno de laboratorio do alumnado	30	CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30
Aprendizaxe baseado en proxectos	Avaliación continua a través do seguimento do alumnado no deseño dun proxecto relacionado coas ciencias para alumnado de E. Primaria	30	CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30
Presentación	Avaliación continua a través da elaboración e exposición de traballos individuais e/ou de equipo cooperativo.	10	CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30

Outros comentarios e avaliación de Xullo

- Na bibliografía inclúese a referencia completa do libro titulado Ciencia para educadores . O uso deste libro é obrigatorio para poder realizar unha parte importante das actividades e traballos que serán obxecto de avaliación.
- O libro titulado Didáctica de las ciencias en la educación secundaria será de uso obrigatorio.

Condicións de avaliación:

- Cada alumna e cada alumno confeccionará un cartafol/diario e/ou caderno de laboratorio nos que haberá parte grupal e parte individual, subirao á sección particular específica da aula virtual da materia - curso en FAITIC, o traballo consistirá na recolleita do seguimento das sesións lectivas, coas notas de aula, ampliacións, achegas, reflexións propias e coa avaliación e autoavaliación das sesións correspondentes. **A realización completa e a entrega deste diario/cartafol/caderno de laboratorio será condición necesaria e imprescindible para acollerse á opción de modalidade presencial de avaliación continua.**
- Os documentos e arquivos dos traballos e tarefas do curso serán dispostos, en tempo e forma segundo os prazos programados, por cada alumna e cada alumno no seu espazo persoal respectivo na aula virtual do curso en FAITIC, en formatos de código aberto ou de visores libres.
- Para poder acollerse á avaliación continua a través de actividades na aula virtual é preciso asistir ás aulas nun 80% do tempo presencial cun aproveitamento axeitado.
- Para obter unha avaliación positiva é preciso obter a cualificación de aprobado en cada un dos traballos e probas de avaliación e observar un comportamento correcto nas sesións presenciais, xa que se valorará como condición imprescindible que o aproveitamento e a participación sexan axeitadas.
- A cualificación final será obtida mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares
- O alumnado que non asistiu a clase, para obter unha avaliación positiva, deberá realizar exame (dúas probas escritas presenciais sobre os contidos da materia xerais e de de laboratorio, respectivamente)- as datas de exames poden consultarse na web da facultade no apartado de organización académica <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames> . Cómpre obter a cualificación de aprobado en cada un dos apartados establecidos nas probas de avaliación e observar un comportamento correcto. A cualificación final será obtida mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares.

De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo

Crterios de avaliación da 2ª convocatoria:

- Para obter unha avaliación positiva o alumnado que asistiu regularmente a clase, coa porcentaxe de asistencia indicada anteriormente, poderá optar por presentar as tarefas e traballos pendentes indicados para a 1ª convocatoria ou pola realización de exame (dúas probas escritas presenciais sobre os contidos desenvolvidos na aula e no laboratorio, respectivamente)- as datas de exames poden consultarse na web da facultade no apartado de organización académica <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>. Cómpre obter a cualificación de aprobado en cada un dos apartados establecidos nas probas de avaliación e observar un comportamento correcto. A cualificación final será obtida mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares.
- O alumnado que non asistiu a clase, para obter unha avaliación positiva, deberá realizar exame (dúas probas escritas presenciais sobre os contidos da materia xerais e de de laboratorio, respectivamente)- as datas de exames poden consultarse na web da facultade no apartado de organización académica <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>. Cómpre obter a cualificación de aprobado en cada un dos apartados establecidos nas probas de avaliación e observar un comportamento correcto. A cualificación final será obtida mediante a acumulación porcentual de cada unha das cualificacións singulares.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Garrido, J.M.; Perales, F.J.; Galdón. M, Ciencia para educadores, 1ª, Pearson, 2008, Pearson Educación

Pujol, R.M., Didáctica de las ciencias en la educación primaria, 1ª, Síntesis, 2007, Síntesis.

Ramiro i Roca, E., La maleta de la ciencia, 1ª, Graó, 2010, Graó

Arias, A. et al., O traballo por proxectos en infantil, primaria e secundaria, 1ª, Consellería de Educación, 2009, Consellería de Educación e O.U. Xunta de Galicia.

Sanmartí, N., Didáctica de las ciencias en la educación secundaria, 1ª, Síntesis, 2002, Síntesis

Bibliografía Complementaria

VanCleave , J., Química para niños y jóvenes, 1ª, LIMUSA WILEY, 2005, LIMUSA WILEY

Battista Quinto, B., Los talleres en educación infantil. Espacios de crecimiento, 1ª, Editorial Graó., 2009, Editorial Graó.

Jorba, J. e Sanmartí, N., Enseñar, aprender y evaluar: un proceso de evaluación continua, 1ª, MEC, 1996, MEC

Chivite Pérez, J. et al., Química en infantil y primaria, 1ª, Graó, 2012, Graó

Martí, J., Aprender ciencias en educación primaria, 1ª, Graó, 2012, Graó

Vílchez González, J.M., Didáctica de las ciencias para educación primaria, 1ª, Pirámide, 2015, Pirámide

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica das ciencias sociais**

Materia	Didáctica das ciencias sociais			
Código	P02G120V01503			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Moragón Arias, María Pilar			
Profesorado	Moragón Arias, María Pilar			
Correo-e	mariapilarmoragon@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia consiste en ensinar aos futuros Mestres a introducir aos nenos no coñecemento das distintas Ciencias Sociais que compoñen os contidos do *DCB para a Educación Primaria, así como a recoñecer as dificultades de aprendizaxe dos distintos conceptos e nocións relacionados coas Ciencias Sociais.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber • saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	• saber • Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	• Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber • Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber • saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber facer

CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber • Saber estar / ser
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	• Saber estar / ser
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	• saber • Saber estar / ser
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	• saber • saber facer
CE31	Comprender os principios básicos das ciencias sociais	• saber • saber facer
CE32	Coñecer o currículo escolar das ciencias sociais	• saber • saber facer
CE33	Integrar o estudo histórico e xeográfico desde unha orientación instructiva e cultural	• saber • saber facer
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	• Saber estar / ser
CE35	Valorar a relevancia das institucións públicas e privadas para a convivencia pacífica entre os pobos	• Saber estar / ser
CE37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	• saber
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber facer
CT14	Razoamento crítico	• saber
CT15	Compromiso ético	• saber • Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	• saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	• saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	• saber
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o currículo escolar das Ciencias Sociais en Primaria	CB2 CB3 CG1 CG3 CG6 CG8 CE14 CE23 CE32 CE34 CT3 CT13 CT14 CT23

Integrar o estudo histórico e xeográfico para comprender as relacións da sociedade co seu medio	CB1 CB2 CG1 CG5 CG8 CG9 CE14 CE29 CE31 CE32 CE33 CE35 CT1 CT2 CT3 CT6 CT13 CT14
Comprender o desenvolvemento e a evolución das nocións espaciais, temporais e da historia da arte nos nenos e os problemas que expón a súa aprendizaxe	CB2 CB4 CG1 CG4 CG7 CG9 CE13 CE23 CE32 CE35 CE48 CT1 CT2 CT7 CT13 CT15 CT17 CT20
Deseñar programacións e materiais para a área de Ciencias Sociais en Primaria	CB4 CB5 CG8 CG9 CG10 CG11 CE13 CE32 CE33 CE34 CE37 CT2 CT3 CT5 CT8 CT9 CT13 CT16 CT18 CT23

Contidos

Tema	
1. BLOQUE 1. A construción dos conceptos e nocións para o coñecemento das Ciencias Sociais	Desenvolvemento e evolución das nocións espaciais Desenvolvemento e evolución das nocións temporais Tratamento didáctico da obra de arte
2. BLOQUE 2. Epistemoloxía e contido da área de Ciencias Sociais	Introdución ás Ciencias Sociais Concepto e trazos que as caracterizan Cales son as Ciencias Sociais?: definicións específicas As Ciencias Sociais na Escola: contidos

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	22.5	45
Traballos de aula	10	15	25
Traballo tutelado	10	28	38
Titoría en grupo	2	5	7
Presentación	1	10	11
Exame de preguntas de desenvolvemento	5	15	20
Outras	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia con apoio de material audiovisual e exemplos prácticos
Traballos de aula	Comentario de textos, debates guiados
Traballo tutelado	Elaboración en grupo dunha Unidade Didáctica da área de Ciencias Sociais
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas e orientación sobre os conceptos, traballos de aula e traballos tutelados
Presentación	Presentación, defensa e debate por parte do grupo da Unidade Didáctica elixida

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe. Orientación sobre a presentación dos resultados do traballo
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe. Orientación sobre a presentación dos resultados do traballo
Presentación	Resolución de dúbidas e problemas que poidan ir xurdindo ao realizar os traballos propostos, así como realizar un seguimento máis personalizado das actividades de aprendizaxe. Orientación sobre a presentación dos resultados do traballo

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula	Comentarios de texto, participación en debates, propostas... Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e asimilar os principios básicos das Ciencias Sociais e a contido da área - Integrar o estudo histórico e xeográfico para comprender as relacións da sociedade co seu medio	15	CB1 CB3 CG3 CG6 CE13 CE23 CE34 CE35 CE48 CT1 CT3 CT13 CT14 CT15

Traballo tutelado	Realización en grupo da Unidade Didáctica seleccionada. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Diseñar programacións e materiais para a área de Ciencias Sociais en Primaria	15	CB2 CB3 CG4 CG10 CE13 CE29 CE37 CT2 CT3 CT6 CT9 CT16 CT17 CT18
Presentación	Presentación e defensa da Unidade Didáctica Seleccionada. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Diseñar programacións e materiais para a área de Ciencias Sociais en Primaria	15	CB4 CG4 CG10 CG11 CE37 CE48 CT2 CT3 CT5 CT6 CT8 CT18
Exame de preguntas de desenvolvemento	Unha proba teórica sobre os conceptos básicos e contidos do temario. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Coñecer e asimilar os principios básicos das Ciencias Sociais e a contido da área - Coñecer o currículo escolar das Ciencias Sociais en Primaria - Comprender o desenvolvemento e a evolución das nocións espaciais, temporais e da historia da arte nos nenos e os problemas que expón a súa aprendizaxe	50	CB1 CB4 CB5 CG1 CG8 CG9 CE31 CE32 CE33 CT1 CT3 CT7 CT20
Outras	Asistencia e participación activa nas actividades da aula. Os resultados de aprendizaxe esperados son: - Integrar o estudo histórico e xeográfico para comprender as relacións da sociedade co seu medio	5	CB1 CG5 CG7 CE14 CE23 CE34 CT7 CT14 CT16 CT23

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para aprobar a materia na primeira convocatoria (abril-maio), o alumnado que asista regularmente a clase deberá superar unha proba teórica sobre os conceptos básicos e os contidos do temario (exame final), así como realizar os traballos de aula

e tutelados propostos. En caso de non asistir a clase e non realizar as actividades, faranse no exame final (oficial), na segunda convocatoria (xullo) ou nas convocatorias extraordinarias. As notas das actividades das clases B, e a nota da Unidade Didáctica, no caso de que se realizasen na aula, conservaranse na segunda convocatoria (xullo) e nas convocatorias extraordinarias. Quen non as realizou deberá facelas para superar a materia. A superación da proba teórica é condición imprescindible para superar a materia.

Todo o alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante un exame ou no modo no que se estableza na Guía Docente). As mesmas condicións de avaliación xerais rexen para aqueles alumnos que, por algunha razón, non poidan asistir regularmente a clase.

As datas dos exames poden consultarse na páxina web da Facultade, na ligazón <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?ide=60,0,0,1,0,0>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

TREPAT, C. y COMES, P., TREPAT, C. y COMES, P., Graó, 2000, Barcelona

HERNÁNDEZ CARDONA, F.X., Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia, Graó, 2002, Barcelona

DOMÍNGUEZ GARRIDO, M.C., Didáctica de las Ciencias Sociales, Pearson Educación, 2004, Madrid

GARCÍA RUIZ, A.L., El conocimiento del medio y su enseñanza práctica en la Educación Primaria, Nativola, 2003, Granada

GARCÍA RUIZ, A.L., Didáctica de las Ciencias Sociales en la Educación Primaria, Algaida, 1993, Sevilla

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Historia: Historia do presente/P02G120V01203

Xeografía/P02G120V01305

DATOS IDENTIFICATIVOS**Innovación e investigación didáctica**

Materia	Innovación e investigación didáctica			
Código	P02G120V01504			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Blanco Pesqueira, Antonia			
Profesorado	Blanco Pesqueira, Antonia			
Correo-e	ablancop@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os continuos cambios sociais que experimenta a nosa sociedade reflíctense nos comportamentos dos cidadáns e nas dinámicas dos centros e institucións educativas, cuxo microsistema absorbe a diversidade e complexidade do macrosistema social. O Profesorado, os centros e institucións educativas enfróntanse no momento actual ao desafío de ofrecer resposta á ampla demanda educativa da sociedade contemporánea. Ante estes desafíos, o profesorado necesita e demanda recursos, formación e estratexias que lles permitan encontrar respostas útiles, realistas e eficaces para adaptarse e adaptar a educación aos novos requirimentos sociais. Entre estes recursos e estratexias encóntranse a INNOVACIÓN e a INVESTIGACIÓN DIDÁCTICA. Nela tratarase fundamentalmente de como atacar no centro e aula proxectos de innovación e investigación didáctica.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer • Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber • saber facer
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao período 6-12	• saber facer
CE9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan	• saber facer
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	• saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	• saber • saber facer
CE22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade	• saber • saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	• saber facer

CE68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	• saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer • Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	
CT18	Creatividade	
CT22	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Capacitarse para analizar e cuestionar as concepcións educativas emanadas da investigación así como as propostas curriculares da Administración educativa.	CB2 CB3 CB4 CB5 CG10 CG12 CE9 CE17 CE19 CT1 CT2 CT3
Promover a calidade dos contextos (aula e centro) nos que se desenvolve o proceso educativo, de modo que garanta o benestar dos alumnos.	CB1 CG2 CG10 CG12 CE17 CE19 CE68 CT1 CT2 CT6 CT8 CT9 CT15 CT16 CT22
Participar en proxectos de investigación relacionados co ensino e a aprendizaxe, introducindo propostas de innovación encamiñadas á mellora da calidade educativa.	CB1 CB2 CB3 CB4 CE17 CE19 CE65 CE68 CT2 CT3 CT7 CT8 CT9 CT15 CT16 CT22

Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG2
CG10
CE7
CE9
CE17
CE19
CE65
CE68
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT15
CT16
CT18
CT22

Comprender a complexidade, relevancia e necesidade da avaliación como un elemento regulador e promotor da mellora do ensino, da aprendizaxe e da súa propia formación.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG2
CE7
CE16
CT1
CT2
CT8
CT9
CT15

Desenvolver a capacidade de análise e síntese e potenciar unha actitude crítica e reflexiva ante distintos enfoques e criterios que poidan seleccionar e/ou aplicar na súa futura práctica profesional.

CB1
CB3
CB4
CB5
CG10
CG12
CE7
CE9
CE22
CE65
CE68
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT9
CT15

Desenvolver habilidades de relación interpersonal. Expor e argumentar de forma asertiva e desenvolver a capacidade de relación, comunicación e traballo en equipo, potenciando valores de cooperación e responsabilidade.	CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG10 CG12 CE9 CE11 CE22 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT15 CT16 CT18 CT22
---	--

Contidos	
Tema	
BLOQUE I. INNOVACIÓN EDUCATIVA.	1.- Fundamentos de la innovación educativa y didáctica 2.- La innovación en el centro y en el aula (Diseño, estrategias y evaluación) 3.- Factores y procesos de cambio y mejora en la escolar
BLOQUE II: INVESTIGACION EDUCATIVA	4.- Fundamentos de la Investigación e Educación y en la Didáctica 5.- El diseño y la metodología de la investigación en la escuela 5.- Difusión y transferencia de la investigación educativa

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	5	5	10
Aprendizaxe baseado en proxectos	12	36	48
Actividades introductorias	2	0	2
Estudo de casos	11	33	44
Lección maxistral	14	28	42
Probas de resposta curta	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Titoría en grupo	A través delas o profesor facilitará e orientará os estudantes no seu proceso formativo, podendo ser obxecto de atención calquera das facetas ou dimensións que inciden no mesmo (aspectos académicos, actitudinais, persoais, sociais...). Se traballará con os grupos que configuren os grupos C da materia. Neste apartado faremos traballo colaborativo e participativo coas dúbidas e avances da materia, dando lugar a grupos de discusión.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Mediante esta metodoloxía os estudantes levarán a cabo a realización dun proxecto de Innovación Educativa e outro de Investigación Educativa nun tempo determinado para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades, e todo isto a partir do desenvolvemento de aprendizaxes adquiridas e do uso efectivo de recursos.
Actividades introductorias	Estas actividades servirán para presentarlle os estudantes a materia: competencias, contidos, planificación, metodoloxía, atención personalizada, avaliación e bibliografía.
Estudo de casos	En este apartado se presentarán ó alumnado varios proxectos de innovación e investigación reais para que analicen, discutan e propoñan alternativas.

Lección maxistral

A través desta metodoloxía farase a presentación dos temas lóxicamente estruturados coa finalidade de facilitar información organizada seguindo criterios axeitados á finalidade dos mesmos. Consistirá na exposición verbal por parte do profesor dos contidos da Innovación e Investigación Didáctica

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	través delas o profesor facilitará e orientará os estudantes no seu proceso formativo, podendo ser obxecto de atención calquera das facetas ou dimensións que inciden no mesmo (aspectos académicos, actitudinais, persoais, sociais...). Se traballará cos grupos que configuren os grupos C da materia. Neste apartado faremos traballo colaborativo e participativo coas dúbidas e avances da materia, dando lugar a grupos de discusión.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Mediante esta metodoloxía os estudantes levarán a cabo a realización dun proxecto de Innovación Educativa e outro de Investigación Educativa nun tempo determinado para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades, e todo isto a partir do desenvolvemento de aprendizaxes adquiridas e do uso efectivo de recursos.
Estudo de casos	En este apartado se presentarán ó alumnado varios proxectos de innovación e investigación reais para que analicen, discutan e propoñan alternativas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Como actividade avaliadora ten por obxecto avaliar as actividades e tarefas realizadas durante a súa execución. Para iso terase en conta a: - Implicación nas actividades individuais e grupais: 10% - Cantidade e calidade das aportacións: 10%	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE7 CE9 CE11 CE17 CE19 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8 CT9 CT15 CT16 CT18
Titoría en grupo	Durante a realización das tutorías en grupo aténdese ao alumnado segundo os seus perfís diferenciados e individualizados. No seu desenvolvemento realizarase unha avaliación continua e formativa tendo en conta a cantidade dos traballos realizados ao longo das sesións eempregando os procedementos de: Observación (rexistros, listas de control, rúbricas, ect.)	15	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG10 CG12 CE9 CE16 CE17

Aprendizaxe baseado en proxectos	<p>A avaliación céntrate na realización de dous proxectos :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elaboración dun proxecto de innovación 15% - Elaboración dun proxecto de investigación 15% <p>A calificación dos proxectos farase mediante rúbricas que se faran publicas previamente</p>	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG10 CG12 CE7 CE9 CE11 CE16 CE17 CE19 CE22 CE65 CE68 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT15 CT16 CT18 CT22
Estudo de casos	<p>Mediante o estudo de casos a consecución das competencias explorarase a través de diversas estratexias:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pola preparación: 10% Elaboración dunha recensión 5% 	15	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CE11 CE16 CE17 CE19 CE22 CE65 CE68 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT8 CT9 CT15 CT16 CT18

Probas de resposta curta	Mediante estas probas preténdese constatar a precisión conceptual e terminolóxica dos aspectos relativos a INNOVACIÓN E INVESTIGACIÓN DIDÁCTICA: Neste tipo de exames cada pregunta curta ten unha puntuación individual, a suma destas preguntas reflicte a puntuación do exame.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CE7 CE9 CE11 CE16 CE17 CE19 CE22 CE65 CE68 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT15 CT16 CT18 CT22
--------------------------	---	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Cráterios para superar a materia:

- Alumnado asistente: enténdese por alumnado asistente ao que asista con regularidade a clases (como mínimo un 80%). Este deberá realizar todas as probas indicadas e será condición indispensable para superar a materia que se obteña en cada unha delas polo menos un 5.

- Alumnado non asistente: enténdese por alumnado non asistente o que non asista con regularidade a clases (falta máis dun 80%). Este deberá realizar unha única proba: un exame no que entran todos os contidos da materia. Será condición indispensable para superar a materia que se obteña polo menos un 5 neste.

Segunda convocatoria:

As competencias non adquiridas en primeira convocatoria, serán avaliadas en segunda (xullo). De non aprobar entón, non se gardarán.

Responde ás mesmas esixencias e probas realizadas na primeira.

As datas de exames poden verse na seguinte ligazon: <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=189,921,0,0,1,0>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Blaxter, L. et al., *Cómo se investiga*, Graó, 2008, Barcelona

- Carbonell, J., *La aventura de innovar*, Morata, 2001, Madrid

- Contreras, J. y Pérez de Lara, N., *Investigar la experiencia educativa*, Morata, 2010, Madrid

- Cortés Rodríguez, L. y Camacho Adarve, M^a. M., *¿Qué es el análisis del discurso?*, Octaedro, 2003, Barcelona

- Escudero Escorza, T. y Correa, P., *Investigación en innovación educativa*, La Muralla, 2007, Madrid

- Imbernón, F., *La investigación educativa como herramienta de formación del profesor: reflexión y experiencias de investigación educativa*, 2002, Graó, 2002, Barcelona

Bibliografía Complementaria

<https://www.monografias.com/trabajos28/investigacion-educativa/investigacion-educativa.shtml>, Monografía sobre Investigación Educativa, Monografías.com, 2012,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1) Asistencia continuada a clases. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación, por parte dos docentes.
  - 2) Dominio da informática a nivel usuario, o que supón o manexo de aplicacións de carácter xeral (por exemplo, de tratamento de textos, base de datos, programa de presentacións...), do correo electrónico e Internet.
  - 3) Actitude favorable e receptiva para a aprendizaxe.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua francesa e a súa didáctica**

Materia	Lingua francesa e a súa didáctica			
Código	P02G120V01505			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Francés			
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Valcárcel Riveiro, Carlos			
Profesorado	Valcárcel Riveiro, Carlos			
Correo-e	carlos.valcarcel@uvigo.es			
Web	http://http://bit.ly/FEDUC3PRI			
Descrición xeral	Materia centrada na adquisición de competencias na didáctica en lingua estranxeira tomando como exemplo a lingua francesa.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	• saber
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber facer • Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	• saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber facer • Saber estar / ser
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	• saber facer
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	• saber
CE45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura	• saber
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	• saber facer

CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües	• Saber estar / ser
CE51	Expresarse, oralmente e por escrito nunha lingua estranxeira	• saber facer • Saber estar / ser
CE52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber • saber facer
CE62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia	• saber
CE63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias	• saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	• saber
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	• saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber facer
CT15	Compromiso ético	• saber
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	• Saber estar / ser
CT19	Lideranza	• saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	• saber facer
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
2. Comprender a idea principal de filmes e de programas de radio ou televisión que tratan temas actuais ou de interese persoal ou profesional, cando a articulación é relativamente lenta e clara.	CT1 CT3 CT4 CT11 CT13 CT20
3. Comprender textos escritos redactados nunha lingua de uso habitual e cotián ou relacionada co traballo.	CT1 CT3 CT4
4. Comprender a descrición de acontecementos, sentimentos e desexos en cartas persoais.	CT1 CT3 CT4
5. Saber desenvolverse en case todas as situacións que se lle presentan cando viaxa onde se fala esa lingua.	CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT13 CT17 CT20
6. Poder participar espontaneamente nunha conversa que trate temas cotiáns de interese persoal ou que sexan pertinentes para a vida diaria (por exemplo familia, afeccións, traballo, viaxes e acontecementos actuais).	CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT12 CT20

7. Poder tratar oralmente en francés, con fluidez e seguridade, de temas de interese para estudantes de educación primaria. Saber enlazar frases de forma sinxela co fin de describir experiencias e feitos, así como os seus soños, esperanzas e ambicións.	CB3 CB4 CG3 CE11 CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT12 CT20
8. Poder explicar e xustificar brevemente as súas opinións e proxectos.	CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT12 CT17 CT20 CT21
9. Saber narrar unha historia ou relato, a trama dun libro ou película, e poder describir as súas reaccións.	CE51 CT1 CT3 CT4
10. Ser capaz de escribir textos sinxelos e ben enlazados sobre temas que lle son coñecidos ou de interese persoal. Poder escribir cartas persoais que describan experiencias e impresións.	CE51 CT1 CT3 CT4
11. Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinaria entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos sobre os procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos.	CG1 CG6 CE11 CE63 CT1 CT2 CT9 CT12 CT19
12. Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	CG2 CG8 CE13 CE16 CE34 CE43 CE45 CT1 CT2 CT9 CT12 CT19
13. Fomentar a convivencia no aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes.	CG5 CE11 CE13 CE34 CT2 CT7 CT12 CT15
14. Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes.	CG10 CE13 CE16 CE34 CT2 CT9 CT12 CT16 CT21

15. Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e da comunicación.	CE43 CT1 CT3 CT4
16. Manexar os conceptos básicos do ensino comunicativo dunha lingua estranxeira, incluíndo as funcións lingüísticas, as competencias e estratexias comunicativas.	CE43 CT1 CT3 CT4
17. Diferenciar entre competencias lingüísticas, socioculturais, e pragmáticas (MECR, Capítulo 5, Seccións 5.2.1, 5.2.2 e 5.2.3).	CE11 CE43 CE52 CT1
18. Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino.	CE43 CE51 CE63 CT1 CT3 CT4
19. Coñecer o currículo escolar da lingua estranxeira.	CE43 CE45 CT1 CT4
20. Saber desenvolver un programa de ensino e aprendizaxe comunicativa da lingua estranxeira.	CB1 CB2 CB3 CB4 CE45 CE52 CT1 CT2 CT4
21. Ser capaz de preparar e aplicar unha unidade didáctica.	CB1 CB2 CB3 CB4 CE16 CE51 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9
22. Ser capaz de presentar novos elementos funcionais, gramaticais e lexicais.	CE43 CE51 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9
23. Saber facilitar a práctica oral na aula mediante actividades comunicativas en parellas e grupos.	CE43 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9

24. Saber crear oportunidades para a produción libre e comunicativa mediante xogos, actividades lúdicas e creativas.	CE43 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT4 CT9 CT21
25. Saber como fomentar a lectura e animar a escribir.	CE48 CT2 CT4
26. Comprender distintas formas de avaliación e de auto-avaliación e saber levar a avaliación a cabo.	CE63 CE65 CT1 CT2 CT4

Contidos

Tema	
D1 - Ensino comunicativo da lingua estranxeira	D1a. As variábeis do ensino das linguas estranxeiras na educación primaria: idade, lingua inicial, contexto sociocultural, necesidades e obxectivos. D1b. Metodoloxías no ensino das linguas estranxeiras. D1c. Aprendizaxe da lingua estranxeira por proxectos na Educación Primaria.
D2 □ Metodoloxía 1: Presentación e práctica.	D2a. O nivel A1 do MECR en educación infantil: obxectivos, contidos e competencias. D2b. O Currículo de Educación Primaria e a aprendizaxe das linguas estranxeiras. D2c. Actividades para traballar as competencias lingüísticas en lingua estranxeira na Educación Primaria: comprensión oral e escrita, expresión oral e escrita.
D3 - Metodoloxía 2: Produción, creatividade e xogo.	D3a. Cancións e música na clase de francés en Educación Primaria. D3b. O papel dos contos na clase de francés de Educación Primaria. D3c. O uso do xogo na clase de francés de Educación Primaria.
D4 - A unidade didáctica.	D4a. A escolla de materiais para traballar na aula: documentos pedagogizados e documentos auténticos. D4b. Temporalización de obxectivos, contidos e actividades D4c. A avaliación da comprensión oral e escrita. D4d. A avaliación da expresión oral e escrita.
L1. Presentación de si mesmo e dos demais.	L1a. Saúdos, despedidas. L2b. Preguntar e saber dicir o nome, o enderezo, a idade e o número de teléfono. L3c. Preguntar e saber dicir a profesión e o país de orixe.
L2. Descrición física e da personalidade.	L2a. Características físicas, afectivas e persoais: describirse a si mesmo e os demais en termos da aparencia e do carácter. Identificar alguén mediante a súa descrición. L2b. Expresar o acordo e o desacordo; técnicas de clarificación, paráfrase e verificación.
L3. O medio no que vivimos.	L3a. Descrición de vivendas e lugares. L3b. Comprensión de anuncios de pisos e vivendas en aluguer. L3c. Orientarse na cidade.

L3. Solicitar un traballo. Os animais.

L3a. Comprender textos relacionados co mundo laboral

L3b. Practicar entrevistas de traballo en parellas.

L3c. Ler e escribir cartas de solicitude de emprego.

L3d. Os animais domésticos e salvaxes. os animais da granxa.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	2	4	6
Aprendizaxe baseado en proxectos	18	36	54
Presentación	2	4	6
Resolución de problemas	27	54	81
Debate	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	As sesións maxistras desenvolveranse con toda a clase, nas horas de grupo A. Nelas profesor e alumnado traballarán os conceptos esenciais dos diferentes puntos indicados nos contidos da materia e necesarios para a elaboración dos proxectos. O profesor tamén indicará bibliografía e outros recursos útiles para o alumnado poder encontrar información adicional.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Ao longo do curso, o profesor proporá un mínimo de catro proxectos que integrarán o portfolio ou blog de aprendizaxe e que se deberán presentar oralmente nas datas indicadas no inicio do curso. Todos os proxectos serán de carácter grupal e as instrucións para a súa realización estarán detalladas na web da materia. Preferentemente nas horas de tipo B, o profesor guiará o alumnado para a execución destas tarefas mediante a realización de actividades grupais e colaborativas.
Presentación	Desenvolveranse preferentemente nas sesións de tipo A. Para cada proxecto, os grupos deberán expor oral e presencialmente o resultado do seu traballo. Cada grupo disporá de 10 minutos para realizar a súa presentación.
Resolución de problemas	Nos grupos B, o alumnado realizará unha serie de actividades de aprendizaxe coas que o profesor ilustrará estratexias, metodoloxías e tecnoloxías habituais no ensino dunha lingua estranxeira.
Debate	Desenvolveranse preferentemente nas horas de tipo C. O alumnado deberá achegar respostas e ideas sobre as preguntas que se formulen nas sesións maxistras, aínda que tamén se poderán programar encontros dixitais con algunha persoa experta. As horas de debate tamén se poderán usar para negociar datas, horarios, criterios e metodoloxía do sistema de avaliación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través do grupo de traballo en liña. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.
Aprendizaxe baseado en proxectos	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través do grupo de traballo en liña. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.
Presentación	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través do grupo de traballo en liña. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.
Debate	A atención personalizada realizarase de diferentes maneiras: 1. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introdutoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. 2. A través do grupo de traballo en liña. 3. A través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.

Avaliación		
Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Presentación Nas datas establecidas na clase o alumnado deberá presentar oralmente os resultados dos proxectos grupais propostos polo profesor e que estarán tamén publicados nun portfolio de aprendizaxe. O alumnado presencial deberá realizar todos os proxectos propostos ao longo do curso para ser avaliado na primeira convocatoria. Cada grupo de traballo disporá de 10 minutos e poderá usar os medios técnicos que a facultade pon ao seu dispor. As exposicións serán avaliadas polo profesor segundo unha grade de avaliación cuxos criterios e baremo poderán ser consultados na web na materia. O traballo de cada estudante nun proxecto será avaliado polos seus compañeiros de grupo segundo unha grade de avaliación cuxos criterios e baremo poderán ser consultados na web na materia. A nota de cada estudante nun proxecto será a suma ponderada da cualificación do profesor (75%) e a do seu grupo de traballo (25%). En calquera caso, os grupos serán creados aleatoriamente polo profesor tendo en conta as mencións cursadas polo alumnado.	100	CG1 CG2 CG3 CG5 CG6 CG8 CG10 CE11 CE13 CE16 CE34 CE43 CE45 CE48 CE50 CE51 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11 CT12 CT13 CT15 CT16 CT17 CT19 CT20 CT21

Outros comentarios e avaliación de Xullo

As datas e os prazos das avaliacións estarán expostas desde o inicio do curso na web da materia e na web da facultade.

Avaliación en primeira convocatoria

Avaliación presencial

O alumnado deberá realizar e expor todos os proxectos expostos polo profesor, así como unha serie de actividades en liña obrigatorias. A nota final calcularase a partir da media das notas obtidas en cada proxecto.

Avaliación non presencial

O alumnado que non puiden ou non desexan vir á clase deberá solicitar ao profesor facer a avaliación non presencial ao longo do primeiro mes de aulas. A avaliación non presencial consistirá na realización dun exame escrito sobre o 100% dos contidos da materia. O exame realizarase na data oficial fixada polo centro. Será puntuado de 0 a 10 en función dunha

grade de avaliación establecida polo profesor. O exame contará cunha pregunta teórica e cun suposto práctico que o alumnado deberá resolver. O tipo de exame e a grade de avaliación que usará o profesor estarán dispoñíbeis na web da materia.

Alumnado con necesidades educativas especiais (NEE)

O alumnado que presentar necesidades educativas especiais por dificultades específicas de aprendizaxe poderá se obxecto dunha adaptación do sistema de avaliación. Esta adaptación, deseñada entre o profesor e o alumnado implicado, procurará garantir o recurso a todos os medios necesarios para que o alumnado con NEE poida demostrar a consecución dos obxectivos da materia.

Logros e traballos voluntarios en primeira convocatoria

O profesor poderá outorgar ao alumnado distincións cun determinado valor sobre a nota final. A lista de distincións, o seu valor na cualificación final e os criterios da súa concesión estarán detallados na páxina web da materia.

Avaliación en segunda convocatoria

O alumnado que non concorrer a ningunha avaliación (presencial ou non presencial) en primeira convocatoria será avaliado como non presentado. Para quen non superar a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas en segunda convocatoria.

O alumnado que concorrer á segunda convocatoria deberá realizar un exame escrito sobre o 100% dos contidos da materia. O exame realizarase na data oficial fixada polo centro. Será puntuado de 0 a 10 en función dunha grade de avaliación establecida polo profesor. O exame contará cunha pregunta teórica e cun suposto práctico que o alumnado deberá resolver. En segunda convocatoria non se terá en conta o traballo realizado na primeira convocatoria.

Linguas de traballo

As linguas de traballo da materia serán o francés, o galego e o castelán. O profesor comunicarase co alumnado en todo momento, tanto por oral como por escrito, en lingua francesa. Sempre que o profesor non dea outras indicacións, alumnado poderá empregar calquera das tres linguas de traballo. Porén, o esforzo por usar o francés será tido en conta positivamente na avaliación final. Os enunciados dos exames estarán redactados en lingua francesa, pero o alumnado poderá realizalo en calquera das tres linguas de traballo da materia.

Fica prohibida a utilización do tradutor automático. O seu uso repetido nun proxecto ou nun exame poderá supor a invalidación dos mesmos.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CUQ, J. P. et GRUCA, I., Cours de didactique du français langue étrangère et seconde,, Presses Universitaires de Grenoble, 2008

BENTLEY, K., The TKT course : teaching knowledge test : CLIL module (Content and Language Integrated Learning), Cambridge University Press, 2010

DALE L. et TANNER, R., CLIL activities : a resource for subject and language teachers, Cambridge University Press, 2012

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Didáctica da lingua e literatura: Español/P02G120V01506

Didáctica da lingua e literatura: Galego/P02G120V01501

Lingua e literatura: Español/P02G120V01603

Lingua e literatura: Galego/P02G120V01602

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/P02G120V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos/P02G120V01103

Lingua española/P02G120V01303

Lingua galega/P02G120V01404

Outros comentarios

Recoméndase que o alumnado matriculado teña estudado, ao menos, dous anos de lingua francesa en ESO e/ou Bacharelato. Así mesmo, aconséllase que, tras cursar esta materia, o alumnado continúe adquirindo máis competencias en lingua francesa na Escola Oficial de Idiomas ou no Centro de Linguas da universidade.

O profesor pediralle ao alumnado que dispoña dun perfil en Google (gmail) e en Facebook.

En caso de ausencia xustificada do profesor, este garantirá as aprendizaxes do alumnado mediante actividades en liña.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Didáctica da lingua e literatura: Español**

Materia	Didáctica da lingua e literatura: Español			
Código	P02G120V01506			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Dans Álvarez de Sotomayor, María Isabel			
Profesorado	Dans Álvarez de Sotomayor, María Isabel			
Correo-e	isabeldans@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	Coñecemento e aplicación das metodoloxías, actividades e recursos que proporcionen aos estudantes de Educación Primaria unha competencia comunicativa e unha adecuada formación literaria.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitán demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber • saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber facer • Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	• saber facer
CE44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil	• saber • saber facer
CE45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura	• saber
CE46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente	• saber facer

CE47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino	• saber • saber facer
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	• saber facer
CE49	Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudantes doutras linguas	• saber • saber facer
CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües	• saber facer
CE52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber facer
CE69	Estas competencias, xunto coas propias do resto de materias, quedarán reflectidas no Traballo fin de Grado que compendia a formación adquirida ao longo de todas as ensinanzas descritas	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	• saber
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer • Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o currículo escolar da lingua española e da literatura.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG8 CG10 CG11 CG12 CE43 CE44 CE45 CE46 CE47 CE48 CE49 CE50 CE52 CE69 CT1 CT2 CT3 CT5 CT6 CT9 CT13 CT16 CT17

Adquirir coñecementos sobre os procedementos de ensino e aprendizaxe da lingua española como medio de comunicación.

CG1
CG2
CG3
CG10
CG11
CG12
CE43
CE44
CE45
CE46
CE47
CE48
CE49
CE50
CE52
CE69
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT9
CT13
CT16
CT17

Saber aplicar estratexias didácticas para mellorar o proceso de desenvolvemento das habilidades lingüísticas de expresión e comprensión oral

CG1
CG2
CG3
CG4
CG8
CG10
CG11
CG12
CE43
CE44
CE45
CE46
CE47
CE48
CE49
CE50
CE52
CE69
CT2
CT3
CT5
CT6
CT9
CT13
CT16
CT17

Coñecer o proceso de aprendizaxe da lingua escrita e a súa ensinanza.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG8
CG10
CG11
CG12
CE43
CE44
CE45
CE46
CE47
CE48
CE49
CE50
CE52
CE69
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT9
CT13
CT16
CT17

Desenvolver estratexias didácticas para a comprensión do texto escrito e promover a creatividade

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG8
CG10
CG11
CG12
CE43
CE44
CE45
CE46
CE47
CE48
CE49
CE50
CE52
CE69
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT9
CT13
CT16
CT17

Coñecer e utilizar adecuadamente recursos para fomentar a lectura como fonte de pracer e de enriquecemento persoal.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG8
CG10
CG11
CG12
CE43
CE44
CE45
CE46
CE47
CE48
CE49
CE50
CE52
CE69
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT9
CT13
CT16
CT17

Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG8
CG10
CG11
CG12
CE43
CE44
CE45
CE46
CE47
CE48
CE49
CE50
CE52
CE69
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT9
CT13
CT16
CT17

Contidos

Tema	
1. Coñecementos para o desenvolvemento das habilidades comunicativas.	<p>DIDÁCTICA DA EXPRESIÓN ORAL Recursos e aplicacións didácticas para o desenvolvemento das habilidades lingüísticas.</p> <p>A APRENDIZAXE DA LECTOESCRITURA 1. Métodos de lectoescritura. 2. Principais dificultades na escritura.</p>
2. Animación á lectura e á escritura.	<p>DIDÁCTICA DA EXPRESIÓN ESCRITA 1. Composición de textos e propiedades textuais. 2. O taller de escritura creativa. 3. Avaliación da expresión escrita.</p> <p>DIDÁCTICA DA ORTOGRAFÍA E DO LÉXICO 1. Aprendizaxe da ortografía de uso e as regras. 2. Procedementos didácticos. 3.- Actividades e recursos para a ensinanza da ortografía. 4. Estratexias, recursos e actividades para o desenvolvemento do vocabulario.</p>
3. Desenvolvemento de experiencias educativas y materiais didácticos.	<p>DIDÁCTICA DA GRAMÁTICA 1. A aprendizaxe da gramática na E. Primaria. 2. Procedementos didácticos.</p> <p>DIDÁCTICA DA LITERATURA (cuestións xerais) 1. A literatura infantil. 2. Criterios para a selección de textos. 3. A literatura de tradición oral. 4. Recursos dixitais.</p> <p>EDUCACIÓN LITERARIA 1. Poesía. 2. Narrativa. 3. Teatro.</p>

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	16	32	48

Traballos de aula	10	10	20
Seminario	2	20	22
Presentación	7	30	37
Titoría en grupo	3	6	9
Traballo	10	0	10
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Exposición sobre os contidos da materia, a metodoloxía e a avaliación.
Lección maxistral	Nas sesións maxistras expóñense os contidos teóricos de cada tema e que servirán de base para a realización dos traballos que han de realizar os alumnos.
Traballos de aula	Os alumnos desenvolverán na aula as actividades prácticas que, previamente, preparen de xeito individual, sobre un tema do programa, relacionándoas coas dos demais membros do grupo e nas que o profesor actuará como coordinador.
Seminario	Nos seminarios ampliaranse os contidos tratados na sesión maxistral, propoñendo e comentando novas actividades que ilustren o tema con maior profundidade.
Presentación	Exposición por parte do alumnado dos traballos realizados por eles sobre distintos temas da materia.
Titoría en grupo	Nas titorías o profesor supervisa os traballos prácticos do grupo asesorándoos e orientándoos na súa realización e podendo considerar a achega que cada alumno fai ao desenvolvemento dos mesmos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Tanto nos traballos de aula como na titoría de grupo, o alumno recibirá unha atención personalizada, coa que o profesor orientará as súas propostas, escoitará as súas opinións e aclarará as dúbidas que poidan xurdir sobre as tarefas nas que o grupo está a traballar ou sobre calquera tema relacionado coa materia.
Titoría en grupo	Tanto nos traballos de aula como na titoría de grupo, o alumno recibirá unha atención personalizada, coa que o profesor orientará as súas propostas, escoitará as súas opinións e aclarará as dúbidas que poidan xurdir sobre as tarefas nas que o grupo está a traballar ou sobre calquera tema relacionado coa materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo	TRABALLO INDIVIDUAL. Valoración das actividades propostas:- Corrección na súa realización.- Estruturação e sistematización.-Elaboración de recursos didácticos.-Orixinalidade e creatividade.- Capacidade de autoavaliación da propia aprendizaxe.TRABALLO GRUPAL. Valorase:-Asistencia e participación en todas as actividades apuntadas na metodoloxía docente.-Adecuación e pertinencia dos contidos tratados.-Claridade e coherencia na exposición.- Creación grupal de recursos didácticos.-Manexo de bibliografía rica, variada e actualizada.	50	CG1 CG2 CG3 CG4 CE45 CE46 CT3 CT6 CT9
Probas de resposta curta	O alumno poderá realizar unha proba final de resposta curta, onde deberá demostrar tanto o seu coñecemento teórico-práctico dos contidos da materia, desenvolvidos nas sesións maxistras e os seminarios, como o seu nivel competencial da lingua: expresión correcta, adecuada, cohesionada e coherente, nun nivel operativo eficaz.	50	CE47 CT1 CT2 CT3 CT9 CT13 CT16 CT17

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A cualificación dos traballos obtida durante o curso manterase en xullo. No caso de non ter presentado traballo existirá a posibilidade de presentalo para esta convocatoria.

As competencias non adquiridas serán de novo avaliadas no mes de xullo.

Aqueles estudantes que, por causa xustificada, NON poidan ASISTIR regularmente serán avaliados mediante unha proba de resposta longa/de desenvolvemento.

Data do exame: consultar a web da facultade no apartado "Datos de exames"

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CASSANY, Daniel, y otros, Enseñar lengua, Graó, 2003, Barcelona

MENDOZA FILLOLA, Antonio (coord.), Didáctica de la lengua y la literatura para Primaria, Pearson, 2003, Madrid

PRADO ARAGONÉS, Josefina, Didáctica de la lengua y la literatura para educar en el siglo XXI, La Muralla, 2004, Madrid

DALE, Philip S., Desarrollo del lenguaje. Un enfoque psicolingüístico, Trillas, 1980, México

HOCKETT, Charles F., Curso de lingüística moderna., Eudeba, 1972, Buenos Aires

CRUZ RIPOLL, J., Enseñar a leer. Cómo hacer lectores competentes, EOS, 2015, Madrid

Bibliografía Complementaria

LENNEBERG, Eric H. y LENNEBERG, Elizabeth (compil.), Fundamentos del desarrollo del lenguaje, Alianza Universidad, 1982, Madrid

LENNEBERG, Eric H., Fundamentos biológicos del lenguaje, Alianza, 1985, Madrid

MALMBERG, Bertil, La lengua y el hombre, Itsmo, 1986, Madrid

MONFORT, Marc y JUÁREZ, Adoración, El niño que habla. El lenguaje oral en el preescolar, CEPE, 1987, Madrid

RONDAL, Jean A., El desarrollo del lenguaje, Médica y Técnica, 1982, Barcelona

RONDAL, Jean A., Lenguaje y educación, Médica y Técnica, 1980, Barcelona

CARLINO, P., y SANTANA, D. (coord.), Leer y escribir con sentido. Una experiencia constructivista en Educación Infantil y Primaria, Visor, 1999, Madrid

DÍEZ de ULZURRUN, Ascen (coord.), El aprendizaje de la lectoescritura desde una perspectiva constructivista, Graó, 2005, Barcelona

FONS ESTEVE, Montserrat, Leer y escribir para vivir. Alfabetización inicial y uso real de la lengua escrita en la escuela, Graó, 2004, Barcelona

MARUNY CURTO, Lluís, y otros, Escribir y leer. Materiales curriculares para la enseñanza y el aprendizaje del lenguaje escrito, de tres a ocho años, Ministerio de Educación y Ciencia/Edelvives, 1997, Madrid

SMITH, Carl B., y DAHL, Karin L., La enseñanza de la lectoescritura: un enfoque interactivo, M.E.C./Visor, 1989, Madrid

TOLCHINSKY, Liliana, y SIMÓ, Rosa, Escribir y leer a través del currículum, U. de Barcelona/Horsori, 2001, Barcelona

LLUCH, G. Y ZAYAS, F., Leer en el centro escolar. El plan de lectura, Octaedro, 2015, Madrid

---

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase asistencia continua ás sesións de teoría e prácticas. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación, por parte da profesora, do grao de desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedimentais.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua inglesa e a súa didáctica**

Materia	Lingua inglesa e a súa didáctica			
Código	P02G120V01507			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Inglés			
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Lareo Martín, Inés			
Profesorado	Lareo Martín, Inés			
Correo-e	ilareo@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Tendo en conta o carácter lingüístico e didáctico desta materia preténdese reforzar o nivel de competencia comunicativa na lingua estranxeira ademais de ofrecer ao alumnado unha visión metodolóxica sobre o ensino en lingua estranxeira nas aulas de Primaria.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer • Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	• saber
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber facer • Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	• saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber facer • Saber estar / ser
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	• saber facer
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	• saber

CE45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura	• saber
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	• saber facer
CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües	• Saber estar / ser
CE51	Expresarse, oralmente e por escrito nunha lingua estranxeira	• saber facer • Saber estar / ser
CE52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber • saber facer
CE62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia	• saber • saber facer
CE63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias	• saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	• saber
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	• saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber facer
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	• Saber estar / ser
CT19	Lideranza	• saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	• saber
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Comprender as ideas principais do discurso falado cando este é claro e normal e trátanse asuntos cotiáns dos ámbitos persoal, público, profesional e educacional (Marco Común, Cadro 5)	CT1 CT3 CT4 CT11 CT12
2. Comprender a idea principal de películas e de programas de radio ou televisión que tratan temas actuais ou de interese persoal ou profesional, cando a articulación é relativamente lenta e clara.	CT1 CT3 CT4 CT11 CT13 CT20
3. Comprender textos escritos redactados nunha lingua de uso habitual e cotián ou relacionada co traballo.	CT1 CT3 CT4
4. Comprender a descrición de acontecementos, sentimentos e desexos en cartas persoais.	CT1 CT3 CT4
5. Saber desenvolverse en case todas as situacións que se lle presentan cando viaxa onde fálase esa lingua.	CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT13 CT17 CT20
6. Poder participar espontaneamente nunha conversación que trate temas cotiáns de interese persoal ou que sexan pertinentes para a vida diaria (por exemplo familia, afeccións, traballo, viaxes e acontecementos actuais).	CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT12 CT20

7. Poder abordar oralmente en inglés/francés, con fluidez e seguridade, temas de interese para alumnos de educación primaria. Saber enlazar frases de forma sinxela co fin de describir experiencias e feitos, así como os seus soños, esperanzas e ambicións.	CB3 CB4 CB5 CG3 CE11 CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT12 CT20
8. Poder explicar e xustificar brevemente as súas opinións e proxectos.	CE50 CE51 CT1 CT3 CT4 CT12 CT17 CT20 CT21
9. Saber narrar unha historia ou relato, a trama dun libro ou película, e poder describir as súas reaccións	CE51 CT1 CT3 CT4
10. Ser capaz de escribir textos sinxelos e ben enlazados sobre temas que lle son coñecidos ou de interese persoal. Poder escribir cartas persoais que describan experiencias e impresións.	CE51 CT1 CT3 CT4
11. Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos.	CG1 CG6 CE11 CE63 CT1 CT2 CT9
12. Diseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.	CG2 CG8 CE13 CE16 CE34 CE43 CE45 CT1 CT2 CT9 CT12 CT19
13. Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes.	CG5 CE11 CE13 CE34 CT2 CT7 CT12 CT15
14. Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelos entre os estudantes.	CG10 CE13 CE16 CE34 CT2 CT9 CT12 CT16 CT21

15. Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e da comunicación.	CE43 CT1 CT3 CT4
16. Manexar os conceptos básicos do ensino comunicativa dunha lingua estranxeira, incluíndo as funcións lingüísticas, e as competencias e estratexias comunicativas.	CE43 CT1 CT3 CT4
17. Diferenciar entre competencias lingüísticas, socioculturais, e pragmáticas (Marco Común, Capítulo 5, Seccións 5.2.1, 5.2.2 e 5.2.3).	CE11 CE43 CE52 CT1
18. Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino.	CE43 CE51 CE63 CT1 CT3 CT4
19. Coñecer o currículo escolar da lingua estranxeira.	CE43 CE45 CT1 CT4
20. Saber desenvolver un programa de ensino e aprendizaxe comunicativo da lingua estranxeira.	CB1 CB2 CE45 CE52 CT1 CT2 CT4
21. Ser capaz de preparar e impartir unha unidade didáctica.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE16 CE51 CE52 CE62 CE63 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9
22. Ser capaz de presentar novos elementos funcionais, gramaticais e léxicos.	CE43 CE51 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9
23. Saber facilitar a práctica oral na aula mediante actividades comunicativas en parellas e grupos.	CE43 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT9

24. Saber crear oportunidades para a produción libre e comunicativa mediante xogos, actividades lúdicas e creativas.	CE43 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT4 CT9 CT21
25. Saber como fomentar a lectura e animar a escribir.	CE48 CT2 CT4
26. Comprender distintas formas de avaliación e de auto-avaliación e saber levar a avaliación a cabo	CE63 CE65 CT1 CT2 CT4

Contidos

Tema

L1 □ Presentación.	I. Presentación de si mesmo e dos demais. II. Experiencias persoais da aprendizaxe da lingua estranxeira. III. Identificación de oportunidades na contorna para fomentar a propia aprendizaxe e diagnóstico de necesidades e obxectivos.
L2 - Descrición física e da personalidade.	I. Características físicas, afectivas e persoais. II. Descríbese a se mesmo e aos demais en termos da aparencia e do carácter. III. Expresar o acordo e o desacordo.
L3 - A contorna no que vivimos.	I. Discusión dos distintos tipos de vivenda en países estranxeiros e comparación con Galicia. II. Descrición das vivendas dos estudantes, comprensión de anuncios de pisos e vivendas en aluguer. III. Vídeos turísticos dando a coñecer Pontevedra.
L4 □ Os animais.	I. Os animais da granxa, partes do corpo. II. Os animais do bosque. III. Os animais salvaxes.
D1 - Ensino comunicativa da lingua estranxeira.	I. Funcións lingüísticas. II. Competencias e estratexias comunicativas.
D2 □ Metodoloxía 1: Presentación e práctica.	I. Presentación de novos elementos lingüísticos y de contido na aula en lingua estranxeira. II. Práctica oral mediante actividades comunicativas en parellas e grupos.
D3 - Metodoloxía 2: Produción, creatividade e xogo.	I. Os xogos: dimensión lúdica da aprendizaxe. II. Cancións tradicionais anglófonas. III. O contacontos na aula de lingua estranxeira. IV. Uso de internet para aprendizaxe autónoma.
D4 - A unidade didáctica.	I. Obxectivos II. Competencias lingüísticas, socioculturais, discursivas e estratéxicas. III. A avaliación. IV. A utilización do PEL (Portfolio europeo das linguas) como ferramenta de avaliación.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	3	0	3
Lección maxistral	30	15	45
Estudo previo	2	0	2
Traballo tutelado	0	72.6	72.6
Presentación	6.5	3.9	10.4
Resolución de problemas	10	6	16
Exame oral	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como presentar a materia.
Lección maxistral	Sesións nas que se abordarán os contidos teóricos da materia. As sesións maxistrais desenvolveranse con toda a clase, nas horas de grupo A e outros puntos nas horas de tipo C. Posto que a materia ten unha dobre faceta, LINGUA E DIDÁCTICA, parte das sesións maxistrais tratarán os contidos do ensino das linguas estranxeiras e outra de certos aspectos lingüísticos e comunicativos do inglés. En caso de ausencia xustificada do profesor, este poderá propor actividades alternativas en liña.
Estudo previo	Sesións nos que iranse descubriendo cos alumnos as súas necesidades a nivel de teoría para realizar o traballo tutelado grupal.
Traballo tutelado	Esta actividade realizarase en grupos. Os alumnos deberán aplicar a teoría e metodoloxía aprendidas ao diseño dun traballo para o que deberán elixir un dos temas propostos pola profesora. Os grupos deberán asistir a lo menos a unha tutoría coa profesora para concretar as súas propostas e os seus avances.
Presentación	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante. Resolución de problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Exposición por parte do alumnado ante o docente e os seus compañeiros do traballo realizado. Pódese levar a cabo de maneira individual (se o número de alumnos permíteo) ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	A atención personalizada levarase a cabo no despacho 115. É imprescindible solicitar cita vía e-mail. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introductoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas, facer suxestións e reforzar co profesor aspectos prácticos da materia. O profesor non atenderá o alumnado sen cita previa ou fóra do horario establecido. Tamén poderase contactar co profesor a través de videoconferencia (previa cita) ou do correo electrónico.
Traballo tutelado	A atención a os grupos levarase a cabo no despacho 115. É imprescindible solicitar cita vía e-mail. Durante o horario de titorías que o profesor detallará na sesión introductoria do curso. O alumnado deberá fixar unha cita co profesor dentro deste horario e a través do correo electrónico. Nestas titorías o alumnado poderá resolver dúbidas Durante a realización do traballo é imprescindible alo menos unha visita de todo o grupo na que se comente o plan de traballo e outros puntos ademais de dúbidas coa profesora.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Presentación Ó longo do curso o alumnado, en grupos, deberá facer varias exposicións obrigatorias.	50	CB1 CB2
Exposición 1 (en grupo): elaboración dunha secuencia CLIL ca metodoloxía e as actividades que consideren relevantes para o nivel e a temática seleccionada. Ademais de presentar oralmente o traballo os estudantes deberán representar a súa secuencia, turnándose nas funcións de profesor todos os membros do grupo (20=15+10 puntos).		CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3
Exposición 2 (individual): o tema pactarase ó principio do curso (10 puntos).		CG5 CG6
Exposición 3 (en parellas): concurso de karaoke (10 puntos).		CG8
Exposición 4 (individual) exposición sobre un tema de interesa para a materia e o resto dos alumnos (10 puntos)		CG10 CE11 CE13 CE16 CE34 CE43 CE45 CE48 CE50 CE51 CE52 CE62 CE65 CT1 CT2 CT3 CT4 CT7 CT9 CT11 CT12 CT13 CT15 CT16 CT17 CT19 CT20 CT21

Traballo tutelado	<p>Ó mesmo tempo deberase entregar por escrito (tanto en formato papel como en formato electrónico), unha copia do devandito traballo na data indicada (30=20+10 puntos).</p> <p>Os arquivos teñen que ser etiquetados da seguinte maneira:</p> <p>primaria2018_topic_apelido1_apelido1_apelido1_apelido1.pdf</p> <p>primaria2018_topic_apelido1_apelido1_apelido1_apelido1_song</p> <p>A data de entrega dos traballos pactarase ó principio do curso e non se admitirán traballos fóra de data.</p> <p>A utilización de tradutores automáticos está totalmente prohibida.</p>	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG5 CG6 CG10 CE11 CE13 CE16 CE34 CE43 CE45 CE48 CE50 CE51 CE52 CE62 CE63 CE65 CT1 CT2 CT4 CT7 CT9 CT11 CT12 CT13 CT15 CT16 CT17 CT19 CT20 CT21
Exame oral	<p>Conversa na lingua estranxeira de forma individual co profesor sobre a temática dos libros de lectura e da película recomendada. (20)</p>	20	CB3 CB4 CE45 CE48 CE50 CE51 CT1 CT2 CT4 CT16 CT20

Outros comentarios e avaliación de Xullo

OUTRAS VIAS:

En caso de ausencia forzosa do docente, as tarefas e contidos poderán ser abordados por vía Telemática.

AVALIACIÓN:

Posto que a materia ten dúas partes diferenciadas, a avaliación terá unha parte centrada na didáctica e outra na lingua. A avaliación na primeira convocatoria será continua. Por tanto a realización de todas as tarefas obrigatorias é imprescindible para superar a materia.

Todo o alumnado que non poda optar pola avaliación continua ten derrito a ser avalado mediante un exame que constará dunha proba escrita (70) e outra oral (30). A proba oral durará 10 minutos e será una conversa na lingua estranxeira sobre puntos de interese dos contos e a película recomendados. A data das probas será a data oficial para os exames que se recoga na páxina web da facultade (www.fcced.webs.uvigo.es) no apartado de organización académica.

Os alumnos que no podan asistir as aulas e que queiran acollerse a avaliación continua deberán facer as tarefas e as presentacións obrigatorias nas datas establecidas. Unha vez que o alumno se acolle á avaliación continua, de non facer TODAS as tarefas obrigatorias, será calificado como non presentado na primeira convocatoria. A asistencia ás exposicións dos compañeiros é obrigatoria xa que haberá que avalialos.

Durante o cuadrimestre os alumnos deberán ler os contos de lectura obrigatoria e ver a película que se recomenda na bibliografía.

O uso de tradutores automáticos está totalmente prohibido. A súa utilización suporá a perda da opción á avaliación continua, tendo que presentarse á avaliación da segunda convocatoria.

Calquera situación extraordinaria comunicarase ao profesorado para a súa consideración.

De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na segunda convocatoria de xullo.

Tarefas obrigatorias para a avaliación continua: Exposición 1 (20 puntos), exposición 2 (10 puntos), exposición 3 (10 puntos), exposición 4 (10 puntos); traballo escrito (20 contido+10 inglés), exame oral (20 puntos).

SEGUNDA CONVOCATORIA:

Se o alumnado non pode cumprir os requisitos da avaliación continua ou se non acadara os puntos necesarios para superar a materia durante a avaliación continua, poderá presentarse á segunda convocatoria. Neste caso será avaliado cun único exame en inglés con probas escritas e orais (70+30). A proba escrita estará relacionada cos contidos do programa, con preguntas de carácter teórico e supostos prácticos. De aprobar a escrita, farase unha proba oral, na que o estudante deberá conversar durante 10 minutos sobre puntos de interese didáctico da película obrigatoria e os contos obrigatorios.

A data do exame escrito será a da data oficial fixada polo centro para a segunda convocatoria no apartado de organización académica (www.fcced.webs.uvigo.es). As datas dos exames orais acordaranse segundo as disponibilidades de horarios do centro e do alumnado que aprobase o exame escrito.

VÍDEOS DE TRABALLO:

Once upon a time LIFE. The fantastic story of the human body. Serie de vídeos sobre o corpo humano.

FILME OBRIGATORIO:

School of rock. 2003. Dir. Richard Linklater

CONTOS LECTURA OBRIGATORIA:

Burns, Marilyn (2008). The greedy triangle. Scholastic bookshelf

Manley, Heather (2015). The Human Body detectives. (story 1 and 2). Heather Manley N.D.

Silverstein, Shel (2005). The giving tree. UK: Harper Collins

---

Bibliografía. Fontes de información**Bibliografía Básica**

Boid, Amanda, et al., Natural Sciences Primary (1,2,3,4,5,6), Macmillan Education, 2015, Madrid

Manley, Heather, The Human body detectives (book collection), Heather Manley N.D., 2015,

Slattery, Mary; Willis, Jane, English for primary teachers, OUP, 2003, Oxford

VVAA, Top natural science 5 student's book, Richmond-Santillana, 2011,

VVAA, Top natural Science 4 student's book, Richmond-Santillana, 2011,

VVAA, Natural Sciences 5 student's book, Richmond-Santillana, 2017,

Bibliografía Complementaria

Barillé, Albert, Once upon a time life (24), 1989, Francia

Bentley, Kay, TKT. Teaching Knowledge Test Course., CUP, 2010, Cambridge

Bestard Monroig, J. y Pérez Martín M.C., La didáctica de la lengua inglesa. Fundamentos lingüísticos y metodológicos, Editorial Síntesis, 1992, Madrid

Burns, Marilyn, The greedy triangle, Scholastic bookshelf, 2008,

Cameron, Lynne, Teaching languages to young learners., CUP, 2005, Cambridge

Collins, Collins diccionario español-inglés-inglés-español, Grijalbo, 2002, Barcelona

Dale, Liz; Tanner, Rosie, CLIL activities. A resource for language and subject teachers., CUP, 2012, Cambridge

Doff, A., Teach English, CUP, 1994, Cambridge

Elsworth, S. y Walker, E., Grammar Practice for Intermediate Students., Pearson Longman, 2007, Madrid

Estaire, S. y Zanón, J., Planning classwork: a task-based approach, Heinemann, 1999, Oxford: OUP.

García Arreza, M. et al., La lengua inglesa en la Educación Primaria, Ediciones Aljibe, 1994, Málaga

Graham, Carolyn, Creating Chants and songs, OUP, 2011, Oxford

Halliwell, S., La Enseñanza del Inglés en la Educación Primaria, Longman, 1993, Madrid

Harmer, Jeremy., How to teach English, Longman, 2000, Madrid

Ioannou-Georgiou, Sophie; Pavlou, Pavlos, Assessing young learners, OUP, 2003, Oxford

Ioannou-Georgiou, Sophie; Pavlou, Pavlos, Guidelines for CLIL implementation in primary and pre-primary education, 2011, <http://www.proclil.org>

Jensen, Margie, What is Montessori?, 2011, <https://www.youtube.com/watch?v=Nb7QLOCW8hs>

LePort Montessori Schools, Montessori Language Programme, <https://www.youtube.com/watch?v=1fbs-Qr8lf8>

Lewis, Gordon; Bedson, Günter., Games for Children, OUP, 2009, Oxford

Lewis, Gordon; Mol, Hans, Grammar for young learners., OUP, 2009, Oxford

Lewis, Gordon; Mol, Hans, The internet and young learners., OUP, 2004, Oxford

Linklater, Richard, School of rock, 2003, USA

LoPresti, Angeline Sparagna, A place for zero, Charlesbridge Publishing, 2003, Massachusett

Madrid, D. y McLaren N., TEFL in Primary Education., Editorial de la Universidad de Granada, 2004, Granada

McLoughlin, Amanda Jane, Natural Sciences. Think, do, learn (1,2,3,4,5,6), OUP, 2015, Oxford

Montessori, Maria, The Montessori Method., Frederick A. Stokes Company, 1912, New York

Moon, Jane, Children Learning English, Macmillan books, 2011, Oxford

Murphy, Tim, Music and song., OUP, 1992, Oxford

Oxford, Oxford Spanish Dictionary: Spanish-English, English Spanish, OUP, 2008, Oxford

Pastor Cisneros, S., Aprendizaje de Segundas Lenguas, Universidad de Alicante, 2004, Alicante

Phillips, Sarah, Young Learners., OUP, 1993, Oxford

Phillips, Diane; Burwood, Sarah; Dunford, Helen, Projects with young learners, OUP, 2003, Oxford

Redman, S., English Vocabulary in Use. Pre-Intermediate/Intermediate (with answers)., OUP, 2000, Cambridge

Reilly, Jackie; Reilly, Vanessa, Writing with children, OUP, 2005, Oxford

Ruiz Bikandi, U., Didáctica de la Segunda Lengua en Educación Infantil y Primaria., Síntesis, 2000, Madrid

Salaberri, S., Classroom language: Handbooks for the English Classroom, Heinemann, 1995, Oxford

Silverstein, Shel, The giving tree, Harper Collins, 2005, UK

Vale, D. y Feunteun, A., Teaching Children English: An Activity Based Training Course, CUP, 1995, Cambridge

Wright, Andrew, Creating stories with children., OUP, 1997, Oxford

Wright, Andrew, Story telling with children., OUP, 2003, Oxford

---

Recomendacións**Materias que se recomenda cursar simultaneamente**

Didáctica da lingua e literatura: Español/P02G120V01506

Didáctica da lingua e literatura: Galego/P02G120V01501

Lingua francesa e a súa didáctica/P02G120V01505

Lingua e literatura: Español/P02G120V01603

Lingua e literatura: Galego/P02G120V01602

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202
Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/P02G120V01205
Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos/P02G120V01103
Lingua española/P02G120V01303
Lingua galega/P02G120V01404

Outros comentarios

Dado que a materia é en inglés e a lingua de traballo dos alumnos tamén será inglés, recoméndase ter polo menos un nivel de inglés B1 do MECR.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación física e a súa didáctica na educación primaria**

Materia	Educación física e a súa didáctica na educación primaria			
Código	P02G120V01601			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Alvariñas Villaverde, Mirian			
Profesorado	Alvariñas Villaverde, Mirian			
Correo-e	myalva@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>Esta materia ten como obxectivo principal proporcionar ao alumnado os coñecementos e experiencias necesarias para desenvolver o proceso de ensino-aprendizaxe a través da motricidade na Educación Primaria.</p> <p>Busca ofrecer aos/ás estudantes unha visión dos distintos elementos que se relacionan coa Didáctica da Educación Física; por iso abordaranse cuestións de tipo histórico-cultural, de programación, de currículo, de intervención e de avaliación.</p> <p>Así mesmo, preténdese formalas/vos en diferentes competencias relacionadas coa capacidade de aprender de forma autónoma, tanto en grupo como individualmente, deseñando, analizando e desenvolvendo propostas propias da disciplina. O manexo de fontes documentais, a integración de coñecementos doutras materias, o uso de novas tecnoloxías e a participación activa serán compoñentes importantes para a consecución dos obxectivos da materia.</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de tutoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	• saber • saber facer
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	• saber facer • Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	• saber facer • Saber estar / ser

CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber • saber facer
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 6-12 no contexto familiar, social e escolar	• saber
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	• saber
CE3	Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e identificar disfuncións	• saber
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	• saber
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	• saber • saber facer
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao período 6-12	• saber • saber facer
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	• saber
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	• saber
CE12	Abordar e resolver problemas de disciplina	• saber facer • Saber estar / ser
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• Saber estar / ser
CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	• saber facer • Saber estar / ser
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	• saber • saber facer
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	• saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	• saber • saber facer
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	• saber • saber facer
CE20	Mostrar habilidades sociais para entender ás familias e facerse entender por elas	• saber facer • Saber estar / ser
CE22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade	• saber • saber facer
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	• saber facer • Saber estar / ser
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	• Saber estar / ser
CE57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física	• saber
CE58	Coñecer o currículo escolar da educación física	• saber
CE59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola	• saber • saber facer
CE60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	• saber • saber facer
CE62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias	• saber • saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	• saber facer • Saber estar / ser
CE66	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro	• saber facer
CE67	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes 6-12 anos	• saber facer • Saber estar / ser
CE68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social	• saber
CE69	Estas competencias, xunto coas propias do resto de materias, quedarán reflectidas no Traballo fin de Grado que compendia a formación adquirida ao longo de todos as ensinanzas descritas	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer

CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber • saber facer
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	• saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	• saber • saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer • Saber estar / ser
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	• saber facer • Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	• saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	• saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	• Saber estar / ser
CT19	Lideranza	• saber facer • Saber estar / ser
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	• saber
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

1. Comprender o proceso de ensino-aprendizaxe en Educación Física.	CB3
2. Desenvolver e avaliar obxectivos e contidos do currículo da Educación Física en Educación Primaria mediante programacións e recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes.	CB4 CG1
3. Comprender a necesidade e dispor dos recursos didácticos adecuados para dar respostas a todos os alumnos desde unha perspectiva da diversidade.	CG2 CG3
4. Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola, como medio de promoción de hábitos saudables.	CG4 CG5
5. Diseñar programacións para a mellora das habilidades *motrices básicas e capacidades *perceptivomotrices no alumnado de Educación Primaria.	CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12
	CE1 CE2 CE3 CE5 CE6 CE7 CE8 CE11 CE12 CE13 CE14 CE15 CE16 CE17 CE19 CE20 CE22 CE23 CE34 CE57 CE58 CE59 CE60 CE61 CE62 CE63 CE65 CE66 CE67 CE68 CE69
	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23

Contidos	
Tema	
Fundamentos conceptuais e didácticos da Educación Física	O proceso ensino aprendizaxe en Educación Física. Deseño curricular da Educación Física en Educación Primaria.
Educación *motriz básica	Deseño e exposición de Unidades de Programación para a mellora da habilidade *motrices básicas e específicas no alumnado de Educación Primaria.
Educación lúdico-deportiva	Deseño e exposición de Unidades de Programación para promover o xogo e o deporte como elemento formativo e no alumnado de educación primaria. Xogos motores individuais e colectivos.
Actividade física e saúde	Deseño e exposición de Unidades de Programación para promover o desenvolvemento de hábitos saudables a través da actividade física.
Actividade física e Expresión Corporal	Deseño e exposición de Unidades de Programación para promover a capacidade expresiva a *traves do *movimento.
Adaptación da actividade física aos alumnos con necesidades educativas especiais.	Deseño de adaptacións das actividades *motrices e sensibilización do alumnado a problemáticas específicas

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	0	2
Lección maxistral	12.5	15.5	28
Traballos de aula	4	8	12
Traballo tutelado	4	16	20
Presentación	20	10	30
Exame de preguntas obxectivas	2	14	16
Traballo	4	10	14
Práctica de laboratorio	4	14	18
Outras	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Presentación	Exposicións e posta en práctica, por parte do alumnado, de maneira individual ou en grupo, ante o docente e un grupo de estudantes dunha programación que implica actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentales relacionadas co ensino e aprendizaxe da Educación Física na Educación Primaria. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado(ximnasio-pavillón).

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución de dúbidas sobre a materia na clase.
Traballos de aula	Resolución de dúbidas e problemas no desenrolo dos exercicios e proxectos realizados na clase.
Actividades introductorias	Resolución de dúbidas sobre a materia na clase.
Traballo tutelado	Resolución de dúbidas e problemas que poidan xurdir no proceso de elaboración do traballo. O profesorado realizará as formacións/seminarios que considere oportunos para a mellora da documentación e a preparación da avaliación. A atención ao alumnado farase fundamentalmente nos horarios de titoría que o profesorado ten nos despachos.

Presentación	Resolución de dúbidas e problemas que poidan xurdir no proceso de elaboración do traballo. O profesorado realizará as formacións/seminarios que considere oportunos para a mellora da documentación e a preparación da avaliación. A atención ao alumnado farase fundamentalmente nos horarios de titoría que o profesorado ten nos despachos.
Probas	Descrición
Traballo	Resolución de dúbidas e problemas que poidan xurdir no proceso de elaboración do traballo. A atención ao alumnado farase fundamentalmente nos horarios de titoría que o profesorado ten nos despachos.
Práctica de laboratorio	Resolución de dúbidas e problemas que poidan xurdir no proceso de elaboración do traballo. A atención ao alumnado farase fundamentalmente nos horarios de titoría que o profesorado ten nos despachos. Tamén faranse correccións na propia clase práctica.
Outras	A atención ao alumnado farase fundamentalmente nos horarios de titoría que o profesorado ten nos despachos e tamén na clase.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	35	CG1 CG2 CG4 CG9 CG12 CE1 CE2 CE3 CE5 CE6 CE7 CE8 CE11 CE15 CE16 CE17 CE57 CE58 CE59 CE60

Traballo

O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc.
Pódese levar a cabo de xeito individual ou en grupo, de forma oral ou escrita.

15

CB3
CB4
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE3
CE5
CE6
CE7
CE8
CE11
CE13
CE15
CE16
CE17
CE19
CE23
CE34
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CE62
CE63
CE65
CE66
CE67
CE69
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Práctica de laboratorio

Probas para a avaliación que inclúen actividades, problemas ou exercicios prácticos a resolver. Os alumnos deben dar resposta á actividade exposta, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.

25

CB3
CB4
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE3
CE5
CE6
CE7
CE8
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16
CE17
CE19
CE20
CE22
CE23
CE34
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CE62
CE63
CE65
CE66
CE67
CE69
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Outras

Valorarase a asistencia, participación e aprendizaxe ás clases prácticas. No caso de non poder asistir, por motivos xustificadas, realizarase un exame específico sobre os contidos desenvolvidos.

25

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE1
CE2
CE3
CE5
CE6
CE7
CE8
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16
CE17
CE19
CE20
CE22
CE23
CE34
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CE62
CE63
CE65
CE66
CE67
CE69
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A avaliación **continua** implica a asistencia a un 80% das clases prácticas. As persoas que superen esta porcentaxe serán avaliadas segundo se define no paso 7 (avaliación):

Apartado A: proba tipo test (35%) + traballo teórico (15%).

Apartado B: traballo práctico (25%) e participación activa nas prácticas (25%).

A avaliación **final** faise se non se acadou o 80% da asistencia ás prácticas. Nestes casos, presentarase un traballo que supón o 40% da puntuación final (15% a parte teórica e 25% a parte práctica). Tamén haberá que facer un exame teórico-práctico que supón o 60% da puntuación final (30% a parte teórica e 30% a parte práctica).

As actividades non superadas na primeira convocatoria poderán ser recuperadas na **segunda convocatoria**. Aquelas persoas que non se presentaron na primeira edición e se presenten na segunda, serán avaliadas seguindo a "avaliación final" comentada con anterioridade.

Avaliación do alumnado non asistente

O alumnado non asistente seguirá a avaliación final.

Cómpre aprobar as catro partes da avaliación en calquera convocatoria (exame teórico, traballo práctico, traballo teórico e participación activa ou exame práctico).

As probas tipo test poden cambiarse por outro tipo de respostas se así o consideran ese curso académico o profesorado (exame oral, de resposta curta ou desenrolo).

Contéplase a posibilidade de facer saídas para realizar prácticas en contextos específicos.

Data dos exames: consultar <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=213,934,0,0,1,0>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Galera, A., Manual de didáctica de la Educación Física: una perspectiva constructivista integradora. Vol. 1. Funciones de impartición, Paidós, 2001

Galera, A., Manual de didáctica de la Educación Física: una perspectiva constructivista integradora. Vol. 2. Funciones de programación, Paidós, 2001

Bibliografía Complementaria

Gómez, H., Educación Física y atención a la diversidad, La tierra hoy, 2009

López, V.M.; Monjas, R. y Pérez, D., Buscando alternativas a la forma de entender y practicar la Educación Física Escolar, INDE, 2003

Valle, S., Cómo programar en educación física paso a paso, INDE, 2007

Recomendacións

Outros comentarios

1. Asistir a clase, resultará moi beneficioso para cumprir os obxectivos da materia sobre todo nas súas aplicacións prácticas. Nas primeiras sesións os profesores da materia darán unha visión de conxunto e anticiparán as tarefas e actividades que serán desenvolvidas.

2. Se non podes asistir a clase, será especialmente importante acudir ás titorías do profesorado, así como a visita frecuente á plataforma docente da nosa Universidade TEMA.

3. A túa condición de estudante da Universidade de Vigo, abre a as portas os moitos recursos, ofertas e servizos. No SIOPE atoparás toda a información sobre as posibilidades formativas, culturais e deportivas que podes atopar na nosa Universidade.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Lingua e literatura: Galego				
Materia	Lingua e literatura: Galego			
Código	P02G120V01602			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Alonso Núñez, Aquilino Santiago			
Profesorado	Alonso Núñez, Aquilino Santiago			
Correo-e	aalonso@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>Os obxectivos desta materia son lingüísticos e literarios. A disciplina está concibida para profundar en coñecementos lingüísticos non impartidos en cursos anteriores (historia da lingua e lingua e sociedade fundamentalmente) e para fornecerlle ao alumnado os rudimentos necesarios para a comprensión e análise de textos literarios e/ou prosísticos.</p> <p>Entre os coñecementos lingüísticos, trátase, especialmente, a situación lingüística de Galicia contextualizada dentro da situación lingüística mundial. Este coñecemento debe preparar aos futuros mestres e mestras para resolver con eficacia os problemas derivados da situación lingüística galega e, en xeral, para afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües e multiculturais.</p>			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	• saber
CE44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil	• saber • saber facer
CE46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente	• saber • saber facer
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	• saber facer
CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber • saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer

CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber facer • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber facer
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	• saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	• saber facer
CT19	Lideranza	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Favorecer as capacidades de fala e de escritura	CE46 CT1 CT3 CT12 CT14 CT16 CT17 CT18
Coñecer e dominar as técnicas da expresión oral e escrita para mellorar as competencias orais e escritas e, especialmente, para mellorar a redacción de textos académicos	CB1 CB2 CB3 CB4 CE46 CT1 CT2 CT3 CT9 CT14 CT16 CT17 CT18
Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente en galego	CE46 CE48 CE50 CT1 CT3 CT14 CT16 CT17 CT18
Coñecer os diferentes rexistros e usos da lingua	CB2 CB4 CG3 CE46 CT1 CT3 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19

Coñecer as liñas xerais da historia da lingua galega	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CT1 CT2 CT3 CT14 CT16
Coñecer os rudimentos teóricos para analizar a relación entre lingua e sociedade	CB1 CB3 CB4 CB5 CG3 CE50 CT1 CT2 CT3 CT7 CT9 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18
Coñecer a situación lingüística mundial multilingüe e multicultural	CB1 CB3 CB4 CB5 CG3 CE50 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18
Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües	CB2 CG3 CE50 CT1 CT7 CT8 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18

Relacionar a situación lingüística de Galicia coa situación lingüística mundial	CB2 CG1 CG3 CE50 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18
Coñecer a situación legal, a normalización e a normativización do galego	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG3 CE50 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18
Fomentar a eliminación dos prexuízos lingüísticos tanto da escola como da sociedade	CB2 CB3 CB4 CG3 CE50 CT1 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18
Coñecer a tradición oral e o folclore	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CE44 CT1 CT3 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18

Adquirir formación literaria	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CE44 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8 CT14 CT16 CT18
Comprender o feito literario	CG3 CE44 CE48 CT1 CT2 CT3 CT14 CT16 CT18
Coñecer os rudimentos do comentario de texto (narrativo e/ou poético)	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CE44 CE48 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8 CT9 CT14 CT16 CT17 CT18
Coñecer a historia da literatura galega para saber contextualizar os textos que se comenten	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CE44 CE48 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18

Aplicar os conceptos lingüísticos e literarios á análise da realidade galega atendendo á súa especificidade	CB2 CB3 CB4 CG3 CE43 CE44 CE46 CE48 CE50 CT1 CT2 CT3 CT7 CT8 CT9 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18
---	--

Contidos	
Tema	
I. Historia da lingua	1. 1. A formación da lingua galega. 1. 2. O galego na Idade Media. 1. 3. Os Séculos Escuros. 1. 4. O século XIX. 1. 5. O século XX.
II. Lingua e sociedade	2. 1. A linguaxe e a comunicación. Características esenciais da linguaxe. 2. 2. O estudo da lingua. A Lingüística e a Gramática. A Sociolingüística e a Socioloxía da Linguaxe. 2. 3. Unidade e variedade da lingua galega. 2. 4. Lingua oral e lingua escrita. Didáctica da pronunciación e da ortografía. O desenvolvemento da escritura. 2. 5. A situación lingüística no mundo: diversidade versus uniformidade. 2. 6. Os xuízos de feito versus os xuízos de valor. 2. 7. O prexuízos lingüísticos: definición e algúns exemplos. 2. 8. Linguas hexemónicas e linguas minorizadas. 2. 9. A relación entre estatus de lingua e poder político-económico. 2. 10. Ámbitos de uso do galego: ensino, medios de comunicación, igrexa, administración, etc. 2. 11. As linguas de comunicación internacional versus as linguas ameazadas. 2. 12. Distinción entre comunidade lingüística e comunidade política. 2. 13. Principios legais para a recuperación das linguas ameazadas. Personalidade e Territorialidade. 2. 14. Linguas en contacto: o caso galego. Bilingüismo e diglosia. 2. 14. 1. Definicións. 2. 14. 2. Precisións conceptuais sobre a diglosia. 2. 14. 3. Interferencias lingüísticas derivadas do contacto entre linguas. 2. 15. A normalización e a normativización. 2. 15. 1. Precisións terminolóxicas. 2. 15. 2. A situación legal do galego. 2. 15. 3. A normativización.
III. Tradición oral e folclore	3.1. A literatura popular de tradición oral. 3.2. Da literatura de tradición oral á tradición escrita de autor.
IV. Literatura	4. 1. Breve historia da literatura galega. 4. 2. Especificidade da literatura galega. 4. 3. O comentario de texto. 4. 4. A linguaxe e a literatura.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	14	34	48
Resolución de problemas	22	34	56
Lección maxistral	14	30	44

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Comentario dun texto literario prosístico e/ou poético.
Resolución de problemas	Corrección de actividades iniciadas na aula ou non e análise de lecturas complementarias.
Lección maxistral	Exposición teórica sobre os contidos do temario e análise da lectura "Mal de linguas" de Jesús Tusón.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións sobre a elaboración dun traballo escrito.
Resolución de problemas	Aclaracións relativas ao programa, a algún tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións sobre a elaboración dun traballo escrito.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Asistencia e participación	5	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG3 CE43 CE44 CE46 CE48 CE50 CT1 CT2 CT3 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19

Traballo tutelado

Traballo orixinal

40

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CE43
CE44
CE46
CE48
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT8
CT13
CT14
CT16
CT17
CT18

Resolución de problemas

Asistencia e participación

5

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG3
CE43
CE44
CE46
CE48
CE50
CT1
CT2
CT3
CT6
CT7
CT8
CT9
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Modelo A. O alumnado que asista regularmente á clase terá que aprobar as recensións e o traballo literario para poder presentarse ao exame, a non ser que o profesor acorde outra cousa co alumno ou coa alumna. Para aprobar a materia hai que aprobar as recensións, o traballo e o exame. Modelo B. O alumnado que non asista regularmente á clase terá que realizar un exame final de toda a materia, a non ser que o profesor acorde co alumno ou coa alumna outro tipo de avaliación. Na segunda convocatoria procederase ao mesmo sistema de avaliación. As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da facultade. (<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>)

Todo o alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante un exame ou no modo en que se estableza na guía docente).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GUTIÉRREZ IZQUIERDO, R., Lecturas de nós. Introducción á literatura galega, Xerais, 2000, Vigo

MARIÑO, R., Historia da lingua galega., Sotelo Blanco, 1998, Santiago de Compostela

MONTEAGUDO ROMERO, H., Estudios de sociolingüística galega, Galaxia, 1995, Vigo

MORENO CABRERA, J.C., La dignidad e igualdad de las lenguas, Alianza, 2000, Madrid

VILLANUEVA, D., El comentario del texto narrativo: cuento y novela, Nostrum, 2006, Madrid

VV.AA., Galicia. Antropoloxía. Imaxinario. Literatura popular. Tomo XVIII., Hércules, 1997, A Coruña

---

Bibliografía Complementaria

NINYOLES, R., Estructura Social e Política Lingüística, Ir Indo, 1991, Santiago de Compostela

NOIA, C., O conto de tradición oral" en Xornadas Internacionais de Cultura Tradicional, Asociación Cultural Canle, 2005, A Coruña

TUSÓN, J., Mal de linguas, Positivas, 1990, Santiago de Compostela

---

Recomendacións

Outros comentarios

A ficha persoal cos datos e a foto pegada debe entregarse nas dúas primeiras semanas de clase.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Lingua e literatura: Español**

Materia	Lingua e literatura: Español			
Código	P02G120V01603			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Fernández Soneira, Ana María			
Profesorado	Fernández Soneira, Ana María Rodríguez Vega, María Regina			
Correo-e	anafe@uvigo.es			
Web	http://about.me/a.fernandezsoneira			
Descrición xeral	Pretendemos que o alumnado adquira unha boa competencia lingüística e literaria do español e para alcanzar este obxectivo traballaremos as destrezas que entran en xogo no proceso comunicativo: a capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber • saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber • saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	
CE10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa	
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	

CE14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales	
CE16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula	
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	
CE30	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes	
CE37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	
CE43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación	• saber
CE44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil	• saber • saber facer
CE45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura	• saber
CE46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente	• saber facer
CE47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino	• saber • saber facer
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	• saber facer • Saber estar / ser
CE49	Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudantes doutras linguas	• saber
CE50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües	• saber facer
CE51	Expresarse, oralmente e por escrito nunha lingua estranxeira	
CE52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber facer
CE53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes	• saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer
CT14	Razoamento crítico	• saber facer
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT18	Creatividade	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e da comunicación.	CB1 CB2 CB5 CG3 CG5 CG11 CE11 CE15 CE43 CE46 CE47 CE48 CE49 CE50 CT1 CT3

Coñecer o currículo escolar da lingua española e da súa literatura.

CB1
CB2
CB3
CG1
CG2
CG3
CE5
CE8
CE10
CE17
CE30
CE37
CE43
CE44
CE45
CE48
CE53
CT1
CT2
CT16
CT18

Adquirir coñecementos referidos aos procedementos de ensinanza-aprendizaxe da lingua española como medio de comunicación.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG10
CG11
CE5
CE8
CE11
CE15
CE16
CE17
CE30
CE37
CE47
CE49
CE50
CE52
CT1
CT3
CT14
CT16

Saber aplicar estratexias didácticas para mellorar o proceso de desenvolvemento das habilidades lingüísticas de expresión e comprensión oral.

CB1
CB2
CB3
CB5
CG1
CG3
CG11
CE5
CE8
CE11
CE43
CE46
CE49
CE51
CE53
CT1
CT2
CT3
CT14
CT16

Coñecer o proceso de aprendizaxe da lingua escrita e da súa ensinanza.

CB1
CB2
CB3
CB5
CG1
CG3
CG10
CE5
CE8
CE11
CE45
CE46
CE47
CE48
CE49
CE50
CT1
CT2
CT3
CT14
CT16

Desenvolver estratexias didácticas para a comprensión do texto escrito e promover a creatividade.

CB1
CB2
CB3
CB5
CG1
CG10
CG11
CE5
CE14
CE16
CE30
CE37
CE43
CE47
CE52
CE53
CT1
CT2
CT3
CT14
CT16
CT18

Coñecer e empregar adecuadamente recursos para fomentar a lectura como fonte de pracer e de enriquecemento persoal.

CB1
CB2
CB3
CB5
CG1
CG3
CG10
CG11
CE5
CE8
CE11
CE14
CE15
CE16
CE17
CE45
CE46
CE48
CT1
CT3
CT16

Desenvolver e avaliar contidos do currículo empregando recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG5 CG10 CE5 CE8 CE13 CE14 CE16 CE17 CE30 CE37 CE43 CT1 CT9 CT14 CT15 CT16
--	---

Contidos

Tema	
1. O currículo escolar á luz dos principios básicos da linguaxe e da comunicación.	1.1. A lingua, a linguaxe e a lingüística. 1.2. As disciplinas lingüísticas. 1.3. As competencias lingüísticas: a comprensión, a expresión e a interacción, na lingua escrita e na lingua oral. 1.4. A lingua no currículo escolar da educación primaria.
2. Literatura, cultura, tradición, innovación.	2.1. Concepción e papel da literatura no currículo da educación primaria. 2.2. A competencia lectora de textos literarios coma fonte de "desarrollo integral y armónico de los aspectos intelectuales, afectivos y sociales de la persona" (RD 1513/2006). 2.3. Literatura, oralidade e escritura.
3. Interpretación e construción de textos dende o español, sobre todo de textos dos medios de comunicación social, do ámbito académico e da produción literaria	3.1. A unidade "texto". 3.2. Coherencia e cohesión. Procedimentos cohesivos. 3.3. Os marcadores do discurso e as funcións informativas. 3.4. Cuestións normativas e de estilo. 3.5. Tipoloxía textual: textos literarios e non literarios: 3.5.1. Textos dos medios de comunicación social 3.5.2. Textos do ámbito académico 3.5.3. Textos literarios. 3.6. Textos orais 3.6.1. Formas da comunicación pública: o debate, o foro, o coloquio, etc. 3.6.2. Relacións entre oralidade e escritura
4. Unidade e variedade do español: estándar, sociolectos e rexistros.	4.1. Norma e uso do español: o español común e o español estándar. 4.2. Os sociolectos. 4.3. Os niveis de fala: culto, coloquial, o argot, etc.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	2	2	4
Traballo tutelado	5	5	10
Resolución de problemas de forma autónoma	15	30	45
Presentación	2	10	12
Traballos de aula	15	15	30
Lección maxistral	13	26	39
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Titoría en grupo	Resolución de dúbidas. Consultas e seguimento dos traballos.
Traballo tutelado	Técnicas grupales participativas. Exames
Resolución de problemas de forma autónoma	Lecturas e documentación sobre os traballos que se van realizar. Lectura dunha obra literaria. Análise e creación de textos. Preparación da materia e dos exames
Presentación	Os alumnos farán unha exposición oral dun traballo en grupo.
Traballos de aula	Os alumnos elaborarán traballos de aula vencellados ás explicacións teóricas.
Lección maxistral	Metodoloxía expositiva

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Estas titorías teñen coma obxectivo axudar a resolver as dúbidas que os contidos da materia lle presenten aos alumnos.
Traballo tutelado	Preténdese que os alumnos empreguen estas titorías para facer consultas sobre os traballos e para que o profesor teña un seguimento da súa elaboración.
Presentación	Estas titorías servirán para que os alumnos vaian perfilando os traballos que escollan e para levar a cabo un seguimento sobre a súa elaboración e a estruturación das presentacións orais.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Elaboración de traballos: prácticas de lingua e de literatura, nas horas B (30%) e C (30%)	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG10 CG11 CE5 CE8 CE10 CE11 CE15 CE16 CE17 CE30 CE37 CE44 CE45 CE46 CE47 CT1 CT2 CT3 CT14 CT15 CT16 CT18

Presentación	Exposición dun traballo, na que se valorarán tanto os contidos coma a exposición oral.	20	CB2 CB3 CB4 CB5 CE13 CE14 CE16 CE17 CE45 CE46 CE47 CT1 CT2 CT3 CT9 CT14 CT15 CT16 CT18
Exame de preguntas de desenvolvemento	Os alumnos terán que responder a unhas preguntas de desenvolvemento.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CG1 CG10 CG11 CE8 CE17 CE43 CE45 CE46 CT1 CT2 CT3 CT14

Outros comentarios e avaliación de Xullo

PRIMEIRA EDICIÓN DE ACTAS

Farase una avaliación continua a través do seguimento do alumno nos traballos da aula a través da exposición de traballos e a realización de probas. Avaliarase a súa competencia oral, a súa competencia escrita e a aprendizaxe e adquisición de competencias e de coñecementos.

Para poder ser calificado con esta modalidade, o alumno deberá entregar todas as probas establecidas polas docentes, nas datas indicadas. Se o alumno non entrega todos os traballos, non poderá acollerse á avaliación continua.

Os alumnos que non fagan avaliación continua farán unha proba final que valerá o 100% da nota final, que se realizará nas datas oficiais establecidas polo centro. Neste exame haberá unha parte teórica e unha parte práctica que abrangue tanto exercicios de corrección lingüística, semellantes aos desenvolvidos nas horas prácticas da materia, como de aplicación didáctica dos contidos estudados ao longo do curso.

Os alumnos poderán consultar as datas oficiais dos exames na web da facultade, no apartado de Organización Académica: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>.

AVISO: a detección de plaxio nalgún dos traballos propostos suporá a perda do dereito á avaliación continua.

2ª CONVOCATORIA: convocatoria de xullo farase unha proba final que valerá o 100% da calificación salvo para aqueles alumnos que teñan feito a avaliación continua, pero que non aprobasen na primeira convocatoria. A estes alumnos gardaráselles a nota obtida na Exposición do traballo (20%) e responderán a preguntas de desenvolvemento por un valor do

80% da nota. Estas preguntas serán tanto dos contidos teóricos da materia coma dos prácticos (exercicios de corrección lingüística e de aplicación didáctica dos contidos teóricos).

As datas dos exames poden consultarse na páxina web do centro, no apartado de Organización Académica:

<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cassany, Daniel et al., Enseñar lengua, Graó, 2003, Barcelona

Cerrillo Torremocha, Pedro César, [La animación a la lectura desde las edades tempranas], Biblioteca Virtual Universal, 2007,

Escandell Vidal, Mª Victoria, La comunicación, Gredos, 2005, Madrid

Rienda, José, [Claves de la composición escrita], Pirámide, 2015, Madrid

Palou, Juli & Carmina Bosch (coords.), La lengua oral en la escuela. 1o experiencias didácticas, Graó, 2005, Barcelona

Mata Anaya, Juan et al. (eds.), Didáctica de la lengua y la literatura, Pirámide, 2015, Madrid

Bibliografía Complementaria

BOE, Real Decreto 126/2014, de 28 de febrero, por el que se establece el currículo básico de la Educación Primaria (BOE» núm. 52, 1 de marzo de 2014), Ministerio de Educación, 2014,

Abascal, Mª Dolores, La teoría de la oralidad, Universidad de Málaga, 2004, Málaga

Bernárdez Sanchís, Enrique, El lenguaje como cultura, Alianza, 2008, Madrid

Bernárdez Sanchís, Enrique, Lingüística del texto, Arco Libros, 1987, Madrid

Briz, Antonio, "Lo coloquial y lo formal. El eje de la variedad lingüística", 2007,

Instituto Cervantes, El libro del español correcto. Claves para hablar y escribir bien en español, Espasa Libros, 2012, Madrid

Loureda Lamas, Óscar, Nuevas perspectivas para el análisis del texto, Universidad de Murcia, 2010, Murcia

Sánchez Abchi, Verónica et al., Producción escrita y dificultades de aprendizaje, Graó, 2013, Barcelona

Núñez, Cristina y Rafael Romero, Emocionario. Di lo que sientes, Palabras Aladas, 2013, Madrid

Montolío, Estrella (coord.), Manual práctico de escritura académica (3 vol.), Ariel, 2000, Barcelona

Fidalgo Redondo, Raquel et al., Cómo enseñar composición escrita en el aula: un modelo de instrucción cognitivo-estratégico y autorregulado, Aula Abierta, 2009,

Martín Vegas, Rosa Ana, Recursos didácticos en lengua y literatura, Síntesis, 2015, Madrid

Mendoza Fillola, Antonio (coord.), Didáctica de la lengua y la literatura para primaria, Prentice Hall, 2003, Madrid

Mendoza Fillola, Antonio, Función de la literatura infantil y juvenil en la formación de la competencia literaria, Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, 2008, Alicante

Yubero Jiménez, Santiago et al (coords.), Las bibliotecas en la formación del hábito lector, Universidad de Castilla-La Mancha, 2015, Castilla-La Mancha

Tascón, Mario (dir.), Escribir en Internet. Guía para los nuevos medios y las redes sociales, Galaxia Gutenberg / Fundéu BBVA., 2012, Barcelona

Nisbet, J. y J. Shucksmith, Estrategias de aprendizaje, 4^a, Santillana, 1994, Madrid

Ong, Walter, Oralidad y escritura. Tecnologías de la palabra, 2^a, Fondo de Cultura Económica, 2016, México

VVAA, Hablar en clase. Cómo trabajar la lengua oral en el centro escolar, Graó, 2005, Barcelona

Guerrero Ruiz, Pedro & Mª Teresa Caro (coords.), Didáctica de la lengua y educación literaria, Pirámide, 2015, Madrid

Capdevila, Carles, Educar mejor. Once conversaciones para acompañar a familias y maestros, Arcàdia, 2016, Barcelona

VVAA, TED Talks EDUCATION, <https://www.ted.com/about/programs-initiatives/ted>, 2018,

Fundación Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, <http://www.cervantesvirtual.com/>, 2018,

Fundación del español urgente, Fundéu BBVA, www.fundeu.es, 2018,

---

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Lingua española/P02G120V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación ambiental para o desenvolvemento**

Materia	Educación ambiental para o desenvolvemento			
Código	P02G120V01901			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Varela Losada, María Mercedes			
Profesorado	Varela Losada, María Mercedes			
Correo-e	fccd.internacional@uvigo.es ; mercedesvarela@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia ten como obxectivo principal a educación para un desenvolvemento sustentable. Os contidos farán especial fincapé no desenvolvemento de aspectos prácticos relacionados cos procedementos, técnicas e estratexias para elaborar e aplicar programas ou actividades de Educación Ambiental (EA).			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer • Saber estar / ser
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	• saber • saber facer
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber facer

CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CE30	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT6	Capacidade de xestión da información	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT7	Resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT8	Toma de decisións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT9	Traballo en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT15	Compromiso ético	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT19	Lideranza	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar, especialmente en relación co desenvolvemento sustentable

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG3
CG5
CG6
CG11
CE23
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Suscitar e analizar problemas asociados coas ciencias, a vida cotiá e o medio ambiente, así como o desenvolvemento de accións cidadás pertinentes, para procurar un futuro sustentable

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG4
CG7
CG8
CG9
CE29
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes , no marco da Educación Ambiental

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG4
CG5
CG6
CG10
CG12
CE30
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT22
CT23

Contidos	
Tema	
BLOQUE 1. Análise da problemática ambiental	A crise ambiental Problemas ambientais do mundo actual. Diferentes alternativas ante a problemática ambiental. Desenvolvemento sustentable.
BLOQUE 2. Aproximación conceptual á Educación ambiental	Perspectiva histórica, concepto e fundamentos
BLOQUE 3. Incorporación da Educación ambiental ao currículo de Educación Primaria	Metodoloxías, recursos e materiais O deseño e posta en práctica de programas de EA para Educación Primaria Avaliación de actividades, programas e recursos de Ea para Educación Primaria

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	8	15	23
Traballos de aula	15	28	43
Aprendizaxe baseado en proxectos	12	28	40
Titoría en grupo	10	10	20
Prácticas de laboratorio	8	16	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Presentación	Actividades expositivas do profesorado sobre os ámbitos temáticos da materia. Elaboración e exposición de presentacións-resumen sobre os traballos realizados na materia polo alumnado
Traballos de aula	Actividades e tarefas desenvolvidas na aula de forma grupal participativa e tuteladas polo profesorado
Aprendizaxe baseado en proxectos	Elaboración de proxectos integrados e relacionados coa Educación Ambiental no marco da Educación primaria, onde se fomenta a actividade autónoma do alumnado
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas, consulta e seguimento dos traballos

Prácticas de laboratorio Actividades prácticas tuteladas relacionadas coa Educación Ambiental (prácticas experimentais, talleres, saídas...)

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Atención personalizada (individual e en pequeno grupo) para a elaboración e exposición de presentación-resumen sobre os traballos realizados na materia polo alumnado, así como nas dúbidas que poidan xurdir nas actividades expositivas do profesorado
Aprendizaxe baseado en proxectos	Atención personalizada (individual e en pequeno grupo) para a elaboración de proxectos integrados e relacionados coa Educación Ambiental no marco da Educación primaria, onde se fomenta a actividade autónoma do alumnado
Traballos de aula	Atención personalizada (individual e en pequeno grupo) para a elaboración de actividades e tarefas desenvolvidas na aula de forma grupal participativa
Prácticas de laboratorio	Atención personalizada (individual e en pequeno grupo) para a realización de actividades prácticas e entregas de cadernos de laboratorio

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Presentación	Avaliación continua a través da elaboración e exposición de traballos	20	CE23 CE29 CE30
Aprendizaxe baseado en proxectos	Elaboración continua a través do seguimento do alumnado	30	CE23 CE29 CE30
Traballos de aula	Avaliación global do proceso de aprendizaxe e adquisición de competencias e coñecementos mostrados a través dos traballos de aula	35	CE23 CE29 CE30
Prácticas de laboratorio	Elaboración continua a través do seguimento da realización de actividades prácticas e do diario do alumnado	15	CE23 CE29 CE30

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O alumnado que asista ao 80% das sesións teóricas e prácticas poderá superar a materia mediante a entrega de traballos de aula.

O alumnado non asistente:

O alumnado que non cumpra coa asistencia indicada deberá realizar un exame e un traballo.

O alumnado en segunda convocatoria (e posteriores):

Este alumnado, deberá:

- No caso de ter asistido a clase, realizar as actividades pendentes de avaliación positiva.
- No caso de ser alumnado non asistente, realizar o exame teórico/práctico (según corresponda) da materia e un traballo.

As datas de exames se poden consultar na web da facultade no apartado de organización académica

<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ludevid, Manuel, Un vivir distinto, 1ª ed., Nivola, 2003, Madrid

Ministerio de Educación y Ciencia, Educación ambiental. Cajas rojas, 1ª ed., MEC, 1992, Madrid

Mogensen, F., Mayer, M., Breiting, S. y Varga, A., Educación para el desarrollo sostenible: tendencias, divergencias y criterios de calidad, 1ª ed., Graò, 2009, Barcelona

Novo, María, El desarrollo sostenible, 1ª ed., Pearson, 2006, Madrid

UNESCO-PNUMA, Programa de introducción de la educación ambiental en la formación de profesores de enseñanza primaria, 1ª ed., Departamento de economía, planificación e medio am, 1985, París

Pujol, Rosa; Vilches Amparo; Gil, Daniel,..., La sostenibilidad un compromiso de la escuela, 1ª ed., Graò, 2006, Barcelona

---

Bibliografía Complementaria

Álvarez, Pedro y Vega, Pedro, Actitudes ambientales y conductas sostenibles. Implicaciones para la educación ambiental, Revista Psicodidáctica 14(2), 2009,

Arias, A.; Arias, D.; Navaza, V.; Rial, D., O traballo por proxectos en infantil, primaria e secundaria, 1ª ed., Consellería de Educación e Ordenación Universitari, 2009, Santiago de Compostela

Martínez Castillo, Roger, La importancia de la educación ambiental ante la problemática actual, Revista Electrónica Educare, 14(1), 2010,

Pujol, Rosa, Didáctica de las ciencias en la educación primaria, 2ª ed., Síntesis, 2007, Barcelona

---

Recomendacións

Outros comentarios

Suxírese asistencia e participación nas actividades individuais e **titorías

---

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación artística**

Materia	Educación artística			
Código	P02G120V01902			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Martínez López de Castro, Rut			
Profesorado	Martínez López de Castro, Rut			
Correo-e	rutmlc@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia o alumnado adquirirá unha visión ampla sobre as diferentes concepcións e tendencias que conforman a educación artística, e a súa relación co curriculum. Ademais coñecerá unha vertente da educación centrada na cultura visual.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber • saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber • saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	• saber facer • Saber estar / ser
CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer • Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	• saber facer • Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Adquirir destrezas e habilidades para a produción e o análise artístico.	CB1 CE55 CT1 CT7 CT9 CT14 CT18
Coñecer o currículo escolar da educación artística	CG3 CE56 CT1 CT14 CT22

Contidos

Tema	
1- Aproximación histórica as tendencias de educación artística	1.1 O debuxo como instrucción e estética. 1.2 As manualidades 1.3 A tendencia autoexpresiva 1.4 Os movementos de reconstrucción disciplinar
2- A educación para a cultura visual	2.1 Que é a perspectiva educativa da cultura visual 2.2 O currículo de educación artística de primaria desde o construcionismo 2.3 Estratexias e propostas educativas dende a cultura visual.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	10	0	10
Lección maxistral	23	0	23
Traballos de aula	20	97	117

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Resolución de dudas e propostas. Consultas e seguimento dos traballos.
Lección maxistral	Actividades expositivas por parte da profesora. Teoría e exposicións dos traballos o proxectos a desenrolar. Debates e postas en común.
Traballos de aula	Creación e resolución de traballos artísticos na aula individuais o grupais baixo a guía da profesora.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	O alumando terá unha tutorización que facilita na medida do posible o desenvolvemento óptimo dos traballos propostos.
Traballo tutelado	O alumando terá unha tutorización que facilita na medida do posible o desenvolvemento óptimo dos traballos propostos.
Lección maxistral	O alumando terá unha tutorización que facilita na medida do posible o desenvolvemento óptimo dos traballos propostos.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula Avaliación a través da entrega e exposición de exercicios, traballos prácticos, traballos teóricos e proxectos.	70	CG3 CE55 CT8 CT9
Criterios de avaliación: 1. Rigor analítico e metodolóxico aplicado na realización das actividades. 2. Aptitud creativa. 3. Capacidade expresiva e de comunicación visual. 4. Actitud na aprendizaxe		
Traballo tutelado Avaliación do proceso de aprendizaxe e adquisición de competencias e coñecementos. Participación cooperativa e creativa nas diferentes actividades programadas.	30	CB1 CT7 CT8

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A avaliación será continua a través do seguimento do alumnado.

Terase en conta:

- Os exercicios instrumentais e as exposicións de traballos.
- O proceso de aprendizaxe e a adquisición de competencias e coñecementos.

A calificación será numérica de 0 a 10 segundo a lexislación vixente (RD 1125/2003)

Os alumn@s que non adquiren as competencias na 1ª convocatoria terán que cursar unha 2ª convocatoria. Nesta 2ª convocatoria o alumnado ten que entregar os exercicios prácticos e teóricos que se fixeron durante o curso. Con respecto as datas dos exames da 2ª convocatoria poderán consultalos no seguinte enlace <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>

Para superar a materia os alumn@s teñen que obter como mínimo un 5 de puntuación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Agirre, I., Teorías y prácticas en educación artística. Ideas para una revisión pragmatista de la experiencia estética., Universidad Pública de Navarra, 2000

Hernández, F., Educación y cultura visual, Octaedro, 2000

Eisner, E., Educar la visión artística, Paidós, 1995

Freedman, K., Enseñar la cultura visual. Currículum, estética y la vida social del arte, Octaedro, 2006

I,

Bibliografía Complementaria

Antúñez, N; Avila, N.; Zapatero, D., El arte contemporáneo en la educación artística, Eneida, 2006

Acaso, M.; Belver, M.; Nuere, S.; Moreno, Mª del Carmen; Antúñez, Didáctica de las artes y la cultura visual, Akal, 2011

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Didáctica das artes plásticas e visuais/P02G120V01401

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Teoría e historia da educación/P02G120V01102

Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento/P02G120V01104

Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Didáctica das artes plásticas e visuais/P02G120V01401

Outros comentarios

- A guía docente é unha declaración de intencións.
  - O alumnado que non asista as aulas debe de informar os primeiros 15 días do curso.
  - Considerarase o alumnado non asistente o que falte un 80% as aulas.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Ética e deontoloxía profesional**

Materia	Ética e deontoloxía profesional			
Código	P02G120V01903			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Caruncho Michinel, María Cristina			
Profesorado	Caruncho Michinel, María Cristina			
Correo-e	caruncho@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de Ética e deontoloxía profesional tenta ofrecerlle ó alumnado os elementos instrumentais e conceptuais básicos para o achegamento á Ética. Proporcionarlle os conceptos fundamentais para a comprensión de textos relacionados coa Ética que lle permitan analizar, sintetizar e valorar criticamente as diferentes teorías da Ética proposta nos contidos e a posibilidade de aplicalas á realidade actual da sociedade e do ámbito educativo. Tenta tamén motivar ó alumnado sobre a importancia que a formación ética desempeña no seu traballo profesional.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber facer • Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber • saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	
CE8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria	• saber
CE10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa	
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber facer • Saber estar / ser
CE23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	

CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber • saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer • Saber estar / ser
CT8	Toma de decisións	• saber facer • Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	
CT14	Razoamento crítico	
CT15	Compromiso ético	• saber facer • Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	• Saber estar / ser
CT19	Lideranza	
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	
CT22	Motivación pola calidade	

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1.- Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	CB2 CG8 CG10 CE8 CE10 CE13 CE23 CT1 CT2 CT9 CT12 CT15
2.- Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática	CB3 CG9 CG12 CE10 CT12 CT13 CT15
3.- Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeneracionais; multiculturalidade e interculturalidade; discriminación e inclusión social, desenvolvemento sostible.	CB3 CG8 CG11 CG12 CE23 CE29 CT1 CT2 CT13 CT15 CT17

4.- Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	CB3 CG4 CG5 CG8 CG11 CE23 CE29 CT7 CT14 CT15 CT19
5.- Valorar a relevancia das institucións públicas e privadas para a convivencia pacífica entre os pobos.	CT8 CT15 CT17
6.- Capacidade de analizar e sistematizar a información, e administrar e ser responsable do seu propio traballo	CB2 CG9 CE13 CT1 CT2 CT3 CT6 CT14
7.- Capacidade para investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual.	CG8 CG10 CG11 CG12 CE23 CT1 CT2 CT3 CT6 CT14
8.- Saber distinguir moral e ética. Coñecer os rasgos formais do discurso ético. Coñecer os desafíos máis destacados plantexados á ética como proposta universalizable e as principais metodoloxías seguidas na resolución das controversias morais. Coñecer as claves para entender e valorar as principais teorías éticas normativas, as dificultades de xustificación de determinados principios morais, así como as claves para entender e valorar destacadas propostas éticas de resolución de conflitos morais que preocupan a sociedade do noso tempo.	CB1 CB2 CB3 CG12 CE23 CT1 CT6 CT14
9.- Capacidade para recoñecer e analizar criticamente argumentos éticos de nivel básico para recoñecer as cuestións esenciais que subxacen ás controversias morais que persisten nas nosas sociedades.	CT6 CT14 CT16
10.- Capacidade de afrontar autonomamente os problemas que suscitan as teorías éticas e consideralos un reto a súa propia forma de pensar.	CT7 CT15 CT16 CT17 CT20
11.- Capacidade de recoñecer a relevancia e a utilidade social da ética e de recoñecer as constantes implicacións éticas que ten a práctica educativa e tomar conciencia das mesmas.	CT15 CT22
12.- Capacidade de consolidar unha identidade docente ética comprometida coa súa responsabilidade social no contexto educativo	CT7 CT9 CT14 CT15 CT16 CT22
13.- Habilidade para xestionar e resolver conflitos, dilemas e problemas éticos vinculados coa tarefa educativa.	CT7 CT8 CT9 CT13 CT15 CT22
14.- Contribuír á reflexión sobre a autonomía profesional do mestre.	CT14 CT15
15.- Contribuír á promoción das mellores prácticas da profesión educativa.	CT15 CT22

Contidos

Tema	
I.- Introducción: a formación moral e o ámbito educativo.	1.- Introducción ás teorías do desenvolvemento moral. 2.- Modelos de educación moral.
II.- Ética e moral: aproximación conceptual.	3.- A moral: bases socioantropolóxicas da moral. 4.- A Ética: teorías e problemas de fundamentación. 5.- A Ética e os seus lindes. 6.- Deontoloxismo vs. Teleoloxismo. Teorías éticas contemporáneas. 7.- Éticas Aplicadas: principios morais e casos prácticos.
III.- Ética, educación e Dereitos Humanos.	9.- Ética da diferenza. 10.- Ética e democracia. 11.- A xustiza: ética, cidadanía e desenvolvemento.
IV.- Ética e deontoloxía profesional.	12.- Deontoloxía profesional e ámbito educativo. 13.- Transformacións socioculturais e formación ético-moral: actitudes fronte a fenómenos como a discriminación, educación e xénero, etc.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	5	15	20
Presentación	5	25	30
Estudo previo	0	10	10
Titoría en grupo	8	0	8
Traballo tutelado	5	30	35
Lección maxistral	45	0	45
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Plantexamento e resolución de supostos prácticos que, individualmente e/ou en grupo, deberá desenvolver o alumnado.
Presentación	Presentación e exposición dos traballos desenvolvidos individualmente e/ou en grupo.
Estudo previo	Repaso e estudo das nocións introducidas nas sesións teóricas e seminarios. Lectura e recensión crítica de materiais propostos para a aprendizaxe e para a elaboración do cartafol/dossier.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas que se lle presenten ao alumno/a no proceso de aprendizaxe, e apoio na elaboración dos traballos individuais e/ou en grupo.
Traballo tutelado	Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo sobre algún aspecto do temario, titorizados polo profesor.
Lección maxistral	Método expositivo. Lección maxistral dos contidos teóricos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Resolveranse as dúbidas e dificultades que o alumnado encontre na elaboración das tarefas: traballo, comentarios, etc.
Titoría en grupo	Resolveranse as dúbidas e dificultades que o alumnado encontre na elaboración das tarefas: traballo, comentarios, etc.

Avaliación

Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas
------------	-------------------------------------

Estudo de casos	Estudo, análise e debate sobre os casos prácticos vecellados ao temario da materia.	10	CB1 CB2 CB3 CG8 CG10 CG12 CE13 CE23 CT1 CT7 CT9 CT14 CT15 CT16 CT20
Presentación	Exposición dos traballos elaborados en grupo e do cartafol/dossier individual.	10	CB1 CB2 CG8 CG10 CG12 CE8 CE10 CE13 CE23 CT1 CT2 CT6 CT9 CT14 CT15 CT16
Traballo tutelado	Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo sobre algún aspecto do temario, titorizados polo profesor.	30	CB1 CB2 CG8 CG10 CG12 CE8 CE10 CE13 CE23 CT1 CT2 CT6 CT9 CT12 CT14 CT16 CT20 CT22
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame da materia	50	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O alumnado presencial e o non presencial ten que alcanzar o 50% en cada unha das probas para superar a materia. Segunda convocatoria: de non ter superada algunha das probas ou actividades obxecto de avaliación, poderán recuperarse na convocatoria de xullo.

Alumnado non presencial: o alumnado que non poda asistir á clase regularmente, non poda seguir a avaliación continuada nin asistir á titorización dos traballos, realizará as seguintes probas: unha proba de contidos teóricos, un traballo individual a determinar polo profesor (50%).

Para aprobar é preciso alcanzar o 50% en cada unha das probas. As cualificacións dos Traballos Tutelados, Presentacións e Estudos de casos manteranse ata que o alumno/a supere o exame da materia. De non ter superado a materia na primeira convocatoria, as competencias adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

Las fechas oficiales de los exámenes pueden consultarse en la web de la Facultad en el apartado de Organización Académica (<http://feduc.webs.uvigo.es/index.php>).

Todo o alumnado, asista ou non ás aulas, ten dereito a ser avaliado (mediante un exame ou no modo en que se estableza na guía docente).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ETXEBERRIA, X., Temas básicos de ética, 3ª, Desclee, 2005, Bilbao

GOMEZ-HERAS, J.M.Gª, Teoría de la moralidad. Introducción a la ética contemporánea., 1ª, Síntesis, 2003, Madrid

GORDILLO, Mª Victoria., Desarrollo moral y educación., 1ª, EUNSA, 1992, Navarra

GUISÁN, Esperanza., Introducción a la Ética., 1ª, Cátedra, 1995, Madrid

MORATALLA, A. D., Ética para educadores., 1ª, PPC, 2008, Madrid

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Outros comentarios

As cualificacións obtidas nos apartados de estudo de casos e análise de situacións, presentacións e exposicións e cartafol/dossier manteranse para aqueles alumnos que na convocatoria de xuño non superen a proba de resposta longa, de desenvolvemento.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introdución ao feito relixioso e ao cristián**

Materia	Introdución ao feito relixioso e ao cristián			
Código	P02G120V01908			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Fernandez Nuñez, Casimiro Jose			
Profesorado	Fernandez Nuñez, Casimiro Jose			
Correo-e	sanjosedepontevedra@gmail.com			
Web				
Descrición	Esta asignatura ensina el fenómeno religioso, y en concreto, el cristianismo, a través de sus fuentes (Biblia) xeral			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	• saber • saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	• saber
CE5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias	• saber
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	• saber facer
CE10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa	• saber
CE19	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación educativa e ser capaz de deseñar proxectos de innovación identificando indicadores de avaliación	• saber facer
CE22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade	• saber facer

CE23	Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas; cambios en las relaciones de género e intergeneracionales; multiculturalidad e interculturalidad; discriminación e inclusión social y desarrollo sostenible	• saber • saber hacer • Saber estar / ser
CE29	Recoñecer a mutua influencia entre ciencia, sociedade e desenvolvemento tecnolóxico, así como as condutas cidadás pertinentes, para procurar un futuro sostenible	• saber
CE34	Fomentar a educación democrática da cidadanía e a práctica do pensamento social crítico	• Saber estar / ser
CE36	Coñecer o feito relixioso ao longo da historia e a súa relación coa cultura	• saber
CE37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber hacer
CE45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura	• saber
CE64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro	• saber hacer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber hacer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber hacer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber hacer
CT9	Traballo en equipo	• saber hacer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber hacer • Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber hacer
CT18	Creatividade	• saber • Saber estar / ser
CT19	Lideranza	• Saber estar / ser
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	• saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer as áreas curriculares de Educación primaria	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CE5 CT1 CT3 CT12 CT15
Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino	CG2 CG4 CG12 CE6 CE19 CE34 CE37 CT1 CT2 CT3

Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG10 CG11 CG12 CE2 CE5 CE6 CE10 CE19 CT1 CT2 CT12
Coñecer e aplicar no aula as tecnoloxías da información e a comunicación	CG10 CG11 CE29 CT15 CT16 CT19 CT20
Coñecer os principios básicos das ciencias sociais. Coñecer o currículo escolar das ciencias sociais	CG12 CE2 CE36 CT1 CT2 CT3 CT9
Coñecer o feito relixioso ao longo da historia e a súa relación coa cultura	CG1 CG11 CE22 CE36 CT1 CT2 CT3 CT9 CT12
Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos axeitados e promover as competencias correspondentes nos alumnos	CG1 CG12 CE5 CE37 CE64 CT1 CT2 CT3 CT9 CT14 CT15
Coñecer os principais contidos do feito relixioso cristián	CE36 CE45 CT1 CT2 CT3 CT14 CT15
Coñecer o feito relixioso nas diversas culturas, así como a súa influencia social, ética e cultural	CG7 CE22 CE23 CE36 CT1 CT2 CT3 CT14 CT15 CT18

Contidos

Tema

1. PSICOPEDAGOXIA RELIXIOSA

1. Estudo da Psicoloxía Infantil no referente ó campo relixioso

2. APRENDER A ENSIÑAR NA AREA DE RELIXIÓN 2. Principales cuestións da Pedagogía da relixión

3. PRÁCTICA DOCENTE A ENSEÑANZA RELIXIOSA 3. Líñas de investigación actuais da didáctica da relixión

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	12	12	24
Traballos de aula	6	6	12
Lección maxistral	22.5	22.5	45
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	42	45
Resolución de problemas	12	12	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Resolución de casos prácticos relacionados coa materia
Traballos de aula	Resolución de casos prácticos relacionados coa metría
Lección maxistral	Exposición de contidos da materia con apoio de material escrito

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Se atenderá a través de tutorías y en el aula
Traballos de aula	Se atenderá a través de tutorías y en el aula

Probas

	Descrición
Exame de preguntas de desenvolvemento	Se atenderá a través de tutorías y en el aula
Resolución de problemas	Se atenderá a través de tutorías y en el aula

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula	Comentario de texto	10	CG12 CE23 CE34 CE64 CT1 CT14 CT16 CT18

Exame de preguntas de desenvolvemento	Unha proba teórico-práctica sobre os contidos	80	CG1 CG2 CG4 CG10 CG11 CG12 CE5 CE10 CE19 CE37 CT1 CT2 CT3 CT14 CT15
Resolución de problemas	Cuestións candentes socioreligiosas	10	CG7 CG12 CE2 CE6 CE22 CE29 CE34 CE36 CE64 CT1 CT3 CT9 CT12 CT14 CT16

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Os alumnos que non superen a asignatura en primeira convocatoria ou aqueles que non se presenten poderan facer uso da SEGUNDA CONVOCATORIA na que se plantexará unha proba teórico práctica sobre os contidos xerais do curso. OS alumnos noN asistentes farán unha proba escrita sobre sos contidos da materia.

as datas dos exames se poden consultar na web da facultade. no apartado de organizacion academica
<http://fcced.uvigo.es/es/docencia/examenes>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BIBLIA (Edición Biblia de Jerusalén,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Literatura infantil e xuvenil**

Materia	Literatura infantil e xuvenil			
Código	P02G120V01910			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Dans Álvarez de Sotomayor, María Isabel			
Profesorado	Dans Álvarez de Sotomayor, María Isabel			
Correo-e	isabeldans@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporcionará ao futuro docente formación literaria, técnicas e recursos para que as nenas e os nenos de Educación Primaria valoren e gocen a literatura. Ademais presta especial atención ao desenvolvemento da creatividade lingüística e literaria.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber • saber facer
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CE1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao periodo 6-12 no contexto familiar, social e escolar	• saber
CE3	Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e identificar disfuncións	• saber
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao periodo 6-12	• saber facer
CE22	Relacionar a educación co medio, e cooperar coas familias e a comunidade	• saber facer • Saber estar / ser
CE44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil	• saber • saber facer
CE45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura	• saber
CE48	Fomentar a lectura e animar a escribir	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	• saber
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber facer
CT18	Creatividade	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o currículo escolar da lingua e a literatura na Educación Primaria.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE1 CE3 CE7 CE44 CE45 CT2
Adquirir formación literaria e lingüística e comprender os principios que contribúen á formación persoal e social desde a literatura.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CE1 CE44 CT1 CT3
Coñecemento dos usos expresivos da linguaxe como fundamento para a comprensión da literatura, e valoración do texto literario como medio de comunicación.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE1 CE44 CE45 CE48 CT1 CT3
Coñecer o proceso de adquisición e desenvolvemento da competencia literaria en lectores iniciais e en lectores formados.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE1 CE3 CE7 CE44 CE45 CE48 CT1 CT3
Coñecer os principais autores, obras e persoaxes da literatura infantil e juvenil, además da tradición e o folclore.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CE7 CE44 CE45 CE48 CT1 CT2 CT3 CT12 CT18

Saber desenvolver estratexias didácticas para que a iniciación literaria sexa fonte de pracer e de enriquecemento persoal.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CE44 CE45 CE48 CT1 CT2 CT3 CT18
Coñecer métodos para incentivar a lectura estética e a lectura comprensiva. Saber aplicar estratexias didácticas para a comprensión e interpretación das obras literarias.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CE7 CE44 CE45 CE48 CT1 CT2 CT3 CT18
Saber seleccionar textos adecuados para elaborar propostas didácticas orientadas á formación literaria en cada un dos tres ciclos de Educación Primaria.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG4 CE7 CE44 CE45 CE48 CT1 CT2 CT3 CT18
Valorar o texto literario como fonte de coñecimento de outros mundos, tempos, linguas e culturas.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CE22 CE45 CE48 CT1 CT2 CT3 CT12 CT20
Fomentar a creatividade lingüística e literaria.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG3 CE48 CT3 CT18

Contidos

Tema

---

1. Introducción á literatura infantil e xuvenil	Ensino e aprendizaxe da literatura de tradición oral e o folclore. Clásicos da literatura infantil e xuvenil. Tendencias, autores e obras principais da literatura infantil e xuvenil actual.
2. A educación literaria	Lingua, literatura e cultura. Tipoloxías e xéneros literarios. A competencia literaria. A literatura infantil e xuvenil na formación do lector literario. Tratamento didáctico da literatura en Educación Primaria. Obxectivos. Metodoloxía. Selección de textos para valorar e gozar coa literatura. Desenvolvemento de experiencias educativas e de materiais didácticos no eido literario.
3. Os talleres de creación literaria.	Produción de textos. Técnicas e estratexias para fomentar a creatividade lingüística e literaria do alumnado. Propostas didácticas. Actividades de creación na aula.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	12	30	42
Presentación	20	45	65
Traballos de aula	18	22	40
Actividades introdutorias	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte da profesora dos contidos da materia, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, actividade ou proposta educativa a desenvolver polos estudantes
Presentación	Elaboración, presentación e exposición oral na aula por parte do alumnado dun traballo práctico, con material de apoio, en grupo, sobre a explotación didáctica dun texto literario.
Traballos de aula	Os estudantes desenvolverán propostas didácticas, experiencias educativas, actividades de creación lingüística e literaria baixo as directrices e supervisión da profesora. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas dos estudantes.
Actividades introdutorias	Esta sesión servirá para presentar a materia aos estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Sesións nas que se fomentará o debate e reflexión ao redor dos contidos tratados, poñendo en valor as aprendizaxes previas e os coñecementos do alumnado, ao que se lle responderá a calquera dúbida ou cuestión de interese para a temática abordada
Presentación	Antes de cada presentación terán que pasar por titorías para supervisar a proposta de traballo
Traballos de aula	Serán supervisados individualmente pola docente para aclarar calquera dúbida que poida xurdir

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Presentación	Valorarase o interese e a participación, a aplicación didáctica, a creatividade e a expresión oral: corrección e fluidez.	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CG4 CE1 CE3 CE7 CE22 CE44 CE45 CE48 CT1 CT2 CT3 CT12 CT18 CT20
Traballos de aula	Valorarase a asistencia. A participación activa e implicación nos traballos de aula serán obxecto de avaliación continua.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CG4 CE1 CE3 CE7 CE22 CE44 CE45 CE48 CT1 CT2 CT3 CT12 CT18 CT20
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas sobre contidos da materia.	50	CE3 CE7 CE44 CE45 CE48 CT1 CT2 CT3

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Existe unha segunda convocatoria no mes de xullo para os estudantes que non superaran a materia ou ben que, por causa xustificada, NON poidan ASISTIR regularmente. Serán avaliados de todo o programa por un exame escrito sobre os contidos teóricos e prácticos da materia. As competencias non adquiridas serán de novo avaliadas no mes de xullo.

As datas oficiais dos exames poden consultarse na web da Facultade, no apartado DATAS EXAMES:

<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BALLESTER ROCA, J., La formación lectora y literaria, Graó, 2015, Barcelona

CERRILLO, P., Literatura infantil y juvenil y educación literari, Cincel, 2007, Madrid

CERVERA, J. (1997), La creación literaria para niños, Mensajero, 1997, Bilbao

GARCÍA TEIJEIRO, A., A poesía necesaria. Lectura e creación poética dentro da aula, Galaxia, 2009, Vigo

ROIG RECHOU, B.-A. (coord.), Historia da Literatura Infantil e Xuvenil galega, Edicións Xerais de Galicia, 2015, Vigo

GARCÍA PADRINO, J., Historia crítica de la literatura infantil y juvenil en la España actual, Marcial Pons, 2018, Madrid

Bibliografía Complementaria

BRAVO VILLASANTE, C., Historia y Antología de la literatura infantil universal, Miñón, 1988, Valladolid

BUTIÑÁ, J. e outros, Guía de teatro infantil y juvenil, AEALIJ, 2002, Madrid

CERRILLO, P., ¿Dónde está el niño que yo fui?, Akal, 2004, Madrid

CERRILLO, P. e GARCÍA PADRINO, J. (coords.), Presente y futuro de la literatura infantil, Universidad de Castilla-La Mancha, 2000, Cuenca

CERRILLO, P. E SÁNCHEZ ORTIZ, C., La palabra en la memoria (Estudios de Literatura popular infantil), Universidad de Castilla-La Mancha, 2008, Cuenca

CERVERA, J., Teoría de la literatura infantil, Mensajero, 1991, Bilbao

CERVERA, J., La dramatización en la escuela, Bruño, 1996, Madrid

GIL, C., ¡A jugar con los poemas! Taller de poesía para niños, CCS, 2003, Madrid

GONZÁLEZ BOULLOSA, P., Cando o rei por aquí pasou. Libro do folclore infantil galego, Edicións Xerais de Galicia, 1997, Vigo

HUERTAS GÓMEZ, R., Poesía infantil y creatividad, CCS, 2007, Madrid

NOBILE, A., Literatura infantil y juvenil, Morata, 1992, Madrid

PELEGRÍN, A., Poesía española para niños, Alfaguara, 1997, Madrid

ROIG RECHOU, B.-A., A literatura infantil e xuvenil galega no século XXI. Seis claves para entendela mellor, Asociación de Amigos del Libro Infantil y Juvenil/, 2008, Santiago de Compostela

ROIG RECHOU, B.-A., P. LUCAS DOMÍNGUEZ e I. SOTO LÓPEZ (coords), Teatro infantil. Do texto á representación, Xerais/LIJMI/Fundación Caixagalicia, 2007, Vigo/Santiago

ROIG RECHOU, B.-A., I. SOTO LÓPEZ e M. NEIRA RODRÍGUEZ (coords), A poesía infantil no século XXI (2000-2008), Xerais/LIJMI/Fundación Caixagalicia, 2008, Vigo/Santiago

ROIG RECHOU, B.-A., I. SOTO LÓPEZ e M. NEIRA RODRÍGUEZ (coords.), O álbum na Literatura Infantil e Xuvenil (2000-2010), Xerais/LIJMI/Fundación Caixagalicia, 2011, Vigo/Santiago

RUIZ CAMPOS, A., Literatura infantil: Introducción a su teoría y práctica, Guadalmena, 2000, Huelva

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Didáctica da lingua e literatura: Español/O05G120V01506

Didáctica da lingua e literatura: Galego/O05G120V01501

Outros comentarios

Recoméndase asistencia continua ás sesións de teoría e prácticas. A asistencia considérase fundamental para o seguimento da materia por parte do alumnado e para a avaliación por parte da profesora do grao de desenvolvemento das capacidades instrumentais e procedementais.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Agrupacións instrumentais para a escola primaria**

Materia	Agrupacións instrumentais para a escola primaria			
Código	P02G120V01921			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	García Pintos, Isidro Lucato, Marco			
Profesorado	García Pintos, Isidro Lucato, Marco			
Correo-e	mlucato@uvigo.es isidrogarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Agrupacións instrumentais para a escola forma parte da Área de Didáctica da Expresión Musical e engloba os coñecementos instrumentais, compositivos, interpretativos e de dirección da educación musical de nenos e nenas en idade escolar.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber facer
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	• Saber estar / ser
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	• saber facer
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• Saber estar / ser
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturais	• saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	• saber
CE53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes	• saber
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical	• saber
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	• saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	• saber
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	• saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber
CT15	Compromiso ético	• saber
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	• Saber estar / ser

CT18 Creatividade	• saber facer
CT19 Lideranza	• Saber estar / ser
CT21 Iniciativa e espírito emprendedor	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Comprensión dos principios que contribúen á formación histórica, cultural, persoal e social desde a música instrumental.	CG3 CG11 CE15 CE54 CT7 CT9 CT12 CT18
2. Coñecementos das posibilidades e limitacións dos instrumentos Orff	CG8 CE15 CT7 CT9 CT16 CT18
3. Coñecemento do currículo escolar da educación musical, no seu aspecto musical.	CG11 CE2 CE15 CE17 CE53 CE54 CE55 CT5 CT7 CT12 CT14 CT16 CT17
4. Adquisición de recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais dentro e fóra da escola.	CG2 CG3 CG4 CG8 CG11 CE2 CE6 CE13 CE15 CE17 CE53 CE55 CT2 CT5 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT17 CT18 CT21

5. Manexo e organización de instrumentos didácticos.	CG2 CG3 CG4 CG11 CE17 CE54 CE55 CT2 CT7 CT8 CT9 CT10 CT13 CT16 CT17 CT18 CT19
6. Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.	CG8 CE13 CE15 CE17 CE54 CE55 CT2 CT7 CT8 CT9 CT10 CT15 CT17 CT19 CT21
7. Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	CG8 CE6 CE17 CT7 CT16
8. Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	CG8 CE55 CT2 CT7 CT9 CT14 CT15 CT17 CT19 CT21
9. Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	CG8 CE13 CT15 CT17 CT19
10. Capacidade para aplicar os principios técnicos e pedagóxicos ás agrupacións instrumentais	CG4 CG8 CG11 CE17 CT2 CT7 CT8 CT13 CT18

11. Elaboración e adaptación de repertorios musicais de diferentes estilos e xénero.

CG2
CG3
CE54
CT2
CT5
CT7
CT8
CT9
CT16
CT18

Contidos

Tema

Coñecer a orquestra escolar, o seu valor didáctico e pedagóxico na aula de música. Creación de diversas orquestras escolares para distintos niveis e recursos

Aprender as técnicas básicas de manexo dos instrumentos musicais escolares de son determinado e indeterminado. Técnica con baquetas para instrumentos de placa e de percusión.

Saber crear unha lista instrumental partindo dun tema musical. Desenvolvemento de habilidades para tocar instrumentos de parche. Aprendizaxe das normas básicas de harmonía, transportes tonais e modais, para a creación dunha instrumentación

Saber adaptar unha peza instrumental polifónica a instrumentos de placa e percusión. Coñecer a relación tímbrica entre instrumentos musicais clásicos e os instrumentos Orff.

Demostrar saber organizar e dirixir os arranxos creados.

Realizar arranxos e adaptacións para orgánicos instrumentais predeterminados. Relacionar os temas para instrumentos orquestrais coas posibilidades dos instrumentos Orff: altura e timbre.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	7	0	7
Traballo tutelado	9	54	63
Traballos de aula	10	30	40
Práctica de laboratorio	25	15	40

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentación	Realización práctica (dirección, interpretación e realización global) de obras e arranxos.
Traballo tutelado	Coñecemento da técnica (pedal, ostinato, bordón, etc..) necesaria para o arranxo de pezas infantís.
Traballos de aula	Resolución de dúbidas. Consultas e seguimento dos traballos
	Capacidade autónoma do alumno

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Participación e implicación nas distintas tarefas que se realizan na aula.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Traballos de aula	Participación, implicación e asistencia á clase.	40	CG2 CG4 CG11 CE2 CE6 CE17 CE54 CE55 CT2 CT5 CT7 CT8 CT14 CT16 CT18
Presentación	Dirección, interpretación e montaxe global dunha obra elixida para conxunto instrumental Orff no concerto-exame final.	30	CG2 CG4 CE2 CE6 CE13 CE53 CE54 CT2 CT7 CT8 CT9 CT12 CT16 CT17 CT18 CT19

Traballo tutelado	Realización de arranxos sobre cancións infantis e obras instrumentais.	30	CG2
			CG4
	Demostrar nun exercicio presencial saber crear un arranxo infantil sobre unha peza dada.		CE2
			CE6
			CE13
			CE15
			CE17
			CE53
			CE54
			CE55
			CT2
			CT5
			CT7
			CT8
			CT9
			CT12
			CT13
			CT14
			CT15
			CT16
			CT17
			CT18
			CT19

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O alumnado que non asista ás clases ou que non acade a asistencia mínima para ser avaliado como alumnado presencial, deberá poñerse en contacto co profesorado da materia, o cal lle indicará as tarefas que debe realizar para superar a mesma.

Estas tarefas consistirán fundamentalmente en:

Prácticas:

execución de fragmentos musicais tocando un instrumento escolar

demostrar saber dirixir unha peza musical e saber crear un acompañamento

Saber instrumentar unha peza musical para orquestra escolar

Teóricas:

Demostrar coñecer os elementos da linguaxe musical:

melodía (notas, escalas, modos e tonalidades)

harmonía (Pedal, Bordón, Ostinatos e Acordes)

ritmo (sílabas, Kodaly, Sistema cronométrico).

Asimesmo, para o alumnado que non supere a materia na primeira convocatoria, na segunda convocatoria (xullo) só se avaliarán as competencias non acadadas na primeira convocatoria.

As datas de exames se poden consultar na web da facultade no apartado de organización académica

<http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Lucato, Marco, Armonización y orquestación de seis canciones infantiles, C.I. D. M., 1994, Benavente-Zamora

Orff, Carl, Schulwerk Vol 1,2,3,4,5., Ed. U.M. Española, 1979, Madrid

ÁLVAREZ, V, La orquesta en la escuela., Ricordi, 1997, Buenos Aires

AKOSCHKY, J., Cotidiáfonos. Instrumentos sonoros realizados con objetos cotidianos, Ricordi, 1988, Buenos Aires

---

Bibliografía Complementaria

ARRIAGA, C., CÁMARA, A. eta GARAIZAR, C., Musika Egiten, Anaya-Haritzza/Eusko Ikaskuntza., 1997, Donostia

---

AUTUORI, G., Instrumentos musicales, Ed. Parramón, 1983, Barcelona

---

BAINES, A., Historia de los Instrumentos Musicales, Ed. Taurus,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403

DATOS IDENTIFICATIVOS**Novas tecnoloxías para a educación musical en primaria**

Materia	Novas tecnoloxías para a educación musical en primaria			
Código	P02G120V01925			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Costa Vázquez, Luís García Fernández, Andrea			
Profesorado	Costa Vázquez, Luís García Fernández, Andrea			
Correo-e	angafe@edu.xunta.es luiscosta@uvigo.es			
Web	http://http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/			
Descrición xeral	Coñecemento das novas tecnoloxías para a educación musical e a súa aplicación práctica para o alumnado de primaria. Recursos musicais.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber • saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	• saber • saber facer
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	• saber
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	• saber • saber facer
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber facer • Saber estar / ser
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturais	• saber • Saber estar / ser
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	• saber • saber facer
CE53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes	• saber • saber facer
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical	• saber • saber facer
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	• saber

CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber
CT9	Traballo en equipo	• saber • saber facer
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	• saber • saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber facer • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber • Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	• saber • saber facer
CT18	Creatividade	• saber • saber facer
CT19	Lideranza	• saber • Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o funcionamento do editor de partituras Encore	CB2 CG11 CE2 CE6 CE11 CE13 CE55 CT1 CT2 CT5 CT8 CT9 CT17 CT18 CT19
Ser capaces de abordar a aprendizaxe autónoma, a búsqueda de información na rede e ó seu tratamento ao fin de elaborar proposta didácticas e de ampliación do nivel de competencias acadados no grao	CB5 CG4 CG8 CG11 CE15 CE17 CE53 CE54 CE55 CT1 CT2 CT5 CT7 CT8 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21

Saber elaborar un arranxo editado electrónicamente, e traballar a partir de el para elaborar propostas concretas de realización na aula de música

CB2
CB5
CG3
CG4
CG8
CG11
CE11
CE13
CE15
CE17
CE53
CT2
CT5
CT7
CT8
CT9
CT10
CT12
CT13
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT21

Contidos

Tema

Iniciación ao uso de editores: Encore. Descripción e coñecemento dos interfaces	<ol style="list-style-type: none"> 1.Descripción e coñecemento dos interfaces. 2.Formatos de partituras, e parámetros xerais de edición. 3. Introducción de notas, con ratón e teclado alfanumérico. 4. Uso das paletas de matices, e demais paletas. 5. Traballo con polifonía e voces. 6. Introducción de notas con teclado musical. 7. Edición de partitura e simulacións de audio
Elaboración de arranxos a partir dos documentos electrónicos do editor de partituras.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A disposición da partitura xeral e a instrumentación 3. Extracción de partes, transportes e arranxos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas informáticas	30	0	30
Lección maxistral	22	0	22
Presentación	0	10	10
Prácticas autónomas a través de TIC	0	30	30
Resolución de problemas	0	20	20
Traballo	0	38	38

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Práctica dos contidos da materia na aula de informática en ordenador individual por alumno/a
Lección maxistral	Exposición de contidos mediante proxección aberta
Presentación	Presentación pública de traballos e propostas elaboradas polo alumnado
Prácticas autónomas a través de TIC	Búsqueda de información na rede e elaboración de traballos e proposta didácticas

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Realizárase durante os períodos de titoría, ben en despacho, ben na aula de informática segundo o tipo de atención precisa.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Resolución de problemas	1. Realización de documentos electrónicos co editor de partituras Encore e MuseScore.	100	CB2
	2. Realización de traballos partindo dos citados editores e doutros recursos e páxinas web dispoñibles na Rede.		CB5
	3. Presentación de traballos e resultados		CG3
			CG4
			CG8
			CG11
			CE2
			CE6
			CE11
			CE13
			CE15
			CE17
			CE53
			CE54
			CE55
			CT1
			CT2
			CT5
			CT7
			CT8
			CT9
	CT10		
	CT12		
	CT13		
	CT15		
	CT16		
	CT17		
	CT18		
	CT19		
	CT21		

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A asistencia regular ás clases presenciais supón ata o 50% da porcentaxe de cualificación.

1) Alumnos que teñan unha asistencia regular e non acaden o aprobado na convocatoria ordinaria:

a) Entrega dos traballos que quedaron incompletos ou erróneos, realizados ao longo do curso. b) Demostrar que se teñen acadado as competencias asociadas aos contidos da materia Non se volverán a examinar os contidos xa aprobados.

2) Alumnos que non teñen acadado unha asistencia regular e non teñen superado a materia en primeira convocatoria: a) Realización de probas mediante as que se acredite o acadamento das competencias asociadas aos contidos da materia. b) Entrega de materiais, traballos ou proxectos que impliquen o cumprimento do acadamento destas competencias.

Todo o alumnado, asista ou non as aulas, ten dereito a ser avaliado. O calendario de exames figura na páxina web da facultade.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade na ligazón correspondente <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

HECQUET, A., Entorno MIDI y sus aplicaciones, Madrid. Ed. RA-MA, 1990,

NUÑEZ, A., Informática y electrónica musical, Madrid. Ed. Paraninfo, 1992,

Bibliografía Complementaria

EICHE, JON F., ¿Qué es un sintetizador?., Barcelona Ed. Music Distribution, 1987,

BUSQUETS, F.-ORDINAS, J., Curs d'Informàtica i Educació Musical, Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d, 1992,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Técnica vocal e práctica coral/P02G120V01926

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Agrupacións instrumentais para a escola primaria/P02G120V01921

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403

Outros comentarios

Ter un coñecemento previo da linguaxe musical.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Técnica vocal e práctica coral**

Materia	Técnica vocal e práctica coral			
Código	P02G120V01926			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Lucato , Marco			
Profesorado	Lucato , Marco			
Correo-e	mlucato@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber • saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	• saber
CE4	Identificar dificultades de aprendizaxe, informais e colaborar no seu tratamento	• saber facer
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	
CE7	Analizar e comprender os procesos educativos no aula e fóra dela relativos ao periodo 6-12	• saber
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	• saber facer
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturais	• saber
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	• Saber estar / ser
CE53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes	• saber
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical	• saber
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	• saber
CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	• saber
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• Saber estar / ser

CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT14	Razoamento crítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT15	Compromiso ético	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT18	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT19	Lideranza	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	<ul style="list-style-type: none"> • saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprensión dos principios que contribúen á formación histórica, cultural, persoal e social desde a música vocal.	CB2 CG3 CG11 CE2 CE7 CE17 CT1 CT2 CT5 CT7 CT8 CT12 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21
Coñecemento das posibilidades e limitacións da voz falada e cantada nos escolares.	CG3 CG4 CE2 CE15 CT2 CT5 CT7 CT8 CT9 CT17 CT19 CT21
Coñecemento do currículo escolar da educación musical, relacionado co canto.	CG2 CG3 CE2 CE6 CE7 CE11 CE54 CT2 CT10 CT14

Adquisición de recursos para fomentar a participación ó longo da vida en actividades musicais dentro e fóra da escola	CB2 CG3 CG11 CG12 CE7 CE17 CE55 CT1 CT2 CT5 CT8 CT13
Técnica vocal infantil: organización da voz no canto coral.	CG2 CG3 CG11 CE2 CE17 CE55 CE56 CT9 CT10 CT12 CT13 CT16
Habilidade de liderazgo, capacidade de relación interersoal e traballo en equipo.	CB2 CG3 CG8 CE6 CE11 CE13 CE54 CT7 CT8 CT9 CT12 CT17 CT18 CT19 CT21
Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	CB2 CG3 CG4 CG8 CE2 CE11 CE13 CE54 CE56 CT1 CT2 CT7 CT9 CT16 CT17

Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional	CB2 CG2 CG3 CG4 CG8 CG11 CG12 CE2 CE4 CE6 CE7 CE15 CE17 CE54 CE55 CT1 CT2 CT7 CT8 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18
Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional	CB2 CG4 CG8 CE6 CE13 CE56 CT7 CT8 CT14 CT15
Capacidade para aplicar os principios técnicos e pedagóxicos á técnica vocal e canto coral.	CB2 CG2 CG3 CE2 CE4 CE6 CE53 CE54 CT2 CT5 CT7 CT17 CT18
Elaboración e adaptación de repertorios musicais de diferentes estilos e xénero para voces infantís.	CB2 CG2 CG4 CG11 CE2 CE6 CE7 CE17 CE54 CT1 CT2 CT5 CT7 CT8

Contidos

Tema

Coñecer a fisioloxía e patoloxía vocal, o seu valor Técnico para a correcta emisión sonora vocal.
didáctico e pedagóxico na aula de música. Pedagoxía da voz para nenos/as ata os 5 anos.

Aprender as técnicas básicas de emisión e colocación da voz, para utilizar distintos timbres vocais escolares de son determinado e indeterminado.

Respiración: torácica e diafragmática

Saber crear un repertorio vocal infantil.	Coñecemento dos criterios para crear un cancionero infantil
Saber adaptar unha peza vocal polifónica a un coro escolar.	Coñecemento das normas harmónicas.
Realizar arranxos e adaptacións para orgánicos vogais predeterminados	Coñecemento das normas harmónicas.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentación	25	10	35
Obradoiro	15	30	45
Resolución de problemas	10	23	33
Práctica de laboratorio	25	12	37

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Presentación	Resolución de problemas e/*ou *exercicios Utilización do método *Kodaly para a lectura cantada (*solfexo relativo).
Obradoiro	Talleres de dirección coral infantil con coros infantís e xuvenís.
Resolución de problemas	Todos os problemas de tipo técnico sexa sobre a emisión vocal que de dirección coral, terán a súa resolución na aula coa creación de exercicios específicos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Adaptar partituras de cancións e temas infantís para a aula de música.
Presentación	Creación e realización de unidades didácticas vocais.
Obradoiro	Crear un cancionero didáctico coas actividades incluídas
Probas	Descrición
Práctica de laboratorio	Saber interpretar unha peza vocal en distintas tonalidades e tesituras sen acompañamento.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Sobre a aplicación de textos a ritmos e cancións. Adaptar temas musicais complicados a material escolar	50	CT1 CT2 CT7 CT15 CT16 CT17 CT19 CT21

Presentación	de traballos realizados na aula	20	CG11 CE2 CT1 CT2 CT5 CT7 CT8 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19
Obradoiro	Construción de instrumentos escolares	10	CG11 CT2 CT7 CT8 CT9 CT16 CT17
Práctica de laboratorio	Dirección vocal e/ou instrumental de obras realizadas	20	

Outros comentarios e avaliación de Xullo

- &*nbsp;Alumnos que se presentan con Suspenso:- Entrega dos traballos realizados durante o curso- Demostrar saber ler cantando unha canción infantil a primeira vista-Demostrar coñecer o método *Kodaly aplicado ao cantoNon se volverán a examinar os contidos xa aprobados.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ALSINA, P., El área de educación musical., Propuestas para aplicar en el aula, Grao., Barcelona, 1997.

AIZPURUA, P., Teoría del conjunto coral, Real Musical., Madrid, 1981.

ALIO, M., Reflexiones sobre la voz., Ed. Clivis, Barcelona.1993.

AZNAREZ, J. J., Didáctica del lenguaje musical: consideraciones pedagógicas para una formación musical natural, integral y constructiva., Edición Serie Música para todos, Edición Serie Música para todos, Pamplona, 1992.

BLASCO, V., Manual de técnica vocal: ejercicios prácticos., Naque, Ciudad Real, 2003.

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Música nas culturas				
Materia	Música nas culturas			
Código	P02G120V01927			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Costa Vázquez, Luís			
Profesorado	Costa Vázquez, Luís			
Correo-e	luiscosta@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Aproximación á música como parte da cultura, ás súas funcións sociais e simbólicas, tanto dentro de contextos históricos como contemporáneos e en ámbitos xeográficos diversos, comprendendo non só a tradición europea.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical	
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	
CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber
CT14	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
		• Saber estar / ser
CT18	Creatividade	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

1. Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social dende as artes.	CB1 CB3 CB4 CB5 CT1 CT2 CT6 CT9 CT13 CT14
2. Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos musicais nas súas dimensións práctica e cultural.	CB1 CB3 CB4 CT1 CT6
3. Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que a música tivo dende unha perspectiva histórica, con atención preferente á tradición culta de occidente.	CB1 CB3 CB5 CE54 CE55 CT1 CT2 CT6 CT14 CT16
4. Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que a música ten no contexto actual, nas diferentes culturas e tradicións do mundo, con especial atención ao noso ámbito cultural máis inmediato.	CB1 CB3 CB5 CE54 CE55 CT1 CT2 CT6 CT13 CT14 CT16
5. Coñecer a variedade de estilos e manifestacións que se encontran bo noso medio inmediato: música culta, tradicional e popular.	CB1 CB3 CB5 CE54 CE55 CT1 CT2 CT6 CT13 CT14 CT16
7. Adquirir recursos para fomentar o uso de toda a variedade de estilos musicais dentro da acción pedagóxica.	CB1 CB2 CB3 CB4 CT1 CT2 CT6 CT8 CT14 CT18

8. Adquirir a competencia para a busca autónoma de recursos nas principais fontes documentais de música de todos os estilos pertinentes (cultura, tradicional e popular).	CB1 CB2 CB3 CB4 CG8 CE54 CT1 CT2 CT6 CT8 CT14 CT16 CT18
9. Desenvolver a capacidade para o achegamento e observación crítica de realidades específicas da música en diversos ámbitos culturais. Para a súa valoración e a presentación dos resultados deste achegamento crítico.	CB2 CB3 CB4 CB5 CE56 CT1 CT2 CT6 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT18
10. Desenvolver o sentido crítico ante os fenómenos de mass-mediatización e os problemas da homoxeneización cultural nun mundo globalizado.	CB3 CG8 CT1 CT6 CT13 CT14 CT16

Contidos

Tema	
1. As funcións da música	a. Música como cultura b. Funcións sociais da música c. A música como marcador social: étnico, xeográfico, político, de idade, etc.
2. A música na tradición culta europea: Algunhas aproximacións	a. O mundo da ópera b. Música, literatura e poesía no mundo medieval c. Música e arte no romanticismo europeo
3. A música de tradición oral e popular	a. Conceptos de música tradicional e popular. b. Presenza da música nas sociedades tradicionais c. A música popular no s. XX
4. Aproximación ás manifestacións musicais pasadas ou actuais, e elaboración dun proxecto	a. A elección do obxecto e a selección das fontes de información. b. Elaboración do proxecto c. Presentación do proxecto

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	12	48	60
Lección maxistral	25	50	75
Obradoiro	10	0	10
Presentación	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.

Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Seguemento do traballo do alumnado na aula, durante as sesións prácticas
Traballos de aula	Seguemento da elaboración dos traballos de aula
Lección maxistral	Exposición dos aspectos teóricos e prácticos de carácter xeral

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Obradoiro	--	0	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG8 CE54 CE55 CE56 CT1 CT2 CT6 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT18
Traballos de aula	Seguimento participativo nas sesión de aula	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG8 CE54 CE55 CE56 CT1 CT2 CT6 CT8 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT18

Presentación	Realización e Exposición en grupos reducido ou de xeito individual dun proxecto de investigación e reflexión crítica sobre un tópico da música, histórica ou actual	50	CB2 CB3 CB4 CE56 CT1 CT2 CT6 CT9 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT18
--------------	---	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

O seguimento regular das clases pode suporá o 40% da cualificación final no cas

Ao alumnado que teña unha asistencia regular (mínimo de 60% das clases impartidas) aplicaráselle os seguintes criterios de avaliación:

- Por asistencia: ata un 40% da cualificación de acordo co nivel de asistencia, sempre por encima do 60% das clases impartidas
- Elaboración dunha recensión crítica a partir de un texto ou textos proporcionados polo docente, con unha extensión mínima de 5 páxinas. Suporá ata un 30% da cualificación.
- Presentación de un traballo de investigación ao redor de algún tópico da música histórica ou actual, no que se porá de manifesto a análise e valoración da función social da música. Suporá ata un 30% da cualificación.

As persoas que non teñan unha asistencia regular ás clases, entendendo como tal un mínimo dun 60% das mesmas, deberán presentar os traballos indicados nos puntos b e c anteriores, que neste caso ponderarán o 50% por cento da cualificación, cada un.

De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade na ligazón correspondente:

<http://fceed.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

COOK, Nicolas, De Madonna al Canto Gregoriano, Alianza, 2001, Madrid.

MARTÍ, Josep, El aula de música ante el reto de la interculturalidad, 2003, Cuadernos de Pedagogía. núm. 328, pp. 55-57

Bibliografía Complementaria

ESTEVE, Rafael, Comprender y amar la música., Océano., 2008, Barcelona

ROSS, Alex., The rest is Noise: Listening to the twentieth century, Farrar. Straus & Giroux, 2007, Nueva York.

SWANWICK, Keith, Música, pensamiento y educación, Morata, 1991, Madrid.

TRAVÉ, Gabriel., Música y Problemas Sociales, 2003, Cuadernos de Pedagogía. núm. 328, pp. 48-50

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase:

- Asistencia regular ás clases.
- Actitude favorable, receptiva e activa.
- Predisposición ao traballo en grupo

DATOS IDENTIFICATIVOS**Expresión corporal e danza**

Materia	Expresión corporal e danza			
Código	P02G120V01928			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	García Pintos, Isidro			
Profesorado	García Pintos, Isidro			
Correo-e	isidrogarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A Expresión corporal e danza forma parte da Área de Didáctica da Expresión Musical e engloba os coñecementos motrices, coreográficos, corporais, rítmicos e expresivos da educación musical de nenos e nenas en idade escolar.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer
CE2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais	• saber
CE6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe	• saber facer
CE11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula	• saber
CE13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais	• saber facer
CE15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturais	• saber • saber facer
CE17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria	• saber • saber facer
CE53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes	• saber
CE54	Coñecer o currículo escolar da educación artística, nos seus aspectos plástico, audiovisual e musical	• saber
CE55	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades musicais e plásticas dentro e fóra da escola	• saber
CE56	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	• saber
CT7	Resolución de problemas	• saber
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	• Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	• saber
CT14	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber

CT17 Adaptación a novas situacións	• saber
CT18 Creatividade	• Saber estar / ser
CT19 Lideranza	• saber facer
CT21 Iniciativa e espírito emprendedor	• saber

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Coñecer os fundamentos e desenvolvemento da didáctica da expresión corporal e a danza e ser capaz de realizar adaptacións que permitan acceder a todo o alumnado de primaria ao desfrute da música e ao seu uso como medio de expresión.	CG2 CG3 CG4 CE13 CE54 CE55 CT1 CT8 CT10 CT15 CT17
2. Ser capaz de analizar as correntes de educación musical a través do movemento, extraendo conceptos e liñas metodolóxicas cunha coherencia sistemática.	CG2 CG4 CE6 CE53 CE54 CE56 CT10 CT13 CT15 CT18
3. Coñecer a importancia da danza dentro da historia da música nas diversas culturas.	CG3 CE15 CE53 CE54 CT1 CT13 CT14 CT16
4. Saber utilizar o xogo musical como elemento didáctico e como contido.	CG4 CE6 CE11 CE17 CE56 CT2 CT9 CT12 CT18
5. Ser capaz de utilizar referencias variadas para improvisar só ou en grupo.	CG2 CG11 CE2 CE6 CE11 CE15 CE17 CE56 CT15 CT16 CT17 CT18
6. Dominar a didáctica da expresión corporal-danza, así como as técnicas de programación, deseño de sesións, elección e creación de recursos e estratexias de intervención.	CG2 CG8 CE53 CE54 CE55 CT9 CT13

7. Coñecer os fundamentos da cultura popular, con especial referencia ao folclore propio da comunidade autónoma.	CG3 CG8 CE2 CE15 CE53 CE55 CT2 CT5 CT7 CT13
8. Coñecer e dominar os principios da expresión e a comunicación corporal máis directamente relacionados co feito musical e coa danza.	CG2 CE53 CE54 CE55 CT1 CT15 CT17 CT19
9. Coñecer os procesos da creación coreográfica aplicada ás aulas de educación primaria.	CG4 CE11 CE13 CE15 CE55 CE56 CT2 CT9 CT12 CT13
10. Coñecer un amplo repertorio de danzas do mundo e os seus procedementos didácticos dentro da educación primaria.	CG3 CG4 CE2 CE13 CE15 CE53 CT5 CT7 CT8 CT13
11. Fomentar a práctica do traballo corporal expresivo como medio de autoconecemento e de comunicación humana.	CG4 CE2 CE6 CE56 CT16 CT21

Contidos

Tema	
1- Esquemas rítmicos e polirrítmias. Improvisación rítmica.	1.1 A expresión corporal e o ritmo musical como bases do movemento danzado 1.2 Técnicas de traballo do ritmo na Educación Primaria 1.3 O canon rítmico 1.4 A improvisación como base para a creación de novos ritmos.
2- Percusións corporais	2.1 O significado de corpo e a expresión corporal 2.2 Técnicas básicas de Expresión Corporal 2.3 A percusión corporal. 2.4 Percusión corporal e tubos sonoros
3- Xogos motrices e cancións con movemento	3.1 Cancións para o desenvolvemento da personalidade 3.2 Cancións para o desenvolvemento do control e axuste postural 3.3 Cancións para o desenvolvemento do esquema corporal 3.4 Cancións para o desenvolvemento do equilibrio 3.5 Cancións para o desenvolvemento da respiración 3.6 Cancións para o desenvolvemento da relaxación 3.7 Cancións para o desenvolvemento da temporalidade 3.8 Cancións para o desenvolvemento da espacialidade 3.9 Cancións para o desenvolvemento da coordinación

4- Creación coreográfica. Elementos. Procesos.	4.1 A coreografía como proceso de invención e creación na aula. 4.2 Danzas de presentación e danza aeróbica 4.3 Outros recursos didácticos: sombras chinescas corporais, sabas, máscaras
5- Danza galega, danzas do mundo e bailes de salón. Aplicacións na aula.	5.1 A danza na historia. 5.2 Danza e Folclore do mundo: representación, simbolismo, función, traxes... 5.3 Danza galega 5.2 Os bailes de salón
6- Danza e improvisación: fontes motivadoras e procesos.	6.1 Técnicas de desenvolvemento creativo: improvisación e construción 6.2 A dramatización como proceso. Match de improvisación. O clown 6.3 Improvisación en danzas, bailes e cancións como medio de expresión e motivación do alumno.
7- Metodoloxías para a didáctica da expresión corporal-danza na escola.	7.1 Aspectos clave para o ensino e a aprendizaxe da expresión corporal e a danza 7.2 Técnicas de concienciación corporal. Técnica Alexander e Técnica de Jacobson. 7.3 Correntes pedagóxicas participativas e metodoloxías integradoras da expresión corporal e a danza na Educación Primaria.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	22	33	55
Lección maxistral	10	0	10
Presentación	10	10	20
Resolución de problemas de forma autónoma	0	10	10
Debate	10	0	10
Cartafol/dossier	0	20	20
Práctica de laboratorio	0	25	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballos de aula	O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. O seu desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do estudante.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Presentación	O estudante participará na creación de distintas presentacións e exposicións que o profesor propoña na aula.
Resolución de problemas de forma autónoma	O estudante traballará de forma autónoma para resolver os distintos problemas que se vaia atopando tanto como parte dun grupo ou de maneira individual.
Debate	Apertura de debates e discusións para compartir e ver puntos de vista, para extraer conclusións e co obxecto de reflexionar como medio para a aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos de aula	Realización de coreografías grupais e propostas motrices didácticas sobre cancións propostas
Lección maxistral	Exposición de cancións motrices orientadas a fins concretos e de danzas do mundo concretas
Presentación	Presentacións grupais de actividades encamiñadas ó desenvolvemento dos nenos e das nenas
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución tanto individual como grupalmente dos problemas que van xurdindo na realización das tarefas
Debate	Presentacións comúns de temas con diferentes enfoques e aportacións de diferentes puntos de vista

Probos

	Descrición
Cartafol/dossier	Realización dun dossier ou diario de clase no que se recollan aqueles datos realmente importantes ou destacables así como sirva de memoria e guía docente.
Práctica de laboratorio	Realización de distintas probas que sirvan para valorar o grao de asentamento dos obxectivos e o grao de acerto entre o planeado e o logrado

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballos de aula	Asistencia, participación, implicación e resolución de exercicios ou proxectos propostos.	40	CG2 CG3 CG4 CG8 CG11 CE2 CE11 CE15 CE17 CE53 CE54 CE55 CE56 CT2 CT9 CT10 CT12 CT21
Presentación	Participación e implicación nas distintas presentacións que se propoñan, tanto individuais como grupais	10	CG2 CG11 CE55 CE56 CT1 CT2 CT9 CT18 CT21
Resolución de problemas de forma autónoma	Capacidade de resolución de exercicios de forma autónoma	10	CE13 CE53 CE55 CE56 CT2 CT12 CT13 CT16 CT18 CT21
Cartafol/dossier	Dossier organizado con todas as actividades levadas a cabo na materia por todos os membros da clase e tanto teóricas como prácticas.	20	CE54 CE56 CT2 CT5 CT7 CT8 CT15 CT17 CT19 CT21

Práctica de laboratorio	Realización individual e grupal dunha proba práctica.	20	CG2 CG11 CE6 CE13 CE53 CE54 CE55 CE56 CT2 CT9 CT10 CT12 CT13 CT14 CT16 CT18 CT21
-------------------------	---	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

AVALIACIÓN:

Aplicaranse dous sistemas de avaliación diferenciados para o alumnado Asistente e o Non Asistente. O alumnado que por diversos motivos non poida participar no desenvolvemento da materia en calidade de Asistente deberá poñerse en contacto co profesorado nos primeiros días de inicio da materia para informar desta situación e poder ser convenientemente avaliado. Do mesmo modo, todo aquel alumnado que, sen notificar esta situación, asista a menos do 80% das sesións prácticas será considerado para todos os efectos como Non Asistente.

* **Modalidade presencial:** A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas nos distintos apartados especificados no cadro superior.

* **Modalidade non presencial:** Os alumnos/as non asistentes, realizarán un exame práctico relacionado cos resultados de aprendizaxe da materia. A avaliación e a superación da mesma virá determinada do seguinte xeito:

- O alumno ou alumna terá que simular unha situación de aula de primaria e mostrar e ensinar dúas danzas, unha libre e unha danza do mundo. Ademais terá que comentar detalladamente todos os aspectos didácticos que tivo e ten en conta para poñela en práctica. 40%
- O alumno ou alumna terá que entregar un dossier sobre as actividades levadas a cabo nas clases. O profesor lle indicará cales e tería que constar unha descrición detallada das mesmas, así como expoñelas diante do profesor. 30%
- O alumno ou alumna terá que realizar dúas danzas, unha libre e unha danza do mundo, en grupo de 4 a 6 participantes, e na que, aquí sí, a complexidade e precisión na exudación das mesmas, serán tamén valoradas. 30%

Do mesmo xeito que na modalidade Presencial, a nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas en cada unha das partes.

SEGUNDA CONVOCATORIA:

De non ter superada a materia, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo, gardándose a nota da parte superada (exclusivamente para o presente curso académico), tanto na modalidade presencial como na non presencial.

As datas de exames se poden consultar na web da facultade no apartado de organización académica <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

KALMAR, D., Qué es la Expresión Corporal?, LUMEN, 2005, Buenos Aires.

Pease, A., El lenguaje del cuerpo, Paidós, 1993, Barcelona

RUANO, K., SÁNCHEZ, G., Expresión Corporal v Educación., Wanceulen, 2009, Sevilla

Salzer, J., La expresión corporal, Herder, 1984, Barcelona

Santiago, P., Desde la expresión corporal a la comunicación interpersonal, Narcea, 1985, Madrid

Schinca, M., Expresión corporal., Escuela Española, 1989, Madrid

Bibliografía Complementaria

BATALHA, A.P., Metodologia do ensino da dança, UTL, 2004, Lisboa

BERGE, I., Danza la vida. El movimiento natural. Una autoeducación holística., Narcea, 2000, Madrid

Knapp, M. L., La comunicación no verbal: el cuerpo y el entorno., Paidós, 1992, Barcelona

Learreta Ramos, B. y otros, Didáctica de la Expresión Corporal, Talleres monográficos, 2005, Barcelona

MONTAVEZ, M.; ZEA, M.J., Expresión Corporal. Propuestas para la acción., Re-crea., 1998, Málaga

Motos, T., Iniciación a la expresión corporal: teoría, técnica y práctica., Humánitas, 1983, Barcelona

Pascual Mejía, P., Didáctica de la música. Primaria, Pearson, 2002, Madrid

Pascual Mejía, P., Didáctica de la música. Infantil, Pearson, 2006, Madrid

ROMAIN, M., La danse à l'école primaire., Retz, 2001, París

Scott, M.D.; Powers, W.G., La comunicación interpersonal como necesidad, Narcea, 1985, Madrid

Stokoe, P.; Schaechter, A., La expresión corporal, Paidós, 1984, Barcelona

Winnicott, D.W., El gesto espontáneo, Paidós, 1984, Barcelona

Zimmermann, D., Observación y educación no verbal en la escuela infantil, Morata, 1987, Madrid

---

Recomendaciones

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1) Asistencia continua a clases.
  - 2) Actitude favorable, receptiva e participativa.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**A educación física como medio de interdisciplinaridade**

Materia	A educación física como medio de interdisciplinaridade			
Código	P02G120V01941			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Varela Martínez, Silvia			
Profesorado	Varela Martínez, Silvia			
Correo-e	silviavm@uvigo.es			
Web				
Descrición	Materia enfocada a traballar diferentes contidos do grao de Educación Infantil a través da motricidade xeral			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber
CE57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física	• saber
CE58	Coñecer o currículo escolar da educación física	• saber
CE59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola	• saber facer
CE60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber • saber facer
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	• saber facer • Saber estar / ser

CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber
CT7	Resolución de problemas	• saber • saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer • Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	• saber • saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber
CT14	Razoamento crítico	• saber
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber • saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	• Saber estar / ser
CT18	Creatividade	• saber • saber facer
CT19	Lideranza	• Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	• saber • saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber promover a adquisición de hábitos ao redor da autonomía e relación interdisciplinar dos fenómenos motores.	CB1 CB2 CB4 CG2 CG5 CG11 CG12 CE57 CE58 CE60 CE61 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT10 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT21

Ser capaz de crear, seleccionar e avaliar tarefas físico-motrices e promover a aprendizaxe a través de actividades con sentido e relación interdisciplinar.	CB1 CB2 CB3 CG1 CG2 CG4 CG10 CE58 CE59 CE60 CT1 CT2 CT7 CT8 CT12 CT14 CT15 CT16 CT18 CT19 CT21 CT22
---	--

Deseñar actividades físicas, lúdicas e motrices interdisciplinares encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices seguras e saudables.	CB1 CB4 CG2 CG4 CG5 CG10 CE57 CE58 CE60 CE61 CT1 CT2 CT8 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT21 CT22
---	---

Ser capaz de crear e manter liñas e lazos de comunicación coordinados coas familias para incidir máis eficazmente nos procesos educativos interdisciplinares referidos ao xogo e movemento.	CB3 CB5 CG4 CG5 CG8 CG12 CE57 CE58 CT6 CT7 CT10 CT12 CT14 CT15 CT17 CT19 CT21 CT22
---	---

Contidos

Tema

BLOQUE TEMATICO1. A motricidade como ferramenta e nexa interdisciplinar.	Introdución e conceptos. A complexidade. A Educación Física e a motricidade. A interdisciplinariedade. Transferencia e enfoque globalizador. Ambitos de experiencia na Educación primaria. Areas e a súa relación coa E.F.
BLOQUE TEMATICO 2. Metodoloxía para a integración de contidos motrices interdisciplinares.	Programación da E.F. medios e métodos. A E.F. no currículo de Primaria. Proxecto Educativo e Proxecto Curricular. O papel activo do alumno na aprendizaxe interdisciplinar. Contidos guía. Psicomotricidade, Xogo en E. Primaria e Pre-deporte.
BLOQUE TEMATICO 3. Actividades físicas interdisciplinares. Propostas e recursos prácticos	Actividades interdisciplinares. Traballo con proxectos. Temas transversais en Educación Primaria. Propostas e recursos prácticos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	0	2
Resolución de problemas	10	20	30
Lección maxistral	20	25	45
Obradoiro	8	16	24
Resolución de problemas de forma autónoma	0	20	20
Presentación	2	10	12
Debate	4	4	8
Prácticas en aulas informáticas	2	0	2
Observación sistemática	0	1	1
Resolución de problemas	2	0	2
Traballo	2	0	2
Probas de resposta curta	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Actividades introductorias
Resolución de problemas	Formulación de casos de aula concretos
Lección maxistral	Transmisión e análise do coñecemento teórico
Obradoiro	Traballo cooperativo -grupos pequenos- de integración teórico práctica
Resolución de problemas de forma autónoma	Traballo individual autónomo
Presentación	Demostración ao grupo de clase de traballos
Debate	Discusion argumentada sobre partes do programa
Prácticas en aulas informáticas	Procura e practica con recursos TIC

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición oral con apoio audiovisual dos contidos da materia obxeto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento dds traballos propostos
Obradoiro	Actividades grupaies centradas na relación teórico-práctica, traballo en equipo e no descubrimento guiado.
Prácticas en aulas informáticas	Uso de recursos informáticos para a búsqueda de información sobre diferentes temas
Probas	Descrición

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas de forma autónoma	Tarefas individuais.	10	CB2 CB3 CB4 CG8 CG10 CG12 CE60 CT1 CT6 CT7 CT8 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18
Presentación	Elaboración e presentación dun traballo grupal	40	CB1 CB2 CB4 CG1 CG2 CG4 CG5 CG10 CE58 CE59 CE61 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT15 CT17 CT18 CT19 CT22

Observación sistemática	Cualificación de asistencia, participación e resultados	15	CB2 CB3 CG5 CG10 CE61 CT1 CT6 CT14 CT21
Resolución de problemas	Tarefas cooperativas	10	CB2 CB3 CB5 CG8 CG11 CE59 CT1 CT9 CT12 CT14 CT18 CT22
Traballo	Entrega de traballos	10	CB5 CG8 CG12 CT14 CT15 CT21 CT22
Probas de resposta curta	Exame Final da materia. En forma mixta, test, preguntas e exercicios supostos.	15	CB1 CB3 CB4 CG1 CG2 CG11 CE57 CE61 CT6 CT16 CT17 CT18

Outros comentarios e avaliación de Xullo

É necesario sacar un 5 no exame e na unidade didáctica para poder sumarse a nota dos diferentes apartados.

Os alumnos que non cumpran coa asistencia (80%) e participación en clase terán necesidade de realizar unha proba final que incluíra o total dos contidos (50% teóricos e 50% prácticos), e os distintos aspectos metodolóxicos.

As persoas non asistentes deberán realizar os exercicios propostos en clase en coordinación coas profesoras da materia.

En caso de non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo. Só gardarase a nota da parte aprobada para a segunda convocatoria do mesmo curso académico.

Para a convocatoria extraordinaria realizarase un exame cuxo valor é o 100% da nota.

As datas dos exames poden consultarse na web da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte, na seguinte ligazón:

Bibliografía. Fuentes de información

Bibliografía Básica

DÍEZ NAVARRO, M.C., Proyectando otra escuela. Trabajando por Proyectos en la Educación Infantil, De la Torre, 1996, Madrid

Gil, P., Metodología de la Educación Física en Educación Infantil., Wanceulen, 2004, Sevilla

IBÁÑEZ SANDÍN, C., El proyecto de educación infantil y su práctica en el aula, La Muralla, 1992, Madrid

LÓPEZ PASTOR, VM. (Coord.), La educación Física en educación infantil: una propuesta y algunas experiencias, Miño y Dávila, 2007, Madrid

VARIOS, La educación física desde una perspectiva interdisciplinar, Graó, 2003, Barcelona

ZABALA, A., Enfoque globalizador y pensamiento complejo: una respuesta para la comprensión e intervención en la realidad., Graó, 1999, Barcelona

Bibliografía Complementaria

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Actividade física e diversidade na educación infantil/P02G110V01929

Xogo na educación infantil/P02G110V01912

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Seguridade e hábitos saudables a través da educación física/P02G110V01925

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación infantil/P02G110V01102

Actividade física e diversidade na educación infantil/P02G110V01929

DATOS IDENTIFICATIVOS**Coñecemento da contorna a través da actividade física na escola**

Materia	Coñecemento da contorna a través da actividade física na escola			
Código	P02G120V01942			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Silva Piñeiro, Roberto			
Profesorado	Silva Piñeiro, Roberto			
Correo-e	roberto.silva@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia o alumnado adquirirá unha serie de competencias e coñecementos para experimentar a contorna a través do seu corpo en movemento en diferentes actividades físicas, promovéndose un entendemento integral e respecto cara ao medio físico e natural.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber • Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	• saber • Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber
CE57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física	• saber
CE58	Coñecer o currículo escolar da educación física	• saber
CE59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola	• saber facer

CE60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber facer
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	• saber facer • Saber estar / ser
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer • Saber estar / ser
CT8	Toma de decisións	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	• saber facer • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber • Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	• saber • Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT17	Adaptación a novas situacións	• saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CT19	Lideranza	• saber facer • Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• saber facer • Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Coñecer estratexias motrices para desenvolver as nocións espaciais.	CB1 CB2 CB3 CB5 CG2 CE57 CE60 CE61 CT1 CT8 CT15 CT16
2. Promover o interese e o respecto polo medio natural, social e cultural mediante actividades físicas exploratorias.	CB2 CB4 CG2 CG4 CG5 CG8 CG10 CG12 CE61 CT1 CT12 CT14 CT22

3. Saber utilizar o xogo como recurso didáctico para a exploración e coñecemento da contorna, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.	CB1 CB2 CB4 CG1 CG5 CG11 CG12 CE57 CE58 CE60 CE61 CT1 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT17 CT19 CT22
4. Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices en diferentes contornas.	CB5 CG4 CG5 CG10 CE58 CE59 CE60 CT1 CT8 CT15 CT16
5. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices en contornas diferentes ao habitual.	CB3 CG1 CG2 CE58 CE60 CE61 CT1 CT10 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT19 CT22
6. Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas de convivencia nos seus alumnos.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG5 CG8 CG10 CG11 CG12 CE58 CE61 CT1 CT2 CT6 CT7 CT12 CT14 CT18 CT19 CT21

7. Potenciar nos nenos e as nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices en diferentes contornas así como os beneficios que teñen sobre a saúde.	CB3 CB4 CG2 CG8 CG11 CE58 CE59 CE60 CT1 CT14 CT15
8. Ser capaz de promover os comportamentos respetuosos co medio natural, social e cultural.	CT10 CT12 CT14 CT19 CT22

Contidos

Tema	
Bloque 1. A contorna próxima e as súas implicacións na motricidade.	- A contorna próxima e as súas implicacións na motricidade. - O coñecemento da contorna a través da actividade física no deseño curricular.
Bloque 2. Posibilidades de uso motriz dos espazos, instalacións e medio próximos.	- Achegamento aos espazos e instalacións para a práctica física no medio urbano e natural: parques, zonas recreativas, sendeiros[] - Actividades físicas na contorna: aspectos educativos, organizativos e legais.
Bloque 3. Coñecemento dos grupos sociais da contorna e respecto aos mesmos mediante o xogo.	- As posibilidades motrices, lúdicas e de interacción social das actividades físicas na contorna.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	15.5	0	15.5
Aprendizaxe baseado en proxectos	8	18	26
Presentación	5	11.5	16.5
Saídas de estudo	4	18	22
Prácticas de laboratorio	20	50	70

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Sesión impartidas polo profesor, nas que se procurará a maior interactividade e participación do alumnado.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Deseño de proxectos educativos tendo en conta a potenciación da actividade física baseada na contorna.
Presentación	Exposicións e discusión dos proxectos e outras temáticas de interese.
Saídas de estudo	Preparación e realización de saídas de campo, polas inmediacións das instalacións universitarias e noutras localizacións máis alonxadas.
Prácticas de laboratorio	Prácticas que formarán parte do traballo da materia, e que serán desenvolvidas polos alumnos e avaliadas in situ polo profesor e alumnos, tentando acabar os aprendizaxes oportunos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Farase un seguimento persoalzado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma FAITIC
Lección maxistral	Farase un seguimento persoalzado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma FAITIC
Aprendizaxe baseado en proxectos	Farase un seguimento persoalzado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma FAITIC
Presentación	Farase un seguimento persoalzado de cada alumno/a e ou grupos, tanto nas titorías semanais como a través da plataforma FAITIC

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	Exposición práctica dalgún contido dos bloques do programa. Estas prácticas serán avaliadas durante o calendario de exames nas horas fixadas polo profesor.	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG8 CG10 CG11 CG12 CE57 CE59 CE60 CE61 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22

Lección maxistral	Avaliación escrita dos contidos do programa durante as sesións presencias.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG8 CG12 CE57 CE58 CE59 CE60 CT1 CT6 CT7 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT16 CT18 CT22
-------------------	--	----	--

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG4
CG5
CG8
CG10
CG11
CG12
CE57
CE58
CE59
CE60
CT1
CT2
CT7
CT8
CT9
CT10
CT12
CT14
CT15
CT17
CT18
CT19
CT21
CT22

Presentación	Presentación en clase dos proxectos educativos ou traballos monográficos de interese na programación.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG8 CG11 CG12 CE60 CE61 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22
--------------	---	----	--

Saídas de estudo	Preparación e exposición das actividades para organizar a saída de estudo/práctica de campo que se determinen.	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG4 CG5 CG10 CE59 CE60 CE61 CT1 CT2 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22
------------------	--	----	---

Outros comentarios e avaliación de Xullo

TODO O ALUMNADO, ASISTA OU NON ÁS AULAS, TEN DEREITO A SER AVALIADO (MEDIANTE UN EXAME OU NO MODO EN QUE ESTABLEZA A GUÍA DOCENTE).

a) Para superar a asignatura en **1ª convocatoria**, é preciso **asistir regularmente**, obter a **cualificación de aprobado en cada un dos apartados** de avaliación, manter un **comportamento correcto e de aproveitamento durante as sesións presenciais**. A cualificación final será o sumatorio porcentual de tódalas cualificacións parciais. No caso de alumnado non asistente (que supere o 80% de faltas de asistencia), deberá entregar un traballo, e realizar dúas probas presenciais na data do exame de xuño, relacionadas cos contidos teóricos e prácticos desenvolvidos na aula, debendo superar ámbalas partes con máis dun 5 de cualificación.

b) De non ter superada a materia en primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo. Para superar a asignatura en **2ª convocatoria** (xullo), o alumnado poderá optar por acollerse **ás mesmas condicións** que as establecidas para a 1ª convocatoria, **ou ben presentar un traballo e realizar dúas probas presenciais** na data do exame de xullo, relacionadas cos contidos teóricos e prácticos desenvolvidos na aula.

*** As datas de exames pódense consultar na web da facultade no apartado de docencia/exames

---

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Gil Madrona, P. et al, Unidades didácticas de educación física para educación infantil, 3-6 años., Vol. III, Wanceulen, 2009,

Guillén R, Lapetra S, Casterad J, Actividades en la naturaleza, Inde, 2000,

Rigal R, Educación motriz y educación psicomotriz en preescolar y primaria: acciones motrices y primeros aprendizajes, Inde, 2006,

Ruiz F, Desarrollo de la motricidad a través del juego: materiales convencionales, Gymnos, 2001,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Educación física e a súa didáctica na idade infantil/P02G110V01503

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G110V01921

Seguridade e hábitos saudables a través da educación física/P02G110V01925

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS**Seguridade e hábitos saudables a través da educación física**

Materia	Seguridade e hábitos saudables a través da educación física			
Código	P02G120V01943			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OP	Curso 3	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Ayan Perez, Carlos Luis			
Profesorado	Ayan Perez, Carlos Luis			
Correo-e	cayan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia de carácter teórico-práctico na que o alumnado de Educación Primaria cursa unha especialización conxunta co alumnado de Educación Infantil, sobre temas relativos á seguridade e a saúde, sempre baixo o contexto da Educación Física			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber • saber facer
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber • saber facer
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber
CE57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física	• saber
CE58	Coñecer o currículo escolar da educación física	• saber
CE59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola	• saber

CE60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber facer
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	• saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer • Saber estar / ser
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	• Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• saber
CT15	Compromiso ético	• saber
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber
CT17	Adaptación a novas situacións	• saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	• saber facer
CT19	Lideranza	• saber facer • Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• saber facer
CT22	Motivación pola calidade	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Saber promove-la adquisición de hábitos en torno á autonomía.	CB1 CB2 CB3 CG2 CG8 CG12 CE57 CE60 CT6 CT8 CT14 CT15 CT21 CT22
Coñecer os principios básicos un desenrolo e comportamento saudable	CB3 CB5 CG1 CG5 CG8 CG12 CE57 CE58 CE60 CT1 CT2 CT7 CT9 CT14 CT15

Ser capaz de crear, seleccionar e avaliar tarefas físico-motoras e materiais curriculares seguros, destinados a promover a aprendizaxe a través de actividades con sentido para o alumnado destas idades.	CB1 CB3 CB4 CG1 CG4 CG10 CG11 CE57 CE59 CE60 CT7 CT10 CT14 CT17 CT18 CT19
Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motoras seguras e saudables.	CB2 CB3 CB5 CG2 CG4 CG8 CG10 CE57 CE60 CT1 CT7 CT14 CT15 CT22
Ser capaz de desenrolar os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas nas prácticas físicas e na convivencia nos seus alumnos.	CB1 CB5 CG4 CG10 CG12 CE58 CE61 CT8 CT14 CT15 CT16 CT17 CT19
Detectar situacións de falta de benestar do neno ou a nena que sexan incompatibles co seu desenvolvemento e promover a súa mellora no ámbito da seguridade, autoprotección e da saúde.	CB1 CB2 CB3 CG2 CG8 CG10 CG12 CE57 CE59 CT1 CT8 CT14 CT15 CT18 CT22

Contidos

Tema

Establécense 7 grandes bloques, que serán referentes para os respectivos temas. A súa relación establécese identificando o seu número entre paréntesis, ao final do título de cada tema.

1. BLOQUE 1.- Práctica de hábitos saudables na actividade física infantil: Hixiene corporal, alimentación, descanso e educación postural.
2. BLOQUE 2.- Valoración axustada dos factores de risco, adopción de comportamentos de prevención e seguridade en situacións habituais, actitude de tranquilidade e colaboración en situacións de enfermidade e de pequenos accidentes na actividade física infantil.
3. BLOQUE 3.- Utilización segura de espazos deportivos, elementos e obxectos.
4. BLOQUE 4.- A cadea de supervivencia e o soporte vital básico na actividade física infantil.
5. BLOQUE 5.- Primeiros axudas básicas.
6. BLOQUE 6.- Actividades de ensino/aprendizaxe vinculadas á saúde e a a prevención de accidentes na actividade física infantil.
7. BLOQUE 7.- Estratexias didácticas para o ensino/aprendizaxe da saúde, a autoprotección e a prevención de accidentes na actividade física infantil.

1. A educación física saudable (B1).	1.1. A educación física saudable: marco conceptual e contextual 1.2. A condición física saudable
2. Consideracións para unha práctica segura na educación física (B2;B3).	2.1. Recursos materiais seguros para a práctica de educación física. 2.2. Educación física e patoloxías infantís.
3. Os primeiros auxilios (B4;B5;B6).	3.1. Primeiros auxilios básicos. 3.2. A cadea de supervivencia.
4. Educación postural e educación física (B1;B6;B7).	4.1. Biomecánica Articular. 4.2. A ergonomía na educación física.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	29	43.5	72.5
Lección maxistral	22.5	33.75	56.25
Titoría en grupo	0	15	15
Exame de preguntas obxectivas	1	1.5	2.5
Traballo	1	2.75	3.75

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Actividades expositivas do profesor e o estudante. Resolución de exercicios no aula/laboratorio baixo a dirección do profesor.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices de traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Titoría en grupo	Tutorías obrigatorias individualmente ou en pequeno grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Actividades de petición voluntaria a desenrolar no despacho 230 en horario de tutoría adicadas a supervisar o traballo a realizar.
Prácticas de laboratorio	Sesións desenroladas no aula e no pavillón deportivo na que se porán en práctica os contidos relacionados coa materia.
Lección maxistral	Sesións teóricas desenroladas no aula co apoio das novas tecnoloxías.

Avaliación

Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas
------------	-------------------------------------

Exame de preguntas obxectivas	Saber promover a adquisición de hábitos en torno á autonomía. Coñecer os principios básicos dun desenvolvemento e comportamento saudables. Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas nas prácticas físicas e na convivencia nos seus alumnos. Detectar situacións de falta de benestar do neno ou a nena que sexan incompatibles co seu desenvolvemento e promover a súa mellora no ámbito da seguridade, autoprotección e da saúde.	70	CB1 CB2 CB3 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG8 CG10 CG12 CE57 CE58 CE59 CE60 CE61 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22
Traballo	Ser capaz de crear, seleccionar e avaliar tarefas físico-motoras e materiais curriculares seguros, destinados a promover a aprendizaxe a través de actividades con sentido para o alumnado destas idades. Diseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motoras seguras e saudabl	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG8 CG10 CG11 CE57 CE59 CE60 CT7 CT10 CT14 CT15 CT17 CT18 CT19 CT22

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Aplicárase o seguinte procedimemento de avaliación con independencia da frecuencia de asistencia do alumnado as sesións da materia.

Para superar a materia será necesario obter unha cualificación positiva en ambas as probas de avaliación (proba tipo test traballo).

No tipo test, haberá que obter polo menos 3.5 ptos de 7 posibles, e no traballo, deberase alcanzar polo menos 1.5 ptos de 3 posibles. Estes criterios prevalecen tanto pra primeira como pra segunda convocatoria

A nota final da materia obterase mediante a suma aritmética das puntuacións alcanzadas en ambas as partes, sempre e cando se cumpran os criterios de cualificación anteriormente expostos. No caso de non superar ambas as probas, estas deberán repetirse na segunda convocatoria.

Se o alumnado supera una das probas de avaliación en primeira convocatoria, non debe examinarse da mesma en segunda convocatoria (Xullo), senón unicamente da proba de avaliación que non superou na mencionada primeira convocatoria.

O día e hora, así como a aula das probas de avaliación que terán lugar en primeira máis en segunda convocatoria pódense consultar no link "Organización Académica" da web da Facultade: <http://feduc.webs.uvigo.es/index.php?id=60,0,0,1,0,0>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cruz Roja Española, Manual de Primeros Auxilios, Primera, Cinco Tintas, 2016, Barcelona

Delgado, M., Garzón, M., y Fernández, A., Entrenamiento físico-deportivo y alimentación : de la infancia a la edad adulta, Tercera, Paidotribo, 2007, Barcelona

Delgado, M., y Tercedor, P., Estrategias de intervención en educación para la salud desde la educación física, Primera, Inde, 2002, Barcelona

Herrador, J., Riesgos laborales en Educación Física: prevención de accidentes, Primera, Alcalá, 2013, Jaén

Kapandji, J., Fisiología Articular, Tomo II, Sexta, Panamericana, 2012, Madrid

Rodríguez, P., Educación Física y Salud en Primaria. Hacia una educación corporal significativa y autónoma, Primera, Inde, 2006, Barcelona

Bibliografía Complementaria

Gudrun, F., Esfuerzo físico y entrenamiento en niños y jóvenes, Primera, Paidotribo, 2003, Barcelona

Katch, V., McArdle, W., y Katch, F., Fisiología del Ejercicio., Cuarta, Panamericana, 2015, Madrid

López, P., Ejercicios desaconsejados en la actividad física: detección y alternativas., Tercera, Inde, 2008, Barcelona

Meredith, M., y Well, G., Fitnessgram/Activitygram test administration manual, Primera, Human Kinetics, 2005, Illinois

Miñarro, P., Mitos y falsas creencias en la práctica deportiva, Primera, Inde, 2002, Barcelona

Urgell, M. (coord.), Libro blanco de la nutrición infantil en España, Primera, Universidad de Zaragoza, 2015, Zaragoza

Ramos, S., Entrenamiento de la condición física. Teoría y Metodología, Primera, Kinesis, 2004, Armenia

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación física e a súa didáctica na educación primaria/P02G120V01601

Actividade física e diversidade na escola/P02G120V01945

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G120V01941

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria/P02G120V01301

Outros comentarios

Considérase imprescindible a asistencia ás clases prácticas como modo de consolidar os contidos expostos nas sesións teóricas así como de mellorar a formación do alumno.

DATOS IDENTIFICATIVOS**A linguaxe corporal**

Materia	A linguaxe corporal			
Código	P02G120V01944			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	García Ordóñez, Enrique			
Profesorado	García Ordóñez, Enrique			
Correo-e	kikeord@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	En esta materia o alumnado coñecerá as posibilidades expresivas de o corpo e de a linguaxe, adquirindo e vivenciando competencias que lle van a permitir favorecer o correcto desenvolvemento de a expresión corporal en o alumnado de ensino primario			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber facer
CE57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física	• saber
CE58	Coñecer o currículo escolar da educación física	• saber
CE59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola	• saber facer • Saber estar / ser
CE60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber facer

CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT19	Lideranza	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Saber utilizar o xogo como principal recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos e en a linguaxe corporal.	CB2 CB4 CG1 CG2 CG10 CE57 CE58 CT1 CT8 CT16 CT17
2. Potenciar en os nenos e as nenas o coñecemento e control de o seu corpo e as súas posibilidades motrices mediante o corpo.	CB1 CB3 CB5 CG4 CG5 CG8 CG10 CG12 CE57 CE58 CE59 CE60 CE61 CT1 CT15

3. Promover o xogo simbólico e de representación de roles como principal medio de coñecemento de a realidade social.

CB2
CB3
CG4
CG11
CG12
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CT1
CT12
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18

---

4. Potenciar o uso de a linguaxe corporal para conseguir unha mellor expresión, respectar o traballo propio e desenvolver habilidades sociais.

CB1
CB2
CB5
CG2
CG4
CG10
CG11
CG12
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CT1
CT7
CT12
CT14
CT15
CT21
CT22

---

5. Potenciar en os nenos e as nenas o coñecemento e control de o seu corpo e as súas posibilidades motrices.

CB2
CB4
CG1
CG8
CG11
CG12
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CT1
CT2
CT6
CT9
CT10
CT15
CT16
CT19

---

6. Ser capaz de deseñar actividades de aprendizaxe de novas formas de expresión.

CB1
CB3
CG1
CG4
CG8
CG11
CE57
CE58
CE59
CE60
CE61
CT12
CT14
CT15

Contidos

Tema	
Bloque 1. Principios básicos de a linguaxe corporal en Educación Primaria. Linguaxe corporal e estilos docentes en Ed. Primaria.	Tema 1. Marco conceptual de a linguaxe corporal en a educación primaria. Tema 2. Linguaxe corporal e os seus elementos.
Bloque 2	A linguaxe corporal medio de representación, expresión e comunicación en Educación Infantil. O código non verbal na infancia.
Bloque 3	Do xogo simbólico ao xogo dramático. A creatividade
Bloque 4	Principios metodolóxico-didácticos para a aplicación de técnicas artístico-expresivas en educación infantil: a danza creativa e tradicional, o teatro de sombras, a pantomima e a dramatización.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	45	67.5
Prácticas de laboratorio	30	52.5	82.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Sesión impartidas polo profesor, nas que se procurará a maior interactividade e participación do alumnado.
Prácticas de laboratorio	Prácticas que formaran parte do traballo da materia, e que seran desenvolvidas polos alumnos e avaliadas in situ polo profesor e alumnos, tentando acabar os aprendizaxes oportunos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Farase seguimento na propia aula da evolución das aprendizaxes do alumnado
Lección maxistral	Serán levadas a cabo polo profesor nas aulas teóricas

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Prácticas de laboratorio

Se evaluará:

- A participación activa
- A calidad de los trabajos
- A exposición de las sesiones

60

CB1

CB2

CB3

CB4

CB5

CG1

CG2

CG4

CG5

CG8

CG10

CG11

CG12

CE57

CE58

CE59

CE60

CE61

CT1

CT2

CT6

CT7

CT8

CT9

CT10

CT12

CT14

CT15

CT16

CT17

CT18

CT19

CT21

CT22

Lección maxistral	Se evaluará: - Exame de os contidos impartidos en o aula. - A calidade de os traballos.	40	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG8 CG10 CG11 CG12 CE57 CE58 CE59 CE60 CE61 CT10 CT15 CT19
-------------------	---	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

Para superar a asignatura será imprescindible ter aprobada ambas partes, prácticas de laboratorio e lección magistral, con un mínimo de 5 sobre 10.

Gardarase a cualificación de cada un de os apartados anteriores en a convocatoria extraordinaria de xullo.

Todo o alumnado, asista ou non a clases, ten dereito a ser evaluado.

Para os alumnos non asistente ou que non alcancen o 80% de as asistencias, o exame teórico terá un valor de o 60% e as prácticas de laboratorio un 40%.

De non ter superada a materia en a primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán evaluadas en a convocatoria de xullo.

As datas oficiais de os exames pódense consultar en a web de a facultade, en o seguinte enlace
<http://fcced.uvigo.é/gl/docencia/exames>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nista-Piccolo, V., & Moreira W., Movimiento y Expresión Corporal., NARCEA, 2015, Madrid

Ortiz, M., Comunicación y Lenguaje Corporal. Bases y fundamentos aplicados al ámbito educativo., PROYECTO SUR, 2000, Granada

VVAA, La Educación Psicomotriz (3-8 años). Cuerpo, Movimiento, Percepción, Afectividad : Una propuesta teórico-práctica, GRAO, 2007, Barcelona

Bibliografía Complementaria

Cebreiros, J., Olvida tu Lenguaje Corporal. Una nueva forma de entender la comunicación., PLATAFORMA EDITORIAL, 2015, Barcelona

Fajardo, L. & Moya, C., Fundamentos Neuropsicológicos del Lenguaje, EDICIONES UNIVERSIDAD DE SALAMANCA, 1999, Salamanca

Ortiz, M., Expresión Corporal. Una propuesta didáctica para el profesorado de Educación Física, GRUPO EDITORIAL UNIVERSITARIO, 2002, Granada

Pat, O., Psicoterapia Sensoriomotriz, DESCLEE DE BROUWER, 2016, Bilbao

Pons, C, Comunicación no verbal, KAIROS, 2015, Barcelona

Ruiz de Velasco, A., & Abad, J., El Juego Simbólico, GRAO, 2011, Barcelona

Sainz De Vicuña, P, Educar en el aula de 2 años: Una propuesta Metodológica, GRAO, 2010, Barcelona

Velázquez, E., Afecto y Lenguaje. La construcción del sujeto, EDICIONES UAB, 2014, Barcelona

VVAA, Movimiento y Lenguajes. De la experiencia sensorperceptiva a la conciencia y el pensamiento., GRAO, 2017, Barcelona

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

A educación física como medio de interdisciplinaridade/P02G120V01941

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Actividade física e diversidade na escola/P02G120V01945

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación física e a súa didáctica na educación primaria/P02G120V01601

DATOS IDENTIFICATIVOS**Actividade física e diversidade na escola**

Materia	Actividade física e diversidade na escola			
Código	P02G120V01945			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Alvariñas Villaverde, Mirian Vicente Vila, Pedro			
Profesorado	Alvariñas Villaverde, Mirian Vicente Vila, Pedro			
Correo-e	pvicente@uvigo.es myalva@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia atende as necesidades educativas especiais nos procesos de ensino - aprendizaxe no eido das actividades físicas			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer • Saber estar / ser
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber facer
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• saber facer • Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	• saber • saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	• saber
CE57	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde a educación física	• saber
CE58	Coñecer o currículo escolar da educación física	• saber
CE59	Adquirir recursos para fomentar a participación ao longo da vida en actividades deportivas dentro e fóra da escola	• saber • saber facer

CE60	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes	• saber facer
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	• saber • saber facer
CT1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	• saber facer
CT6	Capacidade de xestión da información	• saber facer
CT7	Resolución de problemas	• saber facer • Saber estar / ser
CT8	Toma de decisións	• saber facer
CT9	Traballo en equipo	• saber facer • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	• saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	
CT14	Razoamento crítico	• Saber estar / ser
CT15	Compromiso ético	• Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	• saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	• saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	• saber facer • Saber estar / ser
CT19	Lideranza	• saber facer • Saber estar / ser
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• Saber estar / ser
CT22	Motivación pola calidade	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
1. Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe para a diversidade.	CB1 CB2
2. Ser capaz de utilizar os xogos como medio para promover a comprensión da realidade.	CG2
3. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices que atendan á diversidade.	CG4
5. Promover o xogo simbólico e de representación de roles como principal medio de coñecemento da realidade social.	CE59 CE60 CE61
7. Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices.	CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22

4. Coñecer o desenvolvemento psicomotor e deseñar intervencións que atendan á diversidade	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG8 CG10 CG11 CG12 CE57 CE58 CE60 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT22
6. Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e o respecto ás normas de convivencia nos seus alumnos.	CG8 CG10 CE57 CT2 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT21
8. Ser capaz de crear e manter liñas e lazos de comunicación coordinados coas familias para incidir máis eficazmente no proceso educativo	CB5 CG8 CG12 CT6 CT7 CT8 CT9 CT12 CT14 CT15 CT17 CT19 CT21

Contidos

Tema	
BLOQUE 1	Conceptos básicos sobre diversidade e actividade física. Tipoloxía da diversidade: diversidade socioculturais, alumnado con necesidades educativas especiais, diversidade de xéneros e persoas, etc
BLOQUE 2	A atención á diversidade na escola desde a motricidade. Modelos. A aprendizaxe motriz cooperativo. A convivencia e a resolución de conflitos.
BLOQUE 3	Estratexias didácticas de atención á diversidade desde a actividade física na escola.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas de forma autónoma	8.5	17	25.5
Lección maxistral	10	20	30
Probas de resposta curta	2	2	4
Traballo	2	6	8
Práctica de laboratorio	30	52.5	82.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución de problemas e exercicios expostos e analizados na clase.
Lección maxistral	Exposicións dos aspectos máis relevantes de cada tema, explicando conceptos, clasificacións, técnicas...Será de carácter participativo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Sesións de contidos de carácter teórico ou conceptual vencellados as competencias a desenvolver na materia. As sesións maxistrais desenvolveranse na aula baixo a dirección dos docentes responsables da materia en base os contidos obxecto da mesma.
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución de supostos prácticos vencellados as competencias e contidos desenvolvidos na materia. Os supostos prácticos resoltos son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.
Probas	Descrición
Traballo	Proxectos de intervención didáctica vencellados as competencias e contidos desenvolvidos na materia. Os proxectos son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.
Práctica de laboratorio	Deseño, dirección e desenvolvemento de sesións prácticas por parte do alumnado sobre contidos vencellados a materia. O deseño, dirección e desenvolvemento das sesións son instrumentos de avaliación para o profesorado responsable da materia.

Avaliación		
	Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas
Probas de resposta curta	Probas escritas ou orais de resposta curta	50 CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG4 CG8 CG10 CG12 CE57 CE58 CE60 CT1 CT2 CT6 CT7 CT14 CT16 CT18 CT22

Traballo	Presentación dun documento escrito correspondente a unha Unidade Didáctica que é o marco de desenvolvemento das sesións porácticas vencelladas.	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG10 CG11 CE58 CE59 CE60 CT1 CT2 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT12 CT14 CT15 CT16 CT17 CT19 CT21 CT22
Práctica de laboratorio	Deseño, desenvolvemento e dirección de sesións incluídas no marco da Unidade Didáctica presentada coma proba de avaliación	20	CG1 CG2 CG5 CE58 CE59 CE60 CE61 CT2 CT7 CT8 CT9 CT12 CT17 CT18 CT19 CT21 CT22

Outros comentarios e avaliación de Xullo

TODO O ALUMNADO, ASISTA OU NON ÁS AULAS, TEN DEREITO A SER AVALIADO (MEDIANTE UN EXAME OU NO MODO EN QUE SE ESTABLEZA NESTA GUÍA DOCENTE)AS FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN SERÁN IDÉNTICAS AS DO ALUMNADO QUE TEN ASISTENCIA A ACTIVIDADES LECTIVAS.

E requisito imprescindible para a superación da materia ter aprobadas as dúas ferramentas ou instrumentos de avaliación establecidos. No caso de non superar a materia en primeira convocatoria gardanse as partes aprobadas exclusivamente ata a segunda convocatotia do mes de xullo.Non se gardan partes aprobadas da materia para outras matrículas na materia,

correspondente a diferente curso académico.

De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade na ligazón <http://fcced.uvigo.es/es/docencia/examenes>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Jiménez Martín, P.J., Manual de estrategias de intervención en actividad física, deporte y valores., Síntesis, 2008,

Merida, R., La orientación en educación infantil: una alianza entre los agentes educativos., Pirámide, 2012,

Vieira,A.M & Martín, M.C., La atención a la diversidad en educación infantil: los rincones., Graó, 2000,

Bibliografía Complementaria

SCOPUS,

SPORT DISCUS,

Gómez, H., Educación Física y atención a la diversidad, La tierra hoy, 2009,

Lasaga, M.J. & Rodríguez, C., La coeducación en la Educación Física y el deporte escolar: Liberar Modelos., Wanceulen, 2006,

Varios, Revista de Educación Física, Boidecanto,

Prades,J. & Oriol,M., Los retos del multiculturalismo: en el origen de la diversidad., 2009, Madrid

---

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

A linguaxe corporal/P02G110V01928

Xogo na educación infantil/P02G110V01912

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Desenvolvemento motor/P02G110V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas externas: Practicum**

Materia	Prácticas externas: Practicum			
Código	P02G120V01981			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	48	OB	4	An
Lingua impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>O artigo 2 do Real Decreto 1707/2011, de 18 de novembro, polo que se regulan as prácticas académicas externas dos estudantes universitarios, define estas como</p> <p>□[...] unha actividade de natureza formativa realizada polos estudantes universitarios e supervisada polas Universidades, cuxo obxectivo é permitirles aos mesmos aplicar e complementar os coñecementos adquiridos na súa formación académica, favorecendo a adquisición de competencias que os preparen para o exercicio de actividades profesionais, faciliten a súa empregabilidade e fomenten a súa capacidade de emprendemento□.</p> <p>O Real Decreto mencionado establece no seu artigo 3 que coa realización das prácticas académicas externas se pretenden alcanzar os seguintes fins:</p> <p>a) Contribuír para a formación integral dos estudantes complementando a súa aprendizaxe teórica e práctica.</p> <p>b) Facilitar o coñecemento da metodoloxía de traballo adecuada á realidade profesional na que os estudantes han operar, contrastando e aplicando os coñecementos adquiridos.</p> <p>c) Favorecer o desenvolvemento de competencias técnicas, metodolóxicas, persoais e participativas.</p> <p>d) Obter unha experiencia práctica que facilite a inserción no mercado de traballo e mellore a súa empregabilidade futura.</p> <p>e) Favorecer a innovación e creatividade e o emprendemento.</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber • saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• Saber estar / ser
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer

CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE66	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE67	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes 6-12 anos	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT2	Capacidade de organización e planificación	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT6	Capacidade de xestión da información	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT7	Resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT8	Toma de decisións	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT9	Traballo en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT14	Razoamento crítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT15	Compromiso ético	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT16	Aprendizaxe autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT18	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT19	Lideranza	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser

CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	• saber facer
CT22	Motivación pola calidade	• saber facer • Saber estar / ser
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG6 CE61 CE62 CE68 CT1
Relacionar teoría e práctica coa realidade da aula e do centro mediante o establecemento de relacións entre os coñecementos especializados, teóricos e metodolóxicos, e os resultados da observación, análise e intervención nas situacións educativas da escola na que se realizan as prácticas	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE61 CE62 CE63 CE64 CE65 CE66 CE67 CE68 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23

Interpretar e reflexionar sobre as observacións e/ou intervencións na aula mediante sesións de clase semanais organizadas polo profesor-coordinador da facultade

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG6
CG12
CE64
CT1
CT2
CT3
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT14
CT15
CT16
CT22

Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro onde se realizan as prácticas escolares

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE61
CE62
CE63
CE64
CE65
CE66
CE67
CE68
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Asumir que a competencia profesional do mestre ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG12 CE61 CE64 CT8 CT9 CT10 CT14 CT15 CT16 CT17 CT19 CT22
--	---

Contidos

Tema	
1. Observación e análise da realidade escolar e do contexto físico, socioeconómico, cultural e lingüístico	Observación e análise da realidade: - escolar e do contexto físico - socioeconómica - cultural - lingüística
2. Interacción e comunicación no ámbito educativo	Procesos comunicativos no ámbito educativo.
3. A planificación educativa na escola na etapa de educación primaria. Identificación, selección e discusión de técnicas e estratexias para a xestión e o control da aula	Planificación escolar. - Organización escolar
4. A intervención docente do estudante en prácticas. Deseño e desenvolvemento de estratexias e recursos educativos para o ensino en áreas instrumentais e de contidos específicos	A intervención docente na aula.
5. Deseño, realización e avaliación de intervencións educativas en relación co itinerario de especialización do estudante de prácticas	A avaliación das intervencións docentes.
6. Análise e valoración crítica do proceso de ensino e aprendizaxe na aula dende os marcos teóricos e metodolóxicos ofrecidos polas outras materias	A avaliación da práctica docente realizada.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Foros de discusión	0	25	25
Debate	25	0	25
Prácticum	600	0	600
Informe de prácticas	0	550	550

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Foros de discusión	As titorías semanais, individuais e colectivas, con o coordinador e os titores da Universidade servirán de asesoramento aos estudantes. Analizaranse e valorarán os datos observados á luz das competencias técnicas adquiridas nas outras materias e propoñeranse directoras para desenvolver novas tarefas
Debate	A presentación de experiencias e reflexións realizadas durante as estanzas no centro escolar e o intercambio de criterios entre os estudantes de prácticas servirán para compartir experiencias e para contrastar a propia visión de a realidade educativa

Prácticum

O núcleo formativo fundamental do Practicum se desenvolverá mediante a participación no proceso de ensino e aprendizaxe do aula de Primaria asignada (xeralista e de especialidade, se é o caso).
 O alumno de prácticas participará nas reunións dos equipos educativos dos que forme parte e colaborará nos proxectos de innovación e nas actividades extraescolares que o centro desenvolva. Así mesmo asistirá a todas as reunións e actividades organizadas para que os estudantes en prácticas coñezan en profundidade a realidade educativa a Educación Primaria

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum	Realización da estancia en centros escolares.
Foros de discusión	Participación activa en espazos de discusións educativas.
Debate	Participación activa en debates educativos.
Probas	Descrición
Informe de prácticas	Realización da memoria e diario de prácticas.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE61
CE62
CE63
CE64
CE65
CE66
CE67
CE68
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG7
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CE61
CE62
CE63
CE64
CE65
CE66
CE67
CE68
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5
CT6
CT7
CT8
CT9
CT10
CT11
CT12
CT13
CT14
CT15
CT16
CT17
CT18
CT19
CT20
CT21
CT22
CT23

Outros comentarios e avaliación de Xullo

1. A titora ou titor académico da universidade avaliará as prácticas desenvolvidas polos estudantes de conformidade cos criterios e fontes de información sinalados.

2. A titora ou titor do centro escolar, como indica o art. 13 do Real Decreto 1707/2011, de 18 de Novembro, polo que se regulan as prácticas académicas externas dos estudantes universitarios, realizará e remitirá ao titor/a académico da Universidade a avaliación final.

3. Para superar a materia do Prácticum o estudante deberá acadar o aprobado en cada un dos criterios de avaliación establecidos nos informes, tanto do titor/a do centro escolar como do titor/a académico. Manteranse as competencias adquiridas en primeira convocatoria ata segunda convocatoria.

4. Para facilitar o proceso de avaliación, antes do inicio das prácticas, o coordinador/a do Prácticum remitiralle ao centro escolar a folla de avaliación na que se reflectan as diferentes competencias obxecto de mesma.

5. Conforme a normativa vixente, con independencia de ser estudantes asistentes como non asistentes, o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación.

Particularmente, no tocante á Memoria de Prácticas, sinalar:

1. A Memoria das prácticas desenvolverase consonte o establecido no art. 14 do Real decreto 1707/2011, de 18 de Novembro.

2. A través da guía docente, así como por outro tipo de orientacións, a Comisión de Prácticas establecerá anualmente as recomendacións precisas para unha correcta elaboración da Memoria.

3. Para facilitar o proceso de avaliación cada titor ou titora contará coa correspondente folla de avaliación.

4. As datas de entrega da Memoria de Prácticas de cada convocatoria figura reflexado no calendario académico da Facultade, podendo consultarse no apartado de organización académica da web da facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CEBRIÁN DE LA SERNA, M. Y MONEDERO MOYA, J. J., El e-portfolio y la e-rúbrica en la supervisión del practicum, 1, Imprenta universitaria., 2009, Santiago de Compostela

Schön, D.A., La formación de profesionales reflexivos. Hacia un nuevo diseño de la enseñanza y el aprendizaje en las profesiones, 1, Paidós-MEC., 1992, Barcelona

Zeichner, H., A formação reflexiva de professores: ideias e práticas, 1, Educa, 1993, Lisboa

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/P02G120V01991

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Traballo de Fin de Grao/P02G120V01991

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/P02G120V01201

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/P02G120V01101

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/P02G120V01202

Educación: Teoría e historia da educación/P02G120V01102

Historia: Historia do presente/P02G120V01203

Psicoloxía: Prevención e tratamento das dificultades de aprendizaxe e os trastornos do desenvolvemento/P02G120V01204

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe escolar/P02G120V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12 anos/P02G120V01103

Socioloxía: Sociedade, cultura e pensamento/P02G120V01104

Socioloxía: Socioloxía da educación/P02G120V01105

Aprendizaxe e desenvolvemento da motricidade na educación primaria/P02G120V01301

Ciencias experimentais/P02G120V01302

Didáctica das artes plásticas e visuais/P02G120V01401

Didáctica das ciencias experimentais I/P02G120V01402

Expresión e linguaxe musical/P02G120V01403

Xeografía/P02G120V01305

Lingua española/P02G120V01303

Lingua galega/P02G120V01404

Matemáticas e a súa didáctica I/P02G120V01304

Matemáticas e a súa didáctica II/P02G120V01405
Agrupacións instrumentais para a escola primaria/P02G120V01921
Didáctica da lingua e literatura: Español/P02G120V01506
Didáctica da lingua e literatura: Galego/P02G120V01501
Didáctica das ciencias experimentais II/P02G120V01502
Didáctica das ciencias sociais/P02G120V01503
Educación ambiental para o desenvolvemento/P02G120V01901
Educación artística/P02G120V01902
Educación física e a súa didáctica na educación primaria/P02G120V01601
Ética e deontoloxía profesional/P02G120V01903
Innovación e investigación didáctica/P02G120V01504
Lingua francesa e a súa didáctica/P02G120V01505
Lingua inglesa e a súa didáctica/P02G120V01507
Lingua e literatura: Español/P02G120V01603
Lingua e literatura: Galego/P02G120V01602
Novas tecnoloxías para a educación musical en primaria/P02G120V01925
Técnica vocal e práctica coral/P02G120V01926
Expresión corporal e danza/P02G120V01928
Introdución ao feito relixioso e ao cristián/P02G120V01908
Literatura infantil e xuvenil/P02G120V01910
Música nas culturas/P02G120V01927

Outros comentarios

Ter en conta a normativa propia de Prácticas Curriulares da Universidade de Vigo e da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	P02G120V01991			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán Francés Galego Inglés			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Martínez Figueira, María Esther			
Profesorado	Martínez Figueira, María Esther			
Correo-e	esthermf@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Traballo Fin de Grao consiste no desenvolvemento autónomo por parte do estudante dun proxecto baixo a dirección dun profesor titor, cuxa realización ten a finalidade de favorecer que o estudante integre as ensinanzas recibidas durante os estudos e asegurar a adquisición das competencias propias da titulación.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber • saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer • Saber estar / ser
CG1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos	• saber
CG2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro	• saber • saber facer
CG3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar	• saber
CG4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes	• saber facer • Saber estar / ser
CG6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa	• saber facer • Saber estar / ser
CG8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas	• Saber estar / ser
CG9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable	• Saber estar / ser
CG10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes	• saber • saber facer

CG11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE61	Adquirir un coñecemento práctico do aula e da xestión da mesma	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE62	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula e dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima de aula que facilite a aprendizaxe e a convivencia	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE63	Controlar e facer o seguimento do proceso educativo e en particular o de ensino-aprendizaxe mediante o dominio das técnicas e estratexias necesarias	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE64	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE65	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE66	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación que se poidan establecer nun centro	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE67	Regular os procesos de interacción e comunicación en grupos de estudantes 6-12 anos	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CE68	Coñecer formas de colaboración cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna social	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT1	Capacidade de análise e síntese	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT2	Capacidade de organización e planificación	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT3	Comunicación oral e escrita na lingua materna	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT4	Coñecemento de lingua estranxeira	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT6	Capacidade de xestión da información	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT7	Resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT8	Toma de decisións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT9	Traballo en equipo	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT11	Traballo nun contexto internacional	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT12	Habilidades nas relacións interpersoais	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber • Saber estar / ser
CT14	Razoamento crítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT15	Compromiso ético	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT16	Aprendizaxe autónoma	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT17	Adaptación a novas situacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT18	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT19	Lideranza	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT20	Coñecemento doutras culturas e costumes	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CT21	Iniciativa e espírito emprendedor	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer
CT22	Motivación pola calidade	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CT23	Sensibilidade por temas ambientais	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

É capaz de interrelacionar as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG8
CE61
CE65
CE66
CT2
CT7
CT8
CT17
CT18
CT21
CT22

É capaz de estudar ou avaliar situacións educativas e recoller, ordenar, tratar e analizar a información, tendo en conta os puntos de vista dos participantes, os conceptos teóricos, os datos da investigación, as normas legais e os procedementos institucionais.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG1
CG2
CG4
CG5
CG8
CE63
CE64
CE66
CT6
CT11
CT13
CT14
CT15
CT16

É capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención educativa o o ciclo de primaria e planear de forma negociada unha secuencia de accións e seguir e avaliar o seu desenvolvemento.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG2
CG4
CG6
CG7
CE63
CE64
CE67
CE68
CT1
CT2
CT9
CT10
CT13

É capaz de programar o propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións pre-profesionais e analizando a eficacia do propio programa de traballo.

CB1
CB2
CB3
CB4
CB5
CG10
CG12
CE62
CE63
CT2
CT8
CT21

É capaz de contribuír á promoción de boas prácticas do mestre participando no desenvolvemento e análise das propostas educativas que se implementan..	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG7 CG9 CG12 CE66 CT5 CT12 CT19 CT20 CT23
---	--

É capaz de sintetizar información e soste argumentos sólidos.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CG3 CG11 CT3 CT4
---	---

É capaz de presentar conclusións verbalmente e por escrito, de forma estruturada e adecuada á audiencia para a que fosen preparadas.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG8 CT3 CT5 CT6
--	---

É capaz de elaborar e redactar informes de investigación aplicada á intervención educativa e traballos académicos e profesionais utilizando distintas técnicas, incluídas as derivadas das tecnoloxías da información e a comunicación.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG11 CE65 CT16 CT17 CT18
---	---

Contidos

Tema	
Relacionados coas materias do título.	Contidos das materias do Grao de Educación Primaria
Planificación, desenvolvemento e/ou avaliación de investigacións, recursos didácticos ou proxectos de intervención.	Investigacións, recursos didácticos ou proxectos de intervención.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Traballo tutelado	10	115	125
Presentación	1	20	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Actividades introdutorias	Descrición
Actividades dirixidas á presentación do TFG, proporcionando orientacións sobre a planificación, deseño e realización do traballo.	

Traballo tutelado	Ao alumnado asignaráselle un titor/a para a realización do TFG. A tutorización consistirá en supervisar e orientar ao estudante na temática, metodoloxía, elaboración e presentación e calquera outro aspecto académico, así como falicitar a súa xestión, dinamizar e facilitar todo o proceso ata a súa presentación e defensa.
Presentación	Exposición e defensa por parte do alumnado do TFG realizado ante un Tribunal.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	O alumnado realizará o TFG baixo a tutela do seu titor/a asignado.
Presentación	O alumnado realizará a defensa oral do TFG.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
--	------------	---------------	------------------------

- CG1
  - CG2
  - CG3
  - CG4
  - CG5
  - CG6
  - CG7
  - CG8
  - CG9
  - CG10
  - CG11
  - CG12
  - CE61
  - CE62
  - CE63
  - CE64
  - CE65
  - CE66
  - CE67
  - CE68
  - CT1
  - CT2
  - CT3
  - CT4
  - CT5
  - CT6
  - CT7
  - CT8
  - CT9
  - CT10
  - CT11
  - CT12
  - CT13
  - CT14
  - CT15
  - CT16
  - CT17
  - CT18
  - CT19
  - CT20
  - CT21
  - CT22
  - CT23
-

Presentación	Informe do tribunal sobre a memoria do TFG e a súa exposición e defensa	70	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG6 CG7 CG8 CG9 CG10 CG11 CG12 CE61 CE62 CE63 CE64 CE65 CE66 CE67 CE68 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5 CT6 CT7 CT8 CT9 CT10 CT11 CT12 CT13 CT14 CT15 CT16 CT17 CT18 CT19 CT20 CT21 CT22 CT23
--------------	---	----	--

Outros comentarios e avaliación de Xullo

A cualificación será a suma ponderada da cualificación do Tribunal (70%) máis a valoración do titor/a (30%). A valoración do Tribunal será a media aritmética das notas atribuídas por cada un dos seus membros.

O TFG debe ser un traballo persoal no que se constrúa un discurso propio. Cando se utilicen ideas ou palabras doutra autoría acreditarase explicitamente a súa orixe.

Aqueles estudantes que non superen o TFG na avaliación do segundo cuadrimestre poderán presentarse á segunda convocatoria no mes de xullo.

As datas de entrega da memoria e da defensa do TFG serán publicadas con antelación suficiente na web da Facultade: <http://fcced.uvigo.es/gl/>

No caso de obter a cualificación de suspenso, ben sexa na primeira ou segunda convocatoria, o tribunal fará chegar un informe coas recomendacións oportunas ao estudante e ao/o titor/a para a mellora do traballo e a súa posterior avaliación.

Conforme a normativa vixente, con independencia de ser estudantes asistentes como non asistentes, o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ferrer, V.; Carmona, M. y Soria, V. (Eds), EL TRABAJO DE FIN DE GRADO. GUÍA PARA ESTUDIANTES, DOCENTES Y AGENTES COLABORADORES., 1, McGraw Hill, 2012, Madrid

Walker, M., Como escribir traballos de investigación, 1, Gedisa, 2005, Barcelona

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas externas: Practicum/P02G120V01981

Outros comentarios

Ter en conta a normativa propia de TFG da Universidade de Vigo e da Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte.
